

ستبران

۱۰۴
آبان و آذر ۱۳۹۵
نشریه داخلی سندیکای صنعت برق ایران

دري كه هنوز
روي پاشنه بي پولی
می چرخد!

افزایش سرمایه بانکها
برای اعطای تسهیلات به فعالان اقتصادی

گفتگو با امیر دالری، رئیس امور برنامه‌ریزی اقتصاد کلان سازمان برنامه و بودجه

رنگ سال بودجه ۹۶، سیاه یا سفید

گفتگو با زهره کرمانشاهن، مدیرکل دفتر بودجه و بررسی‌های اقتصادی تاجیس

آشنی بودجه با تجدید پذیرها

گفتگو با حیدررضا حسینی، رئیس کمیته انرژی‌های تجدید پذیر

سهم برق، هیچ!

گفتگو با مسعود حسینی، مدیرکل دفتر تامین منابع برق شرکت تاجیس

به نام خدا

ستبران

ماهنامه داخلی سندیکای صنعت برق ایران
سال پانزدهم، شماره ۱۰۴، آبان و آذر ۹۵

در این شماره می خوانید:

۲ **سرمقاله / دری که هنوز روی پاشنه بی پولی می چرخد**

• پرونده اول / بودجه ۹۶ و دست خالی صنعت برق

۴ بررسی بودجه پیشنهادی دولت در سال ۱۳۹۶

۸ هزارتوی یک لایحه

۱۲ نکات مهم لایحه بودجه ۹۶ چیست؟

۱۴ مدیریت مالی بخش عمومی و بودجه صنعت برق در سال ۱۳۹۶

۱۷ یک اشکال اصلی و چهار اشکال فرعی

۱۹ افزایش سرمایه بانکها برای اعطای تسهیلات به فعالان اقتصادی

۲۲ رنگ سال بودجه ۹۶، سیاه یا سفید

۲۴ سهم برق، هیچ!

۲۷ تصاویر و تصورات تحقیقات صنعت برق در آینده بودجه

۲۹ آشتی بودجه با تجدیدپذیرها

۳۰ رشد ردیفهای واهی بودجه، تهدیدی جدی برای صنعت برق

• پرونده دوم / فرجام قراردادهای متوقف

۳۴ فعال سازی قرارداد های غیر فعال

۳۶ قراردادهایی متوقف در شرایط بی ثباتی اقتصادی و ظرفیت های قانونی مغفول

۳۸ تمام راههای پیموده برای حل معادله چند مجهولی قراردادهای متوقف

۴۰ برشی از الگوی موفقیت آمیز نفتی ها بر قامت وزارت نیرو

۴۲ اراده مشترک بخش خصوصی و دولت بر حل مشکلات ناخواسته

۴۴ وقوع یک حادثه یا فوران یک آتشفشان خاموش؟

• یادداشت

۴۸ آیا نظام اداری کشور به یک مهندسی مجدد نیاز دارد؟

۵۰ دست انحصار همچنان گلوی صنعت بخش خصوصی را می فشارد

• گزارش

۵۴ درخشش سندیکایی ها در بزنگاه شانزدهم

۵۹ ضرورت تغییر پارادایم در صنعت برق کشور

• رپرتاژ آگهی

۶۴ اپیل، آزمایشگاهی در قلب شبکه جهانی ILAC

• مقالات

۶۸ حسابداری مدیریت اثربخش و چالش های پیش رو

۷۰ مبانی حقوقی تعلیق قهری پیمان و کاشفیت ابلاغ کارفرما

• فناوری

۷۶ ترانس پل مانند، از طراحی تا ساخت

• اخبار سندیکا

۷۹

صاحب امتیاز /

سندیکای صنعت برق ایران

مدیر مسئول /

مهندس غلامرضا ناصح

سر دبیر /

پرویز غیاث الدین

اعضای شورای سیاست گذاری /

ولی اله بیات، محمد پارسا، محمدصادق

جنان صفت، عباس خالدنژاد، بهروز سلطانزاده،

سیدعلیرضا سیاسی راد، محمد فارسی، علیرضا

کلاهی، حامد گرشاسبی، غلامرضا ناصح،

محمدعلی وحدتی، سعید مهذب ترابی

دبیر تحریریه /

سمیه کاظم زاده دهکردی

تحریریه /

نقیسه زارع کهن، زهرا شریفی،

نازنین احمدی، آیتا عابدی

معاون اجرایی / سپهر برزی مهر

طراح گرافیک / مرتضی حق محمدی

سایت / زهرا ولی پور

توزیع / سپیده گرجی

امور آگهی ها / بهارک باقرپور

امور اداری ماهنامه / صبا رهبری

لیتوگرافی، چاپ و صحافی / فارابی

نشانی: تهران، خیابان فاطمی غربی

خیابان سین دخت شمالی، پلاک ۱۵

تلفکس: ۰۶-۶۶۵۷۰۹۳۰

فکس: ۰۶۶۹۴۴۹۶۷

سازمان آگهی ها: ۰۶-۶۶۵۷۰۹۳۰

سایت: www.ieis.ir

ایمیل: setabran@ieis.ir

دري كه هنوز روي پاشنه بي پولی می چرخد

پرویز غیاث‌الدین؛ دبیر سندیکا

بهارستان این روزها، اوقات شلوغی را پشت سر می‌گذارد، در شرایطی که نمایندگان اغلب تا پاسی از شب مشغول بررسی لایحه برنامه ششم توسعه هستند، برخی از کمیسیون‌ها هم بررسی لایحه بودجه سال ۹۶ را در دستور کار خود قرار داده‌اند. سرنوشت مالی سال آینده، این روزها در مجلس رقم می‌خورد. لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ به رسم سه سال گذشته به موقع به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد تا نمایندگان پس از بررسی و اعمال نظر، قانون بودجه سالانه دولت را تدوین و تصویب کنند.

اگرچه دولت یازدهم با برقراری نسبی نظم مالی و ثبات و امنیت اقتصادی، توانست دستاوردهای قابل توجهی از جمله کاهش و تک نرخی کردن تورم و همچنین جذب سرمایه‌های خارجی در حوزه اقتصاد کشور داشته باشد اما هنوز هم صاحبان بنگاه‌های اقتصادی، از رکود و کمبود نقدینگی گلایه‌های بسیاری دارند.

اما گوشه‌ای از اقتصاد کشور، صنعت برق علی‌رغم حرکت تدریجی‌اش به سمت توسعه، دچار کاستی‌ها و مشکلات بسیاری است. این مشکلات آنقدر گفته و شنیده شده‌اند که تکرار دوباره آنها نه تنها تاثیری در حل آن ندارد بلکه ممکن است به بی توجهی‌ها هم دامن زند.

در شرایطی که همه فعالین صنعت برق از استمرار رکود این صنعت و عدم تعریف پروژه‌های جدید و احتمال ورشکستگی شرکت‌هایشان ابراز نگرانی کرده‌اند، دولت لایحه بودجه را با در نظر گرفتن تنها کمی بیشتر از ۴۰۰ میلیارد تومان برای برق تدوین و به مجلس تقدیم کرد. البته این رقم بدون در نظر گرفتن سهم نیروگاه‌های برق‌آبی است.

سهم برقی‌ها امسال هم در بودجه‌اندک است. هنوز هم دولتمردان بر این باورند که برق باید روی پای خود بایستد. البته باور مدیران وزارت نیرو این است که این صنعت با جذب سرمایه‌های خارجی و داخلی قادر است خود را مدیریت کرده و دولت را تنها به عنوان یک رگولاتور در کنار خود قرار دهد. بدون شک این نگاه، کاملاً درست، باورپذیر و منطقی است، اما آیا این صنعت در شرایط کنونی آمادگی ورود به چنین عرصه‌ای را دارد؟

سؤال اینجاست که آیا وزارت نیرو پتانسیل و موقعیت جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی را دارد؟ امنیت لازم برای سرمایه‌گذاران پیش‌بینی شده است؟ وزارت نیرو به عنوان متولی اصلی این صنعت، تضامین لازم برای بازپرداخت مطالبات این سرمایه‌گذاران را پیش‌بینی کرده و اساساً چنین امکاناتی در اختیار دارد؟ آیا پروژه‌های صنعت برق ایران، جذابیت لازم برای ورود سرمایه‌گذاران به اقتصاد

ایران را که هنوز هم دچار بی‌ثباتی‌های مقطعی می‌شود، دارد؟ ظرف یکی دو هفته اخیر افزایش نرخ ارز نشان داد که اقتصاد کشورمان همچنان می‌تواند دچار سونامی‌های مخرب و غیرقابل پیش‌بینی شود. پس چطور انتظار داریم که صنعت برقی که نقدینگی به پاشنه آشیل آن تبدیل شده، قیمت تکلیفی برقیش با بهای تمام شده آن تفاوت معناداری دارد و نمی‌تواند از ارائه برق به عنوان یکی از حیاتی‌ترین نیازهای کشور سرباز زند، سرمایه‌های داخلی و خارجی را جذب کند؟

امسال باز هم صنعت برق ایران دغدغه نقدینگی را خواهد داشت. اگرچه اقدام دولت در افزایش سهم آب از بودجه سالانه‌اش ستودنی است اما شاید لازم است دوباره به مسئولین محترم دولت و نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی یادآوری کنیم که برق هم با بحران‌های جدی روبروست که تنها گوشه‌هایی از آن قابل رویت است.

صنعت برق ایران، از روزهای دشوار عبور نکرده اما انگار همه راه‌ها برای گذر از این موقعیت، به توانمندی‌های بخش خصوصی و قدرت صنعت برق برای جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی وابسته است.

هر چند متأسفانه به نظر نمی‌رسد که وزارت نیرو روش مدون و روشنی برای جذب سرمایه‌های خارجی بدون آسیب‌رسانی به شرکت‌های داخلی داشته باشد. با این احتساب شاید امسال هم روزهای سختی در انتظار وزارت نیرو و شرکت‌های سازنده، پیمانکار و مشاور صنعت برق باشد. بودجه برق هنوز هم روی همان پاشنه سابق می‌چرخد... کمبود نقدینگی، رشد مصرف و صنعتی که نمی‌تواند دست بسته باقی بماند.

در این شرایط سندیکای صنعت برق ایران در کنار مشارکت همیشگی و مستمرش با وزارت نیرو برای پیشبرد اهداف صنعت برق کشور، تلاش می‌کند زمینه را برای ورود هر چه بیشتر اعضای خود به بازارهای بین‌المللی فراهم کند. با وجود بودجه‌ای که در آستانه تصویب است، به نظر می‌رسد نمی‌توان به بازارهای داخلی امید چندانی بست. لذا شرکت‌های سازنده تجهیزات و تولیدکننده خدمات فنی و مهندسی، بیش از هر زمان دیگری باید به دنبال راهیابی به بازارهای جدید بین‌المللی باشند. بدون شک سندیکای صنعت برق ایران هم به عنوان نماینده بخش خصوصی صنعت برق کشور، تمام تلاش و برنامه‌های خود را معطوف به این موضوع خواهد کرد تا شاید با اتکا به توان صادراتی شرکت‌های عضو، آثار رکود صنعت برق را در سالی که پیش‌روست، تا حدی کاهش دهد.

پرونده اول

بودجه ۹۶ و دست خالی صنعت برق

۱۳۹۶

علیرضا اسدی؛
معاون پژوهش و برنامه‌ریزی سندیکا
دلارام پهلوانی؛
کارشناس پژوهش سندیکا

بررسی بودجه پیشنهادی دولت در سال ۱۳۹۶

مقدمه

بودجه پیشنهادی دولت در سال ۱۳۹۶ متشکل از ۲۳ تبصره در آذرماه سال ۱۳۹۵ به مجلس شورای اسلامی ارائه شده است. سندیکای صنعت برق ایران بودجه پیشنهادی دولت را مطالعه و بررسی کرده است که نتایج آن در گزارش پیش رو آورده شده است. در این مطالعه ابتدا به احکام بودجه پرداخته شده و موارد مرتبط با وزارت نیرو از آن استخراج شده است. سپس بودجه کشور در سال ۱۳۹۶ ارائه و با سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ مقایسه شده است. در بخش انتهایی گزارش نیز خلاصه بودجه وزارت نیرو به تفکیک بخش آب و برق در سال ۱۳۹۶ ارائه شده است.

۱- احکام بودجه مرتبط با وزارت نیرو در سال ۱۳۹۶

در این بخش احکام بودجه مرتبط با وزارت نیرو از ماده واحده استخراج شده و در جدول ۱ ارائه شده است. در مقایسه با سال گذشته احکام بودجه در بیش‌تر سرفصل‌ها بدون تغییر باقی مانده است، اما در میزان دریافتی عوارض برق از مشترکان برای توسعه برق روستایی و انرژی تجدیدپذیر از ۳۰ ریال به ۵۰ ریال افزایش یافته است. (جدول ۱)

۲- بودجه کشور در سال ۱۳۹۶

جدول ۲ مصارف بودجه کشور را در سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۶ نمایش می‌دهد.

- کل بودجه کشور را برابر با ۱۰۸۴ هزار میلیارد تومان است. که معادل حدود ۳۰۰ میلیارد دلار است. ۳۴ درصد این بودجه از منابع بودجه عمومی و ۶۴ درصد از بودجه شرکت‌ها و موسسات دولتی است.
- طرح‌های عمرانی کشور ۱۷ درصد از کل بودجه عمومی کشور را تشکیل می‌دهد که این میزان برابر با ۶۲۷ هزار میلیارد ریال است.
- بودجه عمومی ۱۷ درصد و بودجه عمرانی ۵ درصد در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۵ رشد داشته است. (جدول ۲)

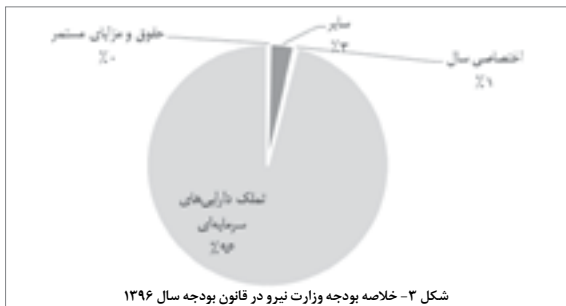
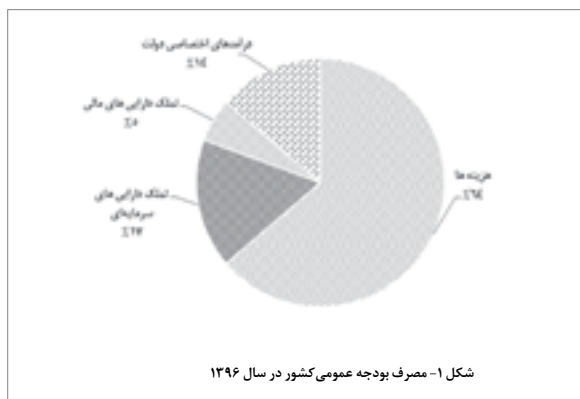
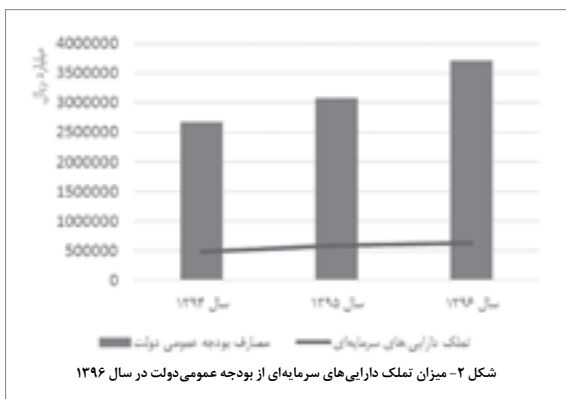
مطابق با جدول ۲ هزینه‌های سال ۱۳۹۶ در مقایسه با سال ۱۳۹۵، حدود ۲۰ درصد رشد داشته است و تملک دارایی‌های مالی تقریباً دو برابر شده است. همچنین پیش‌بینی شده است درآمدهای اختصاصی دولت در سال ۱۳۹۶، ۲۸ درصد افزایش داشته باشد. مصارف شرکت‌های دولتی، موسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانک‌ها نیز ۱۱ درصد افزایش یافته است.

جدول ۱- احکام بودجه مرتبط با وزارت نیرو در سال ۱۳۹۶

شرح	عنوان
به شرکت‌های وابسته و تابعه وزارتخانه‌های نیرو، نفت، راه و شهرسازی، ورزش و جوانان، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، ارتباطات و فناوری اطلاعات، صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان‌های انرژی اتمی ایران اجازه داده می‌شود با رعایت قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت مصوب ۱۳۷۶/۶/۳۰ و یا قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران تا سقف یکصد هزار میلیارد (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال برای اجرای طرح‌های انتفاعی دارای توجیه فنی، اقتصادی و مالی با اولویت اجرای پروژه‌ها و طرح‌های میدانی نفت و گاز مشترک با همسایگان و مهار آب‌های مرزی، طرح‌های حمل و نقل بویژه وسائط نقلیه برقی، طرح‌های آبرسانی و تامین آب، احداث و تکمیل طرح‌های آب شیرین کن، تکمیل شبکه جمع‌آوری و انتقال فاضلاب، تصفیه خانه‌های آب و فاضلاب، نیروگاه‌های برق، شبکه‌های انتقال و توزیع برق، اوراق مشارکت ریالی و یا صکوک اسلامی و با رعایت ماده (۸۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و برای طرح‌هایی که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، با تضمین خود درخصوص اصل و سود، منتشر نمایند.	تامین مالی طرح‌ها
به دولت اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۹۶ بدهی‌های قطعی خود به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی را که در چهارچوب مقررات مربوط تا پایان سال ۱۳۹۵ ایجاد شده، با مطالبات قطعی دولت (وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی) از اشخاص مزبور تا مبلغ پنجاه هزار میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال بصورت جمعی - خرجی تسویه کند. بدین منظور وزارت امور اقتصادی و دارایی، اسناد تعهدی خاصی را با عنوان «اوراق تسویه خزانه» صادر می‌کند و در اختیار اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی و تعاونی طلبکار و متقابلاً بدهکار قرار می‌دهد. این اسناد صرفاً بمنظور تسویه بدهی اشخاص یاد شده به دستگاه‌های اجرایی و شرکت‌ها و موسسات دولتی مورد استفاده قرار می‌گیرد.	تامین مالی برای تسویه بدهی
بند «ه» تبصره ۵- دولت مجاز است اسناد خزانه اسلامی با حفظ قدرت خرید را با سررسید یک تا سه سال به صورت بی نام یا با نام صادر کند و به منظور تسویه بدهی مسجل خود بابت طرح‌های تملک داراییها و سرمایه‌ای و مابه تفاوت قیمت تمام شده برق و آب با قیمت تکلیفی فروش آن در سنوات قبل به شرکت‌های برق و آب مطابق ماده ۲۰ قانون محاسبات عمومی کشور به قیمت اسمی تا سقف هفتاد و پنج هزار میلیارد ریال به طلبکاران واگذار کند. اسناد مزبور از پرداخت هر گونه مالیات معاف می‌باشد و به عنوان ابزار مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران محسوب شده و با امضای وزیر امور اقتصاد و دارایی صادر می‌شود. اسناد خزانه اسلامی از قابلیت داد و ستد در بازار ثانویه برخوردار است و سازمان بورس اوراق بهادار باید ترتیبات انجام معاملات ثانویه آنها را در بازار بورس یا فرابورس فراهم کند. خرید و فروش این اوراق توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ممنوع است.	تامین مالی برای تسویه بدهی‌های بخش برق
به وزارت نیرو اجازه داده می‌شود کل هزینه‌های مربوط به تهیه و نصب کنتور حجمی یا هوشمند چاه‌های کشاورزی را از محل اعتبارات طرح‌های «تعادل بخشی، تغذیه مصنوعی و کنترل سیل پیوست شماره (۱) این قانون» پرداخت و طی سی و شش ماه (۳۶) و بدون سود از صاحبان چاه‌ها دریافت و به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز کند. صددرصد (۱۰۰٪) وجوه واریزی صرفاً برای اجرای طرح‌های تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی در اختیار وزارت نیرو قرار می‌گیرد.	تامین هزینه نصب کنتور حجمی هوشمند چاه‌های کشاورزی
وزارت نیرو از طریق شرکت‌های آبفای شهری سراسر کشور مکلف است علاوه بر دریافت نرخ آب‌بهای شهری، به ازای هر متر مکعب فروش آب شرب مبلغ یکصد و پنجاه (۱۵۰) ریال از مشترکان آب دریافت و به خزانه داری کل کشور واریز کند. صد درصد (۱۰۰٪) وجوه دریافتی تا سقف هفتصد میلیارد ریال از محل حساب مذکور صرفاً جهت آبرسانی شرب روستایی و عشایری اختصاص می‌یابد. اعتبار مذکور بر اساس شاخص کمبود آب شرب سالم بین استان‌های کشور در مقاطع سه ماهه از طریق شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور توزیع می‌شود تا پس از مبادله موافقتنامه بین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها و شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی استان‌ها هزینه شود. وجوه فوق مشمول مالیات نمی‌شود.	اضافه دریافت از مشترکین آب برای توسعه شبکه آبرسانی روستایی
شرکت‌های تولید نیروی برق حرارتی و شرکت‌های برق منطقه‌ای مکلفند منابع تعیین شده در بودجه مصوب سالانه خود را به ترتیب به شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی و شرکت توانیر بابت رد دیون و یا سرمایه‌گذاری در توسعه نیروگاه حرارتی و توسعه شبکه انتقال کشور پرداخت کند. شرکت‌های فروشنده برق نیروگاه‌های آبی موظفند تمام وجوه حاصل از فروش انرژی‌های برق خود را پس از وضع هزینه‌های تولید برای سرمایه‌گذاری در توسعه نیروگاه برق آبی به مصرف برسانند.	پرداختی شرکت‌های تولید برق حرارتی و برق منطقه‌ای
عوارض موضوع ماده (۵) قانون حمایت از صنعت برق کشور به میزان پنجاه (۵۰) ریال در سقف یازده هزار میلیارد (۱۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌گردد تا پس از مبادله موافقتنامه با سازمان برنامه و بودجه کشور برای موارد مطروحه در قانون فوق صرف گردد. (افزایش از ۳۰ به ۵۰ ریال نسبت به سال ۹۵)	دریافت عوارض برق از مشترکان برای توسعه برق روستایی و انرژی تجدیدپذیر

جدول ۲- مصارف بودجه کشور در سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۹۶

سال	هزینه‌ها	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	تملك دارایی‌های مالی	درآمدهای اختصاصی دولت	مصارف بودجه عمومی دولت	مصارف شرکت‌های دولتی، موسسات، انتفاعی و وابسته به دولت و بانک‌ها	کسر ارقامی که دوبرار منظور شده است	مصارف بودجه کشور
۱۳۹۴	۱۶۶۰۱۸۵۹۸۳	۴۷۷۶۹۳۶۶۸	۱۰۵۷۳۴۰۰۰	۴۲۹۹۶۳۶۳۵	۲۶۷۳۵۷۷۲۸۶	۵۹۶۶۶۶۸۸۸۵	۲۶۱۱۷۱۶۹۰	۸۳۷۹۰۷۵۴۸۱
۱۳۹۵	۱۹۷۱۸۶۳۸۸۹	۵۹۶۹۸۴۱۱۲	۱۰۵۰۰۰۰۰۰	۳۹۹۹۵۷۹۴۶	۳۰۷۳۸۰۵۹۴۷	۶۸۱۶۴۵۸۶۴	۲۶۴۳۷۵۳۳۵	۹۵۲۶۳۷۶۴۷۶
۱۳۹۶	۲۳۶۳۷۴۰۵۴۷	۶۲۷۰۹۹۴۲۶	۲۰۹۱۵۰۰۰۰	۵۱۱۲۴۶۹۴۱	۳۷۱۱۲۳۶۹۴۱	۷۵۶۵۴۰۱۶۳۶	۴۲۷۲۴۵۶۴۳	۱۰۸۴۹۳۹۲۹۳۴

شکل ۱ مصارف بودجه کشور را در سال ۱۳۹۶ نشان می‌دهد. بر مبنای این نمودار، مصارف شرکت‌های دولتی، موسسات، انتفاعی وابسته به دولت و بانک‌ها با ۵۱ درصد بیش‌ترین سهم را در مصارف بودجه به خود اختصاص داده است. تملك دارایی‌هایی مالی با ۱۰ درصد کمترین سهم را در مصارف بودجه سال ۱۳۹۶ دارد. شکل ۲ توزیع مصرف بودجه عمومی کشور را در سال ۱۳۹۶ در بخش‌های مختلف نمایش می‌دهد. هزینه‌ها بیش‌ترین سهم را در مصارف بودجه عمومی کشور دارند. شکل ۳ میزان تملك دارایی‌های سرمایه‌ای نسبت به مصارف بودجه عمومی دولت در سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۹۶ در شکل ۲ نمایش داده شده است. سهم تملك دارایی‌های سرمایه‌ای در سه سال مذکور بطور متوسط ۵/۹۱ درصد است.

۳- خلاصه بودجه وزارت نیرو

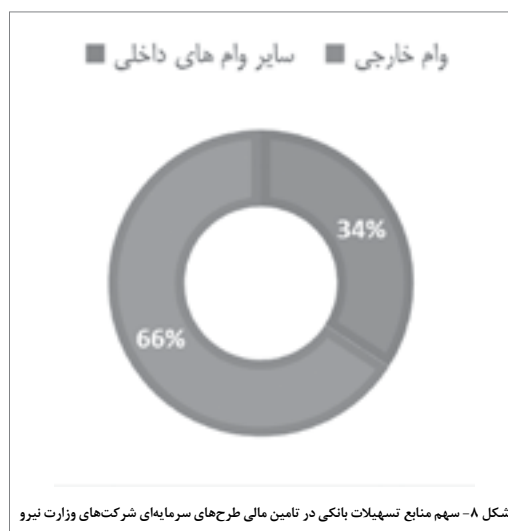
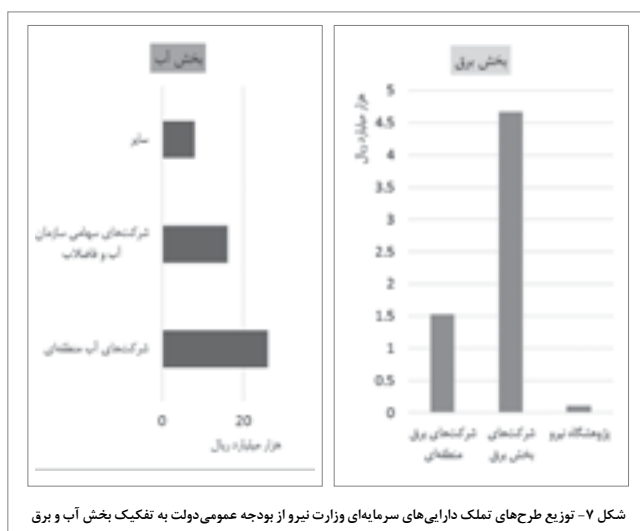
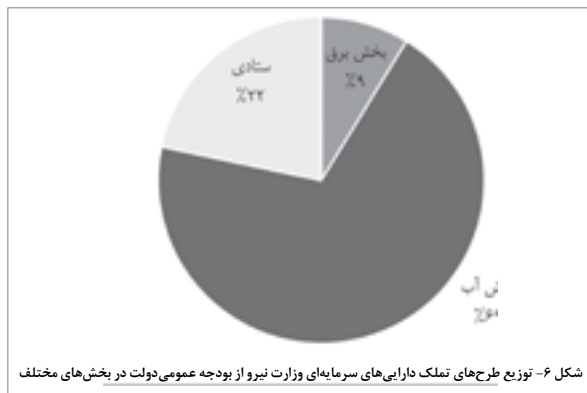
جدول ۳- خلاصه بودجه وزارت نیرو را در سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۹۶ نمایش می‌دهد. مقایسه این بودجه‌ها نشان می‌دهد که:

- بودجه وزارت نیرو در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۵ رشد ۴ درصدی

جدول ۳- خلاصه بودجه وزارت نیرو در سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۹۶

سال	حقوق و مزایای مستمر	سایر	جمع هزینه‌های جاری	اختصاصی سال	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	تملك دارایی‌های مالی	جمع
۱۳۹۴	۱۷۸۶۵۰	۱۳۶۶۶۳۰	۱۵۴۵۲۸۰	۲۸۱۰۰۰	۷۰۱۰۸۰۹۹	۰	۷۱۹۳۴۳۷۹
۱۳۹۵	۲۱۵۰۲۰	۲۲۱۶۴۲۹	۲۴۳۱۴۴۹	۴۲۰۰۰۰	۶۹۱۶۲۸۸۶	۰	۷۲۰۱۴۳۳۵
۱۳۹۶	۲۳۸۹۴۳	۲۴۱۸۰۳۴	۲۶۵۶۹۷۷	۳۲۵۰۰۰	۷۲۰۱۹۸۲۳	۰	۷۵۰۰۱۸۰۰

مبالغ میلیون ریال

دارایی‌های سرمایه‌ای متعلق به بخش آب است. تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت نیرو در به تفکیک بخش‌های آب و برق در شکل ۷ نمایش داده شده است. در بخش برق شرکت‌های بخش برق بیشترین سهم را دارند. در بخش آب بیشترین سهم متعلق به شرکت‌های آب منطقه‌ای است.

در شکل ۸ سهم منابع تسهیلات بانکی در تامین مالی طرح‌های سرمایه‌ای شرکت‌های وزارت نیرو نمایش داده است. مجموع منابع تسهیلات بانکی ۱۹۶ هزار میلیارد ریال است. وزارت نیرو برای تامین مالی طرح‌های توسعه‌ای ۶۰ درصد به منابع خارجی وابسته است.

۱۳۹۶ نمایش می‌دهد. تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۴ کاهش یافته است. همچنین هزینه‌های جاری در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۵ کمتر شده و میزان تملک دارایی‌های سرمایه‌ای افزایش یافته است.

شکل شماره ۵ سهم بودجه عمومی وزارت نیرو را نسبت به مصارف بودجه عمومی دولت نشان می‌دهد. همانطور که در نمودار مشخص است سه بودجه وزارت نیرو تقریباً ثابت مانده است.

شکل ۶ بودجه طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت نیرو از بودجه عمومی دولت در بخش‌های مختلف را نمایش می‌دهد. همانطور که در شکل مشخص است ۶۹ درصد تملک

داشته و به ۷۵۰۰۱۸۰۰ میلیون ریال رسیده است.

- بودجه وزارت نیرو در سال ۹۶ نسبت به سال ۴/۹۵ درصد رشد کرده است در حالی که بودجه عمومی کشور به طور کلی ۱۷ درصد و بودجه عمرانی ۵ درصد رشد داشته است
- سهم بودجه وزارت نیرو از بودجه عمومی از ۲,۷ درصد در سال ۹۴ به ۲ درصد در سال ۹۶ کاهش یافته است.

شکل ۳- خلاصه بودجه وزارت نیرو در قانون بودجه سال ۱۳۹۶ نمایش می‌دهد.

شکل ۴ هزینه‌های جاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت نیرو را در سال‌های ۱۳۹۴-

در قانون پیشنهادی بودجه ۹۶ چه می‌گذرد؟

هزار توی یک لایحه

نفیسسه زارع کهن

یک ماهی گذشته است از روزی که حسن روحانی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ را درست سرموقع و حتی یک روز زودتر تقدیم مجلس کرد. لایحه‌ای که آخرین لایحه بودجه‌ای است که دولت یازدهم به مجلس داده؛ آن هم مجلسی که نسبت به مجالس قبلی هم سوتر با دولت است (هرچند نه خیلی چشمگیر) و امید می‌رود که زودتر سرانجام پیدا کند و کمتر در آن دخل و تصرف صورت پذیرد.

اما لایحه بودجه ۹۶ در روزهایی که مجلس داده شده که مجلس دهم هنوز سرگرم بررسی و تصویب برنامه ششم توسعه است و برخی کارشناسان نگران این هستند که لایحه نوشته شده منطبق بر چه برنامه‌ای بوده است چرا که هنوز برنامه ششم توسعه در دست بررسی مجلس نشینان است.

برهمن اساس هم بود که در برابر این نگرانی‌ها محمدباقر نوبخت رییس سازمان برنامه و بودجه گفت که این بودجه ملهم از برنامه ششم و در چارچوب سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است. طبق آنچه نوبخت گفته است در بودجه ۹۶ برای سال آینده تورم ۷ تا ۸ درصدی در نظر گرفته شده و بر این اساس بودجه سال ۹۶ نه انقباضی است و نه انبساطی.

در لایحه بودجه ۹۶ این طور دیده شده است که دستگاه‌های اجرایی حتی دستگاه‌های خارج از شمول قانون محاسبات عمومی مانند شهرداری‌ها و موسسات عمومی غیردولتی موظف هستند که کلیه

دریافت‌های خود را در حساب‌های خزانه‌داری کل کشور متمرکز کنند، که این خود گامی مهم برای شفاف‌سازی حقوق‌ها در نظام اداری به حساب می‌آید. مطابق با لایحه بودجه تقدیمی دولت به مجلس در سال ۱۳۹۶، کل بودجه ۱۰۸۴۹ میلیارد ریال (معادل یک میلیون و ۸۴ هزار میلیارد تومان) در دو بخش که اولی شامل مصارف عمومی دولت (بودجه عمرانی دولت) و مصارف بودجه عمومی (بودجه جاری دولت) معادل ۳۷۱ هزار میلیارد تومان و دومی شامل مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و موسسات انتفاعی وابسته به دولت است که معادل ۷۵۶ هزار میلیارد تومان بوده و به این ترتیب کل رقم بودجه، به ۱۰۸۴ هزار میلیارد تومان بالغ خواهد شد.

و این گونه است که بالغ بر ۶۷ درصد از بودجه کل کشور در سال ۱۳۹۶، مانند سایر ادوار گذشته، در قالب بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و موسسات انتفاعی وابسته به دولت، صرف می‌شود.

رشد ۶۵ درصدی کسری بودجه عملیاتی
کسری تراز عملیاتی در لایحه دولت معادل ۷۷ هزار میلیارد تومان به ثبت رسیده است و این رقم که فاصله درآمدهای دولت با هزینه‌های جاری را نشان می‌دهد، در لایحه بودجه سال گذشته کمتر از ۴۷ هزار میلیارد تومان بوده است بنابراین کسری تراز عملیاتی بودجه در فاصله یک سال گذشته بیش از ۶۵ درصد رشد کرده است.

درآمدهای دولت از کجا خواهد بود؟
منبع درآمدهای دولت در بودجه ۹۶ به طور کلی عبارتند از درآمدهای مالیاتی، درآمدهای ناشی از کمک، درآمدهای اجتماعی، درآمدهای حاصل از مالکیت دولت، درآمدهای حاصل از فروش کالاها و خدمات، درآمدهای حاصل از جرائم و خسارات و درآمدهای متفرقه.

درآمد مالیاتی

با نگاهی به لایحه بودجه ۹۶ مشخص می‌شود که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ معادل ۱۱۲۷ هزار میلیارد ریال به عنوان درآمدهای مالیاتی (منابع عمومی) پیش بینی شده است. این رقم نسبت به رقم درآمدهای مالیاتی مصوب در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ (۱۰۳۸ هزار میلیارد ریال) رشدی معادل ۹ درصد داشته است. در واقع این رشد ۹ درصدی درآمدهای مالیاتی عمدتاً ناشی از رشد ۷ درصدی مالیات بر ارزش افزوده است. این درحالی است که در لایحه بودجه سال ۹۶ نرخ مالیات بر ارزش افزوده نسبت به سال ۱۳۹۵ تغییری نداشته است.

درآمدهای نفتی

درآمد حاصل از فروش نفت و فرآورده‌های نفتی در لایحه بودجه سال آینده ۱۱۱ هزار و ۸۹ میلیارد تومان در نظر گرفته شده که رشد قابل توجه ۴۹ درصدی را نشان می‌دهد. میزان رشد درآمدهای

حاصل از فروش نفت و فرآورده‌های نفتی از بودجه ۹۱ تا لایحه بودجه ۹۶، ۶۷ درصد رشد داشته است. هم چنین این رشد در حالی است که نرخ ارز با مبلغی به میزان ۳۳۰۰ تومان در نظر گرفته شده است.

چقدر بودجه به نفت وابسته است؟

بازرسی‌هایی که صورت گرفته و براساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی وابستگی بودجه به نفت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ حدود ۳۵ درصد است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵ به میزان ۹/۴ درصد افزایش نشان می‌دهد. با توجه به بیش برآوردی بخشی از منابع غیرنفتی لایحه سال ۱۳۹۶، پیش بینی می‌شود نسبت وابستگی بودجه به نفت در عمل فراتر از ۳۵ درصد شود. البته وابستگی بودجه به نرخ ارز نیز جدای از آثار منفی اقتصادی آن می‌تواند به عنوان ابزاری برای تأمین کسری بودجه باشد. برای مثال با هر ۱۰۰ تومان افزایش نرخ ارز میزان منابع ایجاد شده برای پوشش کسری بودجه بیش از ۳ هزار میلیارد تومان خواهد بود.

درآمدهای حاصل از مالکیت دولت

درآمدهای حاصل از مالکیت دولت ماحصل فعالیت‌های تصدی گرایانه دولت در بخش‌های مختلف است. درآمدهای حاصل از مالکیت دولت دارای دو جزء عمده سود سهام شرکت‌های دولتی و درآمد حاصل از مالکیت دولت در بخش‌های مختلف است. سود سهام شرکت‌ها در قانون بودجه سال ۱۳۹۶ مجموع سه جزء مختلف شامل سود سهام ابرازی، معوقه و سود سهام دولت در شرکت‌های غیردولتی است. در این ارتباط گفتنی است ردیف مربوط به سود سهام شرکت‌های در حال واگذاری که در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ حذف شده بود در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نیز منظور نشده است. در لایحه بودجه ۱۳۹۶ با کاهش ۱۷ درصدی نسبت به قانون بودجه سال جاری به میزان ۱۳۵ هزار میلیارد ریال از این بابت پیش بینی شده است.

هم چنین پیش‌بینی درباره سایر منابع حاصل از مالکیت دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ برای این بخش از درآمدها، ۸۶ هزار میلیارد ریال است (۱،۵ درصد رشد نسبت به پیش‌بینی عملکرد سال ۱۳۹۵ دارد) که پیش‌بینی می‌شود حدود ۳۱ هزار

میلیارد ریال آن محقق شود.

در حوزه درآمدهای حاصل از مالکیت دولت در بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات درآمدی رقمی معادل ۴۴ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شده است که نسبت به مصوب سال ۱۳۹۵ حدود ۲۱ درصد رشد دارد. با توجه به موارد مذکور به نظر می‌رسد همانند سال‌های گذشته و با توجه به پیش‌بینی عملکرد سال ۱۳۹۵، بخش عمده‌ای از ردیف مربوط به سازمان تنظیم مقررات رادیویی (ردیف ۱۳۰۴۰۴) محقق شود.

از دیگر سو سایر درآمدهای دولتی پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ مشتمل بر فروش کالا و خدمات، جرائم و خسارات و درآمدهای متفرقه حدود ۲۴۸ هزار میلیارد ریال است. درباره ردیف فروش کالا و خدمات با توجه به سیاست‌های دولت در کنترل تورم و عدم افزایش قیمت‌ها در سال ۱۳۹۶، غالب تعرفه‌های فروش کالاها و خدمات موضوع جدول ۱۶ بودجه سال ۱۳۹۶ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵ تغییری نداشته است و تنها در چند مورد افزایش تعرفه خدمات دولتی اعمال شده است. همچنین تعرفه‌های جدیدی نیز اضافه شده است مانند صدور دفترچه ترانزیت رانندگی، تعرفه اجرای ماده (۴۷۷) قانون آیین دادرسی کیفری و تعرفه ورود برخی کالاها، ارائه خدمات الکترونیکی به دستگاه‌های دولتی و عمومی، خدمات دهی به اماکن عمومی و صدور کارنامه شغلی. در خصوص جرائم و خسارات دو ردیف عمده آن شامل جرائم رانندگی (با احتساب جرائم رانندگی معوقه) و غیبت مشمولان وظیفه است که در ۸ ماهه سال جاری ردیف‌های مذکور به ترتیب از عملکرد ۶۴ درصد و ۲۲ درصد برخوردار بوده است، هرچند ارقام منظور شده برای ردیف جرائم رانندگی نسبت به مصوب سال جاری تغییری نداشته است و ردیف مشمولان غایب سربازی نیز با کاهش ۵۷ درصدی نسبت به مصوب سال جاری در لایحه ۱۳۹۶ درج شده است.

درآمدهای متفرقه

درآمدهای متفرقه با کاهش ۲۸ درصدی نسبت به مصوب سال ۱۳۹۵ در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ منظور شده است و البته تحقق آن به میزان زیادی بستگی به تحقق ردیف‌های جدید اضافه شده دارد.

واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای

دارایی‌های مشتمل بر منابع حاصل از نفت و فرآورده‌های نفتی، فروش اموال منقول و غیرمنقول و منابع حاصل از واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ معادل ۱۱۶۱ هزار میلیارد ریال پیش‌بینی شده که نسبت به رقم مصوب قانون بودجه سال ۱۳۹۵ از رشد ۴۷ درصدی برخوردار است. عمده منابع این بخش مربوط به منابع حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی است به نحوی که حدود ۹۶ درصد منابع حاصل از واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای را به خود اختصاص می‌دهد.

واگذاری دارایی‌های مالی

واگذاری دارایی‌های مالی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ مشتمل بر فروش اوراق مالی، استفاده از تسهیلات خارجی، واگذاری سهام شرکت‌های دولتی، دریافت اصل وام‌ها، برگشتی از پرداخت‌های سال‌های قبل و استفاده از منابع صندوق توسعه ملی معادل ۴۴۳ هزار میلیارد ریال پیش‌بینی شده است که به نظر می‌رسد در پایان سال آتی حدود ۴۴ درصد آن معادل ۱۹۶ هزار میلیارد ریال محقق شود که از این مبلغ ۱۲۵ هزار میلیارد ریال مربوط به فروش اوراق مالی است.

سهام امور ده گانه از بودجه ۹۶

در بخش منابع عمومی و اختصاصی یا همان هزینه‌های جاری، دولت بالاترین سهم را به چهار بخش امور رفاه اجتماعی ۲۹ درصد، آموزش و پژوهش ۲۱ درصد، دفاعی و امنیتی ۲۰ درصد و سلامت ۱۹ درصد اختصاص داده که این امور چهارگانه در مجموع ۸۹ درصد از کل بودجه عمومی دولت را تشکیل داده‌اند.

در عین حال، در بخش تملک دارایی‌های سرمایه‌ای یا بودجه عمرانی، امور اقتصادی با ۵۳ درصد و امور مسکن با ۱۵ درصد مجموعاً ۶۸ درصد از کل بودجه عمرانی کشور را به خود اختصاص داده‌اند. از این منظر و با توجه به سال پایانی دولت یازدهم، به نظر می‌رسد سوگیری سیاسی دولت در سال پایانی، دو موضوع را به شدت هدف قرار داده است. از یک‌سو، خدمات عمومی مانند رفاه و سلامت است که با در نظر گرفتن رقمی معادل ۵۵ هزار میلیارد تومان برای این دو بخش، افزایش سطح رضایتمندی مردم به ویژه گروه‌های کم‌درآمد را هدف گذاری کرده است

و از سوی دیگر، سهم ۵۳ درصدی از بودجه عمرانی برای امور اقتصادی است که به نظر می‌رسد با چنین رقمی (۲۸ هزار میلیارد تومان)، دولت خود را برای اتمام بسیاری از پروژه‌های عمرانی نیمه‌تمام، آماده کرده است. سهم ۱۵ درصدی مسکن نیز تقریباً به طور کامل (حدود ۹۵ درصد از آن) به دو فصل توسعه خدمات شهری، روستایی و عشایری و نیز آب و فاضلاب اختصاص یافته است که در نتیجه، به نظر می‌رسد دولت در زمینه اتمام پروژه پرسروصدای مسکن مهر، همچنان دست به عصا حرکت خواهد کرد.

۷۸ درصد از کل هزینه‌های عمرانی دولت در امور اقتصادی به سه بخش حمل و نقل، کشاورزی و منابع طبیعی و منابع آب که اولی (حمل و نقل) یک کالای عمومی است و دو بخش دیگر یعنی کشاورزی و منابع آب، که اولی به دلیل نیاز به حمایت‌های دولت برای ادامه حیات، ضروری و قابل توجه به نظر می‌رسد و دومی یعنی منابع آب، که در شرایط بسیار بحرانی قرار گرفته است، اختصاص دارد.

هزینه‌های حقوق و دستمزد در سال ۱۳۹۶

محاسبات نشان می‌دهد که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ اعتباری معادل ۱,۰۶۵ هزار میلیارد ریال (یعنی ۴۵/۰۶ درصد اعتبارات هزینه‌ای) صرف پرداخت هزینه‌های پرسنلی وزارتخانه‌ها، مؤسسات و سازمان‌های دولتی و نهادهای نظامی و انتظامی خواهد شد. همچنین اعتباری بالغ بر ۴۱۲ هزار میلیارد ریال، یعنی ۱۷/۴ درصد اعتبارات هزینه‌ای (نیز صرف پرداخت حقوق بازنشستگان، وظیفه بگیران و مستمری‌بگیران کشوری و لشگری و حقوق جانبازان حالت اشتغال و والدین شهدا خواهد شد. در مجموع در سال ۱۳۹۶ اعتباری معادل ۱,۴۷۷ هزار میلیارد ریال) ۶۲/۵ درصد اعتبارات هزینه‌ای (صرفاً برای پرداخت حقوق و مزایای شاغلین و بازنشستگان دستگاه‌های اجرایی و والدین شهدا هزینه خواهد شد.

این درحالی است که در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ سهم این اعتبار ۱,۳۱۷ هزار میلیارد ریال (۶۱/۶ درصد اعتبارات هزینه‌ای) بوده و بنابراین شاهد رشد ناچیز سهم اعتبار حقوق و مزایای شاغلین و بازنشستگان در اعتبارات هزینه‌ای هستیم.

نکته قابل اعتنا این‌که در بخش اعتبارات مربوط به جبران خدمات کارکنان و به تبع آن حقوق و مزایای

مستمر کارکنان دستگاه‌های اجرایی همانند سال ۱۳۹۵، شاهد شفافیت بیشتر بودجه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ به نسبت سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ هستیم. به نحوی که به رغم افزایش ۱۰ درصدی اعتبارات هزینه‌ای (جاری)، اعتبار جبران خدمات کارکنان به میزان ۱۷ درصد رشد را نشان می‌دهد. این افزایش درحالی است که اعتبار فصل دوم (استفاده از کالاها و خدمات) با ۸ درصد رشد منفی از ۳۳۲ هزار میلیارد ریال به ۳۰۷ هزار میلیارد ریال کاهش یافته و اعتبار فصل ششم (رفاه اجتماعی) تنها ۷/۵ درصد رشد مواجه شده است.

از آنجایی که همواره بخشی از اعتبارات دو سرفصل استفاده از کالاها و خدمات و رفاه اجتماعی برای هزینه‌های پرسنلی تخصیص پیدا می‌کند بنابراین رشد منفی و رشد کمتر از حد متعارف این دو سرفصل نشان می‌دهد که بخشی از اعتبارات این دو سرفصل به فصل اول (جبران خدمات) منتقل شده است. سرجمع اعتبار این سه سرفصل در سال ۱۳۹۶ نیز نشان می‌دهد که به نسبت سال ۱۳۹۵ تنها ۹ درصد رشد داشته است. در همین حال اعتبار مربوط به حقوق و مزایای مستمر دستگاه‌های اجرایی نیز به نسبت سال ۱۳۹۵ ۱۷/۷ درصد رشد مواجه شده است که یعنی از ۵۹۵ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۵ به ۷۰۰ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۶ افزایش یافته است، و این امر نیز ناشی از جابجایی اعتبارات دستگاه‌های اجرایی است به نحوی که اعتبارات مربوط به حقوق و مزایای مستمر برخی از دستگاه‌های اجرایی که در ستون سایر درج می‌شد به ستون حقوق و مزایای مستمر منتقل شده است که این امر موجب شفافیت بیشتر اعتبارات مربوط به حقوق و مزایای پرسنلی طی دو سال اخیر است. در تبصره‌های بودجه در مورد شفافیت حقوق و مزایا حکمی درج شده که به موجب آن امکان تجمیع حقوق و مزایای تمام دستگاه‌های اجرایی بخش عمومی فراهم می‌شود (بند «د» تبصره «۲۱»). در تبصره ۷ بند «ه» برای پرداخت حقوق بازنشستگان از محل فروش سهم‌الشرکه دولت و ردیف‌های متفرقه اعتباری برابر ۱۲ هزار میلیارد ریال پیش‌بینی شده است. در تبصره «۶» لایحه نیز سقف معافیت مالیاتی برای حقوق بگیران ۱/۵ میلیون تومان در ماه اعلام شده است.

هدفمندی یارانه‌ها چگونه است؟

با بررسی لایحه بودجه ۹۶ مشخص می‌شود که

کماکان در سال آینده هزینه هدفمندی یارانه‌ها معادل ۴۸۰ هزار میلیارد ریال است و این رقم در حالی پیشنهاد می‌شود که برابر قوانین مصوب، دولت مکلف بوده است قیمت فروش فرآورده‌های نفت و گاز، برق و آب را به تدریج تا پایان سال‌های برنامه پنجم به نحوی افزایش دهد که مبلغ افزایش یافته به ترتیب صرف اعطای یارانه نقدی، اجرای نظام جامع تامین اجتماعی و حمایت از تولید شده و باقیمانده بتواند آثار افزایش قیمت‌ها بر اعتبارات هزینه‌ای و عمرانی دولت را تامین کند، اما پس از گذشت چند ماه از پایان برنامه پنجم توسعه نتیجه عملکرد برابر گزارش مرکز پژوهش‌ها نشان می‌دهد که کل درآمد دولت از محل افزایش قیمت حامل‌های انرژی معادل ۱۶۴۰ هزار میلیارد ریال و مبلغ نقدی تخصیص داده‌شده از سوی سازمان هدفمندی یارانه‌ها معادل ۲۴۸۰ هزار میلیارد ریال است.

بدین معنی که نه تنها دولت برای هزینه‌های عمرانی و جاری ناشی از افزایش قیمت برداشتی از این محل نداشته بلکه ۸۴۰ هزار میلیارد ریال نیز از منابع خود به این امر اختصاص داده است. از طرف دیگر مقرر شده بود که ۲۳۰ هزار میلیارد ریال به بخش تولید و ۱۶۰ هزار میلیارد ریال به بخش سلامت تخصیص داده شود که به هر یک از آنها حدود ۳۰ هزار میلیارد ریال و جمعاً معادل ۶۰ هزار میلیارد ریال به جای ۳۹۰ هزار میلیارد ریال تخصیص داده شده است.

تورم چگونه کنترل می‌شود؟

اما درباره کنترل تورم هم تمهیداتی در بودجه پیشنهادی اندیشیده شده است. تمهیداتی مانند افزایش دستمزد در سطح ۱۰ درصد و مسدود شدن معادل ریالی ایران چک‌های منتشره بانک‌ها تحت نظارت هیات نظارت بر اندوخته اسکناس که نشان از تلاش دولت بر کنترل عوامل حقیقی و انتظاری تورم‌زا دارد اما فضای واقعی اقتصاد، رشد نقدینگی در سال ۹۵ و برخی بررسی‌ها نشان از وجود ریسک‌های تورمی در اقتصاد کشور دارد که می‌تواند در هریک از بازارهای سرمایه‌گذاری بروز کند.

با همه این‌ها اما آن چه ارائه شد تنها بخشی است از هزار توهیای لایحه بودجه ۹۶ که این روزها در دست نمایندگان مجلس است، هرچند هنوز زمان بررسی‌اش نرسیده و فعلاً برنامه ششم توسعه در اولویت بررسی سبزنشینان مجلس است.

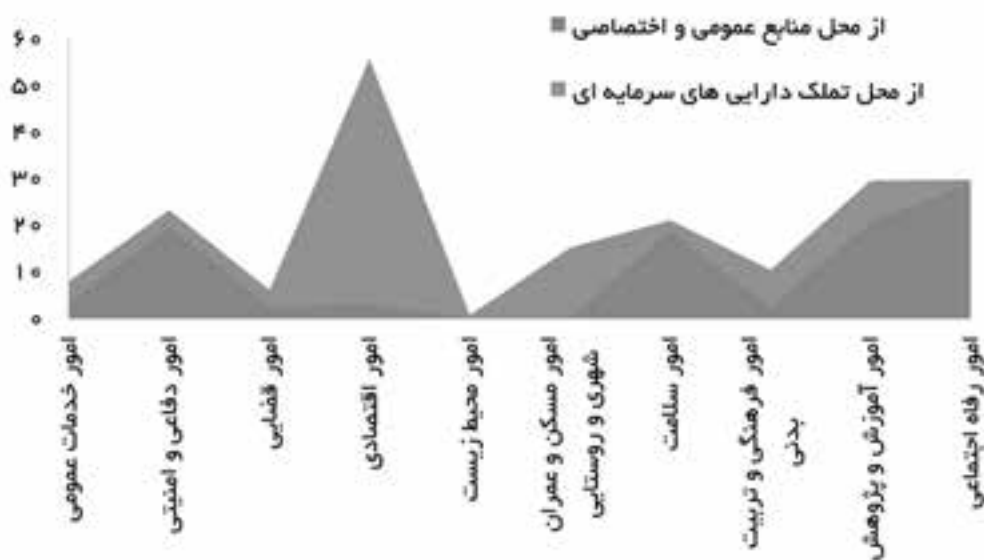
پیش بینی شاخص های اقتصاد کلان در لایحه بودجه ۱۳۹۶

رشد اقتصادی	نرخ تورم	رشد سرمایه گذاری	رشد نقدینگی	درآمد
۷,۷ درصد	۷,۶ درصد	۱۲,۳ درصد	۱۹ درصد	۱۵۹ هزار میلیارد تومان

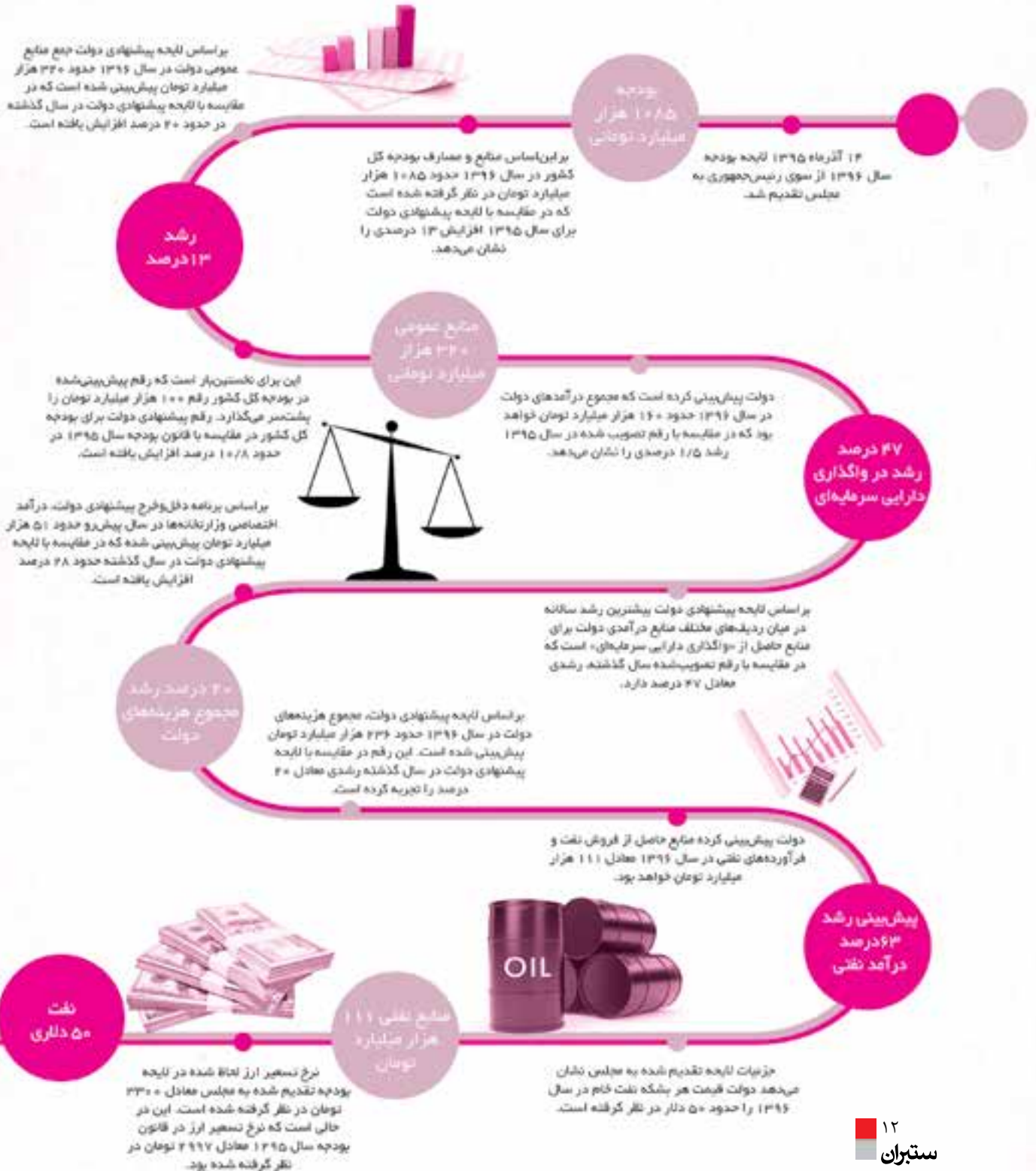
مقایسه و میزان تغییرات بخش های مختلف لایحه بودجه ۱۳۹۶ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵

منابع بودجه ایران (ارقام به بیرون ریال)	لایحه بودجه ۹۵	قانون بودجه ۹۵	تغییر	لایحه بودجه ۹۶	تغییر
درآمدها	۱,۴۹۰,۱۳۶,۰۰۰	۱,۵۷۳,۷۹۷,۷۰۰	۵,۶	۱,۵۹۵,۸۵۱,۹۹۸	۱,۴
واگذاری دارایی های سرمایه ای	۷۳۰,۵۱۸,۰۰۰	۷۹۰,۵۱۸,۰۰۰	۸,۲	۱,۱۶۱,۳۹۴,۰۰۰	۳۲,۹
واگذاری دارایی های مالی	۴۵۳,۱۹۴,۰۰۰	۵۷۹,۶۲۱,۴۹۹	۲۷,۹	۴۴۲,۷۴۴,۰۰۰	(۲۳,۶)
جمع منابع عمومی بودجه	۲,۶۷۳,۸۴۸,۰۰۰	۲,۹۴۳,۹۳۷,۱۹۹	۱۰,۱	۳,۱۹۹,۹۹۰,۰۰۰	۸,۷
درآمد اختصاصی	۳۹۹,۹۵۷,۹۴۶	۴۱۰,۹۵۷,۹۴۶	۲,۸	۵۱۱,۲۴۶,۹۴۱	۲۴,۴
جمع منابع بودجه عمومی کشور	۳,۰۷۳,۸۰۵,۹۴۷	۳,۳۵۴,۸۹۵,۱۴۵	۹,۱	۳,۷۱۱,۲۳۶,۹۴۱	۱۰,۶
بودجه شرکت های دولتی و مؤسسات وابسته	۶,۸۱۶,۹۴۵,۸۶۴	۶,۸۲۸,۱۷۱,۸۶۳	۰,۲	۷۵۶۵,۴۰۱,۶۳۶	۱۰,۸
جمع کل منابع بودجه سالانه	۹,۵۲۶,۳۷۶,۴۷۶	۹,۷۸۵,۵۲۹,۹۷۴	۲,۷	۱۰,۸۴۹,۳۹۲,۹۳۴	۱۰,۹
مصارف بودجه ایران (ارقام به بیرون ریال)	لایحه بودجه ۹۵	قانون بودجه ۹۵	تغییر	لایحه بودجه ۹۶	تغییر
هزینه ها	۱,۹۷۱,۸۶۳,۸۸۹	۲,۱۳۷,۶۲۸,۶۰۹	۸,۴	۲,۳۶۳,۷۴۰,۵۷۴	۱۰,۶
تملك دارایی های سرمایه ای	۵۹۶,۹۸۴,۱۱۴	۵۷۴,۸۰۸,۹۹۰	-۳,۷	۶۲۷,۰۹۹,۴۲۶	۹,۱
تملك دارایی های مالی	۱,۰۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۳۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۲۰,۵	۲,۰۹۰,۱۵۰,۰۰۰	(۹,۷)
جمع مصارف عمومی دولت	۲,۶۷۳,۸۴۸,۰۰۰	۲,۹۴۳,۹۳۷,۱۹۹	۱۰,۱	۳,۱۹۹,۹۹۰,۰۰۰	۸,۷
از محل درآمدهای اختصاصی دولت	۳۹۹,۹۵۷,۹۴۶	۴۱۰,۹۵۷,۹۴۶	۲,۸	۵۱۱,۲۴۶,۹۴۱	۲۴,۴
مصارف بودجه عمومی دولت	۳,۰۷۳,۸۰۵,۹۴۷	۳,۳۵۴,۸۹۵,۱۴۵	۹,۱	۳,۷۱۱,۲۳۶,۹۴۱	۱۰,۶
بودجه شرکت های دولتی و مؤسسات وابسته	۶,۸۱۶,۹۴۵,۸۶۴	۶,۸۲۸,۱۷۱,۸۶۳	۰,۲	۷۵۶۵,۴۰۱,۶۳۶	۱۰,۸
جمع کل مصارف بودجه سالانه	۹,۵۲۶,۳۷۶,۴۷۶	۹,۷۸۵,۵۲۹,۹۷۴	۲,۷	۱۰,۸۴۹,۳۹۲,۹۳۴	۱۰,۹

سهم امور مختلف از بودجه سال ۹۶

نکات مهم لایحه بودجه ۹۶ چیست؟

مقایسه ارقام پیشنهادی دولت در زمینه هزینه اختصاص داده شده برای فصل بیمه در سال ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ نشان می‌دهد که هزینه سرانه پیشنهاد شده در امور مربوط به بیمه تأمین اجتماعی در سال ۱۳۹۶ حدود ۵۰ درصد افزایش یافته است.

۷۰ درصد
درآمدها از محل
مالیات

پیش‌بینی رشد
هزینه‌های رفاهی

بودجه ۹۶ وزارت نیرو نسبت به سال گذشته حدود ۴ درصد رشد داشته و به بیش از ۷۵۰۰ میلیارد تومان افزایش یافته است. اما قسمت قابل توجه این بودجه مربوط به بخش آب است نه برق. حتی در بخش برق و در برشی از ردیف بودجه‌ها این میزان کاهش پیدا کرده است طوری که وزیر نیرو نیز نسبت آن هشدار داد.

بر اساس لایحه پیشنهادی دولت، پیش‌بینی شده است که در سال ۱۳۹۶ هزینه سرانه دولت در «امور مسکن» عمران شهری و روستایی» با افزایش ۶ درصدی در مقایسه با رقم پیش‌بینی شده در سال ۱۳۹۵ به حدود ۸ هزار تومان به ازای هر ایرانی افزایش یابد.

بر اساس لایحه پیشنهادی به دولت اجازه داده می‌شود تمامی مشمولان خدمت وظیفه عمومی را که بیش از هشت سال غیبت دارند با پرداخت جریمه مدت زمان غیبت، به صورت نقد و اقساط تا پایان ۱۳۹۶ معاف کند.

رشد ۴ درصدی
بودجه وزارت نیرو

به دولت اجازه داده می‌شود با در نظر گرفتن اولویت طرح‌های نیمه‌تمام و با جلب مشارکت بخش خصوصی، حداقل ۴۰ درصد منابع مورد نیاز برای تکمیل طرح را از محل درآمد طرف مشارکت تأمین کند.

برون‌سپاری
بزرگ‌های عمرانی

نرخ تسعیر ارز اتفاق شده در لایحه بودجه تعدیم شده به مجلس معادل ۳۳۰۰ تومان در نظر گرفته شده است. این در حالی است که نرخ تسعیر ارز در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ معادل ۲۹۹۷ تومان در نظر گرفته شده بود.

در این لایحه، دولت مدعی برای شفاف‌کردن گردش مالی تمام دستگاه‌ها در حوزه دریافت، پرداخت و دست‌مزد تراش کرده است. بر این اساس تمام دستگاه‌های اجرایی کلیه دریافت‌های خود را در حساب‌های خزانه‌داری کل کشور متمرکز می‌کنند.

نهادهای عمومی و حاکمیتی در کنار دستگاه‌های اجرایی موظفند تمام اقدامات مربوط به دریافت و پرداخت خود را از طریق خزانه و تحت نظارت دیوان محاسبات انجام دهند. حتی شهرداری‌ها و مؤسسات عمومی غیردولتی

پیش‌بینی
۴۰۰۰۰ میلیارد
ریال بارانه انرژی

دوازده
تومانی

مدیریت مالیه بخش عمومی و بودجه صنعت برق در سال ۱۳۹۶

حسن لاجوردی، پژوهشگر حوزه برق و انرژی

وسایست‌های دولت تهیه می‌شود. با این حال، به طور عمومی پذیرفته شده است که بودجه یکساله کافی نیست. لذا اکثر واحدهای بخش عمومی در کشورهای مختلف، برنامه‌های مالی بلندمدت و یا بودجه‌های چند ساله تدوین می‌کنند. برنامه‌های مالی اغلب یک دوره حداقل سه ساله یا پنج تا شش ساله را پوشش می‌دهند. آن‌ها معمولاً از قدرت اجرایی کمتری نسبت به بودجه‌های یک‌ساله برخوردارند. این امر امکان انجام اصلاحات مورد نیاز هنگامی که برنامه‌ریزی بر مبنای چرخشی مورد بازنگری قرار می‌گیرد را فراهم می‌آورد، به این معنا که در هر سال که بودجه سال بعد تعدیل می‌شود، یک سال از برنامه چند ساله کم شده و یک سال دیگر به آخر آن افزوده می‌شود.

یک بودجه ایده آل دارای ویژگی‌های زیر است:

- واقع‌گرایانه بوده و مطابق اهداف بلند مدت برنامه‌های توسعه‌ای کشور (سند چشم‌انداز، الگوی اقتصاد مقاومتی و برنامه‌های توسعه‌ای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی پنج ساله) است.
- جامعیت و شفافیت دارد و امکان شناسایی

انجام شود؟ چطور باید مخارج را کنترل کرد؟
۳- تامین مالی دولت شامل اخذ مالیات و استقراض چگونه باشد؟ کدام نوع مالیات، منصفانه است؟ چه میزان بدهی برای دولت قابل قبول است؟
اگر قبول کنیم که وجود دولت حداقلی یک ضرورت است و کالاها و خدمات ارائه شده توسط دولت به صورت کارا، اثربخش انجام می‌گیرد و تخصیص منابع هم به صورت بهینه است، حال ضرورت دارد تا بیلان مالی دولت در قالب بودجه بررسی شود.
برنامه‌ریزی مالی بخش عمومی از دیرباز مترادف با بودجه‌بندی، به معنی برنامه‌ریزی و ارائه مجوزهای مالی برای مخارج سال آینده بوده است. برخلاف نگاه‌های بخش خصوصی، بودجه در بخش عمومی تنها ابزاری برای اجرای برنامه‌های راهبردی نیست، بلکه بخشی از فرایند ارائه مجوز قانونی و رسمی، برای انجام هر نوع مخارج است. در بسیاری از کشورها، بودجه یک قانون تلقی می‌شود و برای انعکاس این وضعیت قانونی، فرایند تصویب بودجه نیز مشابه فرایند تصویب سایر قوانین است. در نتیجه بودجه به طور کامل و شفاف در دسترس عموم قرار می‌گیرد. با این وجود بودجه عمومی شامل عناصر راهبردی نیز می‌باشد، چرا که بر مبنای برنامه‌ها

طی ربع قرن اخیر، مدیریت مالی بخش عمومی متحول شده است، نوآوری‌های شکل گرفته در این حوزه متأثر از فرهنگ، نگرش نخبگان و سیستم حکمرانی در کشورها بوده است. برخی از مفاهیم مالی در بخش عمومی از چارچوب‌های مالی در بخش خصوصی تبعیت می‌کنند و برخی دیگر از قوانین و مقررات منحصر برای بخش عمومی طراحی شده‌اند. صرف نظر از دیدگاه‌های مختلف اقتصاددانان و سیاستمداران، امروزه همگان پذیرفته‌اند که دولت باید کالاهای عمومی و همگانی مانند امنیت و سطح حداقلی از خدمات همانند بهداشت و آموزش را عرضه و فراهم کند. بنابراین وجود بخش عمومی نیاز به مدیریت و منابع مالی دارد، مالیه عمومی بخشی از اقتصاد است که با تصمیمات مالی واحدهای بخش عمومی سر و کار دارد و به لحاظ سنتی در بردارنده مسائل زیر است:

۱- منطق اقتصادی فعالیت‌های دولت چیست؟ چرا دولت باید وجود داشته باشد؟ چه کارهایی را دولت باید یا نباید انجام دهد؟ ارائه کدام خدمات و با چه استانداردی توسط بخش عمومی ضروری است؟
۲- تخصیص بودجه به مخارج مختلف باید چگونه

ریسک‌های آن میسر بوده و اطلاعات به صورت شفاف و دقیق در دسترس عموم است.

- بودجه بر اساس سیاست‌های کلی کشور تهیه می‌شود و با اسناد بالادستی تضادی ندارد.

- بودجه به روشی منظم مطابق پیش‌بینی‌ها اجرا شده و امکان کنترل در اقلام درآمدی و هزینه‌ای آن در هر مقطع زمانی میسر است (در بودجه کشور بین ارقام تصویری و تحقق یافته همیشه تفاوت فاحش وجود دارد).

- مدیران اجرایی در قبال هزینه‌ها، پاسخگو بوده و مستندات لازم را فراهم آورند (جابجایی ردیف‌های بودجه‌ای باید با اطلاع قانون‌گذاران و در قالب متمم بودجه اتفاق بیفتد).

- درآمدهای بودجه، در مقابل شوک‌های برونزا تاب آور باشند:

الف- درآمدهای بودجه مستقل از درآمدهای نفتی باشد. بودجه کشور همواره به درآمدهای نفتی وابسته بوده است. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶، وابستگی بودجه به نفت حدود ۳۵٫۸ درصد است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵ این میزان بیش از ۱۰ درصد افزایش یافته است. متوسط قیمت هر بشکه نفت در لایحه بودجه ۱۳۹۶ برابر ۵۵ دلار در نظر گرفته شده است، که نشان از آسیب‌پذیری درآمدهای بودجه‌ای است.

ب- تحقق درآمدهای مالیاتی بودجه دارای ثبات باشد. واقعیت آن است که طی یک دهه گذشته به دلایل مختلف اقتصادی، فضای کسب‌وکار بخش خصوصی خوب نبوده است و شرایط رکودی سبب شده تا توان مالیات‌دهی بخش خصوصی به شدت کاهش یابد، از سوی دیگر کاهش درآمدهای نفتی، باعث شده تا دولت منابع در امدی خود را از طریق مالیات جبران کند. واقعیت‌های اقتصادی نشان از ناتوانی خانوارها (هزینه خانوارها از درآمد آن‌ها پیشی گرفته است و نرخ تشکیل پس‌انداز در نزد اکثر خانوارها منفی شده) و بنگاه‌های اقتصادی، در پرداخت مطالبات دولت دارد.

- با هدف ایجاد اعتماد متقابل بین دولت و مردم و بخش خصوصی، مشخص شود که هر تومان مالیات دریافتی از شهروندان، صرف چه امری می‌شود.

- بودجه فقط تراز مالی دولت نیست، بلکه یک ابزار سیاست‌گذاری است، به گونه‌ای که دولت با به‌کارگیری آن می‌تواند بر اشتغال، توزیع درآمد، رشد اقتصادی و تورم تاثیر بگذارد، این وجه مهم از کارکرد بودجه در فرایند تصمیم‌سازی و تصویب

بودجه کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد و خصوصا در سهم‌خواهی‌های محلی و استانی، کارکرد سیاست‌گذاری ملی و صنعتی بودجه از بین می‌رود.

- سهم هزینه‌های دولت در بودجه به نسبت تولید ناخالص داخلی نشان‌دهنده میزان نقش‌آفرینی دولت در اقتصاد است، اما به عنوان یک اصل کلی، سیاستمداران باید مراقب افزایش مخارج دولتی باشند، چرا که این افزایش به معنی نقش روبه افزایش دولت در اقتصاد است که به نوعی منجر به حذف بخش خصوصی (Crowding out) از عرصه اقتصاد خواهد شد. واقعیت نشان می‌دهد که افزایش حضور دولت در همه عرصه‌ها و ماندگاری این حضور و عدم توان رقابت بخش خصوصی با بخش شبه دولتی، باعث عقب رانده شدن بخش خصوصی شده است و رمق (توان و پتانسیل) بخش خصوصی توسط قوانین دست و پا گیر دولتی و درآمدهای مالیاتی گرفته شده است.

دولت باید یک سرفصل هزینه‌ای تحت عنوان توانمندسازی بخش خصوصی برای حضور در بازارهای داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی در بودجه در نظر بگیرد. کوچک‌سازی و کارا کردن دولت به مفهوم کاهش هزینه‌های بودجه‌ای است، و کاهش هزینه‌ها به مفهوم نیاز کمتر دولت به مالیات خواهد بود. بخش عمده‌ای از هزینه‌های دولت مربوط به پرداخت یارانه‌ها است، که تداوم آن باعث کاهش هزینه‌های عمرانی شده است. هر چه سال‌های ماندگاری پرداخت یارانه‌ها افزایش بیشتری یابد، تصمیم‌گیری در مورد به سامان کردن آن مشکل‌تر خواهد شد.

- ترکیب مخارج و هزینه‌های دولت در بودجه (جاری و سرمایه‌گذاری)، همچنین ترکیب درآمدهای دولت در بودجه (مالیات‌های مستقیم و غیر مستقیم) بر ساختار اقتصادی کشور تاثیر دارد. هدف از مالیات‌های مستقیم، توزیع مجدد منابع از افراد ثروتمند به افرادی که ثروت کمتری دارند و از شرکت‌های بسیار موفق به شرکت‌های کمتر موفق است، فرض بر این است که این رویه منجر به عدالت اجتماعی می‌شود، اگرچه ممکن است در مواردی انگیزه موفقیت را نیز مخدوش کند. هدف مالیات‌های غیرمستقیم نیز به بیان بسیار ساده، تامین سهم دولت از چرخه اقتصاد است.

- مهم‌تر از مخارج و درآمد، تفاوت آن‌ها است که می‌تواند منجر به ایجاد کسری و یا افزایش در

بدهی شود.

کسری به این معنی است که دولت بیشتر از آنچه که در چرخه اقتصادی به‌دست می‌آورد، خرج می‌کند. از سوی دیگر مازاد به این معنی است که پولی که دولت به‌دست می‌آورد بیشتر از مخارج آن است. کسری و مازاد می‌تواند هدفمند بوده و حاصل مداخله مالی کوتاه مدت دولت در اقتصاد به منظور رونق چرخه اقتصادی (کسری) و یا رکود آن (مازاد) باشد. اما واقعیت‌های آماری نشان می‌دهد که طی ۳۰ سال گذشته چه در شرایط رونق و چه رکود بودجه دولت با کسری مواجه بوده است.

اما تاثیر بلندمدت کسری قطعا به چگونگی تامین منابع مالی لازم برای جبران آن بستگی دارد. این کسری می‌تواند با استفاده از خالص ارزش/ ارزش ویژه انباشته در سال‌های رونق و یا از طریق افزایش بدهی جبران شود. مشخص است که استقراض تاثیر بیشتری بر اقتصاد دارد، زیرا دولت از بخش خصوصی پول قرض می‌گیرد. این استقراض می‌تواند به کاهش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی منجر شود که با انگیزه اولیه دولت از ایجاد کسری که همان رونق اقتصادی است، مغایرت دارد. با این وجود اگر عرضه اضافی سرمایه وجود داشته باشد، ریسک کاهش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی بسیار کمتر می‌شود. اما استقراض یک اثر منفی هم برای خود دولت دارد، افزایش بدهی به معنی پرداخت بهره بیشتر است و پرداخت بهره، توان دولت در پرداخت مخارج اختیاری را کاهش می‌دهد. در کشورهایی که بدهی زیادی دارند، احتمال ناتوانی در تامین نیازهای جمعیت و اقتصادشان، بیشتر است.

ویژگی اقتصادی جالب دیگر بدهی، انتقال بین نسلی است. اگر مخارج جاری و حتی به میزان کمتر مخارج سرمایه‌ای، از طریق بدهی تامین مالی شود، بار اقتصادی آن به نسل آینده منتقل می‌شود، چرا که آن‌ها باید وجوه استقراضی را باز پرداخت کنند. اگر استقراض برای مخارج جاری مورد استفاده قرار گیرد، این انتقال محرز است، اما اگر از استقراض برای سرمایه‌گذاری برای مثال در زیرساخت‌ها، استفاده شود به طوری که نسل آینده نیز بتواند از آن استفاده کند، این انتقال به نوعی قابل توجیه است. تاثیر بدهی بر اقتصاد، به هدف استقراض وابسته است. اگر از بدهی واقعا برای سرمایه‌گذاری استفاده شود و اثبات شود که این سرمایه‌گذاری برای تولید کالاها و ارائه خدمات در آینده سودمند است، ایجاد آن منطقی خواهد بود اما اگر برای مخارج مصرفی

یا پروژه‌های نامناسب استقرار شود، واضح است که قابل توجیه نیست. بدترین حالت تامین کسری بودجه، استقرار از بانک مرکزی است که تبعات بد اقتصادی از جمله تورم به همراه خواهد داشت.

با توجه به مطالب ذکر شده، در مورد بودجه صنعت برق، ابتدا باید به چند سوال اساسی پاسخ داد.

- ۱- منطق اقتصادی تولید، انتقال، توزیع، و عرضه برق توسط دولت چیست؟
  - ۲- چه بخشی از تولید، توزیع، انتقال و عرضه برق بایستی توسط دولت انجام گیرد؟
  - ۳- استانداردهای ارائه این خدمات چیست؟
  - ۴- هزینه تولید هر کیلووات ساعت برق توسط دولت باید به چه میزان باشد؟
  - ۵- حد بهینه مشارکت بخش خصوصی و دولت در صنعت برق با توجه به واقعیت‌های موجود به چه میزان باید باشد؟
- قدر مسلم آن است که مطابق قوانین موجود تامین برق بر عهده دولت است، و به دلیل ماهیت انحصاری شبکه انتقال، این بخش نیز در اختیار دولت باقی خواهد ماند. بنابراین تولید، توزیع و عرضه برق می‌تواند توسط بخش خصوصی انجام گیرد. به بیان دیگر تغییرات ساختاری شکل گرفته در صنعت برق و حرکت این صنعت از یک ساختار انحصار عمودی به سمت بازارهای رقابتی و امکان مشارکت بخش خصوصی در تولید برق با تکنولوژی‌های موجود، بایستی منجر به تحول در اقالام بودجه‌ای صنعت برق گردد. اما عقب‌نشینی دولت از تولید و عرضه برق به معنای حضور و مشارکت بخش خصوصی در این حوزه نخواهد بود، مگر آنکه ابتدا دولت به این علم برسد که توان و تمایلی در بخش خصوصی برای مشارکت وجود دارد و بخش خصوصی نیز اطمینان خاطر کسب کند که متناسب با ریسک‌های متحمل شده، سود خواهد برد و این سود در مقایسه با سایر فرصت‌های سرمایه‌گذاری قابل توجه خواهد بود. بنابراین ماهیت و نقش دولت از تولیدکننده و توزیع‌کننده برق به سیاست‌گذاری تغییر خواهد کرد و در شرایط ترسیم‌شده، دولت بایستی بتواند شرایط رقابتی برای مشارکت بخش خصوصی را فراهم کند و با نظارت سعی کند تا عرضه برق بصورت مستمر و کارا جریان داشته باشد و انحصار و تبانی در بخش خصوصی شکل نگیرد.
- نکته بعدی آنکه طی یک دهه گذشته،

سرمایه‌گذاری در صنعت برق متناسب با رشد سایر بخش‌ها نبوده است و تنها شانس این صنعت، رکود حاکم بر اقتصاد بوده است. با به حرکت در آمدن چرخ‌های اقتصاد و انتظار رشد بالای ۵ درصد تولید ناخالص داخلی طی سال‌های بعد و در طول برنامه ششم توسعه اقتصادی، انتظار می‌رود که برای رشد عرضه برق، متناسب با رشد اقتصاد کلان تدابیر لازم‌اند پیشیده شود. علاوه بر این باید توجه داشت که این یک فرایند بلند مدت است.

از سوی دیگر سررسید باز پرداخت بهره وام‌ها و اوراق مشارکت و مطالبات گذشته پیمانکاران هر ساله فرا می‌رسد و بخش عمده‌ای از هزینه‌های بودجه‌ای صنعت برق را بخود اختصاص می‌دهد. همچنین اقالام و ماهیت بودجه، سیگنال‌هایی برای بازیگران عرصه اقتصاد ارسال می‌کند و متناسب با آن این بازیگران نقش‌های خود را برای یک سال بعد مورد بازنگری قرار می‌دهند.

بنابراین چشم‌انداز صنعت برق در برنامه ششم توسعه اقتصادی و دورنمای بلند مدت تر آن، می‌تواند بر برنامه‌های بودجه‌ای یکساله این صنعت تاثیر بگذارد.

بند الف تبصره ۵ لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ به شرکت‌های وابسته و تابعه وزارتخانه نیرو اجازه انتشار اوراق مشارکت و یا صکوک اسلامی تا سقف ده هزار میلیارد تومان را برای اجرای طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی و مالی با اولویت آب و فاضلاب و تولید برق بوسیله نیروگاه‌های با راندمان بالا همانند تولید همزمان برق و آب شیرین و برق و گرما (CHP) و برق و گرما و سرما (CCHP) را می‌دهد.

هدف از فروش اوراق مشارکت تامین منابع مالی پروژه‌های زیر بنایی (فیزیکی) است و پشتوانه پرداخت سود به دارندگان این اوراق بر اساس بازگشت سرمایه پروژه خاتمه یافته انجام می‌گیرد. اما از آنجا که شرکت‌های دولتی برای تامین مواد اولیه و خرید دارایی با مشکل نقدینگی مواجه بودند، ابزار تامین مالی اسلامی صکوک طراحی شده است. نحوه فرایند اجرایی هر کدام از روش‌ها و اخذ مجوزهای لازم برای انتشار اوراق مشارکت و صکوک متفاوت است. نرخ سود مشارکت اوراق در مقایسه با سایر عرصه‌های سرمایه‌گذاری نقش مهمی در استقبال از این اوراق دارد، اما واقعیت آن است که میزان موفقیت این روش تامین مالی پروژه‌ها به دلیل شرایط اقتصادی کشور و خانوارها و بنگاه‌ها با تردید

مواجه است. اما برای صنعت برق یک روش تامین مالی بدون ریسک است و در صورت عدم توان باز پرداخت بهره و اصل اوراق، بانک مسئولیت دارد و صرفا مطالبات بانک از وزارت نیرو اضافه خواهد شد. سهم وزارت نیرو از بودجه سال ۱۳۹۶ در مقایسه با سال قبل از آن از رشد ۴ درصدی برخوردار بوده است، اما اعتبارات عمرانی اختصاصی به بخش برق با کاهش مواجه بوده است، بنابراین به نظر می‌رسد صنعت برق برای افزایش عرضه برق به دنبال مشارکت بخش خصوصی داخلی و خارجی است. اما مشارکت بخش خصوصی در تامین برق در گرو ایجاد سازوکارهایی مناسب است، از جمله شفافیت قوانین و مقررات، ثبات اقتصادی و سیاسی، نهادسازی و رسیدن به این دانش که یک سود اقتصادی معقول در بلندمدت فراهم خواهد بود. همچنین طی یک دهه گذشته بخش خصوصی به دلیل شوک‌های برونزای وارده بر اقتصاد بسیار صدمه دیده است و برنامه ریزی دولت برای توانمندسازی بخش خصوصی ضروری است. بسترسازی برای حضور خارجی‌ها در تولید برق با توجه به تاکیدات مقامات عالی کشور بر استفاده از پتانسیل داخلی و اقتصاد مقاومتی چندان موفقیت‌آمیز نبوده است.

در هر حال بودجه صنعت برق علاوه بر بیان مالی، باید اهداف سیاستی وزارت نیرو را نشان دهد. آیا سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان صنعت برق آماده واگذاری تولید و توزیع و عرضه برق به بخش خصوصی هستند؟ آیا آن‌ها برای خود صرفا نقش سیاست‌گذاری را قائل خواهند بود و آیا توان کوچک‌سازی و کارا آمد کردن بخش ستادی صنعت برق وجود دارد؟ اگر نقشه راه مشخص شود و در برنامه‌های انرژی مکتوب شود و نسبت به آن پایبندی باشد، بخش خصوصی این سیگنال‌ها را دریافت خواهد کرد و مشارکت بخش خصوصی در صنعت برق افزایش خواهد یافت که این منجر به تحول برنامه‌های مالی صنعت برق خواهد شد.

و سخن آخر آنکه، دو دهه از تجدید ساختار صنعت برق می‌گذارد و زمان تجدید ساختار در بخش مدیریت مالی صنعت برق متناسب با شرایط جدید فرا رسیده است. شرط موفقیت در رسیدن به اهداف بلند مدت صنعت برق، در گرو مدیریت مالی صنعت برق توسط نخبگان و متخصصان همین حوزه است. لذا داشتن مشاور مالی - اقتصادی برای صنعت برق و سندیکای برق یک ضرورت است.

۶۶

بودجه مهم‌ترین ابزاری است که از طریق آن ماموریت‌های دولت صورت کمی به خود گرفته و طبق آن اولویت‌ها، زمان‌بندی و به‌طور کلی تعبیرهای عملیاتی ماموریت‌های دولت تعیین می‌شود. اطلاعات بودجه‌ای باید به‌گونه‌ای باشد که امکان پاسخگویی به سوالات زیر را فراهم کند:

لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ دولت چه نقاط ضعف و قوتی دارد؟ یک اشکال اصلی و چهار اشکال فرعی

محمد تقی فیاضی؛ مدیرگروه بودجه دفتر مطالعات برنامه و بودجه مرکز پژوهش‌های مجلس

- پنج میلیارد دلار استقراض خارجی تبصره ۳ بند (ب) لایحه
- ۵۰ هزار میلیارد ریال انتشار اسناد خزانه تبصره ۵ بند (ح) لایحه
- ۴۸ هزار میلیارد تومان یارانه نقدی به مردم: تبصره ۱۴ لایحه
- منابع شهرداری‌ها: به صورت پیوست جهت اطلاع و تصمیم‌گیری نمایندگان، به عنوان مثال اعتبارات عمرانی شهرداری‌ها در سال ۱۳۹۳ برابر ۳۲ هزار میلیارد تومان و اعتبارات عمرانی دولت برابر ۲۸ هزار میلیارد تومان بوده است.
- منابع نهادها و بنیادها به صورت پیوست جهت اطلاع و تصمیم‌گیری نمایندگان
- منابع صندوق‌های تامین اجتماعی به صورت پیوست جهت اطلاع و تصمیم‌گیری نمایندگان
- مصارف صندوق توسعه ملی
- منابع مناطق آزاد و ویژه.

۲. باز بودن سقف بودجه: بودجه مصوب به معنی ارقام مصوبی است که در طی سال تغییر نمی‌کند مگر بر اساس لایحه اصلاح بودجه یا مجوزهای قانونی در راستای اصل انعطاف بودجه‌ای. در لایحه بودجه ۱۳۹۶ جلوی برخی ردیف‌ها عدد یک درج شده است. یعنی در طول سال هرچه محقق شد، به خزانه واریز و مصرف می‌شود. این به معنی باز بودن سقف بودجه است که هم با اصول بودجه‌ریزی

فرودگاه و احداث کارخانه‌های بزرگ اجرا شد (و به نتیجه رسید). این شیوه تا به امروز ادامه داشته است. یعنی اگر در سال ۱۳۳۴ دغدغه کشور احداث فرودگاه و سد بوده، بعد از ۶۰ سال هنوز هم احداث فرودگاه و سد دغدغه اصلی کشور است. آیا در این ۶۰ سال نیازهای مردم تغییر نکرده؟ آیا راهبردهای توسعه تغییر نکرده؟ آیا همچنان سرمایه‌فیزیکی عامل رشد است؟ و ده‌ها سوال دیگر. وضعیت اقتصادی و اجتماعی کشور نشان می‌دهد شیوه فعلی بودجه‌ریزی کشور که از طریق آن بخش زیادی از منابع عمومی (به خصوص ثروت بین‌نسلی نفت) با ابزار بودجه توزیع می‌شود جوابگوی مشکلات نیست. جدای از مشکل اصلی بودجه‌ریزی، لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ از نظر ساختار و ترکیب مشابه بودجه سال‌های قبل و حاوی برخی اشکالات است. در ادامه به برخی از مهم‌ترین اشکالات لایحه اشاره می‌شود.

اشکالات فرعی

۱. جامعیت بودجه: لایحه بودجه جامعیت لازم را ندارد یعنی حاوی ارقام و اعدادی که ماهیت منابع عمومی را دارد، نیست. اعداد و موضوعات زیر در لایحه بودجه ۹۶ منظور نشده است:

- ۵۰ میلیارد دلار فاینانس تبصره ۳ بند (الف) لایحه

۱. دولت در تخصیص منابع عمومی کدام‌یک از وظایف خود را در اولویت قرار داده است؟

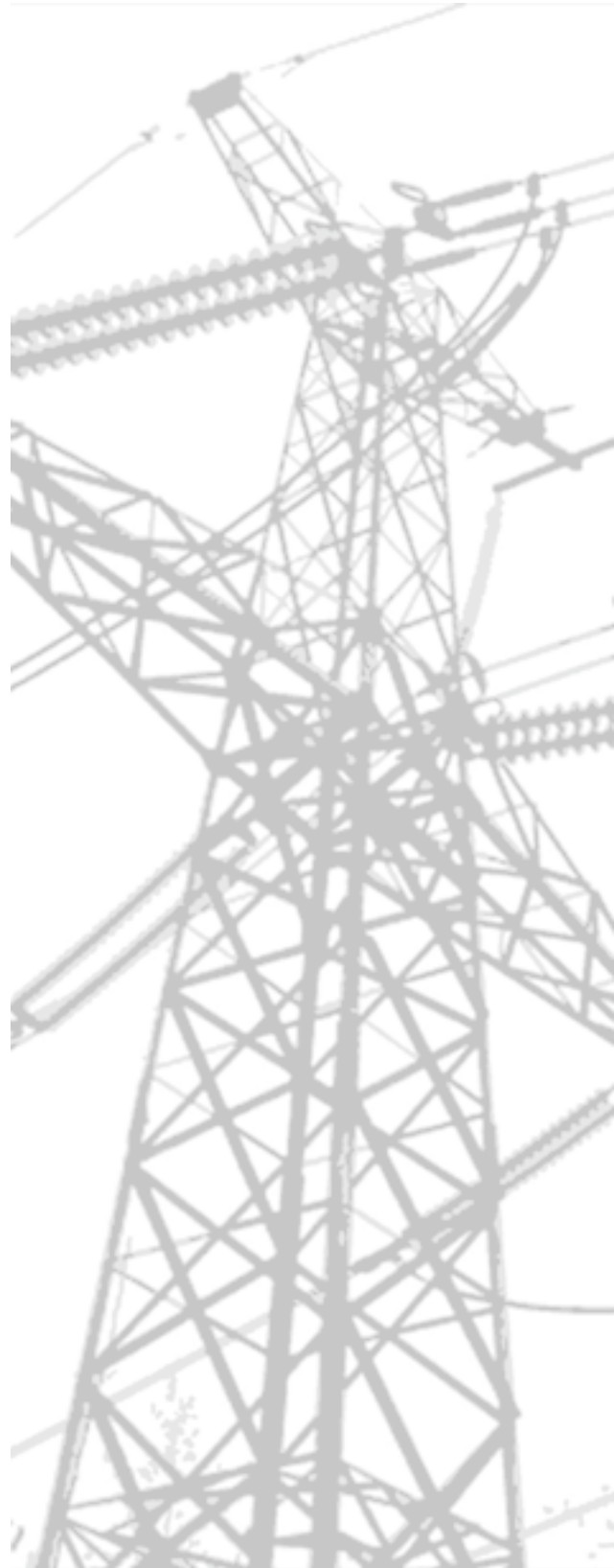
۲. راهبرد (سیاست‌ها و روش‌های اجرایی) دولت برای انجام وظایف خود چیست؟ هزینه انجام هر یک از آنها به چه میزان است و معیارهای دولت در سنجش یا ارزیابی راهبردها چیست؟

۳. اهداف دولت از اجرای بودجه و انجام هزینه‌های عمومی چیست؟

در صورتی که دولت اطلاعات مستندی ارائه دهد مجلس شورای اسلامی می‌تواند ضمن بررسی بودجه نسبت به اولویت‌بندی و نیازهای اعتباری و محصول تعهدشده از سوی دولت (نتایج) اعلام نظر کند. متأسفانه مستندات بودجه‌ای در ایران چنین اطلاعاتی را در اختیار قانونگذار قرار نمی‌دهد. این معضل بررسی بودجه را برای قانونگذار دشوار می‌کند. در ادامه به برخی از مهم‌ترین اشکالات لایحه بودجه می‌پردازیم.

اشکال اصلی

به نظر می‌رسد شیوه فعلی بودجه‌ریزی کشور (حداقل از نظر نگاه به عواید نفتی و طرح‌های عمرانی) ادامه شیوه بودجه‌ریزی از زمان برنامه هفت‌ساله دوم کشور در قیل از انقلاب باشد. در این برنامه طرح‌های عمرانی مانند احداث سدهای بزرگ، احداث راه‌آهن، راه‌های آسفالت، احداث

مغایر و هم ناقض حقوق مجلس است. برخی از مثال‌ها به شرح زیر است:

- ۳۱۰۴۰۷- تسویه حساب وام دریافتی از بانک مرکزی برای واردات فرآورده‌های نفتی (جمعی خرجی)
- ۳۱۰۱۰۷- انتشار اوراق اسلامی جهت بازپرداخت اصل و سود اوراق سررسیدشده در سال ۱۳۹۶ که در تبصره‌ها تا ۵۰ هزار میلیارد ریال برای آن پیش‌بینی کرده اما در جداول عدد یک برای آن درج شده است.
- ۲۱۰۱۱۱- منابع موضوع بند ج تبصره ۱ قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور؛ یعنی اگر منابع نفتی محقق نشد از حساب ذخیره ارزی استفاده شود.
- ۱۶۰۱۶۲- عوارض موضوع ماده ۶۵ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) (۲۰ درصد سهم سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور)
- جدول شماره ۱۴ لایحه: بر اساس این جدول دولت می‌تواند ارقام جداول ۷ یا ۹ را به میزان ۹ هزار میلیارد تومان کسر و به این جدول منتقل کند.
- تبصره ۱۷ بند (ج)- در سال ۱۳۹۶ به دولت اجازه داده می‌شود حداکثر تا ۱۰ هزار میلیارد تومان از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، تملک دارایی‌های مالی و ردیف‌های متفرقه این قانون را به افزایش سرمایه بانک‌های دولتی متناسب با نیازهای بانک‌های مذکور در جهت تطبیق با استانداردهای بین‌المللی اختصاص دهد.

۳. بودجه‌ریزی عملیاتی (یا مبتنی بر عملکرد):

به‌رغم تأکید قانون و تبلیغ این دولت (و دولت‌های قبل) در عملکردی کردن بودجه ساختار و شاکله بودجه هیچ شباهتی به بودجه عملکردی ندارد. مثال بارز آن ردیف‌های متفرقه است که در آن بیش از ۳۰۰ ردیف متفرقه نزدیک به ۲۰ درصد کل اعتبارات و ۴۰ درصد اعتبارات عمرانی در ردیف‌های متفرقه متمرکز شده است. پیش‌بینی اعتبارات متفرقه در بودجه به معنای پیش‌بینی اعتباراتی بدون برنامه یا دستگاه متولی خاص است. این امر می‌تواند باعث تمرکز وجوه در دست مقامات یا دستگاه‌های خاصی (بدون نظارت کافی دستگاه‌های نظارتی) شود.

۴. سیاست‌های کلی برنامه ششم و

سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی: صرف‌نظر از رابطه برنامه و بودجه که در کشور چندانیت ندارد، با نگاهی به لایحه بودجه درمی‌یابیم لایحه در مواردی با سیاست‌های کلی برنامه ششم و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مغایرت دارد.

برخی از این موارد به شرح زیر است:
بند ۳-۱۰- سیاست‌های کلی برنامه ششم: «استقلال مصارف صندوق توسعه ملی از تکالیف بودجه‌ای و قوانین عادی»، اما در بند (د) تبصره (۴) برداشت از صندوق ۴۰۰ میلیون دلار خرید تجهیزات آزمایشگاه‌های تحقیقاتی دانشگاه‌ها مقرر شده که در سقف منابع و مصارف بودجه هم نیامده است.

بند ۱۰ سیاست‌های کلی برنامه ششم: «تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و دائمی شدن اساسنامه صندوق توسعه ملی با تنفیذ اساسنامه موجود و واریز سالانه ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز به صندوق توسعه ملی و افزایش حداقل دو واحد درصد سالیانه به آن»، اما در لایحه سهم صندوق ۲۰ درصد در نظر گرفته شده است، مالیات‌ها حدود هشت درصد ولی عواید نفت ۴۸ درصد افزایش یافته است. ضمن آنکه وابستگی به نفت از ۲۵ درصد در قانون ۱۳۹۵ به ۳۵ درصد در لایحه ۹۶ افزایش یافته است.

بند ۱۴ سیاست‌های کلی برنامه ششم: «تحقق کامل هدفمندسازی یارانه‌ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقای شاخص‌های عدالت اجتماعی»، اما در تبصره ۱۴ لایحه صرفاً به رقم کل منابع اشاره شده بدون آنکه درباره تغییر سیاست‌ها سخنی گفته باشد.

بند ۱۶ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی: «صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی‌سازی‌اند از دولت و حذف دستگاه‌های موازی و غیرضرور و هزینه‌های زائد»، اما حداقل ۴۹ ردیف-دستگاه فرعی ذیل دستگاه اصلی اضافه شده است.

بند ۱۷ و ۱۸ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی نیز در جهت تأکید بر اصلاح نظام درآمدی دولت و تکیه بیشتر بر درآمدهای مالیاتی و افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی است اما همان‌طور که در سطور بالا اشاره شده لایحه در جهت عکس این سیاست‌هاست. البته لایحه بودجه اشکالات دیگری نیز دارد از جمله تعیین سیاست‌های پولی ضمن تعیین سیاست‌های مالی (تبصره ۱۷ لایحه) یا مجوزهایی که بابت مصارف از سر جمع اعتبارات یا منابع درخواست شده است. البته لایحه بودجه نکات مثبت زیادی نیز دارد که مقامات دولتی تا حدودی به آنها اشاره کرده‌اند و نیازی به تکرار ما نیست.

* برگرفته از نشریه تجارت فردا

اخیرا لایحه بودجه ۹۶ از سوی دولت تقدیم مجلس شورای اسلامی شده است. از آنجا که لایحه بودجه مهم‌ترین برنامه اقتصادی کشور محسوب شده و بر وضعیت فعالان اقتصادی کشور اثرات مستقیم می‌گذارد، مولفه‌ها و تغییرات آن برای این گروه از جامعه از حساسیت خاصی برخوردار است و فعالان صنعت برق نیز به‌عنوان یکی از گروه‌های اقتصادی جامعه از این قاعده مستثنا نیستند. بر همین اساس به سراغ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور رفتیم که یکی از مهم‌ترین سازمان‌های موثر در روند تهیه بودجه است و طراحی نظام بودجه‌ریزی، تهیه و تدوین بودجه‌های سالانه، ابلاغ بودجه مصوب و تخصیص منابع از جمله وظایف آن است. آنچه می‌خوانید گفت‌وگوی سستبران با امیر باقری، رئیس امور برنامه‌ریزی اقتصاد کلان سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در خصوص لایحه بودجه سال ۹۶ و تسهیلات آن برای فعالان اقتصادی به‌ویژه در بخش برق است.

افزایش سرمایه بانک‌ها برای اعطای تسهیلات به فعالان اقتصادی

گفت‌وگوی اختصاصی سستبران با رئیس امور برنامه‌ریزی اقتصاد کلان سازمان برنامه و بودجه

کند. بنابراین باتوجه به این ملاحظات می‌توان گفت منابع بودجه سال ۹۶ محقق خواهد شد؛ چراکه درآمدهای مالیاتی چندان رشد نکرده و قابل تحقق هستند و در حوزه نفت نیز در صورت عدم تحقق درآمد پیش‌بینی شده جایگزین‌هایی دیده شده است.

علی‌رغم اینکه در بودجه سال ۹۶ اعتبار وزارت نیرو افزایش یافته، سهم برق افزایشی نیافته و به‌نظر می‌رسد دولت کاملا بروی جذب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی تکیه کرده است. آیا در بخش خصوصی ظرفیت کافی برای سرمایه‌گذاری در صنعت برق می‌بینید؟ در صورت وجود این ظرفیت، وضعیت تضامین و میزان اعتماد سرمایه‌گذاران به بازگشت سرمایه را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

براساس اصل ۴۴ قانون اساسی دولت طبیعتا نمی‌تواند در حوزه نیروگاهی سرمایه‌گذاری کند و تنها مجاز به سرمایه‌گذاری در بخش‌های توزیع و انتقال است. اینکه ما بتوانیم در حوزه برق وابستگی

بودجه ۹۵ فاصله دارد؛ این درحالی است که این عدد نسبت به برآورد عملکرد سال ۹۵ حدود ۳۰ درصد رشد یافته است.

زمانی که لایحه براساس اعداد و ارقامی تنظیم می‌شود، بدین معنی است که اعداد مذکور در طراز منابع و مصارف قابل تحقق است و عملیاتی نشدن اعداد و ارقام برنامه بودجه ناشی از عدم تحقق منابع بودجه است. بنابراین باید دید آیا منابعی که در لایحه بودجه در نظر گرفته شده تحقق‌پذیر است یا خیر؟

در مجموع می‌شود گفت ما در قسمت درآمدهای عمومی از رشد زیادی برخوردار نیستیم؛ چراکه قرار نیست چندان بر حجم درآمدهای مالیاتی افزوده شود. در رابطه با نفت نیز باتوجه به افزایش قیمت در بازارهای جهانی، به نظر می‌رسد اعداد ذکر شده در لایحه قابل تحقق باشد؛ وانگهی در بند (ج) تبصره به این مطلب اشاره شده که اگر مقداری از درآمد نفت محقق نشد، دولت اجازه دارد به همان‌اندازه از حساب ذخیره ارزی برداشت کرده یا اوراق منتشر

بودجه‌های عمرانی کشور در لایحه بودجه ۹۶ افزایش دوبرابری داشته است. آیا این مقدار افزایش بودجه در عمل امکان‌پذیر است؟ آیا منابع تامین چنین بودجه‌ای در کشور موجود است؟

در رابطه با لایحه بودجه سال ۹۶ که رقم بودجه عمومی آن ۳۲۰ هزار میلیارد تومان است، اعتبارات عمرانی یا تملک دارایی سرمایه‌ای حدود ۶۲ هزار و ۷۰۰ میلیارد تومان برآورد شده که این مبلغ در قیاس با ۵۷ هزار و ۴۰۰ میلیارد تومان مصوب در سال ۹۵ یک رشد ۹/۱ درصدی دارد.

برآورد ما این است که در سال ۹۵ باتوجه به منابع و مصارف بودجه، در عملکرد اعتبارات سرمایه‌های حدود ۴۸ هزار و ۳۰۰ میلیارد تومان از مبلغ مصوب تحقق یابد و این بدان معناست که در سال ۹۵ حدود ۸۴ درصد از آنچه قانونگذار گفته عملیاتی می‌شود.

همانطور که گفته شد، مبالغ عمرانی در لایحه بودجه سال ۹۶ حدود ۹/۱ درصد با رقم مصوب در

زمینه قرار داده است. به عنوان مثال ما بندی در لایحه بودجه داریم که اگر وزارت نیرو از محل خرید تضمینی برق بدهکار شد، بدهی این سازمان از طریق اوراق اسناد خزانه اسلامی به بخش غیردولتی پرداخت شود. این خود نشانگر آن است که دولت در لایحه بودجه ۹۶ به فعال تر ساختن بخش خصوصی نگاه داشته است.

نکته دیگری که فصل جدیدی در لایحه بودجه ۹۶ است و در لوایح قبلی سابقه نداشت این است که دولت در این لایحه اجازه گرفته است که تا سقف ۱۰ هزار میلیارد تومان از منابع خود را صرف افزایش سرمایه بانکها کند.

پیش از این شرایط به این شکل بود که دولت هر ریال بودجه عمرانی خود را صرف طرحهای عمرانی می کرد و بنابراین هر ریال هزینه، به انداز یک ریال در اقتصاد ایران اثر می گذاشت؛ ولی در لایحه بودجه ۹۶ مقرر شده است تا یک ریال در بودجه عمرانی به سیستم بانکی وارد شود تا سرمایه افزایش یابد و بانک ۸ برابر آن را به بخش غیردولتی تسهیلات اعطا کند. بنابراین در مدل جدید هر ریال به انداز ۸ ریال در اقتصاد کشور اثر خواهد گذاشت؛ چراکه بانکها براساس قانون کفایت سرمایه می توانند اثرگذاری پول را در اقتصاد تا ۸ برابر افزایش دهند.

با تزریق این سرمایه بانکها حتما می توانند تسهیلات بیشتری به بخش غیردولتی اعطا کنند و اثر فزاینده ای در اقتصاد بگذارند. ضمن اینکه در طرحهای نیمه تمام اقتصاد که مقرر است به مشارکت بخش غیردولتی گذاشته شود تا بخش دولتی و غیردولتی توأمان به تحرک و بهره برداری آنها کمک کنند، می توان از محل سرمایه ای که نزد بانک گذاشته شده استفاده کرد.

براین اساس در بودجه ۹۶ شاهد یک نوآوری هستیم که شامل اثرگذاری بیشتر منابع دولت در اقتصاد علی الخصوص برای پویاتر شدن بخش غیردولتی، طرحهای قابل واگذاری به بخش غیردولتی و طرحهای مشارکتی است. البته این بحث تنها مختص به بخش برق نیست و با تمامی طرحهای دولت ارتباط دارد اما حوزه مربوط به تامین و توزیع برق نیز می تواند از فرصت ایجاد شده بهره گیری کند.

با توجه به اینکه بودجه صنعت برق کشور اندک و ناکافی است و از سوی دیگر بودجه برخی

بیشتری به بخش غیردولتی داشته باشیم و اینکه آیا بخش غیردولتی می تواند بار نیازمندی های تامین و توزیع برق را برطرف کند، بستگی به این دارد که اصولاً جریان سرمایه گذاری در کشور چه تغییراتی پیدا کند. به عبارت دیگر باید دید آیا تسهیلات سیستم بانکی یا وضعیت بازار سرمایه بهبود خواهد یافت یا خیر؟ از نرخ سود بانکی کاسته می شود یا خیر؟ جریان ورود فاینانس و سرمایه های خارجی سامان پیدا می کند یا خیر؟ بنابراین بخشی از پاسخ این سوال به این مطلب برمی گردد که آیا شرایط تامین مالی برای بخش غیردولتی در سال ۹۶ نسبت به وضعیت فعلی بهتر می شود یا خیر.

سال ۹۶ نخستین سال اجرای برنامه ششم توسعه است. در برنامه ششم توسعه به منظور تحقق برنامه های هدفگذاری شده بر لزوم تحقق منابع مالی خارجی تاکید شده است و بنابراین باید دید با توجه به فرازونشیب های اقتصاد ایران آیا سرمایه گذار خارجی تمایلی فعالیت اقتصادی در ایران دارد؟ اگر حضور سرمایه گذاران خارجی به کشور به میزان کافی تحقق یابد، بدان معنی است که قسمتی از آنان به بازار برق نیز ورود می کنند و این بازار متحول خواهد شد. بر این اساس بخش دیگری از پاسخ این سوال به تعاملات بین المللی بازمی گردد.

در رابطه با بحث تضامین نیز باید دید آیا رویه وزارت نیرو برای خرید تضمینی برق یا گارانتی هایی که این ارگان به بخش خصوصی برای ورود به بازار برق ارائه می کند، در سال ۹۶ بهبود خواهد یافت یا خیر؟ آیا وزارت نیرو و زیرمجموعه های آن می توانند به اتکای منابع بودجه سال ۹۶ مواردی را که از جنس گارانتی هستند، سروسامان دهند یا خیر؟

بحث بعدی هم منابع صندوق توسعه ملی است که باید در کنار منابع بانکی قرار گیرد و به بخش خصوصی کمک کند.

در مجموع برداشت ما این است که کشور به سمت رفع مشکل تامین منابع مالی، سیستم بانکی و بازار سرمایه در حال حرکت است؛ نمی شود گفت وضعیت خیلی خوبی داریم اما حرکت به آن سمت است. به لحاظ منابع خارجی نیز می توان گفت جهت گیری دولت مثبت است. همچنین صندوق توسعه ملی نیز رویکرد مثبتی به حمایت از بخش خصوصی دارد. در رابطه با تخصیص منابع به خرید تضمینی برق و تامین گارانتی نیز نگاه دولت مثبت است و حتی اولویت پرداخت های خود را در این

از بخش‌ها نظیر برخی موسسات فرهنگی با در نظرگیری عملکرد آن‌ها بسیار زیاد است، از دیدگاه شما آیا توزیع بودجه میان بخش‌های مختلف کشور به صورت عادلانه انجام می‌شود؟ این بحث در جامعه مطرح است که نقش و اثرگذاری برخی از نهادهای فرهنگی در جامعه چگونه است. آنچه در لایحه بودجه می‌آید حاصل جمع‌بندی دولت است و برداشت دولت این است که حضور این نهادها در کشور مفید است؛ چون در غیر این صورت اعداد و ارقام مربوط به بودجه آن‌ها محدود می‌شد؛ ولی نکته مهم آن است که منابعی که در اختیار این نهادها قرار می‌گیرد به گونه درست استفاده شود.

سازمان برنامه و بودجه به دنبال آن است که از طریق اجرای بودجه هدفمند که از آن با عنوان «بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد» یاد می‌شود، سیستمی را ایجاد کند که اعطا و تخصیص بودجه‌ها براساس عملکرد برنامه‌ها و اثرگذاری نهادها صورت گیرد. اگر موسسات فرهنگی که در سوال به آن‌ها اشاره شده و تحت‌الوای اسامی و عناوین مقدس تاسیس شده‌اند، به همراه سایر بخش‌ها در سیستم جدید قرار داده شوند، دیگر نباید در رابطه با هدررفت بودجه دغدغه‌ای داشته باشیم؛ چراکه همه بخش‌ها باید برای نیل به نتیجه مسیر کارایی منابع را طی کنند.

بودجه ۹۶ را در قیاس با بودجه ۹۵ چگونه می‌بینید؟ به بیان دیگر اگر نقدی را متوجه بودجه ۹۵ می‌دانید که لازم است در بودجه ۹۶ برطرف شود، بفرمایید.

یکی از نکات بودجه ۹۵ این بود که رشدهای منظور شده در حوزه درآمد مالیاتی واقعی به نظر نمی‌آمد. با نگاهی به عملکردها مشخص می‌شود که بیش از ۸۸ درصد درآمدهای مالیاتی مصوب در قانون بودجه ۹۵ اتفاق نمی‌افتد و این یعنی درآمد مالیاتی ۱۲ درصد زیر مصوبه است و بنابراین قانونگذار در زمان تصویب، درآمدهای مالیاتی را بیش از اندازه در نظر گرفته است. این امر به عنوان نقطه ضعفی برای بودجه ۹۵ تلقی شد که ما تلاش کردیم در بودجه سال ۹۶ آن را اصلاح کرده و رشد درآمدهای مالیاتی را محدودتر کنیم تا هم تحقق‌پذیر باشد و هم فشار اقتصادی کمتری بر مردم وارد آید.

نکته بعدی در بودجه سال ۹۵ برخی از منابع بود که از ابتدا عدم امکان‌پذیری آن‌ها مشخص بود. ما حتی

اعلام کردیم که برخی از منابع در نظر گرفته شده وجود ندارد اما به هر حال لایحه در مجموعه تصویب شد. اکنون کوشش می‌کنیم در بودجه ۹۶ اینگونه موارد درج نشود.

نکته ویژه دیگری که به نظر می‌رسد، رقم بالای اوراق بهاداری است که در بودجه سال ۹۵ با توجه به اصلاحیه بودجه توسط دولت فروخته شد و در بودجه ۹۶ مجبور هستیم سود آن را ببینیم؛ در نتیجه باری از بودجه ۹۵ به بودجه ۹۶ منتقل شده است؛ چراکه اگر نخواهیم سود یا بازپرداخت این اوراق را ببینیم، به دولت بعد موقوف می‌شود که این امر قطعاً قابل پذیرش نیست.

البته حجم زیاد اوراق که در سال ۹۵ به فروش رفته است، در راستای پرداخت بدهی‌های دولت صورت گرفته و اقدامی مثبت محسوب می‌شود اما به هر حال بار آن به سال ۹۶ منتقل شده که باید جبران شود. در مجموع می‌توان گفت لایحه بودجه دولت در سال ۹۶ در حوزه‌هایی که با مردم درگیر است، با نگاه افزایش تولید و اشتغال و صیانت از فضای کسب و کار کشور تنظیم شده است و مثال آن رشد محدود درآمد مالیاتی نسبت به سال‌های گذشته است. همچنین در این لایحه سعی شده بخش‌های تملک‌داری و سرمایه‌های پروژه‌ها مقداری پررنگ‌تر شده و سهم آن افزایش یابد؛ البته در بخش‌هایی مثل درآمد نفتی ابزارهای جبرانی در کنار آن لحاظ شده است.

ضمناً نوآوری‌هایی که در بودجه ۹۶ انجام شده از دیگر نکات مهم است که در گذشته سابقه نداشت. همانطور که گفته شد، یکی از نمونه‌های این موضوع ۱۰ هزار میلیارد تومان افزایش سرمایه بانک‌هاست؛ ضمن اینکه در لایحه بودجه ۹۶ دولت از مجلس اجازه گرفته است تا بتواند تامین مالی و فاینانس‌هایی را که بخش غیردولتی از خارج فراهم می‌سازد، تضمین کند. با توجه به تحولات بین‌المللی اگر فاینانسری بخواهد به بخش غیردولتی ایران فاینانس دهد، حتماً باید از سوی دولت گارانتی و تضمین داشته باشد اما چنین کاری در ایران معمول نیست. در این زمینه دولت با دو گزینه مواجه بود؛ رویکرد اول این بود که با توجه به عدم انتفاع مالی دولت از محل فعالیت بخش خصوصی در این کار ورود نکند و تضمینی به فاینانس‌های خارجی ارائه ندهد؛ گزینه دوم هم همراهی و همکاری با بخش خصوصی بود که دولت روش دوم را انتخاب کرد تا بخش غیردولتی بتواند از مسیر فاینانس‌ها استفاده کرده و رشد اقتصادی داشته باشد.

“

باتوجه به تحولات بین‌المللی اگر فاینانسری بخواهد به بخش غیردولتی ایران فاینانس دهد، حتماً باید از سوی دولت گارانتی و تضمین داشته باشد اما چنین کاری در ایران معمول نیست.

در لایحه بودجه ۹۶ دولت از مجلس اجازه گرفته است تا بتواند تامین مالی و فاینانس‌هایی را که بخش غیردولتی از خارج فراهم می‌سازد، تضمین کند.

”

رنگ سال بودجه ۹۶، سیاه یا سفید

گفت‌وگو با مدیرکل دفتر بودجه و بررسی‌های اقتصادی توانیر

صنعت برق صرفاً برای تأمین بخشی از منابع سالانه سرمایه‌گذاری از درآمد عمومی استفاده می‌کند؛ بنابراین این موضوع به معنی کاهش کل بودجه صنعت برق نیست اما مطلبی که نگرانی‌ها را در این بخش تشدید می‌کند، عدم تخصیص اعتبارات اینگونه طرح‌هاست؛ همین طور که از اعتبارات درآمد عمومی، طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای صنعت برق در زمینه طرح‌های نیروگاهی، طرح‌های توسعه شبکه انتقال و فوق توزیع نیروی برق و ... طی دوره نه ماهه سال جاری هیچ‌گونه تخصیصی صورت نگرفته است که این امر موجب افزایش بدهی به پیمانکاران و تأمین‌کنندگان کالا و خدمات شده است؛ به‌طوری‌که پروژه‌ها بعضاً کند یا متوقف شده و بهره‌برداری از برخی از پروژه‌ها با تأخیر مواجه شده است.

باتوجه به اینکه وزارت نیرو طبق لایحه بودجه ۹۶ تصمیم دارد پنج تومان از بهای هر کیلووات ساعت برق را به برق‌رسانی روستایی و خرید تضمینی برق تجدیدپذیر اختصاص دهد، فکر می‌کنید گشایشی در پروژه‌های این دو حوزه رخ خواهد داد؟ از زمان تصویب موضوع عوارض برق (یعنی سال ۱۳۹۲) در کل گشایش بسیار خوبی در تأمین اعتبار

باتوجه به رشد ۴ درصدی سهم وزارت نیرو در بودجه ۹۶ و رقم ۷ هزار و ۲۰۰ میلیارد تومانی ردیف اعتباری برق و آب، تصور می‌کنید در سال آینده وزارت نیرو قادر به تعریف پروژه‌های جدید برای صنعت برق کشور باشد؟

ابتدا اجازه دهید رقم اعلام‌شده را کمی تصحیح کنم؛ از رقم هفت هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان سهم وزارت نیرو، ۴۰۵ میلیارد تومان مربوط به صنعت برق (بدون در نظر گرفتن اعتبارات نیروگاه‌های برق‌آبی) است که نسبت به سال قبل حدود ۳۰ درصد کاهش یافته است. بنابراین سهم صنعت برق از درآمد عمومی در سال ۱۳۹۶ نه تنها افزایش نیافته بلکه کاهش یافته است؛ که باتوجه به کاهش سهم دولت از عواید نفتی - به دلیل افزایش سهم صندوق توسعه ملی از ۲۰ درصد مندرج در لایحه بودجه ۱۳۹۶ به ۳۰ درصد در زمان بررسی لایحه برنامه ششم - این موضوع قاعدتاً کاهش مجدد اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را در پی خواهد داشت؛ در نتیجه اولویت اول صنعت برق علی‌القاعده تکمیل پروژه‌های ضروری در دست اقدام است.

البته طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (طرح‌های عمرانی) بخشی از سرمایه‌گذاری‌های دولت است که اغلب در حوزه زیرساخت ظهور پیدا می‌کند و

۶۶

لایحه بودجه ۹۶ هم به مجلس رسید و آثار حمایت از صنعت برق کشور در آن چندان قابل مشاهده نیست. صنعتی که با مقادیر زیادی بدهی دولت مواجه است و از سوی دیگر در نهایت شکستی هزینه‌های آن بیش از درآمدهایش است؛ چنانکه به گفته بسیاری از فعالان صنعت برق هر کیلووات ساعت برقی که به فروش می‌رسد، به جای سوددهی بر ضرر و زیان این صنعت می‌افزاید. اما در این میان مسئولان وزارت نیرو و شرکت توانیر شرایط را تا این‌اند از ته تیره و تاریک نمی‌بینند و با اشاره به ظرفیت‌های لایحه بودجه ۹۶ برخی از ابزارهای مالی را جایگزین‌هایی مناسب برای کمبود نقدینگی صنعت برق کشور می‌دانند. در حال فارغ از پیش‌بینی‌های سیاه و سفید، اینکه در واقعیت چه شرایطی اتفاق بیفتد به عملکرد دولت و وزارت نیرو بستگی داشته و در طول سال ۹۶ مشخص خواهد شد. زهره کرمانشاهی، مدیرکل دفتر بودجه و بررسی‌های اقتصادی شرکت توانیر در گفت‌وگو با ستبران ظرفیت‌های لایحه بودجه ۹۶ را بازمی‌شمارد.

۴۴

پروژه‌های روستایی و تجدیدپذیر صورت پذیرفته است. واقعیت این است که وضعیت برق روستاها از زمان دریافت این عوارض متحول شده است. همان‌طور که اطلاع دارید در حوزه برق روستایی حمایت‌های موضوع عوارض برق در دو بخش صورت می‌پذیرد که یکی برق‌رسانی به روستاهای بدون برق و دیگری توسعه و اصلاح شبکه‌های توزیع روستایی موجود است. فقط در سال گذشته ما از محل عوارض برق توانستیم در بخش اول ۴۶۸ روستا با حدود پنج هزار و ۴۰۰ خانوار را دارای برق کنیم و در بخش دوم بالغ بر ۶۴ هزار و ۵۰۰ مشترک روستایی که در انتظار برق بودند از نعمت برق برخوردار شدند که بدین منظور هزار و ۳۵۰ هزار کیلومتر خط و ۶۵۴ ترانس روستایی نصب شده است. همچنین در این یک سال بالغ بر ۲ هزار کیلومتر شبکه برق روستایی و هزار دستگاه ترانس با قدرت حدود ۱۴۰ هزار کیلوولت آمپر که عمدتاً دچار مشکل بودند، اصلاح و بازسازی شده‌اند. مشکل دیگری که در روستاها وجود دارد، بحث روشنایی آن‌هاست. در سال گذشته بالغ بر ۹۷ هزار دستگاه چراغ روشنایی در روستاها نصب شده و نزدیک به ۲۰۷ هزار دستگاه کنتور الکترومکانیکی روستایی تعویض شده است. ضمناً بخشی از هزینه‌های احداث پست‌های فوق توزیع روستایی نیز از این محل تامین شده است. باتوجه به اینکه در حوزه برق روستایی و همچنین انرژی‌های تجدیدپذیر فاصله زیادی با وضعیت ایده‌آل داریم، افزایش عوارض از ۳۰ ریال به ۵۰ ریال اجرای اقدامات بیشتر در این حوزه‌ها را امکان‌پذیر می‌کند. باید توجه داشت که اگر توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر قبلاً به‌عنوان یک انتخاب مطرح بود، درحال حاضر باتوجه به شرایط اقلیمی و زیست‌محیطی به‌عنوان یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر مطرح است؛ در نتیجه موضوع افزایش عوارض برق در کنار مدیریت کارآمد می‌تواند یک تحول اساسی در این زمینه در قالب خرید تضمینی از بخش خصوصی ایجاد کند.

باتوجه به اینکه حداکثر اعتبار دولتی وزارت نیرو در لایحه بودجه سال آتی ۱۰ هزار میلیارد تومان است و صنعت برق برای تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام و قراردادهای متوقف خود به ۲۰۰ هزار میلیارد تومان اعتبار نیاز دارد، به نظر می‌رسد وزارت نیرو کاملاً بر روی جذب

سرمایه‌گذاران بخش خصوصی تمرکز کرده است. آیا در بخش خصوصی چنین ظرفیتی برای سرمایه‌گذاری در صنعت برق می‌بینید؟ در صورت وجود این ظرفیت، وضعیت تضامین و میزان اعتماد سرمایه‌گذاران به بازگشت سرمایه را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ به‌نظر می‌رسد نه‌تنها در صنعت برق؛ بلکه در کل کشور راه برون‌رفت از این وضعیت استفاده از سرمایه‌های بخش خصوصی است که برای استفاده از سرمایه این بخش باید بسترها فراهم‌سازی شود. دولت در راستای ایجاد بسترهای قانونی، تدوین سازوکارهای اجرایی کارآمد در جهت به‌کارگیری مدیریت، تامین منابع مالی و ایجاد ظرفیت اجرایی بخش غیر دولتی داخلی و خارجی برای سرمایه‌گذاری در تولید و تامین کالاها یا خدمات در حال جمع‌بندی نهایی لایحه مشارکت عمومی-خصوصی است که در صورت اعمال نظرات صنعت برق جهت برداشتن موانع سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در توسعه شبکه انتقال و فوق توزیع و در نهایت تصویب لایحه مذکور در آینده شاهد نتایج قابل ملاحظه‌ای در صنعت برق خواهیم بود. لازم به‌ذکر است در این برهه استفاده از سرمایه‌های خارجی در قالب فاینانس و ... نیز ضروری به‌نظر می‌رسد که البته حداکثر استفاده از توان فنی و مهندسی داخل در این زمینه بایستی به‌دقت مد نظر قرار گیرد.

مطابق گفته وزیر نیرو بسیاری از ردیف‌های بودجه مربوط به صنعت برق در لایحه بودجه ۹۶ کاهش یافته و شرکت‌های استانی بایستی برای تامین مالی پروژه‌های عمرانی خود نسبت به جذب سرمایه‌گذار از بخش خصوصی اقدام کنند. سوال این است که با وجود افزایش ۲۰۰ هزار میلیارد تومانی بودجه سال ۹۶ نسبت به سال جاری، همچنین باتوجه به بدهی انباشته وزارت نیرو به صنعت برق و نتیجتاً ورشکستگی تعداد زیادی از بنگاه‌های فعال این صنعت چرا سهم برق از بودجه کاهش یافته است؟

همان‌طور که اطلاع دارید در بودجه سال ۱۳۹۶ اولویت دولت آب، فاضلاب، محیط زیست و توسعه شبکه ریلی است. بدیهی است که سازمان برنامه و بودجه باتوجه به منابع محدود دولت برای افزایش منابع این بخش‌ها، منابع بخش‌های دیگر را کاهش دهد. ولی آنچه مسلم است باتوجه به اینکه

سرمایه‌گذاری، مالکیت و مدیریت تاسیسات انتقال نیروی برق به استناد قانون اجرای سیاست‌های اصل (۴۴) قانون اساسی می‌بایست توسط دولت صورت پذیرد، در این بخش صنعت برق با مشکلات عدیده‌ای مواجه خواهد شد.

باتوجه به اینکه در لایحه بودجه ۹۶ برای بخش برق وابستگی چندان به بودجه دولتی پیش‌بینی نشده و مقرر است تامین مالی پروژه‌ها اغلب از محل فروش اوراق بهادار، اسناد خزانه و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی انجام شود، بدهی‌ها و مطالبات انباشته فعالان صنعت برق از وزارت نیرو چطور تامین خواهد شد؟

برای بازپرداخت بدهی‌ها و مطالبات فعالان صنعت برق ظرفیت‌هایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ پیش‌بینی شده است که امیدوار هستیم بتوانیم استفاده مطلوبی از آن‌ها داشته باشیم.

مثلاً در بند (الف) تبصره (۲) پیش‌بینی مبلغ ۵۰۰ میلیارد ریال در اجرای ماده (۲) قانون حمایت از صنعت برق کشور صورت گرفته است که در صورت تحقق آن امکان هزینه در تکمیل بخشی از طرح‌های نیمه‌تمام صنعت برق فراهم خواهد شد. ضمن اینکه پیش‌بینی این رقم تنها برای این بوده است که دولت ماده قانونی فوق را اجرایی ساخته و در قوانین بودجه ردیابی از اجرای این ماده داشته باشد.

در بند (الف) تبصره (۵)، امکان انتشار اوراق مشارکت پیش‌بینی شده است که از این محل برای فروش بالغ بر ۳ هزار میلیارد تومان به صنعت برق در سال آتی برنامه‌ریزی صورت گرفته است.

در بند (ج) تبصره (۵)، امکان واگذاری اوراق مشارکت فروش نرفته به طلبکاران، از جمله طلبکاران صنعت برق فراهم شده است.

در بند (ه) تبصره (۵) امکان انتشار اسناد خزانه اسلامی در ازای مطالبات معوقه ناشی از مابه‌التفاوت قیمت برق به فروشندگان برق و طلبکاران طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پیش‌بینی شده است.

در بند (و) تبصره (۵) نیز امکان انتشار اوراق تسویه خزانه برای تسویه بدهی‌های دولت پیش‌بینی شده است که امکان استفاده از این ظرفیت نیز در قالب تسویه آن دسته از بدهی‌های بخش خصوصی به دولت که به شرکت‌های دولتی منتقل می‌شود، با بدهی دولت به شرکت‌های مذکور بابت مابه‌التفاوت قیمت برق فراهم خواهد بود.

بودجه در حقیقت فهرستی از تمام هزینه‌ها و درآمدهای هر کشور است که طی تنظیم آن سرنوشت یک سال ملت‌ها رقم می‌خورد و بنابراین در تهیه آن می‌بایست ارگان‌های گوناگون و بخش‌های مختلف جامعه از زوایای گوناگون مورد بررسی قرار گیرد تا کشور به سمت پیشرفت و ترقی حرکت کند؛ چنانکه در صفحات نخست لایحه ۹۶ نیز از امام علی (ع) نقل شده است: «برنامه‌ریزی درست (اقتصادی)، مال‌اندک را افزایش می‌دهد و برنامه‌ریزی نادرست، مال فراوان را نابود می‌کند». سال‌هاست که درآمد صنعت برق به دلیل تصمیمات دولت رشد منفی به خود گرفته و همین امر سبب شده نگاه بخش خصوصی بیش از پیش به دولت و منابع سرمایه‌ای آن باشد؛ با این وجود از لایحه بودجه سال ۹۶ برمی‌آید که بازم منابع چندانی به صنعت برق تعلق نخواهد گرفت. در این شماره مسعود خانی، مدیر کل دفتر تامین منابع مالی شرکت توانیر طی گفت‌وگو با ستبران چندوچون بودجه ۹۶ را مورد بررسی قرار می‌دهد.

درج نمی‌شد باتوجه به ضرورت‌ها به این دو حوزه منابعی تزریق می‌شد اما این کار به‌طور مداوم، با برنامه‌ریزی و دقیق انجام نمی‌گرفت. اختصاص عوارض موجب کار مداوم و با برنامه در این حوزه‌ها شد.

از سال ۹۲ بابت هر کیلووات‌ساعت برق ۳ تومان به‌منظور برق‌رسانی روستایی و خرید تضمینی برق تجدیدپذیر از مشترکین دریافت شد و باتوجه به اینکه در لایحه بودجه ۹۶ مقرر شده ۲ تومان به بودجه برق روستایی و تجدیدپذیر اضافه شود و در مجموع بابت هر کیلووات‌ساعت برق ۵ تومان روی قبض مشترکین درج شود، در صورت تصویب این بودجه هزار و ۱۰۰ میلیارد تومانی از سوی نمایندگان مجلس شورای اسلامی بلافاصله برنامه عملیاتی هردو حوزه مشخص می‌شود و هر شرکت متوجه می‌شود چه فعالیت‌هایی را در دست اقدام قرار دهد. در سال جاری نیز صددرصد برنامه‌های حوزه برق روستایی و تجدیدپذیر اجرایی شد؛ چراکه در خصوص تامین منابع آن‌ها اطمینان خاطر وجود داشت.

شنیده‌ها حاکی از آن است که با بودجه جدید برق روستایی و تجدیدپذیر ۲۰ درصد از برق شرکت‌های دولتی تامین خواهد شد. آیا این مطلب را تصدیق می‌کنید؟

دولت براساس یک مصوبه به دستگاه‌های دولتی تکلیف کرده تا ۲۰ درصد از برق خود را از انرژی‌های تجدیدپذیر تامین کنند و اگر دستگاه‌ها در مهلت مقرر این اقدام را انجام ندهند، قیمت برق آن‌ها افزایش خواهد یافت. اما منابع تجدیدپذیر متعلق به همه تولیدکنندگان است و مقرر است در راستای تامین مابه‌التفاوت قیمت خرید تضمینی برق تجدیدپذیر به کار رود.

هر تولیدکننده‌ای که از محل منابع خود سرمایه‌گذاری کند و برق تجدیدپذیر تولید کند، ما را در قالب قراردادی که با سازمان انرژی‌های نو ایران (سانا) منعقد می‌کند، مکلف می‌سازد برق او را با قیمت‌های تضمینی خریداری کنیم. باتوجه به اینکه قیمت‌های تضمینی با قیمت‌های فروش برق فاصله زیادی دارد، مابه‌التفاوت از این محل تامین می‌شود. دستگاه‌های اجرایی نیز مثل بقیه آحاد مردم می‌توانند از محل منابع خود برق تجدیدپذیر تولید کرده و آن را طی قراردادی به وزارت نیرو بفروشند.

سهم برق، هیچ!

گفت‌وگو با مسعود خانی،
مدیر کل دفتر تامین منابع مالی شرکت توانیر

باتوجه به اینکه وزارت نیرو طبق لایحه بودجه ۹۶ تصمیم دارد ۵ تومان از بهای هر کیلووات‌ساعت برق را به برق‌رسانی روستایی و خرید تضمینی برق تجدیدپذیر اختصاص دهد، فکر می‌کنید گشایشی در پروژه‌های این دو حوزه رخ خواهد داد؟

از سال ۹۲ که عوارض برق در قوانین بودجه درج شد، در سرمایه‌گذاری حوزه برق روستایی و تجدیدپذیر شاهد تحول و پویایی بوده‌ایم و نمود آن نیز در جهش دستورکارهای برق روستایی به پیمانکاران شرکت‌های توزیع و فعالان حوزه تجدیدپذیر قابل رویت است.

البته نیازهای برق روستایی و تجدیدپذیر بسیار بیشتر از این اعداد و ارقام است. قابلیت فعالیت و سرمایه‌گذاری در این دو حوزه فراوان است و باتوجه به اینکه به دلیل اولویت‌های حاد سایر بخش‌ها، پیش از این به این حوزه‌ها آنگونه که باید و شاید توجه نمی‌شد، اختصاص منابع عوارض برق سبب ایجاد تحرک در آن‌ها شده است. اگر این عوارض ۵ تومانی در بودجه سال ۹۶ تصویب شود، قطعاً در فعالیت‌های این دو حوزه شاهد یک روند صعودی با شیب بیشتر خواهیم بود. در صورت تصویب این بودجه، برای سرمایه‌گذاران بخش تجدیدپذیر در خصوص دریافت مابه‌التفاوت قیمت تمام‌شده و نرخ فروش اطمینان خاطر ایجاد می‌شود و در حوزه برق روستایی نیز مسائلی در زمینه بهینه‌سازی و تامین برق برای متقاضیان جدید تاحد زیادی برطرف خواهد شد.

آیا بودجه برق روستایی و انرژی تجدیدپذیر تنها از طریق قبض مشترکان تامین می‌شود؟

در سال‌هایی که برای برق روستایی و تجدیدپذیر عوارضی در قبوض مشترکان

افزایش تعرفه برق باتوجه به سهم ناچیز آن در سبد هزینه‌های خانوار، هزینه‌های تولید در صنایع و خدمات فشار چندانی را متوجه مردم و اقتصاد نکرده و با مدیریت در نحوه افزایش تعرفه‌ها قابل پذیرش برای جامعه خواهد بود. این راهکار بهتری بوده و به یک منبع درآمدی مستمر، قابل برنامه‌ریزی و مطمئن تبدیل خواهد شد.

تصور می‌کنید در سال آتی افزایش چشمگیری در تعرفه برق اتفاق بیفتد؟

باید دید سیاست‌های دولت چه خواهد بود. آنچه حقیقت دارد این است که قیمت فروش برق نسبت به هزینه تمام‌شده اعلامی از سوی سازمان حسابرسی کمتر است و قاعدتاً برای تامین هزینه‌ها و به‌منظور اینکه کمبود منابع منجر به انباشت بدهی وزارت نیرو به پیمانکاران و فروشندگان تجهیزات نشود، همواره تقاضای افزایش تعرفه‌ها را - حداقل تا سقفی معادل هزینه تمام‌شده - داشته‌ایم؛ ولی در این چند سال سیاست‌های دولت افزایش قیمت برق را تا این سقف محقق نساخته است.

برخی می‌گویند وزارت نیرو در فرایند بودجه‌گیری نسبت به برخی ارگان‌ها ضعیف‌تر عمل می‌کند و به اصطلاح زور دیگر ارگان‌ها بر وزارت نیرو می‌چرید. دیدگاه شما درباره رابطه با این رویکرد چیست؟

نیاز بخش‌هایی مثل حقوق کارمندان یا سلامت و درمان از اولویت‌های همه دولت‌هاست و در این فرایند بحث زورآزمایی مطرح نیست. زمانی که یک دولت دچار کمبود منابع باشد، طبیعتاً بودجه محدود خود را به بخش‌های حساس‌تر اختصاص می‌دهد. به طور مثال چند روز تاخیر در پرداخت حقوق فرهنگیان میلیون‌ها نفر را دچار مشکل ساخته و بخش مهمی از جامعه را دچار چالش می‌کند. بخش سلامت نیز نمونه‌ای دیگر از اولویت‌های مهم دولت‌هاست. بنابراین بودجه‌ریزی دولت از اصولی منطقی تبعیت می‌کند.

باتوجه به بودجه ناچیز صنعت برق، به‌نظر می‌رسد این صنعت باید کاملاً بر روی جذب سرمایه‌گذاران بخش خصوصی تمرکز کند. آیا برای سرمایه‌گذاری در صنعت برق چنین ظرفیتی در بخش خصوصی می‌بینید؟ در صورت وجود این ظرفیت، وضعیت تضمین و میزان اعتماد سرمایه‌گذاران به بازگشت سرمایه را

ما پیش از این درخواست‌هایی مبنی بر افزایش اعتبار بخش برق داشته‌ایم اما باتوجه به محدودیت‌های منابع عمومی دولت و نیازهای عمرانی سایر بخش‌های اقتصادی کشور تاکنون بیش از مبالغه فعلی محقق نشده است و بعید می‌دانم سهم برق به‌طور ناگهانی افزایش چشمگیر یابد. به نظر می‌رسد باید درصد آن باشیم که با متعادل‌سازی نرخ فروش برق به مشترکین همچون سال‌های ماقبل دهه ۸۰ از درآمدهای داخلی جریان نقدی مطمئنی ایجاد کنیم تا قادر شویم سرمایه‌گذاری‌ها را بدون وابستگی به منابع دولتی انجام دهیم. البته لازمه این کار این است که به ما اجازه افزایش نرخ داده شود که این امر تاکنون به‌درستی پیش نرفته و همواره چندین پله از نیازهای خود عقب بوده‌ایم. متأسفانه باید گفت اگر شرایط فعلی همچنان ادامه یابد، بسیاری از نیازهای سرمایه‌گذاری صنعت برق کشور با چالش مواجه خواهد شد.

آیا هیچ‌گاه برای وزارت نیرو امکان چانه‌زنی درخصوص افزایش اعتبار وزارت نیرو و سهم برق وجود نداشته است تا حداقل برای یک سال بودجه بیشتری از دولت گرفته و مشکلات روبه‌افزایش این صنعت را برطرف سازد؟

اعتبارات برق در برنامه بودجه از زیرمجموعه‌های فصل انرژی است و باتوجه به اینکه در سازمان برنامه و بودجه کشور روال این است که ابتدا به ساکن برای فصول بودجه اعتباری کلی تعیین می‌کنند، در حقیقت افزایش یک‌باره سهم ما به معنی کاهش سهم بخش‌های دیگر در فصل انرژی است. طبعاً بخش‌های دیگر فصل انرژی مانند انرژی اتمی یا نفت و گاز نیز از اعتبارات سهم ثابتی دارند که اگر با کاهش روبه‌رو شود اعتراضات آنان را برمی‌انگیزد. مگر اینکه تحرکی در کلان اقتصاد کشور شکل گیرد تا اعتبارات عمومی دولت افزایش یابد که در سنوات گذشته باتوجه به مشکلات ناشی از تحریم و کاهش رشد اقتصادی دولت عملاً منابعی برای پروژه‌های عمرانی نداشته و حتی مجبور شده منابع عمومی را تنها صرف امور جاری مثل حقوق کارمندان، آموزش و پرورش، بهداشت و نظایر آن کند.

بسیاری از بخش‌های دیگر دولت نیز شرایط صنعت برق را دارند که به‌دلیل محدودیت‌های دولت بودجه آن‌ها افزایش نیافته است. پیشنهاد وزارت نیرو این است که با تعدیل نرخ برق منابع داخلی ایجاد شود تا به دولت فشار کمتری وارد شود؛ ضمن اینکه

باتوجه به اینکه حداکثر اعتبار دولتی وزارت نیرو در لایحه بودجه سال آتی ۱۰ هزار میلیارد تومان است، از این مبلغ چه مقدار به صنعت برق تعلق خواهد گرفت؟

عمده این بودجه مختص صنعت آب است. صنعت برق از ابتدا عمدتاً خودکفا بوده و برای سرمایه‌گذاری‌های خود استفاده چندانی از منابع عمومی دولت نمی‌کرده است. صنعت برق برای فعالیت‌های خود همواره از محل منابع ناشی از فروش برق و درآمدهای آن استفاده می‌کرده است. در مقابل برق، صنعت آب قرار دارد که کاملاً معکوس بوده و تقریباً همه فعالیت‌های عمرانی آن از محل بودجه عمرانی دولت تامین می‌شده است. در خصوص بودجه بخش تولید، شرکت مادر تخصصی تولید برق حرارتی مسئول بوده و اطلاعات دقیق دارد اما در رابطه با بخش انتقال و فوق توزیع باید بگویم کمتر از ۱۰ درصد از کل بودجه سرمایه‌گذاری مورد نیاز در شبکه انتقال و فوق توزیع از منابع عمومی بودجه تامین می‌شود؛ ضمن اینکه عملکرد دریافتی نیز در سال‌های اخیر متوسط در حدود ۲۰ درصد از این مبلغ بوده است و بیش از ۹۵ درصد از سرمایه‌گذاری‌های این حوزه از محل منابع داخلی تامین می‌شود.

البته در حوزه توزیع در راستای اجرای پروژه‌های استانی از محل اعتبارات استانی نیز تامین منابع می‌شوند که آن هم سهم بسیار اندکی از کل اعتبارات مورد نیاز بخش توزیع است.

باتوجه به بدهی‌های قابل توجه وزارت نیرو به صنعت برق و نظر به اینکه صنعت برق برای تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام و قراردادهای متوقف خود به ۲۰۰ هزار میلیارد تومان اعتبار نیاز دارد، چرا باید سهم برق تا این حد اندک باشد؟

ما هم به پیمانکاران و تامین‌کنندگان تجهیزات بدهی داریم و هم نیاز زیادی به سرمایه‌گذاری داریم؛ بنابراین باتوجه به کمبود منابع بودجه‌ای می‌بایست به منابع فروش برق اتکا کنیم اما این منابع نیز عمدتاً صرف نیازهای جاری شده و مازاد قابل توجهی را برای سرمایه‌گذاری باقی نمی‌گذارد؛ بر همین اساس است که بیشتر سرمایه‌گذاری‌ها از محل حق انشعاب دریافتی از مشترکین جدید صورت می‌گیرد؛ البته اوراق مشارکت، تسهیلات بانکی داخلی و خارجی در سنوات گذشته نیز تا حدودی در راستای تامین مالی به صنعت برق کمک می‌کند.

چگونه ارزیابی می‌کنید؟

در حوزه‌هایی مثل تولید برق و نیروگاه‌ها که به سمت خصوصی‌سازی رفته‌ایم، علی‌رغم محدودیت‌های پرداخت بهای برق خریداری شده، فعالیت‌های نیروگاه‌سازی و خرید و فروش نیروگاه‌های موجود پررونق بوده و بخش خصوصی در این صنعت نسبت به بیشتر صنایع فعال‌تر است. به‌جز صنعت پتروشیمی که به دلیل بازار صادراتی از جذابیت خاصی برخوردار است، در سایر سرمایه‌گذاری‌های سنگین زیرساختی شاید بتوان گفت مشارکت بخش خصوصی در صنعت برق در رده اول قرار دارد.

در حال حاضر نیروگاه‌ها با سرمایه‌گذاری معمولاً بالاتر از ۳۰۰ میلیارد تومان تاسیس می‌شوند و با این وجود شرکت‌های خصوصی متعددی دارای نیروگاه هستند. نزدیک به ۵۰ درصد از تولید برق فعلی ما از طریق نیروگاه‌های غیردولتی تامین می‌شود و همه این موارد نشانگر آن است که صنعت برق توانسته است یک فضای مناسب برای مشارکت بخش خصوصی در حوزه تولید ایجاد کند؛ چنانکه پیش از سال ۸۴ چنین کسب و کاری را در بخش تولید کشور شاهد نبودیم.

اکنون تولید برق نیروگاهی یکی از کسب و کارهای شناخته‌شده است. خوشبختانه ما قادر شدیم با ایجاد ضوابط و ساختارهای ویژه، امکان‌سازی تعیین نرخ خرید تضمینی، تعیین نرخ‌ها در بازار برق و سایر شرایط این بخش صدرصد دولتی را به جایگاهی برسانیم که ۵۰ درصد آن غیردولتی شود. برای آینده نیز برنامه این است که براساس سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی این ۵۰ درصد را به سقف ۸۰ درصد برسانیم.

بخش انتقال و فوق توزیع مطابق سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی یک فعالیت حاکمیتی محسوب می‌شود و بنابراین نمی‌بایست به بخش خصوصی واگذار شود. در این زمینه بخش خصوصی تنها می‌تواند به‌عنوان مجری کار در زمان احداث فعالیت کند یا برخی از فعالیت‌های بهره‌برداری را به انجام رساند.

در بخش توزیع نیز به‌دنبال آن هستیم که

هم‌زمان با تجدید ساختار مالی شرکت‌های توزیع بتوانیم مشکل قیمت‌ها و مابه‌التفاوت نرخ را حل کنیم تا توزیع برق را به یک بخش صدرصد غیردولتی تبدیل کنیم. از دیدگاه من اگر مشکلات نقدینگی برطرف شود، بخش توزیع برق به دلیل پیوندهای بالادستی و پایین‌دستی بسیار در اقتصاد قادر خواهد شد به یک موتور محرک توسعه و اشتغال‌زایی در کشور تبدیل شود.

باتوجه به بودجه اندک برق و بدهی‌های وزارت نیرو به پیمانکاران و تامین‌کنندگان تجهیزات، تصور می‌کنید تعریف پروژه در سال ۹۶ در چه شرایطی به سر برد؟ ما امیدوار هستیم با استفاده از ابزارهای دیگری که در دست داریم تحرک در فعالیت‌های صنعت برق ایجاد کنیم. ابزارهای نوین تامین مالی که در چند سال اخیر طراحی شده و خوشبختانه صنعت برق از پیش‌تازان استفاده از آن‌ها بوده است، از آن جمله است. ابزارهای مالی فوق‌الذکر عبارتند از اسناد خزانه اسلامی، صکوک، فاینانس‌ها و تسهیلات خارجی و درآمد پروژه‌های صرفه‌جویی که باتوجه به ظرفیت‌های ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور منابع آن از محل صرفه‌جویی سوخت حاصل می‌شود. به‌رحال ما تلاش می‌کنیم تا با منابع محدود خود مشکلات صنعت برق را برطرف سازیم و ضمناً درصدد هستیم با اسناد خزانه اسلامی به‌عنوان ابزارهای تسویه بدهی، مطالبات انباشته پیمانکاران را سبک کنیم. به نظر می‌رسد باتوجه به مجموعه اقدامات بتوانیم طی سال ۹۶ در عرصه سرمایه‌گذاری و تحرک پروژه‌ها نسبت به گذشته گام‌های بلندتری برداریم.

در مقایسه بودجه سال ۹۵ با لایحه بودجه ۹۶ کدام‌یک را برای بهبود وضعیت بخش برق موثرتر ارزیابی می‌کنید؟

باتوجه به اینکه صنعت برق از سال‌های گذشته به‌صورت شرکتی اداره شده و شرکت‌های دولتی نیز عمدتاً وابسته به درآمدهای خود هستند، بودجه چندان در شرایط این صنعت

منشاء اثر نیست اما اقدامات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای مثل اختصاص اعتبارات اسناد خزانه اسلامی، تلاش در جهت اخذ مجوز استفاده از فاینانس خارجی، رایزنی برای اخذ تسهیلات از نهادهای بین‌المللی مثل بانک توسعه اسلامی و افزایش عوارض برق که در لایحه بودجه سال ۹۶ انجام گرفت، سبب شده است سال ۹۶ نسبت به سال ۹۵ شرایط بهتری داشته باشد.

افزایش عوارض برق تنها یک قلم از اقدامات است که به‌تهایی تاثیر زیادی بر بهبود این صنعت ایجاد می‌کند. با افزایش عوارض برق روستایی و تجدیدپذیر، سقف منابع درآمدی از ۷۰۰ میلیارد تومان که در سال‌های گذشته شاهد بودیم، به هزار و ۱۰۰ میلیارد تومان در سال ۹۶ خواهد رسید. ۴۰۰ میلیارد تومانی که در این سال اضافه خواهد شد، موجب رشد حدود ۶۰ درصدی منابع تجدیدپذیر و برق روستایی خواهد شد.

اگر نکته ناگفته‌ای باقی مانده است، لطفاً اشاره بفرمایید.

نکته‌ای که لازم است پیمانکاران و تامین‌کنندگان تجهیزات و به‌طور کلی اعضای سندیکا بدانند این است که دولت در کنار پرداخت نقدی استفاده از ابزارهای مالی را به‌عنوان سیاست‌های جدی دنبال می‌کند و فعالان حوزه برق نیز باید در جریان باشند بخشی از منابعی که در قبال فعالیت‌ها، سرمایه‌گذاری‌ها، فروش تجهیزات و عملیات پیمانکاری خود دریافت خواهند کرد، قطعاً از محل این ابزارها و به‌ویژه اسناد خزانه اسلامی خواهد بود.

اغلب افراد با روند تامین مالی از طریق اسناد خزانه اسلامی آشنا هستند اما شاید لازم باشد تجارب شرکت‌هایی که پیش از این از اوراق بهادار استفاده کرده‌اند به سایرین منتقل شود تا در مواقعی که به متقاضیان و بستنکاران ضرورت استفاده از این اسناد اعلام می‌شود، واکنش‌های سازگارتری را شاهد باشیم.

به‌رحال اوراق بهادار از سیاست‌های جدی دولت است و فعالان غیردولتی صنعت برق نیز باید خود را آماده سازند تا بتوانیم بیش از گذشته از این فرصت‌ها استفاده کنیم.

۶۶

بودجه چندان در شرایط صنعت برق منشاء اثر نیست اما اقدامات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای مثل اختصاص اعتبارات اسناد خزانه اسلامی، تلاش در جهت اخذ مجوز استفاده از فاینانس خارجی، رایزنی برای اخذ تسهیلات از نهادهای بین‌المللی مثل بانک توسعه اسلامی و افزایش عوارض برق که در لایحه بودجه سال ۹۶ انجام گرفت، سبب شده است سال ۹۶ نسبت به سال ۹۵ شرایط بهتری داشته باشد.

۶۷

تصاویر و تصورات تحقیقات صنعت برق در آینده بودجه

گفت‌وگو با سیدمحسن مرجان‌مهر، قائم‌مقام رییس پژوهشگاه نیرو

شاید به دید اول ارتباط مبحث تحقیقات و فناوری با آنچه از بودجه صنعت برق انتظار می‌رود چندان مستقیم نباشد. اما به طور قطع نظر به آنچه در محافل دولتی به عنوان رونق بخش خصوصی به منظور سکان‌داری تامین مالی پروژه‌ها و وابستگی حداقلی به ردیف‌های بودجه‌ای خوانده می‌شود، مستلزم اموری بنیادی چون توسعه تحقیقات و دستیابی به مرزهای دانش فنی جهان در چارچوب امکانات موجود است تا از این طریق بخش خصوصی با توانمندی‌های خود توان ورود به بازارهای جهانی و رقابت با رقبای قدر در این حوزه را بازیابد. از این رو به گفتگو با سیدمحسن مرجان‌مهر قائم‌مقام رییس پژوهشگاه نیرو نشستیم تا در قلب اصلی‌ترین بخش مسئول در حوزه تحقیقات انرژی با ما از اهداف و دستاوردهای پژوهشگاه در این زمینه بگوید:

جناب مهندس حتما مطلعید که در بودجه‌بندی که در لایحه بودجه ۹۶ صورت گرفته، گرچه سهم وزارت نیرو از رشدی چهار درصدی برخوردار شده، اما در بخش برق این میزان با تغییر رویکردی روبه‌رو شده است که این امر نشان از انتظار مسئولین بر درآمذایی مستقل بخش خصوصی و عهده‌داری تامین مالی پروژه‌های این حوزه دارد. اگر یکی از راه‌های اصلی این درآمذایی را تجهیز بخش خصوصی به دانش فنی غنی‌تر بدانیم، فکر می‌کنید با بودجه فعلی این امر امکان تحقق خواهد داشت؟ شما در جایگاه پژوهشگاه نیرو چه توصیه‌هایی برای بخش خصوصی صنعت برق جهت درآمذایی حاصل از رشد فناوری خواهید داشت؟

یکی از این راهکارها استفاده از ظرفیت‌های قانونی موجود برای شرکت‌ها و فعالیت‌های دانش‌بنیان است. طی سال‌های اخیر ملاحظات خوبی در قوانین برای سوق بخش خصوصی به سمت فعالیت‌های دانش‌بنیان شده است. برای مثال در ماده‌های ۱۲ و ۴ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر اشاراتی وجود دارد مبنی بر آنکه کلیه هزینه‌های شرکت‌های بخش خصوصی می‌توانند در امر تحقیقات و توسعه فناوری به عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی محسوب شود. بر اساس مواردی از این قبیل که برای ارتقاء بخش تحقیق و توسعه در قانون دیده شده، امید است رونق بخش خصوصی متأثر از اجرای طرح‌های عمرانی در سطح کشور توسط پیمانکاران و سازندگان این بخش محقق شود. همچنین نظر به آنکه به امر مقام معظم رهبری مقرر است در پایان برنامه ششم توسعه ۶ درصد از تولید ناخالص ملی

سندیکای صنعت برق در پژوهشگاه نیرو، از طرف این نهاد در زمینه‌هایی چون تقویت و توسعه تجهیزات آزمایشگاهی، تقویت واحدهای تحقیق و توسعه و پذیرش ریسک پروژه‌های تحقیقاتی قول مساعد داده شد. حال با توجه به بودجه در نظر گرفته شده برای پژوهشگاه نیرو و بخش تحقیقات صنعت برق در لایحه بودجه سال ۹۶، تحقق این حمایت‌ها را تا چه میزان امکان‌پذیر می‌بینید؟ خوشبختانه پژوهشگاه نیرو براساس مصوبات و مجوزاتی که در جایگاه مدیر تحقیقات بدان تفویض شده قادر است از تحقیقات هر دو حوزه دانشگاهی و صنعتی حمایت کند. علاوه بر این طبق مجوز ارائه شده توسط هیات‌وزیران در اسفند ماه ۹۲، پژوهشگاه به عنوان شرکتی توسعه‌ای شناخته می‌شود. بدین واسطه این نهاد می‌تواند تا ۴۰ درصد در طرح‌ها و نوآوری‌هایی که توسط بخش خصوصی ارائه می‌شود سرمایه‌گذاری کند. علاوه بر این پژوهشگاه نیرو بخشی از این حمایت‌ها را نیز از طریق ظرفیت‌های قانونی خود امکان‌پذیر می‌سازد. گذشته از این خوشبختانه با راه‌اندازی صندوق پژوهش و نوآوری صنعت برق و انرژی که صندوقی خصوصی است، بتوانیم حمایت کاملی از R&D شرکت‌های حوزه صنعت برق داشته باشیم. تا جایی که در صورت مواجهه با منعی در چارچوب سیاست‌های حاکمیتی و دولتی در مورد برخی طرح‌ها روال انجام آن از طریق صندوق پژوهش است. بنابراین دیدگاه ما در پژوهشگاه نیرو بر آن استوار است که حمایت از R&D های بخش خصوصی می‌تواند در صورت منتج شدن به بازگشت سرمایه و رونق تحقیق و توسعه کشور بدون محدودیت صورت پذیرد.

لطفا ضمن بیان کلیتی از وضعیت تخصیص بودجه ۹۶ در بخش تحقیقات، بفرمایید که از نظر شما چشم‌انداز کلی این حوزه خصوصا در صنعت برق طی سال آینده چگونه پیش‌بینی می‌شود؟ یکی از اقدامات مثبت وزارت نیرو در حوزه تحقیقات و توسعه فناوری تدوین ساختار یافته برنامه‌ها و شناسایی مجموعه پژوهشگاه را به عنوان مدیر تحقیقات است. بر این اساس پژوهشگاه نیرو ضمن اولویت‌بندی و تصویب حوزه‌های مختلف فناوری در صنعت برق در شورای عالی آموزش و پژوهش، برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و مباحث مرتبط با آینده‌پژوهی را در سه دسته مرتبط با مدیریت تحقیقات در پژوهشگاه نیرو سامان داده است.

از این رو می‌توان گفت سال ۹۵ در پژوهشگاه نیرو به تهیه زیرساخت‌ها، زیرفراپوندها و عملیاتی کردن اقدامات مرتبط با حوزه تحقیقات سپری و بخشی از بودجه به این طریق جذب شد. در سال ۹۶ نیز خوشبختانه صنعت برق بحث تحقیقات را بر پایه درآمدهای خود استوار کرده است. در این راستا یک درصد بودجه عملیاتی شرکت‌های صنعت برق به امر توسعه تحقیقات و فناوری تخصیص داده می‌شود که تقریباً بین ۱۸۰ الی ۲۰۰ میلیارد تومان را شامل می‌شود و در بخش‌های توزیع و انتقال شرکت توانیر قابل تقسیم‌بندی است. این دورنمایی است که ما در پژوهشگاه نیرو برای سال ۹۶ وجود دارد.

همان‌طور که مستحضربید اوایل سال جاری طی برگزاری پانلی با حضور شرکت‌های دانش‌بنیان

و ۱۰ ساله توسط پژوهشگاه نیرو تهیه شده و در سایت پژوهشگاه نیرو به عنوان اسناد راهبردی توسعه فناوری قابل دستیابی است. این اسناد در قالب نقشه‌های راه و با استفاده از ظرفیت‌های اساتید دانشگاهی، صنعتگران و متخصصان تهیه شده و هر دو سال یکبار بر مبنای توسعه تکنولوژی که در دنیا حاصل می‌شود بازبینی خواهد شد.

بنابر این می‌توان این طور نتیجه‌گیری کرد که برای مثال افزایش بودجه‌ای که در حوزه تجدیدپذیر و برق روستایی در لایحه بودجه ۹۶ مشاهده می‌شود بر همین اساس است. اگر ممکن است بفرمایید نظر به این بودجه‌بندی چه چشم‌اندازی برای این بخش‌ها وجود دارد؟

هدف آن است که تا پایان برنامه ششم ۵ هزار مگاوات نیروگاه‌های تجدیدپذیر در سید توسعه تولیدمان وارد شود و این هدف‌گذاری حاصل از مطالعات جامعی است که با توجه به میزان بهره‌برداری از ذخایر فسیلی شده و میزان تقاضا صورت گرفته‌است. همچنین قابل اشاره است که در سال ۱۳۹۰ شکاف قیمتی بین انرژی‌های تجدیدپذیر و فسیلی بسیار بود، اما در سال ۹۵ این میزان به نصف کاهش یافته و در یک افق بلندمدت احتمالا پیش‌بینی می‌شود که این دو قسم منابع جنبه رقابتی داشته باشند. در آن وقت زمان می‌توان انتظار داشت که انرژی‌های جدید به طور موثری در تجارت صنعت برق نقش‌آفرینی کنند.

آیا این نتایج می‌تواند برای بخش خصوصی جنبه توصیه هم داشته باشد تا سرمایه‌گذاری در این بخش را جدی‌تر از قبل دنبال کند؟

آنچه بخش خصوصی را ترغیب می‌کند بازار است. در حال حاضر نگاه ما در این بخش بازاریابی نیست و صرفاً به پیش‌بینی از چگونگی بازارهای آتی می‌پردازیم. حال آنکه بخش خصوصی نگاه سودآوری دارد و تا زمانی که این امر محقق نشود، دولت باید نظر به منافع ملی با اختصاص یارانه نقدی به ترغیب این بخش بپردازد. مسئولیت ما در پژوهشگاه نیرو آن است که اتفاقات مورد پیش‌بینی در بلندمدت برای این حوزه و دیگر حوزه‌های مرتبط با انرژی را به اطلاع سیاست‌گذاران و جامعه سرمایه‌گذاری برسانیم و برای آنکه به یکبار وارد مفاکی در این زمینه نشویم، سیاست‌های سرمایه‌گذاری و یارانه‌ای به صورت مقطعی مطابق آنچه در اروپا متداول است، ارائه شود تا زمانی که این کسب‌وکار خواهان ورود به بازارهای بین‌المللی و رقابت با رقبای خارجی است، به مرحله بلوغ خود رسیده باشند.

۹۵ تا پایان سال به دو برابر برسد. اما برای سال ۹۶ همان‌طور که اشاره شد پیش‌بینی می‌شود نسبت به سال ۹۴ رشدی حداقل ۴ تا ۵ برابری را بدون احتساب تورم در تحقیقات را شاهد باشیم. این امر نشان می‌دهد هم زیرساخت‌ها آماده شده‌است و هم این منابع در اختیار پژوهشگاه نیرو به عنوان مدیر تحقیقات قرار خواهد گرفت که بخشی از آن توسط دانشگاه‌ها و بخشی از آن نیز در R&D صنعت جذب خواهد شد.

در پژوهشگاه نیرو چه کارشناسی‌هایی در مورد صنعت برق صورت گرفته که در بندهای لایحه بودجه ۹۶ لحاظ شده‌است؟

گزارش‌های مختلفی در حال تدوین و انتشار از طریق پژوهشگاه نیرو است. یکی از مهمترین این گزارش‌ها برای حاکمیت بحث سیاست‌گذاری و برنامه جامع انرژی است؛ پروژه‌ای که در پژوهشگاه نیرو انجام شده و در آن بحث توسعه ظرفیت نیروگاهی بر مبنای سید فناوری‌های مختلف از سه سال پیش با برنامه‌ریزی جامعی که در این رابطه داشته‌ایم تدوین شده‌است و این گزارش نشان‌دهنده میزان رشد انرژی در شاخه‌های مختلف صنعت، تجارت و خانگی خواهد بود.

علاوه بر این بحث میزان رشد فناوری‌های مختلف را در افق بلندمدت و میان‌مدت شناسایی کرده‌ایم و از سوی دیگر چگونگی سید تولید برق را با نظر به فناوری‌های مختلف و پتانسیل‌های موجود در کشور مورد بررسی قرار داده‌ایم. برای مثال مواردی از قبیل آنکه چه حجم از نیروگاه‌ها می‌بایست به صورت سیکل ترکیبی یا از واحدهای گازی تامین شود، همچنین تا چه میزان می‌توان در بلندمدت از نیروگاه‌های آتمی در سید نیروگاهی بهره برد و از همه مهم‌تر میزان اتکا به انرژی‌های تجدیدپذیر چقدر خواهد بود، برای افق ۱۴۰۴ تدوین و تصویب شد و به مقامات وزارت نیرو تعلق گرفت. بر مبنای این برنامه بلندمدت طرح‌ها و میزان سرمایه‌گذاری مورد نیاز صنعت از آن مطالعات استخراج شده‌است.

این بدان معنا است که یکی از جنس فعالیت‌هایی که در پژوهشگاه دنبال می‌شود آینده‌نگاری در حوزه‌های سرمایه‌گذاری انرژی است. در این راستا تمرکز ما بیشتر بر بحث اولویت فناوری‌های مختلف بوده‌است. برای مثال اینکه شبکه هوشمند تا حد می‌تواند و باید در کشور گسترش یابد از مطالب و برنامه‌هایی است که پژوهشگاه نیرو نسخه‌های اولیه آن را ارائه داده و امید می‌رود در برنامه‌های سه تا ۵ ساله بتوانیم طی گزارش‌هایی تدقیق شده از پیش‌بینی‌های صورت گرفته در پژوهشگاه نیرو به عموم جامعه انعکاس دهیم.

در حوزه فناوری هم برنامه‌هایی که به صورت ۵ ساله

به تحقیقات اختصاص یابد، از این میزان امید می‌رود ۳ تا ۴ درصد آن از طریق بخش خصوصی تامین شود و دولت تنها در ۲ تا ۳ درصد که در واقع کمتر از نیمی از این میزان است ورود کند. به هر حال این پروسه به شکل زنجیره‌ای رفت و برگشتی است که از سویی بخش خصوصی ارتقاء فناوری را در دستور کار قرار دهد و از سوی دیگر بازاریابی لازم توسط دولت و نهادهای دولتی چون پژوهشگاه در داخل کشور برای آنان صورت گیرد. به طور موازی از آنجا که ممکن است بازارهای داخلی به سطح تعادلی برسند، جهت بزرگتر کردن کیک بازار برای بخش خصوصی باید به توسعه صادرات‌اندیشید. خوشبختانه صنعت برق از دیرباز رتبه اول را در صدور خدمات فنی و مهندسی دارا است. نگاه ما آن است که ارتقاء R&D ها رونق بخش خصوصی را باعث خواهد شد و متعاقباً توسعه صادرات محصولات تولید داخلی را ممکن می‌کند.

آیا به تحقق این امر در سال آینده خوشبین هستید و پتانسیل‌های لازم را برای آن می‌بینید؟

بله همان‌طور که عرض شد صنعت برق از آنجا که از ابتدا صنعتی با شالوده‌های دانش‌بنیان بوده‌است، در این زمینه نسبت به اغلب حوزه‌ها از استعداد بسیار بالاتری برخوردار است. زیرا همیشه در صنعت برق دیدگاه غالب آن بوده‌است که تکنولوژی‌های نوین مورد بهره‌برداری قرار گیرد. در نتیجه رشد این امور نیرو و پتانسیل کمتری را در صنعت برق خواهد طلبید و در عین حال افق بازار منطقه به‌علاوه رونق در اجرای طرح‌های انتقال، توزیع و تولید برق با توجه به رشدی که پیش‌بینی می‌کنیم منجر می‌شود سرمایه‌گذاری در بخش برق افق روشنی را پیش رو داشته باشد البته این رشد هم ماهیتی تسلسلی دارد، بدان معنا که رشد انرژی رونق صنایع را سبب می‌شود و این خود متعاقباً رشد بیشتری در بخش انرژی را به دنبال خواهد داشت.

اشاره‌ای فرمودید که در سال ۹۵ بودجه بخش تحقیقات صرف امور زیرساختی شد. لطفاً با مقایسه‌ای وسیع‌تر، بفرمایید چه سیرری را در بوجه چند سال اخیر بخش تحقیقات و فناوری در صنعت برق مشاهده می‌فرمایید و چه کاستی‌هایی در بودجه سال‌های گذشته این حوزه قابل مشاهده است که انتظار می‌رود در بودجه سال آتی برطرف شود؟

اگر به عملیاتی که صنعت برق در بخش دولتی خود برای تحقیقات و فناوری انجام داده است نگاه کنیم، در سال ۹۴ عملکرد حدوداً ۳۰ میلیاردی را در گزارش‌های ثبت شده می‌بینیم که انتظار می‌رود این عدد برای سال

آشته بودجه با تجدید پذیرها

گفت‌وگو با حمیدرضا صالحی،
رئیس کمیته انرژی‌های تجدید پذیر

در لایحه بودجه ۹۶ به برق روستایی و تجدیدپذیر توجه ویژه‌ای صورت گرفته است و اگر سهم کلی صنعت برق در لایحه کاهش یافته است، دست کم سهم انرژی‌های تجدیدپذیر افزایش حدوداً ۶۰ درصدی داشته و همین موضوع نویدبخش آینده‌ای بهتر برای توسعه این انرژی پاک است. در لایحه مقرر شده است به رقم ۳۰ ریالی که به‌منظور توسعه برق روستایی و تجدیدپذیر روی قبوض مشترکین درج می‌شود، ۲۰ ریال دیگر افزوده شود که این مبلغ در نهایت به ایجاد هزار و ۱۰۰ میلیون تومان درآمد سالانه برای این دو بخش منجر خواهد شد. حمیدرضا صالحی، رئیس کمیته انرژی‌های تجدیدپذیر سندیکا صنعت برق ایران در گفت‌وگو با ستبران در این رابطه شفاف‌سازی می‌کند...

شنیده‌ها حاکی از آن است که با بودجه جدید برق روستایی و تجدیدپذیر ۲۰ درصد از برق شرکت‌های دولتی تامین خواهد شد. آیا این مطلب را تصدیق می‌کنید؟

اینکه ساختمان‌های دولتی برق خود را از طریق انرژی‌های نو تامین کنند، فکر خوبی است اما باید توجه داشت این کار نیازمند بودجه است و مستلزم آن است که اعتباراتی برای ایجاد نیروگاه‌های خورشیدی در ساختمان‌های دولتی در نظر گرفته شود؛ این درحالی است که در لایحه بودجه ۹۶ چنین بحثی را شاهد نبودیم. به‌علاوه اگر قرار است هزینه ساخت این نیروگاه‌های خورشیدی از محل عوارض برق تجدیدپذیر که روی قبض مشترکین لحاظ می‌شود تامین شود، باید اصل طرح را به چالش کشید؛ چراکه امید بخش خصوصی فعال در حوزه تجدیدپذیر به این عوارض است.

ضمن اینکه بهتر است به‌جای ساخت نیروگاه خورشیدی در ساختمان‌های دولتی، این شرکت‌ها مصرف برق خود را کاهش دهند تا از این طریق به‌جای هزینه، درآمد و ارزش افزوده‌ای ایجاد شود.

آیا کمیته انرژی‌های تجدیدپذیر سندیکا در راستای مخالفت با این طرح اقدامی به عمل خواهد آورد؟

کمیته تجدیدپذیر در نظر دارد ابعاد مختلف این طرح را بررسی کند تا مشخص شود به چه نحوی می‌توان در آن ورود کرد. ما در جلسات آتی و در فرصت بیشتر حتماً این موضوع را مد نظر قرار خواهیم داد.

آیا در سال‌های پیش نیز بودجه برق روستایی و تجدیدپذیر از طریق قبوض مشترکین تامین می‌شده است؟

در چند سال اخیر شرایط بر همین منوال بوده است. البته در دنیا نیز همین سیستم رواج دارد و به آن نرخ تعرفه feed-in می‌گویند. این روش که برای نخستین بار در ایران اجرایی شد و نتایج موفقیت‌آمیزی هم داشت، یک جریان طبیعی درآمد را برای کمک به توسعه انرژی‌های نو در راستای برطرف‌سازی آلاینده‌گی و جلوگیری از انتشار گازهای گلخانه‌ای ایجاد می‌کند.

ما باید از طریق سازمان محیط زیست و سایر سازمان‌های ذی‌ربط پیگیری‌های بیشتری انجام دهیم تا برای مواجهه با انتشار گازهای گلخانه‌ای حرکت‌های جدی‌تری صورت گیرد. شاید حتی لازم باشد برای کارخانجات و وسایل نقلیه‌ای که بیش از حد سبب انتشار گازهای گلخانه‌ای می‌شوند عوارض و جریمه‌هایی در نظر گرفته شود و درآمد حاصله به مصرف توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر برسد. در چنین شرایطی جدا از قبوض مردم منبع درآمدی مناسبی ایجاد می‌شود که حرکتی رو به جلو برای گسترش انرژی‌های نو به حساب خواهد آمد.

به‌علاوه ما در روز حجم عظیمی از نفت و گاز را به‌عنوان سوخت مصرف می‌کنیم که سوزاندن آن منجر به تولید مقادیر زیادی کربن می‌شود. با لحاظ کردن عوارض‌اندکی روی عملیات‌های اینچنینی می‌توان درآمدهای بیشتری را به صندوق خرید برق تجدیدپذیر سرازیر ساخت.

در لایحه ۹۶ چه مقدار بودجه به بخش تجدیدپذیر اختصاص داده شده است؟ در چند سال اخیر به‌طور مستمر عوارضی برای درآمدهای انرژی تجدیدپذیر و برق روستایی روی قبوض مردم درج می‌شود و امسال دولت قصد کرده است به‌منظور افزایش درآمدهای این دو بخش به ازای هر کیلووات ساعت رقم ۵ تومان را روی قبوض برق مردم لحاظ کند. اگر این اتفاق بیفتد، عدد بزرگی در صندوق درآمدهای بخش تجدیدپذیر فراهم می‌شود که موجب خواهد شد سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی با طیب خاطر بیشتری در این حوزه حضور یابند.

اما این امکان نیز وجود دارد که نمایندگان مجلس شورای اسلامی در مرحله بررسی لایحه با رقم یادشده موافقت نکرده و حتی رقم قبلی را کاهش دهند؛ بنابراین می‌بایست برای بودجه درآمدی انرژی‌های تجدیدپذیر فکری اساسی کرد چراکه ارسال ممکن است با تغییرات بودجه سطح درآمدها با عدم ثبات مواجه شود که این موضوع در درازمدت به حجم سرمایه‌گذاری‌های این حوزه آسیب خواهد رساند. در نتیجه ما باید کاری کنیم که مجموعه قوانین مرتبط با انرژی‌های نو تدوین و درآمدی ثابت برای این بخش دیده شود. از آنجاکه بودجه برنامه‌ای سالانه است، اگر بودجه بخش تجدیدپذیر حتی برای یک سال حذف شود، سرمایه‌گذاری‌های گذشته این بخش با خطر مواجه خواهد شد.

البته ناگفته نماند که دولت تدابیری در این رابطه‌اندیشیده است اما برای ثبات بیشتر، تهیه و تصویب یک قانون مرتبط ضرورت دارد.

بودجه را اگر در حکم معادله‌ای دو سویه ببینیم که قرار است منابع و مصارف را به تعادل برساند، به طور قطع عدم تراز این دو امری ناممکن می‌نماید که لاجرم می‌بایست از طریق تعریف منابعی صورتی یا حذف مصارفی واقعی از پس این عدم توازن برآمد. اما وقتی وزنه‌های واهی این کفه‌ها از حدی می‌گذرد، عملاً بودجه از جایگاه خود به عنوان دیدبان کنترلی برنامه‌های توسعه‌ای به زیر کشیده می‌شود و ارزش آن در دنیای واقعی هزینه‌های بزرگ و درآمدهای کوچک در حد کاغذپاره‌هایی خیالی کاهش می‌یابد. اینها را در سر کلاس یکی از فعالین صنعت برق فراگرفته‌ایم. بهمن مسعودی قائم‌مقام مدیرعامل شرکت تولیدی آراین‌ماهتاب‌گستر در گفتگوی خود با سبتران این موارد را به دقت واکاوی می‌کند که در ادامه مشروح آن را خواهید خواند:

رشد ردیف‌های واهی بودجه، تهدیدی جدی برای صنعت برق

گفت‌وگو با بهمن مسعودی،
قائم‌مقام مدیرعامل شرکت تولیدی آراین‌ماهتاب‌گستر

چه مصارفی اختصاص داده می‌شود. اما طی دو یا سه سال گذشته تراز بین منابع و مصارف بر هم خورده که آثار آن نیز در کسری منابع و بدهی به پیمانکاران خود را به شدت نشان می‌دهد. بنابر این احتمال قوی می‌رود برای بازگشت به این تراز، حجم منابع صورتی یا منابع واهی درج شده در بودجه بیش از حد متعارف خود خواهد بود. چرا که معمولاً در بودجه‌بندی ۱۰ الی ۱۵ درصد امکان جابجایی در منابع لحاظ می‌شود اما چنانکه اشاره شد در سال‌های اخیر این میزان با روندی صعودی روبرو بوده است.

بحث منابع صورتی و واهی را بسط دهید و بفرمایید دقیقاً به چه معنا است؟
ببینید به هر حال هر موسسه یا صنعتی منابع و مصارفی دارد. مثلاً در شرکت توانیر منابع درآمدی را می‌توان از محل فروش برق، فروش یا واگذاری انشعاب یا منابع سرمایه‌گذاری درآمدهای اختصاصی آن دید. همچنین در بودجه‌نویسی‌ها اگر کمکی از جانب دولت لحاظ شده باشد درج می‌شود و علاوه بر آن تسهیلات و وام‌های بانکی، فروش اوراق مشارکت، فروش دارایی و ... به عنوان منابع واقعی لحاظ می‌شود. اینها عموم درآمدهایی است که شرکتی چون توانیر می‌تواند داشته باشد. از

با توجه به سابقه چندین ساله در صنعت برق و آشنایی با روند بودجه‌های تخصیصی به این بخش در طی این سال‌ها، اساساً ویژگی‌های یک بودجه‌نویسی ایده‌آل در بخش انرژی و خصوصاً صنعت برق را با توجه به شرایط فعلی و ساختارهای کلان اقتصادی کشور چه مواردی می‌دانید؟

برای پاسخ به این سوال ابتدا باید دید کارکردهای اصلی بودجه شامل چه مواردی است. بودجه اساساً دو ویژگی اصلی را دارا است، از یک سو بودجه را زبان ریال برنامه می‌دانند و برای آن نقش کنترل‌گر نیل به اهداف برنامه را قائلند؛ یعنی بودجه به کنترل آن می‌پردازد که تطابق با برنامه وجود دارد یا خیر و به چه میزان از برنامه عقب‌تر یا جلوتر هستیم. اما خاصیت دیگر بودجه در نقش تراز منابع و مصارف است، بدین معنا که برنامه‌های تنظیم‌شده با منابع تطابق داشته باشد و منابع با مصارف و درآمدها با هزینه‌ها تراز باشد.

استنباط من آن است که پیش از این تا حدود زیادی منابع و مصارف در بخش برق بودجه تراز بود و به بیان دیگر منابع صورتی یا منابع واهی حجم‌اندکی از آن را شامل می‌شد. از حیث شفافیت نیز مشخص بود که چه درآمدها یا چه منابعی به

آیا این عدم شفافیت در گزارش بدهی‌ها و مصارف و یا ردیف منابع واهی پر شمار خود باعث دامن زدن به بدهی‌ها و مطالبات انباشته صنعت برق نخواهد شد؟

بله، وقتی حجم درج این قبیل منابع یا حذف مصارف زیاد باشد، بودجه در واقع خاصیت برنامه‌ای‌اش را از دست می‌دهد. می‌دانید که قاعدتا همیشه بودجه‌ها به عنوان ابزار برنامه درصدد نیل به اهداف برنامه‌های توسعه‌ای بوده‌اند. اما با تخصیص درصدی بالاتر از حد منطقی به منابع واهی همیشه با خطر کسری‌های انباشته روبرو خواهیم شد. اعم از آنکه در هزینه‌های جاری یا در تعمیرات کسر بودجه خواهیم داشت. کسر در بودجه سرمایه‌ای در پروژه‌های سرمایه‌ای که نتیجه‌اش رکودی است که در پیمانکاری و تعریف پروژه‌های جدید وجود دارد، کسری در پروژه‌های تعمیراتی و جاری نیز خطر فرسودگی در شبکه را در پی خواهد داشت یا آنکه موجب افزایش بدهی به تولیدکنندگان برق می‌شود.

“

قطعا تخصیص تضامین کمک بزرگی می‌کند. اما مواردی چون ساورین گارانتی برای سرمایه‌گذار خارجی چندان در دست وزارت نیرو نیست و از قانونی بالادستی تحت عنوان قانون سرمایه‌گذاری خارجی ناشی می‌شود که با چنین پوششی وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مختلف را به اعطای این تضامین مکلف کرده است.

”

گفته می‌شود به رغم رشد ۴ درصدی در سهم وزارت نیرو از بودجه ۹۶ و اختصاص ۷ هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان ردیف اعتباری برای بخش برق و آب، سهم بخش برق نسبت به سال ۹۵ با کاهش مواجه است که نشان از انتظار مسئولین از بخش خصوصی برای جبران و تامین مالی مابقی نیازهای این حوزه دارد. بر این اساس از نظر شما این ظرفیت در بخش خصوصی به چه میزان و از چه طریق وجود دارد؟ راهکارهای تقویت این بخش در برهه زمانی کنونی چیست و اساسا تفویض این مساله به بخش خصوصی تابع چه شرایط و لوازمی خواهد بود؟

اگر منظورتان کاهش سهم از منابع عمومی دولت است باید گفت دولت در واقع تابه حال نیز از این حیث کمکی به بخش برق نداشته است و شاید یکی از علل آن را بتوان کاهش در قیمت سوخت برای نیروگاه‌ها دانست. اما در خصوص شرایط و لوازم حضور بخش خصوصی در عرصه تامین مالی پروژه‌ها باید گفت اساسا سرمایه‌گذار بخش خصوصی خصوصا در بلندمدت سرعت بازگشت سرمایه خود را نسبت به سایر فرصت‌های سرمایه‌گذاری مد نظر دارد. این بدان معنا است که بخش خصوصی پایداری و شفافیت در سیاست‌های وزارت نیرو را بیش از هر عاملی مهم می‌بیند و در

طرف دیگر مصارف آن هم در هزینه‌های جاری، هزینه‌های تولید و فروش، هزینه‌های مالی، سربار و در نهایت هزینه‌های سرمایه‌گذاری قابل شناسایی است. زمانی که تراز این دو برقرار باشد، قاعدتا مصارف سرمایه‌ای تا درصدی بیشتر از درآمدها یا منابع قابل پیش‌بینی در نظر گرفته می‌شود و این امر از آن رو است که با همپوشانی عقب یا جلو بودن پروژه‌ها در مجموع بتوان بودجه لازم را جذب کرد. اما در واقع امر از تاریخی به بعد هزینه‌های جاری توانیر ناشی از فروش نیروگاه‌ها به شدت افزایش یافت، زیرا می‌بایست برق از همان نیروگاه‌های واگذار شده خریداری می‌شد و عملا هزینه‌های خرید برق نیز بر آن افزوده شده است که این امر علاوه بر شفاف کردن هزینه‌های جاری صنعت برق باعث افزایش هزینه‌های جاری و دامن زدن به کسری بودجه می‌شود. این در حالی است که پیش از این واگذاری انجام شده طی فرایند خصوصی‌سازی، هزینه‌های این بخش تنها شامل هزینه استهلاک دفتری و هزینه‌های جاری بود که در ردیف‌های بودجه‌ای منعکس می‌شد، تا جایی که حتی برای نیروگاه‌ها هزینه‌های دفتری به‌ازای هر کیلووات ساعت شاید از ۱۰ الی ۱۵ تومان تجاوز نمی‌کرد و حتی برای بعضی نیروگاه‌ها تقریبا این مبلغ صفر بود.

اما برای بسط مفهوم منابع واهی، باید گفت در کنار منابع واقعی، به طور معمول در بودجه منابعی پیش‌بینی می‌شود که از ابتدا از عدم تحقق آن اطمینان وجود دارد. مثلا فرض بفرمایید منبعی چون فروش سهام را در ردیف منابع بودجه می‌گذارند. حال آنکه بدیهی است هیچ وقت فروش سهامی توسط توانیر صورت نمی‌گیرد. چنین منابعی را فقط بدان جهت لحاظ می‌کنند که منابع و مصارف به طور صوری تراز باشد و لحاظ حجمی تا حدود ۱۰ الی ۱۵ درصد برای آن معمول است و قدرت مانوری را هم به دستگاه می‌دهد. علاوه بر این موردی از مصارف که عموما در بودجه‌های فعلی به طور شفاف درج نمی‌شود بدهی سنوات گذشته است. منتهای مراتب اگر حجم این منابع واهی یا عدم درج هزینه‌های واقعی از ۱۰ الی ۱۵ درصد بیشتر شود دیگر بودجه عملا کاربردش را برای کنترل برنامه یا ایجاد تراز بین منابع و مصارف از دست می‌دهد. اجمالا می‌دانم که این میزان در بودجه سال‌های اخیر زیاد بوده است. سال ۹۶ هم بعید می‌دانم که این تراز را بهبود داده باشند.

است و عدم پرداخت آن اجحافی در حق سرمایه‌گذار محسوب می‌شود.

فکر می‌کنید لایحه بودجه ۹۶ هدف اصلی دولت در خروج از رکود را خصوصا در شرایط رکود و بیکاری مضاعف صنعت برق برآورده خواهد کرد؟ اساسا در مقایسه بودجه سنوات گذشته و لایحه بودجه ۹۶ چه تفاوت‌های ساختاری مشاهده می‌کنید؟

در صنعت برق به خاطر کمبود منابع فشار اصلی بر پروژه‌های سرمایه‌ای وارد آمد. مقداری هم به اشباع رسیدن بازار بر این رکود دامن زده است اما همچنان مهمترین عامل ناشی از کمبود منابع دانسته می‌شود.

در خصوص تفاوت‌ها نیز تا جایی که من اطلاع دارم در این یکی دو سال مقداری نرخ‌ها اصلاح شد و این امر تا حدی به بهبود تراز منابع و مصارف کمک می‌کند. اما مهم‌ترین عاملی که صنعت برق هنوز چندان بدان ورود نکرده است و به میزان اندکی شروع شده آن است که بخش دولتی تنها نقش تسهیل‌گر را ایفا کند تا مشترکین و متقاضیان خود با سرمایه‌گذاران به طور مستقیم وارد عمل شوند و تنها بخش‌های انحصار طبیعی آن در اختیار صنعت برق باشد. این امر طی سال‌های اخیر رشد کرده بود. اما اجمالا به نظر می‌آید که برای سال ۹۶ دوباره گرایش اصلی آن است که بیشتر دولت خود به سرمایه‌گذاری بپردازد تا بخش خصوصی.

از حیث وضعیت تضامین و جلب اعتماد سرمایه‌گذاران به بازگشت سرمایه چه طور؟ برای مثال یکی از ایراداتی که مدام از طرف بخش خصوصی شنیده می‌شود آن است که سرمایه‌گذاران خارجی صنعت برق به واسطه تضامین محکمی چون ساورین گارانتی بیش از سرمایه‌گذار داخلی این حوزه مورد حمایت قرار می‌گیرد، نظر شما در این رابطه چیست؟

بله قطعاً تخصیص تضامین کمک بزرگی می‌کند. اما مواردی چون ساورین گارانتی برای سرمایه‌گذار خارجی چندان در دست وزارت نیرو نیست و از قانونی بالادستی تحت عنوان قانون سرمایه‌گذاری خارجی ناشی می‌شود که با چنین پوششی وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مختلف را به اعطای این تضامین مکلف کرده است. خصوصا برای سرمایه‌گذاری‌هایی که با روش BOO و BOT انجام می‌گیرد، ساورین گارانتی مطرح است. اما جز این، مواردی داخلی از پوشش‌های تضمینی تحت نظر مستقیم وزارت نیرو وجود دارد که از جمله آن‌ها پیش‌بینی خسارت تاخیر در تادیه است. خصوصا در بازار برق که عموماً مرادوات به صورت نقدی نیست، عدم پرداخت خسارت تاخیر در تادیه باعث شده عملا تمام نظام مالی کسانی که قصد سرمایه‌گذاری در این عرصه داشته‌اند از بین برود. به این معنی که مثلا با یک سال تاخیر بهای برق پرداخت می‌شود و در طول یک سال تاخیر حداقل هزینه برای سرمایه‌گذار به اندازه نرخ سپرده بانکی

وهله بعدی برای تامین و تقویت موجبات حضور بخش خصوصی، می‌بایست نرخ بازگشت سرمایه به اندازه کافی باشد.

این در حالی است که وزارت نیرو این سیاست ثابت را در برخی موارد اعمال نکرده است. برای مثال در بحث قیمت‌گذاری نیروگاه‌های تجدیدپذیر این سیاست‌گذاری بسیار متغیر و بی‌ثبات بوده است. در این موارد سرمایه‌گذار از زمان شروع کار از مطالعات اولیه و هماهنگی‌ها با بانک در خوش‌بینانه‌ترین حالت پروسه‌ای سه ساله را طی می‌کند که در این مدت زمان نیازمند ثبات در سیاست‌ها است.

از سوی دیگر موضوع قابل بحث دیگر برای بسترسازی حضور بخش خصوصی علاوه بر ثبات در سیاست‌ها، اعمال و اجرایی شدن سیاست‌ها است. برای مثال اعمال و اجرای مصوبه‌ها و آیین‌نامه‌های اجرایی مقررات حامیانه برای بخش خصوصی از این دست موارد است. اما وزارت نیرو لاقلا در صنعت برق بخشی از آن را اعمال نکرد. از جمله آن‌ها عمل نکردن وزارت نیرو به قانون تعدیل نرخ‌های بازار بود. بنابر این اگر ثبات نرخ‌ها موجب بازگشت سرمایه مناسبی نسبت به بقیه بخش‌های اقتصادی شود، سرمایه‌گذار پا به عرصه تامین مالی پروژه‌های صنعت برق می‌گذارد و در غیر این صورت نمی‌توان به حضور سرمایه‌گذار بخش خصوصی اعم از داخلی یا خارجی چشم امید داشت. بنابراین وزارت نیرو برای این هدف چاره‌ای جز اصلاح نرخ‌هایش نخواهد داشت.

پرونده دوم

فرجام قراردادهای متوقف

گزارشی از بک توقف ناخواسته

فعال سازی قراردادهای غیرفعال

● علی محمد محمدی،

دبیر کارگروه قراردادهای متوقف سندیکای صنعت برق ایران

قریب به ۴ سال پیش بود که برای نخستین بار موضوعی با عنوان قراردادهای متوقف اول بار توسط سندیکای صنعت برق ایران در محافل مدیریتی وزارت نیرو مطرح شد. این در حالی بود که آن زمان به رغم برخی اقدامات در این خصوص، به سبب عدم طرح نظام مند مساله، این موضوع از طرف مقابل چندان جدی تلقی نمی شد. به همین دلیل طی مذاکراتی با مدیران و معاونین وزارت نیرو و توانیر عنوان شد به منظور هر گونه تصمیم گیری و اقدام در رابطه با قراردادهای متوقف به دسته بندی دقیقی از این قراردادها نیاز خواهد بود.

بر این اساس بود که در تاریخ دوم دی ماه سال گذشته اولین اطلاع رسانی جهت شناسایی تمامی موارد متوقف قراردادی از شرکت های عضو سندیکا صورت گرفت و از ایشان درخواست شد در صورتی که دارای قراردادی متوقف در دوره نوسان نرخ ارز و شرایط تحریمی که بر کشورمان تحمیل شد هستند مراتب را در اولین فرصت به سندیکا اعلام دارند. در این اطلاع رسانی با بازخودی مناسب قریب به ۶۰ مورد پاسخ دریافت شد. اما با این احتمال که موارد قرارداد متوقف در واقعیت امر بیش از این تعداد باشند به آن بسنده نشد و دومین اطلاع رسانی پیرو نامه قبلی و با فاصله ای بیست و چهار روزه از آن ترتیب داده شد. نتیجتاً تعداد بسیار بیشتری از شرکت ها نسبت به پاسخگویی به این موضوع اقدام کردند. در ادامه با توجه به محدودیت زمانی، بلافاصله موضوعات جمع آوری و تنظیم جدولی که پیش از آغاز به کار کارگروهی داخلی مورد نیاز بود در دستور کار قرار گرفت. بر طبق این جدول تمام مستندات قراردادی مورد نیاز برای شناسایی قراردادهای متوقف از شرکت های دریافت شد و بعد از بررسی کارگروه مزبور با نفراتی که از طرف دبیرخانه معرفی شده بودند آغاز به کار کرد. اعضای این کارگروه داخلی آقایان مهندسین محمود فتوره چی، محمودرضا مرتضوی، علی حسن سقایی، مهدی مسائلی، امیرحسین طاهرزاده، حسین امیری طیبی و محمدعلی محمدی به عنوان دبیر کارگروه هستند.

در نخستین جلسه کارگروه ضمن آنالیز تمامی قراردادها

مشخص شد برخی از این موارد ارسالی از آن جهت که در بازه زمانی مشخص شده قرار ندارند، در این محفل قابل بررسی نخواهند بود. دسته ای از این قسم قراردادها مواردی بودند که برخی شرکت های عضو سندیکا با کارفرمایانی خارج از محدوده زیرمجموعه توانیر و وزارت نیرو توانیر اعم از سازمان راه آهن، کشتی رانی و ... منعقد ساخته بودند. لذا با توجه به آنکه گستره بررسی این قراردادها مورد نظر در محدوده کارفرمایی توانیر بود امکان بررسی این اقسام از قراردادها در این فضا وجود نداشت. از سوی دیگر بعضی از قراردادهای ارسالی خارج از دوره نوسان نرخ ارز و تحریم منعقد شده بودند و این بدان معنا بود که شامل محدوده زمانی تحت بررسی در کارگروه نمی شدند. بعد از جمع این بررسی ها کار به ۷۹ فقره قرارداد منتهی شد که این موارد تماماً قراردادهایی را شامل می شد که از لحاظ منطبق کار و دوره های واقع در تحریم کاملاً منطقی به نظر می رسید و به هیچ عنوان اعلام مردود شمردن آن حتی از سوی محافل کارفرمایی و دولتی وجود نداشت.

این قراردادها در ۴ جدول با توجه به درخواستی که شرکت های پیمانکار عضو در ارتباط با کارفرمایان نشان داشتند، دسته بندی شد که شامل موارد ذیل بودند:

- قراردادهایی با درخواست خاتمه (شامل ۲۶ مورد قرارداد)
- قراردادهایی با درخواست ادامه قرارداد با شرایط برد-برد (شامل ۱۹ فقره قرارداد)
- مواردی با درخواست اعراض از فسخ (شامل ۶ فقره

قرارداد) ۴. قراردادهایی با صددرصد پیشرفت، که با مشکلاتی اعم از عدم آزاد شدن ضمانت نامه، تحویل دائم یا عدم پرداخت مطالبات روبرو بودند. (شامل ۱۰ فقره قرارداد) علاوه بر این چنانکه اشاره شد به دلایل مورد ذکر مواردی شامل ۱۸ فقره خارج از حوزه کاری کارگروه بودند و در بازه زمانی تحریم قرار نمی گرفتند چرا که قراردادهایی که در سال ۹۲ بسته شده بودند با توجه به آنکه در محدوده سال های نوسان شدید ارز نبودند از نظر مجموعه توانیر خارج از محدوده زمانی نوسان در نظر گرفته شده بود.

نهایتاً تحلیل تمام این موارد طی جلسات مستمر مکرر کارگروه که از بهمن ماه سال گذشته تا به امروز ادامه دارد به طور کامل انجام شد و به گونه ای اقامه دلایل مستند و منطقی مورد تاکید قرار گرفت که جای شبهه یا رد آن در عالی ترین سطوح وزارت نیرو و شرکت توانیر میسر نباشد. برای مثال در بحث قراردادهایی با درخواست خاتمه، امکان این موضوع تنها در صورتی وجود دارد که کارفرما موردی را از بندهای قرارداد را لحاظ نکرده باشد و این مساله می بایست با مستندات و جزییات بررسی می شد. همچنین در بحث تعدیل قراردادها هر چند استفاده از ظرفیت بخشنامه های جبران ضرر و زیان تا حدودی تکافوی موضوع را می داد اما علاوه بر این مقرر شد شرایط و مصوبه تعیین شده از طرف شرکت توانیر قراردادهای مذکور جهت تکمیل شرایط برد-برد به شورای عالی فنی ارجاع شود تا

منطقه‌ای خوزستان بدان جهت بود که این کارفرما دارای بیشترین قراردادهای متوقف با پیمانکاران بوده است.

بر همین اساس در تاریخ ۹۵/۹/۷ با برگزاری اولین جلسه کارگروه مشترک قراردادهای متوقف مرتبط با برق منطقه‌ای هرمزگان با حضور نمایندگان طرف‌های درگیر در پرونده‌ها به همراه افراد معرفی شده از طرف سندیکا و توانیر مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفت که با توجه به منطبق مرضی‌الطرفینی که در دست‌بندی سندیکا ارائه شده بود، موارد خاتمه یا تعدیل قرارداد تا جای ممکن تحقق یافت. جلسات بعدی نیز در تاریخ‌های ۹۵/۹/۹ و ۹۵/۹/۱۵ برگزار شد و همچنین ادامه دارد تا تمامی کارفرمایان اعلام شده از جانب توانیر به منظور بررسی و آنالیز تک تک قراردادهای خود در جلسات حضور یابند.

گفتنی است مجموعاً کارفرمایان دارای قراردادهای متوقف مرتبط با پیمانکاران عضو سندیکا ۲۹ مورد برآورد شده‌اند که شامل ۱۰ مورد برق منطقه‌ای، ۱۳ مورد شرکت‌های توزیع، یک مورد به کارفرمایی مستقیم شرکت توانیر، یک مورد سازمان توسعه برق، یک مورد سازمان بهره‌وری انرژی، دو مورد سازمان آب و برق خوزستان، یک مورد مدیریت تولید منتظر قائم و یک مورد پژوهشگاه نیرو بوده‌اند. همچنین به تفکیک سال نیز از مجموع ۷۹ فقره قرارداد، ۳۴ فقره تعداد قراردادهای مربوط به قبل از سال ۱۳۹۰، ۴۰ فقره مربوط به سال ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۱ و ۵ فقره قرارداد تعداد قراردادهای مربوط به بعد سال ۱۳۹۲ را شامل می‌شود که عملاً قابلیت پیگیری آن‌ها را در این برهه نبوده است زیرا بازه مورد پذیرش شرکت توانیر بین سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۱ بوده است و برای موارد بعد از سال ۱۳۹۲ نمایندگان شرکت توانیر معتقد بودند پیمانکار می‌بایست پیش‌بینی لازم را در زمان ارسال اسناد مناقصه لحاظ می‌کرد.

در هر حال آنچه تاکنون در خصوص قراردادهای متوقف محقق شده بیش از هر چیز حاصل مدون و مستندسازی در کنار واقع‌بینی و تشخیص حداقل‌های قابل حصول بوده است که شاید به عنوان نکته‌ای تامل برانگیز در سایر موضوعات نیز قابل پیگیری باشد تا بتوان این روند رسیدگی را برای حصول نتیجه‌ای هر چه بهتر به سایر بخش‌های سندیکای صنعت برق تسری داد. با عنایت به این اقدامات و پیگیری‌های کارگروه قراردادهای متوقف، تلاش بر آن است تمامی قراردادهایی که در دوره نوسانات با مشکلات عدیده‌ای که خارج از قصور پیمانکار بوده به هسمت ... منصفانه و عادلانه برود.

خود وارد کرد.

در خصوص ترکیب نفرات حاضر در کارگروه مشترک، در نامه ارسالی از طرف شرکت توانیر به حضور دو نماینده اصلی از طرف سندیکا اشاره شده بود که براین اساس مهندس علی بخشی و مهندس محمود فتوره‌چی از طرف سندیکا به عنوان اعضای اصلی معرفی شدند؛ با قید آنکه مابقی نفرات کارگروه داخلی نیز در جلسات این کارگروه مشترک حضور خواهند داشت. از جانب شرکت توانیر نیز مقرر شد مهندس سیدمحمد موسوی مشاور مدیرعامل شرکت توانیر و مهندس سیدزمان حسینی معاون هماهنگی انتقال این شرکت حضور یابند. همچنین مابقی نفرات این کارگروه نیز در هر جلسه شامل نماینده‌ای از طرف کارفرما و نماینده‌ای از پیمانکاران مربوطه خواهند بود که این ترکیب و حضور نمایندگان تمامی بخش‌های درگیر در پرونده به خودی خود با توجه به حضور همزمان پیمانکاران و کارفرمایان گام مثبتی را در برداشت که سابق بر آن در کارگروه‌های مشترک با شرکت توانیر محقق نشده بود. مضاف بر آن نگرش عادلانه و منطقی نمایندگان توانیر و بررسی مورد به مورد هر ۷۹ فقره قرارداد ارجاعی از دیگر نکات مثبت و مهم این کارگروه مشترک محسوب خواهد شد.

به این ترتیب در تاریخ ۹۵/۸/۲۶ اولین نامه مربوطه به پیوست جدولی با موضوع برگزاری کارگروه مشترک با امضای مدیرعامل محترم شرکت توانیر برای سندیکا ارسال شد. محتوای این مرسوله از آن قرار بود که ضمن تقسیم‌بندی تمامی قراردادهای متوقف تجمیع‌شده به تفکیک کارفرمایان، جهت بررسی کلیه قراردادهای متوقف مربوط به هر یک از برق‌های منطقه‌ای جلسات جداگانه‌ای در نظر گرفته شده بود. این بدان معنا است که سازماندهی جلسات این کارگروه به تفکیک کارفرماهای مربوطه صورت گرفت و در هر یک از جلسات کارگروه مشترک به جهت کلیت بیشتر کار مقرر شد تمامی قراردادهای مرتبط با هر یک از برق‌های منطقه‌ای با حضور نمایندگان طرفین حل و فصل شود. برای مثال تمام قراردادهای متوقف برق منطقه‌ای خوزستان با تمام پیمانکاران مربوطه و در مراحل بعدی قراردادهای متوقف برق‌های منطقه‌ای سیستان و بلوچستان، هرمزگان، اصفهان، یزد و تهران در چندین جلسه مورد حل‌وفصل قرار خواهد گرفت.

در ادامه دومین جدول از طرف شرکت توانیر در تاریخ ۹۵/۹/۱، نظر به تعداد بالای قراردادهای متوقف ارجاعی ارسال و اختصاصاً با موضوع حل‌وفصل قراردادهای برق منطقه‌ای خوزستان طی شش جلسه پی گرفته شد. صدور این جدول اختصاصی برای برق

صرفاً بحث استفاده از ظرفیت‌های بخشنامه‌ای که تنها بخشی از این شرایط را پوشش می‌داد مطرح نباشد. بر اساس این پیش‌بینی‌ها بود که نهایتاً در جلسه‌ای که دوم شهریور ماه سال جاری به همت کارگروه قراردادهای موقت سندیکا با مقام عالی وزارت نیرو برگزار شد، ضمن تبیین سیر قراردادهای متوقف، آنچه مد نظر سندیکا بود از نظر منطبق کار و بعد قانونی، کاملاً پذیرفته و مورد تایید قرار گرفت. نتیجه این امر اقدامات بلافاصله‌ای بود که با دستور مستقیم وزیر محترم نیرو جهت آغاز به‌کار کارگروهی مشترک با توانیر صورت گرفت و با پیگیری مجدانه شخص ایشان همراه شد.

اما شاید دستاورد مهم و بی‌واسطه این نشست تصویب صدور ابلاغیه‌ای از طرف مدیرعامل محترم شرکت توانیر با دستور مستقیم وزیر محترم نیرو است که مقرر می‌داشت تا زمان تعیین تکلیف در کارگروه مشترک، هیچ‌گونه فسخی در رابطه با قراردادهای متوقف مورد بحث انجام نشود. این ابلاغیه در تاریخ ۹۵/۶/۷ به شماره ۹۱۲۷۲۰ جهت جلوگیری از فسخ و ضبط ضمانت‌نامه‌ها برای کلیه شرکت‌های تابعه توانیر ارسال شد و علاوه بر آن به ضمیمه این ابلاغیه فرم‌هایی از طرف شرکت توانیر تنظیم و پیوست شد تا اگر این شرکت‌ها نیز در موضع کارفرمایی با قراردادهایی متوقف شده در بازه زمانی مذکور روبرو بوده‌اند، از این طریق نسبت به ارسال مراتب اقدام کنند. از این رو به جز ۷۹ فقره قرارداد مد نظر سندیکا، قراردادهای دیگری نیز از سوی کارفرمایان اعلام و به این مجموعه اضافه شدند. بر این اساس عملاً اقدام اولیه سندیکا علاوه بر اعضای این تشکل تمامی فعالین صنعت برق را نیز که با مشکل قراردادهای متوقف مواجه بودند منتفع می‌ساخت.

البته پیدا است به رغم اقدامات شایان توجهی چون صدور ابلاغیه فوق‌الذکر و تاکید مقام عالی وزارت نیرو بر حل‌وفصل قراردادها در طی سه ماه، به هر رو از زمان دیدار با وزیر محترم نیرو تا برگزاری اولین نشست کارگروه مشترک فاصله‌ای چند ماهه پیش آمد که در توضیح علل آن باید خاطر نشان ساخت به رغم سرعت عمل مبذول شده از طرف توانیر، تجمیع و دسته‌بندی موارد جدید ارسالی، پروسه‌ای زمانبر بود که به‌گونه‌ای اجتناب‌ناپذیر موجب فاصله زمانی مزبور می‌شد.

نتیجه آنکه شرکت توانیر در وهله نخست موارد مستقیماً ارسال شده از طرف کارفرمایان زیرمجموعه را مد نظر قرارداد و به تفکیک و آنالیز آن پرداخت. سپس موارد ارسالی از طرف سندیکا که پیش از آن توسط کارگروه داخلی سندیکا به سامان شده بود بر معادلات

قراردادهای متوقف در شرایط بی ثباتی اقتصادی و ظرفیت‌های قانونی مغفول

● علی بخش، نایب رییس هیات مدیره سندیکای صنعت برق ایران

آنچه از مجموعه قراردادهای راکد مانده صنعت برق در سال‌های نوسان بی سابقه نرخ ارز برجای ماند و بعدها تحت عنوان قراردادهای متوقف شناخته شد، شاید اگر از ابتدا با استفاده از ظرفیت‌های قانونی موجود از جمله شورای عالی فنی مورد پیگیری قرار می گرفت به مراتب پیش از این به نتیجه می رسید. با این حال علی بخشی نایب رییس هیات مدیره سندیکای صنعت برق ایران در گفتگوی خود با ستبران ضمن اشاره به این مورد از دستاورد مهمی سخن می گوید که با ماه‌ها پیگیری از طرف کارگروه داخلی قراردادهای متوقف سندیکا امکان پذیر شد. در ادامه این مصاحبه را خواهید خواند:

لطفاً ابتدا مختصراً بفرمایید جریان قراردادهای متوقف از چه زمان شروع شد، هم‌اکنون دقیقاً شامل چه تعداد قرارداد و مجموعاً با چه مبلغی است؟ طی این مدت سندیکا چه اقداماتی داشته و این اقدامات به چه دستاوردهایی منتج شده است؟

مشکل قراردادهای متوقف از آنجا آغاز شد که دسته‌ای از قراردادها منعقد در سال‌های ۱۳۸۹ الی ۱۳۹۰، در آن سال‌ها با جهشی ناگهانی و غیرعادی در نرخ ارز و به تبع آن در قیمت مواد اولیه مصرفی در پروژه‌ها روبرو شده بود و با آن اعداد و ارقام قابلیت انجام نداشت. سندیکا در همان زمان به موضوع ورود پیدا کرد و طی جلسات متعددی که با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی داشتیم به بخشنامه‌ای رسیدیم که بخشی از مشکل را حل کرد اما نتوانست تمام مشکل را مرتفع سازد. بعد از

آن کارگروه مشترکی مابین سندیکا و توانیر شکل گرفت و موفق به رفع مشکل بعضی از قراردادهایی شدیم که در آن مقطع متوقف شده بود و به این طریق دسته دومی از مسایل قراردادی را هم در آنجا حل کردیم و نتایج مثبتی هم داشت. با این حال تعدادی از قراردادها باقی ماندند که نه با بخشنامه نامبرده و نه از طریق کارگروه مشترک با توانیر رفع مشکل شدند. بنابراین کماکان متوقف باقی ماندند و به نتیجه‌ای منتج نشدند.

در حال حاضر آنچه از این نوع قراردادها در دستور کار است ۷۹ فقره قرارداد را شامل می‌شود. برای این دست از قراردادها نیز با همراهی و مساعدتی که جناب وزیر نیرو داشتند توانستیم کمیته مشترکی با حضور ایشان برگزار کنیم که امید داریم از این مسیر موارد مذکور را هم به نتایج خوبی برسانیم. دستاورد مثبتی هم که در همان اولین دیدار مستقیم با مقام عالی وزارت نیرو حاصل شد صدور بخشنامه‌ای بود در خصوص آنکه ضمانت‌نامه‌ای از شرکت‌ها فعلاً ضبط نشود و هرگونه اقدام از این دست را برای این نوع از اقلام قراردادی و قانونی متوقف سازند تا در اولین فرصت به یک جمع‌بندی برسیم. زمانی که مقام عالی وزارت نیرو در نمایشگاه بین‌المللی برق تشریف آورده بودند، درخواست کردیم که جلسه دومی را نیز در این راستا برگزار کنند که آن جلسه نیز برای تعیین تکلیف این نوع قراردادها برگزار شد.

تا آنجا که که در خبرها آمده است، کارگروه قراردادهای متوقف در ابتدای امر تفکیکی در قراردادهای مرجوعه با توجه به شرایط و اقدامات لازم صورت داده بود، این تفکیک تاکنون به چه سناریوهایی انجامیده است و چه

راهکارهایی برای آن‌ها متصورید؟ به نظر من بیش از دو سناریو قابل اجرا نیست. سناریو اول آن است که ما این موارد را بتوانیم از طریق شورای عالی فنی و با کمک وزارت نیرو به قیمت‌های جدیدی تبدیل کنیم که قابل اجرا باشد و قرارداد ادامه یافته و به پایان برسد. سناریو دوم آن است که قراردادها را با توجه به شرایط ویژه‌ای که از نظر ما اتفاق افتاده است، از بند شرایط اضطراری قراردادهای استفاده شود و آن‌ها را خاتمه دهند. بدون آنکه ضرر و زبانی متوجه شرکت طرف قرارداد باشد و مجدداً مناقصات را برگزار کنند. راه حل دیگری به نظر من فعلاً وجود ندارد. البته شورای عالی فنی همکاری بسیار خوبی داشته است اما این امر خود فرایندی طولانی است. تا جایی که من فکر می‌کنم بعضی قراردادهای ما بایست پیش از این ارائه قیمت جدید را شروع می‌کردند.

پیشنهاد ما آن است که مواردی که از طریق شورای عالی فنی با روش اصلاح قیمت‌ها قابل حل است، از آن مسیر اقدام کنیم و مواردی را نیز که فکر می‌کنیم شرایط به‌نحوی است که احساس می‌کنیم امکان خاتمه دادن قرارداد وجود دارد، حتماً به ختم قرارداد توجه داشته باشیم.

آیا در خصوص اعراض فسخ، مواردی از قراردادهای متوقف نیز که در این مدت با فسخ قرارداد و ضبط ضمانت‌نامه مواجه شده‌اند هم راهکار و اقدامی داشته‌اید؟

یکی از مباحثی نیز که وجود دارد همین امر است. در واقع این نکته بسیار ظریف و حساسی است که تنها در حال پیگیری اعراض فسخ قراردادهایی هستیم که بابت اتفاقاتی که عرض شد، یعنی با تغییرات نرخ

باشیم، در چه میزان از این مساله و مشکلات متعاقب آن شرکتها خود دخیل بوده‌اند؟ من اعتقاد دارم که نمی‌توان این موارد را چندان از هم تفکیک کرد. ببینید آنچه اتفاق افتاد شرایط اقتصادی ویژه‌ای بود که بعد از انعقاد دسته‌ای از قراردادها پدید آمد. اما برای اینکه قضایوتی یک‌طرفه نداشته باشیم، باید اذعان داشت تمام قراردادهای متوقف در شرایط نامبرده از این جنس نبوده و مواردی هم بوده‌اند که شرکتها خود مقصر بوده‌اند. یکی از وظایف کارگروه قراردادهای متوقف هم این بوده است که تشخیص دهد قراردادی که متوقف شده است بابت قصور شرکت مربوطه بوده و یا شرایط اضطراری محیطی این اتفاق را پدید آورده است. البته چندان این امر قابل تفکیک به درصد و عدد نیست، اما مواردی بوده که شرکتها هم خود قصوری داشته‌اند.

ارز و افزایش قیمت مواد اولیه منتج به فسخ شده‌اند. اما مواردی که دلایلی جز این داشته‌اند در دستور کار ما نخواهد بود.

اوایل شهریورماه سال جاری بود که دیداری مابین کارگروه قراردادهای متوقف سندیکا و شخص وزیر برگزار شد و در آنجا مقرر شده بود که حداکثر در ظرف مدت سه ماه این مساله فیصله یابد و یا حداقل کارگروهی به صورت مشترک تشکیل شود. ولی گویا این اقدام تا سه ماه پس از آن دیدار صورت نگرفته، علت تعلل در این امر چیست؟

شاید دلیل آن عدم جدی تلقی شدن مشکلات شرکت‌هایی از این دست در وزارت نیرو بود. البته جناب وزیر قول داده‌اند که این کمیته مشترک را به زودی برگزار کنند. اقدام مشترکی که از همان نخستین جلسه منتج شد نیز بخشنامه‌ای بود که جلوی فسخ قراردادها و ضبط ضمانت‌نامه‌ها را گرفته که این خود اتفاق مثبتی محسوب می‌شود.

مدام از گوشه و کنار می‌شنویم یکی از اموری که مانع از آن شده است که از ظرفیت‌های قانونی چنان که فرمودید استفاده شود آن است که کارفرمایان نگرانند در صورت طرح قراردادهای متوقف در سازمان بازرسی این مساله ابعاد گسترده‌تر پیدا کند که حل آن را دشوارتر سازد. در این رابطه دیدگاه جنابعالی چیست؟

برداشت من آن است که اگر ما از مسیرها و ظرفیت‌های قانونی برای حل مشکل استفاده کنیم حتی نهادهای نظارتی و بازرسی‌کننده هم مشکلی نخواهند داشت. همان طور که عرض کردم شاید محافظه‌کاری بیش از حد بعضی مدیران ما سبب می‌شود که این مشکلات حل نشود. این نوعی نگاه محافظه‌کارانه است و عواقب این نوع نگاه هم آسیب دیدن جدی شرکت‌های ما است. شورای عالی فنی یا ظرفیت‌های قانونی که در سازمان مدیریت و برنامه و ... برای قراردادها وجود دارد، مسیری کاملا قانونی است که وزارتخانه‌های دیگر از جمله وزارت نفت هم از آن استفاده کرده‌اند. بنابراین ما باید نگاهمان را عوض کنیم، از پوسته محافظه‌کاری بیرون آییم و به اقدام جدی‌تری برسیم.

اگر نگاهی خود نقادانه به عملکرد بخش خصوصی در رابطه با این قراردادها داشته

اخیرا خبری رسیده بود مبنی بر آنکه وزارت نفت موفق شده است قراردادهای متوقف مرتبط با خود را حل و فصل کند. از نظر شما قراردادهای وزارت نفت واحد چه ویژگی خاصی بوده‌اند و یا چه اقدام ویژه‌ای در این وزارتخانه صورت گرفته که منجر به این موفقیت شده اما در وزارت نیرو هنوز اجرایی نشده است؟

اقدام خاصی خارج از دو راهکار نامبرده نبوده است. اما دلیل آنکه آن‌ها پیش از ما موفق شده‌اند از نظر بنده آن است که در واقع زودتر از ما برای حل و فصل این موارد اقدام کرده‌اند من فکر می‌کنم که ما به موقع اقدام نکردیم. الان سالیان متمادی از این موضوع می‌گذرد، اما ما در مجموعه وزارت نیرو و سندیکا نسبت به بهره‌برداری از ظرفیت‌های شورای عالی فنی مغفول مانده‌ایم. تا جایی که من اطلاع دارم تعداد قراردادهایی که توانسته‌اند از طریق شورای عالی فنی موفق به رفع مشکل شوند بسیار محدود بوده است. در صورتی که در وزارتخانه‌های دیگر بسیار بیش از ما در استفاده از این ظرفیت‌ها موفق بوده‌اند. جلساتی را نیز که در حال حاضر برگزار می‌کنیم به جهت استفاده از همین ظرفیت است تا حتما بخش عمده‌ای از قراردادها را حل و فصل کنیم.

برخی معتقدند دیدگاهی در وزارت نیرو وجود دارد که منجر به مسدود شدن روند پیشرفت سازوکار پیگیری وضعیت این قراردادها می‌شود. نظر شما در این رابطه چیست؟

به نظر من نمی‌توان این نظرات را سد تلقی کرد. ولی گله‌ای که ما داشته‌ایم و خدمت جناب وزیر هم اعلام شد آن است که شاید انتظار می‌رفت از ظرفیت‌های قانونی موجود استفاده بهتری شود، یعنی مسئولیت این مشکل را تنها با ضبط ضمانت‌نامه از سر خود باز نکنیم. این درخواست ما از مجموعه وزارت نیرو و همکاران ایشان است که ساده‌ترین راه حل که فسخ قرارداد و ضبط ضمانت‌نامه است را انتخاب نکنیم و نگران شرکت‌هایی باشیم که ناخودخواسته بدون آنکه قصوری داشته باشند، گرفتار این مساله شده‌اند. نگاه ما نگاه سدی نیست ولی نگاه مثبت

تمام راه‌های پیموده برای حل معادله چند مجهولی قراردادهای متوقف

● محمود فتوره‌چی، عضو کارگروه مشترک قراردادهای متوقف سندیکا و توانیر و رییس هیات مدیره شرکت فراگستر بیستون

اوایل آبان ماه سال جاری توقف ناخواسته برخی قراردادهای منعقد شده با کارفرمایان زیرمجموعه وزارت نیرو در بازه نوسانات شدید نرخ ارز در حالی که به بلا تکلیفی خود ادامه می‌داد که از محافل وزارت نفت اخباری مبنی بر فیصله قراردادهایی مشابه به گوش رسید. در آن زمان مهم‌ترین پرسش شایان توجه مقایسه این دو وزارتخانه در مواجهه با موضوعی مشابه بود. از این رو در حاشیه نمایشگاه بین‌المللی صنعت برق، از محمود فتوره‌چی به عنوان عضو کارگروه قراردادهای متوقف سندیکا و عضو اصلی کارگروه مشترکی که بعدها با توانیر جهت حل و فصل موضوع قراردادهای متوقف تشکیل شد، گفت‌گویی کوتاهی راجع به روند حل این معادله چند مجهولی و چند ساله صنعت برق داشته‌ایم که در ادامه خواهید خواند:

لطفا در ابتدا شرح کوتاهی در خصوص قراردادهای متوقف و پیشینه آن بفرمایید.

ریشه این موضوع به قراردادهایی بازمی‌گردد که در سال ۱۳۸۷ منعقد و بلافاصله پس از آن در سال ۱۳۸۹ با جهش یکباره نرخ ارز رسمی روبرو شدند، به طوری که این نرخ در ابتدای انعقاد این قراردادها به استناد گزارش‌های موجود از قیمت‌های رسمی دلار حدود ۹۵۰ تومان بود و در مدت زمانی که سفارش‌های خارجی آماده ارائه می‌شد، ظرف کمتر از چند ماه به ۲۲۰۰ تومان تغییر یافت. تا جایی که در یک جهش مضاعف در زمان دولت دهم نرخ دلار خود را به ۳۵۰۰ تومان رساند.

علاوه بر این در زمان انعقاد این قراردادها جهت دریافت ارز در بانک مرکزی سفارشات خارجی آن با ارز دولتی امکان‌پذیر بود اما بعد از آن طبق بخشنامه‌های ابلاغ شد، صادرات عمده محصولات با ارز دولتی این امکان ملغی شد. بنابراین علی‌رغم جهش ذکر شده در نرخ ارز در زمان انعقاد قرارداد، ارز دولتی به شرکت‌های پیمانکار صاحب این قراردادها تعلق نگرفت و شرکت‌های مربوطه مجبور به استفاده از ارز آزاد و یا در اصطلاح از محل ارز متقاضی بودند. در نتیجه این قراردادها یک به یک در برقه‌های منطقه‌ای راکد ماند.

به هر حال سندیکا از مرداد ماه ۱۳۹۲ این موارد را تحت عنوان قراردادهای متوقف در شرکت توانیر پیگیری کرد. در این راستا از تمام شرکت‌های تابعه سندیکا با ارسال فرم‌هایی نظرسنجی به عمل آمد و بیش از ۱۰۰ مورد پاسخ دریافت شد که از این تعداد مواردی به علت عدم قابلیت رسیدگی حذف و نهایتاً کار به ۷۹ فقره قرارداد منتهی شد. جهت بررسی این موارد نیز سندیکا اقدام به تدوین کارگروهی با عنوان قراردادهای متوقف کرد. در این کارگروه قراردادهای نامبرده بررسی و بر اساس فاکتورهایی چون سال انعقاد قرارداد و یا میزان پیشرفت کار دسته‌بندی شد. برخی از این قراردادها قریب به صد درصد پیشرفت کار داشت و بعضی کمتر، در مواردی هم به رغم تحویل موقت، ضمانت‌نامه آن‌ها آزاد نشده بود. به هر حال همه این موارد توسط کارگروه دسته‌بندی و بررسی شد. اما از آنجا که نتیجه‌ای حاصل نشد مجدداً مراتب خدمت معاون امور برق و انرژی وزارت نیرو مطرح شد که ایشان

خواهان گزارشی در این خصوص شدند. بر این اساس گزارش جامعی توسط دبیر کارگروه تهیه و تحویل معاونت مربوطه شد. با این همه به رغم پیگیری‌های مکرر روند حل و فصل قراردادهای متوقف پیشرفت چندانی نداشت تا آنکه طی جلسه‌ای مورخ دوم شهریور ماه سال جاری موضوع خدمت شخص وزیر محترم مطرح شد و پس از ارائه گزارشی در این خصوص، دستور مستقیمی از سوی ایشان مبنی بر متوقف ساختن ضبط ضمانت‌نامه‌ها و حل و فصل تمامی بخش‌های موضوع قراردادهای متوقف ظرف مدت سه ماه صادر شد. بر این اساس تشکیل کارگروهی مشترک با حضور از نمایندگان کارفرمایان، سندیکا باشد و توانیر جهت بررسی مساله در دستور کار قرار گرفت.

در خبرها آمده بود که وزارت نفت موفق شد قراردادهای مرتبط با خود را پیش ببرد. وزارت نفت با چه سازوکاری طور موفق به حل و فصل این موضوع پرداخت؟

به نظر می‌آید وزارت نفت برای فیصله قراردادهای متوقف خود اختیارات کافی را به دست آورده است. طبق اطلاع حاصله، در آن وزارتخانه شخص وزیر اختیاراتی به کمیته مربوطه داد که موجب پیشبرد سریع‌تر کار شده است. این درحالی است که جنس مشکل این قراردادها در وزارت نفت و وزارت نیرو تفاوتی با یکدیگر ندارند.

البته یکی از اشکالات هم آن است که کارفرمایان مربوطه در وزارت نیرو برای توجیه موضوع قراردادهای متوقف و ارائه راهکارهای مربوطه نیاز به گزارش توجیهی برای ارائه به دستگاه‌های نظارتی و بازرسی دارند.

در حال حاضر بر اساس دستور وزیر نیرو ضبط ضمانت‌نامه صورت نمی‌گیرد. البته تا به حال موارد معدودی ضبط ضمانت‌نامه انجام شده، اما برای مابقی ضمانت‌نامه‌ها فعلاً متوقف اعلام شده است. همان‌طور که قرارداد متوقف است ضبط ضمانت‌نامه تا اعلام نتیجه از سوی کارگروه یاد شده انجام نمی‌شود. بنابراین سازمان بازرسی هم باید انعطاف لازم را مبذول کند و در نظر داشته باشد قرارداد زمانی منعقد شده که نرخ دلار ۹۸۰ تومان بوده است در حالی که هم‌اکنون این نرخ تا مرز ۴۰۰۰ تومان رسیده است.

برش از الگوی موفقیت آمیز نفتیها بر قامت وزارت نیرو

● گفت‌وگو با محمدحسن حق‌گویی،
عضو هیات مدیره انجمن سازندگان تجهیزات نفتی
و مدیر عامل شرکت پارس اخگر

در شرایط رکود اقتصادی آغاز و فرجام هر کاری با مشکل مواجه می‌شود. موضوع قراردادهای متوقف و طرح‌های متوقف و نیمه‌تمام هم از آن دست کارهایی است که به دلیل رکود و مشکلات اقتصادی کشور ایجاد شد و مدت‌ها است گره‌گشایی از آن ممکن نشده است. با این همه پرسش اساسی آن است که آیا می‌توان از وقوع حداقل بخشی از پیامدهای ناخواسته چنین شرایطی با قوانین و سازوکارهای بازدارنده جلوگیری کرد؟ در این بین اخبار رسیده حاکی از آن است که وزارت نفت و شرکت‌های تابعه در خصوص حل این مشکل طی سال‌ها عملکرد موفقیت‌آمیزی داشته که عملاً به واسطه اقدام هوشمندانه انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت ایران در این راستا محقق شده است. بی‌شک آگاهی از برشی از این الگوی موفقیت‌آمیز که شاید بتواند بر قامت وزارت نیرو نیز سازگار شود، خالی از لطف نخواهد بود. آنچه می‌خوانید، متن گفت‌وگوئی ستبران با محمدحسن حق‌گویی، مدیر عامل شرکت پارس اخگر است که علاوه بر عضویت در سندیکای صنعت برق ایران، به عنوان عضو هیات حل اختلاف انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت ایران و رئیس سابق کمیسیون حقوقی قطعا در این زمینه از تجربیات گرانبهایی برخوردار است که در ادامه خواهید خواند:

آقای زنگنه و معاونان ایشان داشتیم، مقرر شد در اختلافاتی که یکی از طرفین دعاوا از اعضای انجمن است، یک یا دو داور از اعضای هیات داورى ما شرکت کنند تا از حق شرکت مزبور دفاع کنند. از دیدگاه من این تجربه‌ای است که می‌تواند از بسیاری از معضلات که ممکن است در اثر مرور زمان پیچیده و بغرنج شود، جلوگیری کند و نمونه آن بحث نرخ ارز است که در دولت دهم با نرخ دولتی به فروش رسید اما با اعضای انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت ایران و سندیکای صنعت برق ایران به قیمت آزاد محاسبه شد. من به‌عنوان یک عضو کوچک تصور می‌کنم اگر این تجربه در سندیکای صنعت برق ایران که یکی از تشکلهای قوی و پیشرو به‌لحاظ مدیریتی، تعداد اعضا و نقش مثبت در اقتصاد انرژی است، مورد استفاده قرار گیرد و با توجه به پشتوانه قانون رفع موانع تولید حالت‌پذیر نتایج مثبتی به‌بار خواهد آورد.

الهام گرفته شده است، ظرف چند سال نتایج بسیار مثبتی به بار آورد. هیات حل اختلاف از ۹ عضو اصلی و دو عضو علی‌البدل تشکیل شده است که به انتخاب مجمع عمومی انجمن به این سمت گمارده می‌شود و حل اختلاف احتمالی بین اعضای انجمن و حل اختلاف میان ارکان انجمن مثل بازرس، هیات‌مدیره، دبیرخانه و... از اهداف اصلی آن است. یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های هیات حل اختلاف در این سال‌ها، اقدامات موثری بوده که در خصوص اختلافات شرکت‌های عضو انجمن با شرکت‌های تحت پوشش وزارت نفت به انجام رسانده است. از گذشته در وزارت نفت یک هیات قانونی حل اختلاف وجود دارد، اما این هیات بدون حضور بخش خصوصی تشکیل می‌شد. ما برای جانداختن هیات حل اختلاف انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت ایران و اخذ مجوز رسمی آن تلاش‌های بسیاری کردیم که هنوز به نتیجه نرسیده است؛ ولی طی مذاکراتی که با وزیر محترم نفت جناب

باتوجه به اینکه وزارت نفت در رابطه با قراردادهای متوقف همچون وزارت نیرو دچار مشکلات مشابهی بوده و با یک نگاه پیشگیرانه نسبت به حل آن‌ها اقدام کرده است، لطفاً شیوه مدیریتی وزارت نفت در این خصوص را شرح دهید. ما در انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت ایران از حدود ۱۰ سال پیش برای رفع معضلات "قراردادهای تپ" و مشکلات مشترک در قراردادهای بخش خصوصی شرکت‌های عضو و کارفرمای اصلی این صنعت که وزارت نفت است، تجاری کسب کرده‌ایم. یکی از کارهای اصولی که حدود ۶ سال پیش در این انجمن انجام شد و به‌عنوان یکی از ارکان رسمی در مجمع انجمن به تصویب رسیده و در اساسنامه گنجانده شد، ایجاد "هیات حل اختلاف" بود. این هیات که در تشکیل آن از برخی انجمن‌های خارجی و اتاق بازرگانی ایران

آیا هیات داوری انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت ایران تاکنون در بازنویسی و تعدیل قوانین و مقررات اقدام مثبتی انجام داده است؟

اثرگذاری بر قوانین از وظایف هیات حل اختلاف نیست و در انجمن ما این کار برعهده کمیونی به نام توسعه و تسهیل کسب و کار است که با هماهنگی اینجانب و همکاران در آن عضو هستیم در زمینه قوانین مصوب دولت، اتاق بازرگانی ایران، موسسات مردمی موازی و همچنین قوانین پیشنهاد شده از سوی انجمن دستاوردهای خوبی داشته است و یکی از نمونه‌های آن قانون حمایت از تولید است که در مجلس و دولت به تصویب رسید و اجرایی شد.

انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت ایران در رابطه با بحث ضمانت‌نامه‌ها و گارانتی چه فعالیت‌هایی انجام داده است؟

ما از حدود ۱۰ سال پیش در کمیسیون حقوقی انجمن چند مشکل کلیدی موجود در قراردادهای تیپ را شناسایی کرده و طی مذاکرات مستمر با وزرای نفت و مدیران ارشد وزارت نفت آن‌ها را پیگیری کردیم. در عمل برخی از آن‌ها به دلیل اینکه از مجلس شورای اسلامی مصوبه داشتند، قابل تغییر نبودند و بنابراین در قوانین اصلاحیه بعدی مطرح شدند و بعضی نیز نیازمند تصویب هیات دولت بودند که با پیگیری از طریق وزارت نفت به تصویب رسیدند. همچنین برخی از قوانین نیازمند تصویب در وزارت نفت بودند که در این بخش وزرای نفت واقعا همکاری خوبی داشتند.

تغییرات انجام شده در قرارداد تیپ بسیار راهگشا بود و معضلاتی را که برای اعضای انجمن و وزارت نفت ایجاد شده بود، تا حد زیادی برطرف ساخت. از جمله این موارد بحث ضمانت‌نامه بانکی بود و در قرارداد تیپ قبلی به صراحت تحت عنوان ضمانت بانکی وجود داشت که برای ضمانت قراردادهای باید ضمانت‌نامه بانکی استفاده شود. ما در این رابطه پیگیری‌های زیادی انجام دادیم و نهایتا به همراه بخش‌های مهمی از وزارت نفت به این نتیجه رسیدیم که واژه صریح ضمانت‌نامه بانکی به ضمانت‌نامه معتبر تبدیل شود.

برای این تغییر دلایل محکمی وجود داشت؛ مثلا اینکه در بعضی موارد به علت شناخته شده بودن شرکت نیازی به ضمانت‌نامه نیست و تنها نتیجه ضمانت‌نامه بانکی افزایش ۵ الی ۱۰ درصدی هزینه

پروژه‌ها بوده و باری بر دوش دولت و شرکت‌های کارفرمایی است. درست است که این هزینه از طرف سازنده یا پیمانکار پرداخت می‌شود اما نهایتا موجب گران‌تر شدن پروژه خواهد شد.

همچنین به علت فرآیند بوروکراسی که لازمه اخذ بانک‌گارانته از بانک است، کار پروژه چند ماه به تاخیر می‌افتد. یکی دیگر از دلایل فرآیند بوروکراسی بود که در زمان آزاد شدن ضمانت‌نامه‌ها به وجود می‌آمد. برخی از ضمانت‌نامه‌ها حتی تا دو سال پس از اتمام کار پروژه به دلیل اشکالات کوچک آزاد نمی‌شد و از یک سو هزینه آن متوجه پیمانکار و سازنده بود و از سوی دیگر تکمیل سقف اعتباری اعضای انجمن در بانک، آنان را از شرکت در مناقصه‌های بعدی محروم می‌کرد. دلیل دیگر زمینه ایجاد فساد بود که در بحث آزادسازی ضمانت‌نامه‌ها احتمال آن وجود داشت؛ چراکه قراردادهای و بانک‌گارانته‌های صادره در کشور، به قدری یک طرفه است که هر کارمند جزء هم می‌تواند به دلایلی واهی روند آن را طولانی ساخته و مسبب ایجاد معضل شود. دلایل فوق‌الذکر سبب جایگزینی اصطلاح "ضمانت‌نامه معتبر" به جای ضمانت‌نامه بانکی در قراردادهای شد که هم دولت، وزارتخانه‌های دولتی و شرکت‌های کارفرمایی را منتفع می‌کرد و هم به سود شرکت‌های سازنده و پیمانکار بود.

گفته می‌شود علاوه بر این بندهای مرتبط با تعدیل، پیش‌پرداخت و جرایم بعدا در قالب قوانین حمایتی گنجانیده شدند. لطفا درخصوص این قوانین حمایتی توضیحاتی ارائه بفرمایید.

به عنوان مثال برخی قراردادهای صراحتا بر پیش‌پرداخت ۲۵ درصدی به عنوان عددی ثابت تاکید کرده بود. شرکت‌های کارفرمایی از آن دست بودند این مبلغ آگاه بودند اما دست آن‌ها بسته بود. ما در این رابطه نیز مذاکرات زیادی انجام دادیم و خوشبختانه با همکاری مدیران شرکت‌های کارفرمایی این جمله حذف و شرایط به نفع اقتصاد کلان کشور، وزارت نفت و سازندگان تجهیزات نفت تمام شد. این موضوع نیز از مواردی بود که باعث دعوای بی‌دلیل، به طول انجامیدن کار پروژه، ایجاد زمینه فساد یا محرومیت کارفرماها از توانمندی برخی شرکت‌ها شده بود؛ ولی با حل آن، اکنون شرکت‌ها حق دارند هر مبلغی که هیات‌مدیره آن‌ها صلاحیت آن را تشخیص می‌دهند، تعیین

کنند. با توجه به میزان قرارداد مدت انجام آن اعتبار سازنده و مسائل ازین قبیل میزان پیش پرداخت توسط مدیر تعیین می‌شود.

آیا انجمن در راستای یک طرفه بودن جرایم قراردادی نیز فعالیتی انجام داده است؟

یکی از مواردی که در قوانین بعدی تاحدی به آن اشاره شده است، همین مطلب است. انتقاد ما این بود که چرا در قراردادهای قبلی برای تاخیر در تحویل کالا یا انجام پروژه از سوی سازنده و پیمانکار، حتی برای یک روز و یک هفته جرایم دقیق و غیرعادلانه دیده شده اما برای تاخیر در پرداخت‌های کارفرما که ممکن است ماه‌ها و سال‌ها به طول انجامد، تدبیری اندیشیده نشده است.

پیشنهاد ما این بود که اگر جریمه‌ای برای یک طرف قرارداد در نظر گرفته می‌شود، برای طرف دیگر نیز معادل همان مبلغ جریمه تعیین شود. این امر با این صراحت حل نشد؛ اما پس از مذاکرات در بعضی از قراردادهای به طور داوطلبانه و تساهل‌آمیز مورد قبول واقع شده و می‌شود. در قوانین جدید این موارد تاحدی دیده شده است اما کار اصلی باید در آیین‌نامه‌ها انجام شود. باتوجه به مشکلات نقدینگی دولت که اکنون همه سازندگان و پیمانکاران با آن درگیر هستند، اصلاح این قوانین تا حد زیادی اثر مثبت خواهد داشت.

آیا می‌توان از مجموعه فرمایشات جنابعالی چنین برداشت کرد که منعطف ساختن قراردادهای تیپ باعث می‌شود با نیمه تمام ماندن قراردادهای ولو در شرایط بحرانی اقتصاد کمتر مواجه شویم؟

دقیقا همین‌طور است. رفع و جابه‌جایی بعضی از قید و بندهای شدید به نفع دوطرف و حتی گاهی بیشتر به نفع کارفرمایان است. اصرار ما تنها به خاطر هفتصد عضو انجمن سازندگان تجهیزات صنعت برق یا پانصد عضو سندیکای صنعت برق ایران نیست؛ بلکه این کار به نفع کارفرما و اقتصاد ملی نیز خواهد بود. بنابراین ما انتظار داریم مدیران محترم وزارت نیرو نیز در صورت مطالعه و پذیرش این مباحث با ما همکاری کنند تا ظرف مدتی کوتاه برخی مشکلات را که می‌توان عملا از وقوع آن جلوگیری کرد ریشه‌کن ساخته و با این کار از اتلاف وقت مدیران دولتی، مدیران تشکلهای و مدیران شرکت‌های عضو آن‌ها جلوگیری کنند.

یکی از افرادی که مساله قراردادهای متوقف اعضای سندیکا را از ابتدا تا مرحله رسیدن به نتایج و دستاوردهای اخیر برای حل و فصل و توقف ضبط ضمانت‌نامه‌ها با جدیت و دلسوزی دنبال می‌کرد، محمود رضا مرتضوی، مدیرعامل شرکت صفانیرو است که اکنون در قالب پرسش و پاسخی مکتوب به خوبی به تفکیک و توصیف ریشه‌ها، پیامدها و راهکارهای این مساله می‌پردازد که خواندنی است:

از نظر جنابعالی چه عواملی در پدیدار شدن مساله قراردادهای متوقف خصوصا موارد مرتبط با اعضای سندیکای صنعت برق دخیل بوده‌اند؟

در سال ۸۹ یکی از موارد مطرح شده جهت استیضاح وزیر محترم نیرو در آن زمان، بدهی وزارت نیرو بلاخص شرکت‌های برق منطقه‌ای به پیمانکاران و بخش خصوصی عنوان شد و همان‌گونه که مستحضر هستید اقدام موثری جهت برطرف ساختن معضل به‌وجود آمده صورت نپذیرفت. این امر موجب تقلیل و تحلیل بنیه مالی اکثر شرکت‌های طرف قرارداد با وزارت نیرو و مجموعه توانیر شد، از یک سو تحریم‌های اعمال شده به کشور، شرکت‌های پیمانکاری و بخش خصوصی را نیز بی‌نصیب نگذاشت و تولیدکنندگان خارجی از انجام قرارداد و تعهدات و مبادله کالا با طرف ایرانی امتناع کردند. متعاقبا شرکت‌های ایرانی از انجام تعهدات مربوطه باز ماندند. متاسفانه کارفرما هم تدابیری جهت برطرف کردن موانع به‌وجود آمده اتخاذ نکرد که این خود موجب تطویل و بلاتکلیفی پروژه‌ها شد.

از سوی دیگر جهش یکباره نرخ ارز (بیش از سه برابر) بیشترین تاثیر خود را در قراردادهای صنعت برق گذاشته است، از این رو عملا ادامه و اجرای قرارداد برای پیمانکاران میسر نبود و با فرض محقق شدن شرایط قبل از تحریم و امکان خرید تجهیزات از تولیدکنندگان مورد نظر کارفرمایان

اراده مشترک بخش خصوصی و دولت بر حل مشکلات ناخواسته

● سید محمود رضا مرتضوی،
عضو کارگروه مشترک قراردادهای
متوقف سندیکا و توانیر
و مدیرعامل شرکت صفانیرو

محترم، هزینه‌های اجرای قرارداد چندین برابر مبلغ اولیه بوده و بخشنامه‌ها و تعدیلات سازمان برنامه و بودجه به هیچ وجه تکافوی هزینه اجرای پروژه را در این زمان نمی‌کند. البته تحمیل مالیات‌های مضاعف غیرواقعی توسط اداره دارایی همچنین مطالبه چندین برابر و خلاف قوانین بیمه از سوی سازمان تامین اجتماعی، علاوه بر مشکلات ناخواسته به وجود آمده در قراردادهای فوق‌الذکر، موجبات تضعیف و حتی فروپاشی بسیاری از شرکت‌های خصوصی و تولیدی را فراهم آورده است.

نوع، تعداد و مبلغ کلی این قراردادها به چه میزان بوده و چه مشکلاتی را در ساختار اقتصادی شرکت‌ها موجب شده است؟

به طور عمده سه عامل موجب توقف یا تطویل و بلاتکلیفی قراردادهای مرتبط با صنعت برق شده‌اند:

اول) قراردادهایی که به دلیل تحریم اعمال شده، تامین تجهیزات موضوع قرارداد امکان‌پذیر نبوده و از سوی کارفرما با تغییر برند سازنده تجهیزات موافقت نشده است.

دوم) قراردادهایی که به دلیل نوسانات و جهش شدید نرخ ارز در زمان اجرای قرارداد، موجب ضرر و زیان تا چندین برابر مبلغ اولیه قرارداد شده و انجام پروژه برای پیمانکار عملاً غیرمنطقی می‌نماید.

سوم) با توجه به هدفمندسازی یارانه‌ها و افزایش قیمت حامل‌های انرژی و به تبع آن افزایش قیمت‌ها به‌ویژه در بخش صنعت، مواد اولیه، فلزات همچنین حمل و نقل، هزینه هنگفت و غیرقابل پیش‌بینی را برای شرکت‌های پیمانکاری ایجاد کرد که حتی با صرف نظر از سود متعارف و حداقل، اجرا و یا ادامه پروژه خارج از توان شرکت‌های تضعیف شده در سال‌های اخیر بوده است. شایان ذکر است تطویل و بلاتکلیفی قراردادهای متوقف، علاوه بر تحمیل هزینه‌های بالاسری دفتری و کارگاهی، تمديد ضمانت‌نامه و سایر هزینه‌های مرتبط با پروژه و ... موجب ضرر و زیان پیمانکار می‌شود در صورتی که در شرایط عادی، شرکت‌های تولیدی و پیمانکاری با صرف هزینه‌های به مراتب کمتر، بهره‌وری و راندمان مطلوبی خواهند

داشت.

تعداد کلی این قبیل قراردادها در صنعت برق کشور بالغ بر ۲۰۰ فقره بوده که با همت و مساعدت و پیگیری‌های مهندس فلاحتیان معاون محترم امور برق و انرژی در وزارت نیرو و مهندس موسوی مشاور مدیرعامل شرکت توانیر به حدود نصف کاهش یافت.

لطفا در ادامه چکیده‌ای از ساختار و عملکرد کارگروه قراردادهای متوقف سندیکا در مدت فعالیت آن را ارائه فرمایید؟

خوشبختانه با مدیریت و رویکرد جدید سندیکای برق، طبق فراخوان و اطلاع‌رسانی که انجام شد موضوع قراردادهای متوقف اعضای سندیکا در اولویت قرار گرفت و با تشکیل کارگروه تخصصی قراردادهای متوقف و برگزاری جلسات متعدد و هفتگی طی دو سال اخیر، موفق به دسته‌بندی آن‌ها در چهار گروه و موضوع شدند. پس از پالایش و بررسی مورد به مورد، جمعا تعداد ۷۹ فقره قرارداد متوقف به همراه گزارش با نظارت دبیر محترم سندیکا و تایید هیات‌مدیره نهایتا به مهندس کردی مدیرعامل محترم توانیر تقدیم شد که به منظور اتخاذ و ارائه طریق در این خصوص، با هماهنگی ایشان، موضوع در جلسه مورخ ۹۵/۶/۲۲ با حضور مهندس چیت‌چیان مقام عالی وزارت نیرو، مهندس فلاحتیان و هیات‌مدیره محترم سندیکا مطرح شد که با توضیحات موثر و تکمیلی مهندس فلاحتیان و مهندس موسوی، مقرر شد در کارگروه مشترک توانیر و سندیکا این مهم مورد به مورد با دعوت از طرفین قراردادهای متوقف بررسی و تصمیم‌گیری شود.

همچنین راهکارها و مساعدت وزیر محترم نیرو در این راستا موجب دلگرمی و آرامش خاطر اعضای محترم سندیکا مبنی بر عزم جدی و اراده متولیان وزارت نیرو بر حل و فصل مشکلات به‌وجود آمده شد.

جزئیات عملکرد و علت موفقیت شرکت‌های تابعه وزارت نفت در حل و فصل قراردادهای متوقف مربوطه و عدم توانایی موارد مرتبط با وزارت نیرو در احقاق این امر را چه می‌دانید؟

نه تنها در وزارت نفت، بلکه در سایر ارگان‌ها و وزارتخانه‌ها نظیر وزارت راه و شهرسازی با استفاده از ظرفیت‌های قراردادی و شرایط عمومی پیمان و یا حسب نیاز از بخشنامه‌های سازمان، استفاده شده و مدیران مربوطه در حیطه اختیارات قانونی خود نسبت به تعیین تکلیف قراردادهای متوقف در دستگاه‌های ذی‌ربط اقدام کرده‌اند. این در حالی است که در برخی استان‌ها، مدیران برق‌های منطقه‌ای با وجود ظرفیت‌های قراردادی همچنین ارائه راهکار از سوی شرکت توانیر از انجام وظایف قانونی خود سر باز زده و بسیاری از قراردادهای جاری مربوطه را نیمه‌کاره رها کرده‌اند.

نتیجه این بلااقدامی و بلاتکلیفی تحمیل هزینه‌های سنگین تمديد ضمانت‌نامه‌ها و ... به پیمانکاران طی هفت سال گذشته و محدود کردن فعالیت شرکت‌های پیمانکاری طی سال‌های اخیر و متعاقبا متوقف شدن چرخ صنعت کشور.

راهکارها و سناریوی پیشنهادی در کارگروه قراردادهای متوقف و نظر شخصی شما در حل و فصل مساله قراردادهای متوقف چیست؟

دو مسیر کلی در کارگروه مدنظر است:

اول) قراردادهایی که بنا به نیاز کارفرما احیای آن‌ها ضروری بوده و پیمانکاران تمایل به ادامه و تکمیل قرارداد را دارند، با استفاده از ظرفیت‌های قراردادی و بخشنامه‌های سازمان تمديد و چگونگی تامین هزینه‌های مازاد تحمیل شده به قرارداد بررسی و در صورت نیاز جهت پوشش هزینه‌های اجرایی قرارداد، موارد به شورای عالی فنی ارائه می‌شود و کارگروه مکلف به پیگیری آن‌ها تا حصول نتیجه مورد انتظار طرفین قرارداد خواهد بود.

دوم) قراردادهایی که کارفرما با توجه به شرایط روز، نیاز مبرمی در آینده نزدیک به اجرای آن ندارد، از طرفی انجام و یا تکمیل قرارداد هزینه‌های بسیار سنگینی خواهد داشت که امکان تامین اعتبار و هزینه‌های تحمیلی مقدور نبوده و شرایط خاتمه قرارداد بر اساس قوانین و شرایط عمومی پیمان مهیا است، در این صورت شرایط خاتمه قرارداد به کارفرما توصیه و در صورت توافق، مسیر آن تدوین می‌شود.

مهدی مسالے، امیرحسین طاهرزاده، نایب رییس کمیته سازندگان
مدیرعامل شرکت پدیسان فناوریان نیرو و پست‌های فشار قوی سندیکای صنعت برق ایران
و دبیر شعبه اصفهان سندیکا و عضو هیات مدیره شرکت فولمن

قراردادهای متوقف؛

وقوع یک حادثه یا فوران یک آتشفشان خاموش؟

اما آنچه در این نوشته به آن پرداخته می‌شود، عمدتاً حول ۵ سوال زیر است:

سوال ۱: منظور از قرارداد متوقف چیست؟

سوال ۲: الف) عوامل موثر بر توقف این قراردادها چه بوده است؟
ب) آیا این عوامل در آینده نیز ممکن است رخ دهند و آیا باعث توقف قراردادهای آینده نیز می‌شوند؟

ج) با توجه به دلایل این پدیده، آیا توقف قراردادها یک اتفاق ناگهانی بوده یا فوران یک آتشفشان خاموش بوده است؟

د) طرفین قرارداد برای مواجهه با این بحران چقدر طرفین قرارداد آمادگی داشتند؟ چقدر آمادگی باید داشته باشند؟

سوال ۳: نقش و سهم طرفین این قبیل قراردادها در استمرار توقف و رفع آن چه بوده است؟ در شرایط بحرانی نظیر قراردادهای متوقف وظیفه وزارت نیرو چه بوده است؟ وظیفه دولت در این راستا چه بوده است؟ وظیفه مجلس چه بوده؟ وظیفه قوه قضائیه چه بوده است؟ راه

صدها قرارداد بیش از ۵ سال است در بین ۸۶ دستگاه اجرایی وزارت نیرو (۱۶ شرکت برق منطقه ای، ۳۹ شرکت توزیع برق، ۲۹ شرکت مدیریت تولید برق، سازمان توسعه برق، سابا) متوقف هستند و منتظر تحقق تصمیمات نهایی از سوی کارفرمای دولتی اند، مبنی بر اینکه با شرایط جدید آن قراردادها ادامه یابند یا خاتمه؟ (البته عمده قراردادهای متوقف در سطح انتقال گزارش شده‌اند.)

از شهریور ۱۳۹۲ نشست‌های سندیکای صنعت برق با وزارت نیرو و توانیر در این خصوص آغاز شد که در نهایت بر اساس گفتگوهای انجام شده طی سه سال گذشته از شهریور ۱۳۹۵ و به دستور مستقیم وزیر محترم نیرو مقرر شد، موارد در کارگروهی متشکل از نمایندگان توانیر، سندیکای صنعت برق، اتاق بازرگانی و طرفین قرارداد متوقف برگزار و تصمیم نهایی در این باره برای هر مورد اتخاذ شود.

اجزای محیط خارجی شرکت (شامل محیط عمومی و تخصصی)

محیط کلان می‌تواند تأثیر عمیقی بر شرکت و محیط خرد آن داشته باشد.

پاسخ سوال دو

الف) عوامل موثر بر متوقف شدن قراردادهای وزارت نیرو:

۱. عدم پیش بینی شرایط بحرانی و نحوه خروج از آنها در قراردادها
۲. عدم پوشش کامل و یا مناسب اثرات شرایط بحرانی در قراردادها
- اما شرایط بحرانی رخ داده عبارتند از: (سال‌های ۱۳۸۸ نسبت به ۱۳۹۱)

  - تلاطمات نرخ ارز با افزایش بیش از ۲۰۰ درصد
  - تورم (طبق آمار بانک مرکزی) به میزان ۱۸۲ درصد
  - تشدید تحریم‌ها اعم از بانکی، مالی، حمل و نقل به طوری که در برخی موارد حتی ارسال پول از طریق صرافی هم میسر نبود.

- افزایش نرخ تامین مالی (زیاد بودن نرخ بهره بانکی و غیر بانکی) + افزایش بدهی دولت و بخش خصوصی به بانک‌ها بدلیل تحریم و تورم و رکود
- قانون هدفمندی یارانه‌ها ← گران شدن سوخت
- قانون هدفمندی یارانه‌ها ← بارگذاری بخشی از تامین نقدینگی یارانه نقدی بر عهده وزارت نیرو ← کاهش شدید نقدینگی دستگاه‌های اجرایی
- دسته‌بندی کالاهای وارداتی در ۱۵ تیر ۱۳۹۱ و قرارگرفتن کالاهای صنعت برق در گروه‌های ۹ و ۱۰

• تغییر نرخ ارز مرجع از ۱۰۵۰ به ۱۲۲۶ (بهمن ۱۳۹۰)

- تولد ارز مبادله‌ای در ۳ مهر ۱۳۹۱ با فرمول ۲٪ زیر نرخ بازار آزاد (که البته هیچگاه این فرمول محقق نشد) ایجاد صف برای دریافت ارز بدلیل فقدان آن در کشور ناشی از تحریم نفت ایران
- رکود
- تحریم‌های اقتصادی

ب) برای بعد از ۱۳۹۱/۵/۱ هم اگر متن قراردادهای یکطرفه اصلاح نشود، رخداد مجدد تمامی و حتی بعضی از عوامل فوق قطعاً اثرات مشابه و حتی بدتری بر قراردادهای رخ خواهند داد.

ج) با توجه به دو عامل اصلی توقف قراردادهای که در بند "الف" سوال ۲ ارائه شد (یعنی همان متن قراردادهای و قواعد حاکم بر آنها)، نگرش قیمت محور دستگاه‌های اجرایی، تعدد شرکت‌های بخش

خواهید یافت. به همین دلیل تلاش می‌شود "ابهام" هر طور هست با دسته‌بندی‌های ریسک منطبق شود، اما این لباس به قامتش در نمی‌آید و دنیای اقتصاد جایی است که این حربه کار نمی‌کند. محاسبات ریسک به سوابق گذشته تسری دارد، به عبارتی سابقه‌ای در گذشته باید باشد تا مبنای محاسبه ریسک واقع شود.

ریسک انحراف نتیجه واقعی از نتیجه مورد انتظار است. تمام تصمیمات مالی متضمن نوعی تعادل بین ریسک و بازده است هرچه ریسک یک تصمیم مالی بیشتر باشد بازده بیشتری مورد انتظار است و بر عکس. ریسک تابع بازار و بازار تابع شرایط رقابتی حاکم بر آن است، با این نگاه شرایط بازار صنعت برق و رقابت حاکم بر آن، پوشش ریسک بیش از ۵ درصد را مقدور نمی‌سازد. حال با توجه به مفروضات فوق وارد مرحله پاسخ به سوالات ۴ گانه قراردادهای متوقف می‌شویم.

پاسخ سوال یک

قرارداد متوقف به قراردادهایی گفته می‌شود که از نظر زمانی تابع بخشنامه ارزی سازمان مدیریت مربوط به قبل از اول مرداد ۱۳۹۱ باشند و هنوز تمام نشده باشند و یا علیرغم اتمام فیزیکی، ضمانتنامه‌های آن آزاد نشده باشد و به طور کلی هنوز پرونده آن در بین طرفین قرارداد بسته نشده باشد.

حل‌های ممکنه چه بوده و هست؟

سوال ۴: برای آینده چه باید کرد؟ آیا روال قبلی درست بوده و یا بایستی راه و روش جدیدی پیشه کرد؟

قبل از ورود به پاسخ سوالات فوق برخی از پیش فرض‌های حاکم بر این نوشته را ذیلاً مرور می‌کنیم:

۱. بر کسی پوشیده نیست که کسب و کار بخش خصوصی در گروه اقتصاد خرد محسوب می‌شود و اقتصاد کلان و تغییرات آن موثر بر آن خواهد بود.
۲. از طرفی هر شرکت نهایتاً بر محیط داخلی خود می‌تواند کنترل داشته باشد و عوامل خارج از آن قطعاً در کنترل آن نخواهند بود.

ریسک چیست و تفاوت بنیادین آن با عدم اطمینان (ابهام) چیست؟

ریسک یعنی آنکه احتمالات معلوم هستند. عدم اطمینان یعنی اینکه احتمالات ناشناخته و مبهم هستند. بر مبنای ریسک، شما می‌توانید تصمیم بگیرید که وارد یک بازی شانسی بشوید یا نه. در مقابل، در قلمرو عدم اطمینان تصمیم‌گیری بسیار دشوارتر است. شما می‌توانید در مورد ریسک حساب و کتاب کنید، اما در مورد عدم اطمینان این موضوع صدق نمی‌کند. عمر ۳۰۰ ساله دانش ریسک با عنوان «احتمالات» شناخته شده است. دانشمندان زیادی با این موضوع دست‌وپنجه نرم کرده‌اند، اما شما حتی یک کتاب هم در مورد موضوع «عدم اطمینان»

خصوصی و نظام مناقصه محور حاکم، توقف قراردادها همچون فوران آتشفشان بوده نه یک اتفاق ناگهانی. به عبارتی شرایط به گونه‌ای بوده که قراردادها آبستن چنین وقایعی بوده است.

فلذا لازم است یکبار برای همیشه قراردادها برای اینگونه رخدادهای واکنش شونده (واکنش شونده اقتصاد خرد در برابر تغییرات اقتصاد کلان) به عنوان مثال اگر موشکی به یک هواپیمای مسافربری اصابت کند، نه شرکت هواپیمایی مقصر است، نه خلبان و نه حتی مسافران.

د) آمادگی طرفین تابع قوانین و متن قرارداد است که متاسفانه بسیاری از کارفرمایان دولتی، آزادی عمل‌های قراردادی را در زمان مناقصه و حتی عقد قرارداد از خود سلب کرده یا می‌کند.

همچنین بخش خصوصی هم به جهت عدم ساماندهی و نگرانی از آینده آنقدر قیمت‌ها را پایین می‌آورند که هرگونه عکس العمل را از خود می‌گیرند به مثابه کت و شلوازی که اگر با آن دولا شویم و یا تکان بخوریم به راحتی چاک می‌خورد که این خود به دلیل کم بودن عرضه است در برابر تقاضا (برای بقا چه باید کرد؟)

پاسخ سوال ۳

اقدامات کارفرما:

- سرعت عمل در مدیریت بحرانها ترجیحاً راساً یا با اخذ مجوزها با مراجعه به نهادهای مربوطه (در این راستا اکثر کارفرماها حل مساله را به زمان سپردند و منتظر نهادهای بالا دستی ماندند و کار را به کمیته‌هایی در داخل سازمان خود سپرده‌اند، به جای تمرکز بر آنها یا موضوع مسکوت ماندن یا بیش از حد پخش می‌شد)
- استفاده حداکثری از اختیارات با همراهی سلسله مراتب (متاسفانه در این زمینه تلاش شد مسوولیت پذیری صورت نپذیرد که این خود موجبات مسکوت ماندن را فراهم آورد)
- رفع فشار دستگاه‌های نظارتی با برگزاری جلسات مشترک و رفع ابهامات آنها

توانیر و وزارت نیرو:

- تسریع در ارائه دستورالعمل‌های حمایتی و جبرانی و یا اخذ آنها از نهادهای بالادستی (وزارت نیرو، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، شورای عالی فنی)
- همراهی با دستگاه‌های اجرایی به منظور انجام جبران‌های قراردادی و یا خاتمه‌ها
- تسریع در تشکیل کارگروه‌ها به منظور بررسی موارد

- و انجام تسریع در تصمیم‌گیری
- اعلام موارد به هیات وزیران و اخذ مجوز عمومی برای قراردادهای متوقف
- رفع فشار دستگاه‌های نظارتی با برگزاری جلسات مشترک و رفع ابهامات آنها

دولت (هیات وزیران، سازمان مدیریت برنامه ریزی، شورای عالی فنی)

- ارائه بخشنامه‌های عمومی خاص و متناسب با نیاز صنعت برق
- صدور مجوز جهت تفویض برخی اختیارات به وزارت نیرو و شرکت‌های تابعه به منظور امکان تسریع
- پیگیری موضوع
- تعیین تکلیف برای آینده بمنظور جلوگیری

مجلس و قوه قضائیه (به عنوان بخشی از حاکمیت)

توجیه سازمان بازرسی و دیوان محاسبات در رسیدگی‌ها به منظور کاهش هراس دستگاه‌های اجرایی در رسیدگی به قراردادهای بحران زده و متوقف.

پاسخ سوال ۴

برای آینده راهکارهای زیر پیشنهاد می‌شود که البته برای برخی از آنها از جمله قرارداد تیپ برای طرح‌های غیرعمرانی در قالب کارگروه مشترک توانیر - سندیکا قدم‌هایی برداشته شد، به گونه‌ای که قرارداد تیپ PC و EPC در ۱۲ مهر ۱۳۹۴ ابلاغ و قرارداد تیپ خرید نیز در بهمن ۱۳۹۴ تحویل توانیر شد.

در هر حال روال قبل دستگاه‌های اجرایی به دلیل گیر کردن قراردادهای بحران‌های ذکر شده در ابتدای این نگاهت، ناقص بوده و لازم است اصلاح شود، در این راستا برخی از اقدامات به شرح زیر پیشنهاد می‌گردند:

- استفاده از قراردادهای تیپ با رویکرد WIN-WIN
- قراردادن تمام بخشنامه‌ها به عنوان ضمیمه قرارداد
- رسیدگی به موقع به مسائل و مشکلات
- کارفرما و پیمانکار/ فروشنده/ سازنده در برابر هم نیستند، بلکه با هم در یک سنگر جهت انجام کار تلاش می‌کنند

- لحاظ تعدیل در قراردادها
- پیش بینی بحران‌های احتمالی و لحاظ راه‌های خروج و جبران (متاسفانه در بسیاری از قراردادها، کارفرما راه‌های خروج را می‌بندد و کوچه دو سر بن بست می‌سازند!!)

نتیجه‌گیری

خواسته یا ناخواسته قراردادهای متوقف آنقدر سنگین شده‌اند که برداشتن آن برای طرفین به ویژه بخش خصوصی سخت شده است. قراردادهای متوقف مربوط به زمان دلار ۹۰۰ تا ۱۰۰۰ تومان است و در سال ۱۳۹۵ دلار دولتی بیش از ۳۲۰۰ تومان و دلار آزاد هم به مرز ۴۰۰۰ تومان رسیده است.

لذا قراردادهای گذشته بهتر است خاتمه یابند، چرا که بار مالی آن برای طرفین افزایش یافته است. در غیر این صورت راه عادلانه ادامه قراردادهای با انجام تجدید نرخ آنها توسط شورای عالی فنی و به روز شدن پرداخت‌ها است. البته نباید فراموش کرد که تحریم‌ها هنوز پابرجا بوده و شرایط با قبل تفاوت چندانی نکرده است.

یادداشت

آیا نظام اداری کشور به یک مهندس مجده نیاز دارد؟

ولی اله بیات؛ عضو هیات مدیره سندیکای صنعت برق ایران

می‌شود که در شرایط عادی می‌تواند منجر به توقف یا کندی فعالیت‌ها شده و حداقل تأثیر آن، انجام کارهای تکراری، اتلاف منابع (زمان، مواد و سرمایه)، افزایش هزینه‌ها، ایجاد نارضایتی، تضعیف فعالین اقتصادی، عدم حمایت موثر از پتانسیل و توانمندی‌های پرسنلی و تولیدی کشورمان و عملاً جانب‌داری از رقبای خارجی و... است.

متأسفانه همه این اتفاقات بر خلاف میل، تصمیم و اراده ظاهری مسئولان روی می‌دهد. چرا که همه مسئولان باور دارند که تلاششان باید در جهت مصالح کشور باشد. با پذیرش این باور که مسئولان واقعاً تصمیم بر ناهمسویی با مصالح و منافع کشور ندارند، باید در مورد علل بروز این شرایط، تأمل و تعمق جدی کرد.

بدون شک ما امروز محدودیت دهه ۶۰ در خصوص مهندسين صنايع را نداريم. در حقيقت در عصر حاضر نه تنها در هيچ شرکت و سازمانی محدودیتی برای جذب تخصص مهندسی صنايع وجود ندارد، بلکه به دليل تعدد دانشکده‌های مهندسی صنايع، تحصیلکردگان این رشته در خيل بیکاران متخصص فراوانند.

اینجاست که این سوال به ذهن خطور می‌کند که آیا

من در دانشگاه علم و صنعت ایران در رشته مهندسی صنايع تحصیل کرده ام. در سال‌های ۵۹-۶۰ عمده دانشجویان از وظایف و مسئولیت مهندسين صنايع می‌پرسیدند و اساتید درس‌های مختلف هم به فراخور حال پاسخی می‌دادند. در آن زمان بر اساس آمار غير رسمی تعداد فارغ التحصيلان رشته مهندسی صنايع یک نفر به ازای ۴ واحد تولید بود.

در جلسه‌ای یکی از اساتید روزنامه‌ای را به کلاس آورد و صفحه‌ای از آن که عکسی از بریده روزنامه‌ها را در خود داشت، به ما نشان داد. مطالب نوشته شده در بریده روزنامه‌ها، تماماً از تعطیلی یا توقف خط تولید واحدهای تولیدی، به دلیل نبود مواد اولیه، سفارش دیر هنگام قطعات، عدم انطباق مواد یا قطعه سفارش شده، ناسازگاری ابزار با خط تولید و ... خبر داده بود.

خیلی خوب به خاطر دارم که استادمان بر این باور بود که همه این معایب به دلیل نبود تخصص یا تفکر مهندسی صنايع در شرکت‌ها بوده و با وجود تخصص مهندسی صنايع چنین معضلاتی برچیده می‌شوند.

حال می‌بینیم در اداره کشور، مشکلاتی مشاهده

امروز برای اداره کشور، به مهندسی مجدد و یافتن یک روش ناب نیاز نداریم؟ چگونه می‌توان مزایای آن را به مسئولان عالی رتبه و تصمیم ساز کشور منعکس کرده و الزامات این امر را به آنان توضیح داد؟

با ذکر چند نمونه از معضلات مورد نظر، موضوع را پی می‌گیریم.

۱- هر سال سازمان‌های مختلف، اطلاعات و آمار پایه شرکت‌ها را گردآوری می‌کنند. این کار به نحوی صورت می‌گیرد که به نظر می‌رسد اطلاعات، در تهیه یک گزارش مورد استفاده قرار گرفته و سپس دور ریخته می‌شوند. در حالی که مرکز آمار می‌تواند کلیه اطلاعات و آمار مربوط به سازمان‌ها و شرکت‌ها را یک بار در سال گردآوری کند و در اختیار سایر دستگاه‌ها و سازمان‌ها نیز قرار دهد.

۲- علی‌رغم اینکه مسئولان نبود سرمایه و نقدینگی در واحدهای تولیدی را به عنوان عامل رکود پذیرفته‌اند، اما در برابر جذب نقدینگی توسط سهامداران بنگاه‌های اقتصادی و افزایش سرمایه نقدی مانع تراشی می‌کنند. (برای شرکت‌های بورسی سازمان بورس و اوراق بهادار). همین رویکرد سبب شده که سهامداران شرکت‌ها حتی در صورت تمایل هم نتوانند منابع و نقدینگی خود را در خدمت واحد تولیدی قرار دهند.

در حالی که صاحبان صنایع به خوبی می‌دانند که سرمایه در گردش یک خط تولیدی، پول نیست، بلکه طبق تعریف، مقداری کالا و مواد اولیه به اضافه مبلغی معادل یک تا سه ماه هزینه‌های پرسنلی و بخشی از هزینه‌های جاری آن واحد است. این در حالی است که مبلغ مورد نیاز برای خرید مقدار مواد یا کالای معادل سرمایه در گردش، متناسب با تغییر نرخ ارز افزایش می‌یابد. به همین دلیل لازم است دولت به جای ایجاد موانعی بر سر راه افزایش سرمایه نقدی شرکت‌ها، سهامداران را برای افزایش سرمایه (حداقل معادل و متناسب با افزایش نرخ ارز و هزینه‌ها) ملکف کرده و برای آنها عوامل تشویقی در نظر بگیرد.

۳- در حالی که قوانین متعدد و متنوع حمایتی، به صورت طرح یا لایحه در مجلس مطرح و تصویب می‌شود، فعالان اقتصادی از عدم اجرای قوانین حمایتی گلابه‌های بسیاری دارند و نمونه‌های

متعددی را برای ادعای خود معرفی می‌کنند. این به معنی وجود مشکل در فهم مشترک یا عدم اجرای چنین قوانینی است و دلالت بر ناهماهنگی‌ها در حوزه‌های مختلف دارد.

۴- دریافت سود و جریمه در ازای معوقات تسهیلاتی، مالیات و حق بیمه در حالی به شکل جدی صورت می‌گیرد که دولت تحت هیچ شرایطی خود را موظف به پرداخت خسارت ناشی از تاخیر در پرداخت مطالبات بخش خصوصی نمی‌داند و همچنان بابت بی‌توجهی به هزینه‌های مالی تاخیر در پرداخت صورت وضعیت‌های بنگاه‌های اقتصادی بخش خصوصی بدهکار است.

۵- اگر چه بسیج نیروهای کشور برای مبارزه با قاچاق کالا در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی اقدام مناسبی بود و در همین راستا جستجوی انبارها در گوشه و کنار و زیر پله‌ها و مغازه‌ها هم انجام شد اما همزمان با تامین کالاهای پروژه‌های بسیار بزرگ از طریق واردات به بهانه‌های مختلف، اقدامی ضد و نقیض را رقم زد. چرا که کالاهای مورد نیاز بسیاری از پروژه‌ها، با بهترین کیفیت در داخل تولید می‌شوند و واردات آنها در تضاد و مغایرت صریح با الزامات اقتصاد مقاومتی، مصوبات هیات وزیران و شعارهای مقامات عالی‌رتبه نظام است. ضمن اینکه بدون شک این روش بی‌توجهی به معضلات جدی کشور در حوزه اشتغال جوانان نیز محسوب می‌شود. به عنوان مثال می‌توان به خرید ۵۰۰ واگن، عقد قرارداد احداث ۵ نیروگاه و خرید تجهیزات ۳۱۲ پست اشاره کرد که مطالب منتشر شده در رسانه‌ها نشان می‌دهد که مجریان پروژه‌ها بی‌میل به تهیه آنها از طریق واردات نیستند.

۶- همگان به درستی این موضوع را پذیرفته‌اند که معضل جدی کشور نبود اشتغال و علاج آن سرمایه‌گذاری و احداث خطوط تولید است. به همین منظور تسهیلات متعدد و پنجره واحد پیش بینی شده، اما باز هم با این حال در غالب موارد سرمایه‌گذاران، از طولانی بودن فرایندها، زمانبر بودن روال اخذ مجوزها، عدم حمایت دولت و ناپایداری تصمیمات (در ممنوعیت واردات حتی اگر مصوبه روز هیات وزیران باشد) و... گلابه‌های بسیاری دارند و بعضاً احساس پشیمانی می‌کنند.

و مواردی دیگر مانند:

• همه از کمی درآمد و بودجه برای سازمان و خانواده خود گلابه دارند. بدون اینکه تامل کنند شاید خرج یا برجشان زیاد است.

• قوه قضائیه از انباشتگی چند میلیونی پرونده‌ها در مقابل ناکافی بودن تعداد قضات گلابه دارد. ولی معلوم نیست فرایندها و دوباره کاری‌ها و اتلاف‌ها مورد توجه قرار گرفته‌اند.

• علی‌رغم اینکه واضح و مجری قانون هر دو مدعی‌اند طبق مقررات عمل می‌کنند و در مجلس شورای اسلامی، اداره تطبیق قوانین وجود دارد اما ذینفعان از استنباط‌های متفاوت و سلیقه‌ای مجریان گلابه دارند.

• فریاد "وا بیت المال" برای حیف و میل سرمایه‌های کشور به دلیل پرداخت حقوق‌های نجومی‌را همگان شنیدند. در حالی که همه مبالغ در عین بزرگی در مقابل اتلاف منابع ناشی از دوباره کاری‌ها، بسیار ناچیز است و مشکل اینجاست که هیچ کس حتی احساس و ابراز نگرانی در مورد اتلاف منابع نمی‌کند و به فکر علاج نیست.

حال می‌بینید که چرا مهندسی مجدد یا تدوین روش ناب (برگرفته از اصول و فرایندهای تولید ناب) برای اداره فعالیت‌های اداری کشور و برای تمام قوا و نهادها، به عنوان راه حلی بنیادین و الزامی به ذهن می‌رسد.

این نگاه صرفاً از دید کارشناسی نگاشته شده و برداشت یا سوء برداشت‌های سیاسی، ظلم و بی‌انصافی به طرح مسائل جامعه (بی‌حب و بعض) که مورد حمایت و تاکید روسای سه قوه است، بی‌انصافی به نظر می‌رسد و امید است صرفاً از دیدگاه کارشناسی به بررسی موارد پرداخته و چاره‌اندیشی بدان پرداخته شود. اصلاح این شرایط نیازمند هزینه دارد و بزرگترین هزینه آن، گذشت از منافع فردی، تحمل افراد توانمند، دور نزدن قانون، تسلیم تصمیم قانون بودن و تسلط به نفس است.

و کلام آخر، از نظر نگارنده در این مهندسی مجدد، کسانی صلاحیت حضور و اظهار نظر دارند که در تدوین مقررات، قوانین و روش‌ها، در تضاد رویه صحیح و مصلحت فردی یا گروهی، رویه اجرای صحیح را بر مصالح و منافع فردی و گروهی ترجیح دهند.

اولین و مهمترین شرط
به وجود آمدن رشد اقتصادی
با ثبات و پایدار، وجود ساختار
سالم و کارآمد اقتصادی است.
مادامی که فرآیند عملکرد بازار
از علایم صحیح دستور نگرفته و
به دلایل مختلف مختل شده باشد،
هیچ گونه سیاست گذاری یا ابزار اقتصادی
نمی تواند بر رشد اقتصادی، افزایش اشتغال
و کنترل مداوم تورم کمک کند.
بسیاری از اقتصادهای جهان، به خصوص
اقتصادهای صنعتی و پیشرفته، از سال ها قبل، از
طریق ایجاد قانون و جایگاه مناسب و قدرتمندی
که مانع ایجاد اختلال ها و انحصارها در بازار می شود، به
اصلاح ساختاری بازار و شرایط آن اقدام کرده اند.

دست انحصار همچنان گلوی صنعت بخش خصوصی را می فشارد

امیرحسین طاهرزاده، نایب رییس کمیته سازندگان
پست های فشارقوی سندیکای صنعت برق ایران
و عضو هیات مدیره شرکت فولمن

انحصار چیست و چگونه شکل می‌گیرد؟

انحصار یا مونوپولی (Monopoly) از عبارات کلیدی در علوم اقتصاد و مدیریت است. انحصار شرایطی است که در آن، یک یا چند عرضه‌کننده وجود دارند و عملاً رقابت در این بازارها وجود ندارد و یا بسیار ضعیف است.

انحصار در مقابل رقابت تعریف می‌شود و رقابت وضعیتی است که در آن مجال اعمال قدرت شخصی برای عوامل اقتصادی وجود ندارد، به عبارت دیگر عوامل اقتصادی نمی‌توانند با رفتار خود شرایط کلی بازار را تحت تاثیر قرار دهند.

بنگاه‌ها در صورتی رقابتی هستند که قدرت قیمت‌گذاری نداشته باشند، بلکه قدرت خلاقیت، کار آفرینی و نوآفرینی داشته باشند و ساختار تکنولوژی و فضای کار و تولید را به‌صورتی تغییر دهند که هزینه‌هایشان کاهش یابد تا با رقبای خود بتوانند رقابت کنند.

بازار انحصاری نوعی فعالیت اقتصادی است که در آن فروشنده، قدرت بالایی در تعیین قیمت دارد و تولید و عرضه را به‌گونه‌ای تنظیم می‌کند که با صرف کمترین منابع، بیشترین سود ممکن را نصیب خود می‌کند.

از آنجاکه در بازار انحصاری، رقابتی در کار نیست و استانداردهای اجباری به شکل حداقلی اجرا می‌شوند، کیفیت چندان مورد توجه نیست.

در بازار انحصاری، واحد تولیدی انحصارگر، در رابطه با قیمت کالا و میزان تولید کالا دو نوع تصمیم‌گیری اتخاذ می‌کند:

• اول آنکه می‌تواند قیمت کالای تولید شده را تعیین کند و تعیین مقدار فروش بر اساس این قیمت را برای حداکثر سود، به عهده تقاضای بازار بگذارد.

• دوم آنکه می‌تواند مقدار فروش را تعیین کند و اجازه دهد تقاضای بازار قیمتی را تعیین کند که به ازای آن سود تولیدکننده به حداکثر برسد.

انحصارگر که صاحب بازار انحصاری است، زمانی بازار را در حالت تعادل می‌داند که حداکثر سود را در کوتاه‌مدت به‌دست آورد. اگر انحصار در بازاری غیرتخصصی باشد و عموم جامعه از محصول آن بازار استفاده کنند، عملاً موضوع عرضه و تقاضا یکی از عوامل بسیار مهم و تاثیرگذار در بازار است، لذا در این شرایط، انحصارکننده با تنظیم عرضه به بازار قیمت محصولات خود را به

خریدار تحمیل می‌کند.

در بسیاری از کشورها، شرکت‌های انحصاری به‌دلیل عدم مدیریت صحیح، بهره‌وری پایین هزینه‌های ثابت بالا دارند و لذا بهترین کار، افزایش تولید است که می‌تواند تولید آن‌ها را اقتصادی و سودده سازد. از طرف دیگر افزایش تولید (عرضه) در برابر تقاضا، مشکلات دیگری را برای ایشان به‌وجود می‌آورد، نتیجتاً بهترین راه‌حل را کاهش تولید و شارژ هزینه‌های ثابت، به دوش مصرف‌کنندگان می‌دانند.

برخی از بنگاه‌ها به‌خصوص در بخش خدمات شهری، به علت هزینه‌های سنگین ثابت و صرف شده اولیه (سرمایه‌گذاری) و هزینه‌های نهایی مستهلک‌شده، تنها در یک بازار انحصاری قادر به ادامه فعالیت هستند. شرکت‌های آب، برق، گاز و ... از جمله این نوع بنگاه‌ها هستند.

بنگاه‌ها به دلایل مختلف می‌توانند در موقعیت انحصاری قرار گیرند:

• در مواردی کارایی بالای بنگاه نسبت به سایر رقبا، سبب رشد بنگاه، تمرکز بازار و در نهایت موقعیت انحصاری می‌شود.

• در مواردی دیگر بنگاه‌ها با همکاری، تباری و سازش با سایر رقبایان یا حرکات استراتژیک خود و یا تباری با مراکز تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاران اقتصادی و سیاسی، موفق به انحصار در بازار، اقتصاد، سیاست، مدیریت و ... می‌شوند.

یکی از دلایلی که برخی از بنگاه‌ها و صنایع انحصاری هستند، سرمایه‌گذاری اولیه بالایی است که این صنایع نیاز دارند. ضمن آنکه مشکلات تامین منابع برای این سرمایه‌گذاری‌ها، هزینه‌های ثابت اولیه و جلب مشتری وفادار از معضلات بعدی است. این انحصار با رانت یا فشار یا حتی به‌دلیل تکنولوژی فوق مدرن به‌وجود نیامده است، بلکه صرفاً به این دلیل به‌وجود آمده که شرکت‌های دیگر احساس می‌کنند اگر چنین سرمایه‌گذاری سنگینی را انجام دهند، نمی‌توانند حجم مشتری مورد نیاز برای اقتصادی کردن فعالیت خود را تامین کنند.

دولت‌ها نیز باعث انحصار می‌شوند، یکی به‌صورت مستقیم که خود رسماً انحصار را در حوزه‌ای خاص به‌دست می‌گیرند که به آن انحصار دولتی (Governmental monopoly) می‌گویند و دیگری با پشتیبانی از شرکت‌های

انحصارگر که به آن انحصار به پشتوانه دولت (Governmental Granted monopoly) می‌گویند.

بدین ترتیب گاهی از طرف دولت اجازه تولید انحصاری کالا داده می‌شود و یا به‌وسیله مقررات بازرگانی به وسیله دولت از واحد تولیدی حمایت می‌شود.

متأسفانه در ایران هر دو نوع انحصار وجود دارد، هم انحصار دولتی و نیز انحصار به پشتوانه دولت. با توجه به اینکه دولت و سازمان‌های شبه دولتی حضور وسیعی در اقتصاد دارند و خود نیز از قدرت انحصاری بالایی در بازارهای مختلف برخوردارند، حال به هر نحو و دلیلی که این انحصارها را تحمیل کرده باشند با استفاده از اختیارات خود در تدوین آئین نامه‌ها، مصوبه‌ها و برنامه‌های اقتصادی با هزینه بسیار کم، هم می‌توانند انحصارهای جدیدی به‌وجود آورند و هم می‌توانند انحصارهای موجود خود را حفظ نمایند.

همچنین بخش مهمی از بنگاه‌های انحصاری به دلیل ضرورت حفظ حاکمیت، به دولت سپرده شده است. هر چند تعریف خاصی از مفهوم حاکمیت دولت وجود ندارد، اما به نظر می‌رسد با استفاده از مفاهیمی مانند امنیت ملی، حضور دولت در اداره امور اساسی سیاسی و اقتصادی با مصالح عمومی و... گسترده شده و با این استدلال اداره بنگاه‌های مهمی به دولت سپرده شده است. علاوه بر موضوع فوق، قدرت انحصاری تعداد زیادی از بنگاه‌ها، به خصوص بنگاه‌های بخش خصوصی که دارای قدرت انحصاری شده‌اند، ناشی از رویه حمایتی دولت در تجارت خارجی است. تعرفه‌های بالا، محدودیت مقداری، ضرورت دریافت مجوز عدم ساخت در داخل برای گرفتن مجوز واردات و... از جمله موانعی هستند که سبب افزایش قیمت کالاهای داخلی و ایجاد شرایط انحصاری برای تولید کنندگان داخلی می‌شوند.

نتیجه این اقدامات انحصاری دولت کاملاً مشخص است و تبعات آن سال‌ها است که گریبان‌گیر صنایع کشور است.

حمایت دولت بایستی به‌گونه‌ای باشد که تبعات انحصاری به‌دنبال نداشته باشد. نمونه‌ای از این عملکرد انحصاری را می‌توان در صنعت خودروسازی دید که متأسفانه پس از گذشت

حدود ۵۰ سال کماکان فعالیت خود را در قامت یک مونتاژکار بی‌کیفیت ادامه می‌دهند.

تولیدکنندگان انحصاری ایران از انحصاری بودنشان سوء استفاده می‌کنند و محصولات بی‌کیفیت خود را به لطف حمایت‌های همه‌جانبه دولت (مانند وام سال گذشته برای خرید خودرو) و تعرفه‌های بالای گمرکی هم تراز با قیمت‌های جهانی و گاهی نیز بیش از آن‌ها عرضه می‌کنند. البته دولت برای کنترل قیمت‌های محصولات انحصاری اقداماتی مانند تشکیل شورای رقابت، مرکز ملی رقابت و... انجام داده است اما بنظر می‌رسد این اقدامات تا کنون نتایج ملموسی به همراه نداشته است.

در ایران انحصار فقط در تولید محصولات نیست، متأسفانه بسیاری از سازمانها مانند سازمان امور مالیاتی و سازمان تأمین اجتماعی نیز بگونه‌ای انحصار طلبانه با مودیان و بیمه گذاران ارتباط برقرار می‌کنند بدین معنی که با فشارهای بسیار و نابجا و بدور از قانون، موجبات تخریب و از بین رفتن دسترنج و محاصل زحمات و تلاشهای شرکت‌های تولیدی و پیمانکاری را فراهم میسازند. از طرف دیگر، سازمان ملی استاندارد نیز نظارت مناسبی بر روی محصولاتی که بصورت انحصاری تولید و یا خرید خارجی می‌شوند را ندارد و این خود یکی از دلایل ادامه انحصار و بی‌کیفیتی بیشتر برخی از تولیدات انحصاری است.

متأسفانه از طرف دیگر شرکت‌های دولتی مانند شرکت توانیر نیز با تحمیل قراردادهایی با مفاد یک‌طرفه، مشکلات فراوانی را برای شرکت‌های طرف قرارداد وزارت نیرو به‌وجود آورده، به‌طوری که با تغییرات شرایط اقتصادی چند سال اخیر، خود نیز از ارائه راه‌حل منطقی برای این مشکلات مستاصل شده، بیش از پیش آب بر آسیاب انحصار طلبی دولت در صنعت برق می‌ریزد و باعث تضعیف و از بین رفتن شرکت‌های فعال در این صنعت می‌شود.

یکی از آثار انحصار در همین نوع قراردادهای مشهود است، بسیاری از تولیدکنندگان انحصاری به شرایط بازرگانی این قراردادهای اعتنا نمی‌کنند و شرایط خاص خود را به خریداران تحمیل می‌کنند و با دریافت پیش پرداخت‌های بالاتر و یا اصلاح قیمت‌ها پس از مبادله قرارداد به بهانه تغییرات نرخ ارز و فلزات انحصارطلبی خود را بیش از

پیش به رخ ساین می‌کشند و به همین دلیل در شرایط اقتصادی و بحران‌های مالی جاری، این شرکت انحصاری، آسیب کمتری نسبت به سایر تولیدکنندگان و مخصوصاً پیمانکاران دیده‌اند.

علاوه بر آن شرکت توانیر با برگزاری مناقصه اخیر ۳۱۲ پست فوق توزیع در فازهای مختلف و متعاقباً مناقصه خرید بیش از ۸۰ پست انتقال، خود بر انحصاری‌گری بیشتر دامن می‌زند و عملاً در آینده مشکلات فراوانی را برای پیمانکاران و تولیدکنندگان صنعت برق به‌وجود خواهد آورد.

البته باید به این نکته نیز توجه داشت که خود صنعت برق یک انحصار در دست دولت است که اعلام می‌شود دولت در تلاش است با خصوصی‌سازی این مشکل را رفع کند، البته به‌نظر می‌رسد دولت با این روش خصوصی‌سازی اهداف دیگری را نیز دنبال می‌کند که بعضاً باعث انحصار بیشتر می‌شود که پاره‌ای از آن‌ها به‌شرح ذیل است:

- تامین نقدینگی
- واگذاری شرکت‌های زیان‌ده به بخش خصوصی جهت کاهش هزینه‌های جاری و ثابت
- واگذاری بخشی از سهام شرکت‌ها با ساختار مناسب به بخش خصوصی جهت جلوگیری از نظارت سازمان‌های نظارتی
- واگذاری شرکت‌های زیان‌ده با دارایی‌های قابل توجه (املاک، مستقالات و...) به قیمت پایین جهت تبدیل آن‌ها به نقدینگی به قیمت روز و بهره‌برداری‌های غیر متعارف، در حالی که در کشورهای توسعه یافته دلیل اصلی خصوصی‌سازی، افزایش بهره‌وری است که به‌دلیل مشکلات دولتی بودن قابل دسترس نیست.
- با توجه به اینکه بر اساس سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جهت جلوگیری از ایجاد انحصار توسط بنگاه‌های اقتصادی غیر دولتی از طریق تنظیم قوانین و مقررات تاکید شده است، امید است که دولت با اجرای هرچه سریعتر سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی زمینه ورود بخش‌های خصوصی و تعاونی را به صنایع انحصاری فراهم آورد.
- بهتر است دولت تصدی‌گری را کنار بگذارد و نظارت و کنترل را به‌دست گیرد.

گزارش

2016

شانزدهمین نمایشگاه
بین‌المللی صنعت برق ایران،
پانزدهم آبان‌ماه در محل
دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی
تهران با حضور حمید چیت‌چیان،
وزیر نیرو و هوشنگ فلاحتیان،
معاون وزیر نیرو در امور برق و
انرژی کار خود را آغاز کرد.

گزارشی از شانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی برق ایران

درخشش سندیگای‌ها در بزرگ‌ترین نمایشگاه

در شانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی صنعت برق که تا هجدهم آبان‌ماه و به‌مدت چهار روز برپا بود، ۳۷۸ شرکت داخلی به همراه ۳۰۷ شرکت خارجی از ۲۱ کشور جهان شامل کشورهای چین، اتریش، آلمان، ایتالیا، فرانسه، انگلیس، آمریکا، تایوان، کانادا، امارات، لهستان، اسپانیا، ژاپن، کره جنوبی، روسیه، ترکیه، سوئد، چک، فنلاند، هند و سوئیس شرکت داشتند. در این نمایشگاه حمید چیت‌چیان، وزیر نیرو به‌همراه هوشنگ فلاحتیان، معاونت برق و انرژی در غرفه سندیکا حضور یافتند و در ادامه محمدرضا نعمت‌زاده، وزیر صنعت، معدن و تجارت نیز از غرفه سندیکا بازدید به‌عمل آورد.

همچنین مشاور ارشد وزیر نیرو، مدیرعامل شرکت توانیر، رییس مرکز پشتیبانی آب و برق وزارت نیرو، قائم‌مقام وزیر نیرو، معاون هماهنگی توزیع نیروی برق و مدیرکل دفتر توسعه صادرات وزارت نیرو از دیگر بازدیدکنندگان غرفه سندیکا در شانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی صنعت برق بودند.

به‌علاوه وزیر خارجه کشور توگو، وزیر انرژی تاجیکستان، معاون بازرگانی سفارت ایتالیا و هیات تجاری کره جنوبی از بازدیدکنندگان خارجی غرفه سندیکای صنعت برق ایران بودند و امضای تفاهم‌نامه همکاری سندیکا با انجمن شرکت‌های برق کره جنوبی از دستاوردهای این بازدیدها بود.

در این نمایشگاه علی بخشی، نایب رئیس هیات‌مدیره سندیکا از سخنرانان نشست مشترک هیات تجاری کره جنوبی و شرکت‌های خارجی بود.

در حاشیه شانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی صنعت برق ایران دو نشست مهم با عنوان «راهکارهای ارتقای توانمندی‌های داخلی و توسعه صادرات» و «محیط کسب‌وکار صنعت برق در شرایط پساتحریم با رویکرد اقتصاد مقاومتی» نیز برگزار شد که در نشست اول ستار محمودی قائم‌مقام وزیر نیرو، محمدرضا حقی‌فام معاون هماهنگی توزیع شرکت توانیر، علیرضا کلاهی رییس هیات‌مدیره سندیکای صنعت برق و پیام باقری رییس کمیته توسعه صادرات سندیکا از اعضای نشست بودند و در نشست دوم هوشنگ فلاحتیان معاون وزیر نیرو در امور برق و انرژی، علی میرزاد مدیرکل صنایع برق و الکترونیک وزارت صنعت، معدن و تجارت، علیرضا کلاهی و ولی‌الله بیات رییس کمیته حمایت از ساخت داخل سندیکا به‌عنوان اعضای پانل حضور داشتند.

اختتامیه نمایشگاه برق شانزدهم

در مراسم اختتامیه شانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی صنعت برق ایران که هجدهم آبان‌ماه برگزار شد، ستار محمودی قائم‌مقام وزیر نیرو، هوشنگ فلاحتیان معاون وزیر نیرو در امور برق و انرژی، علیرضا دائمی معاون برنامه‌ریزی و امور اقتصادی وزیر نیرو، آرش کردی مدیرعامل شرکت توانیر، محسن طرزطلب مدیرعامل شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی، علیرضا کلاهی ریاست هیات‌مدیره سندیکای صنعت برق ایران، ماشاالله تابع‌جماعت مشاور وزیر نیرو و سرپرست مرکز روابط عمومی و اطلاع‌رسانی وزارت نیرو، وزیر انرژی و منابع آب کشور جمهوری تاجیکستان، سفیر جمهوری تاجیکستان در تهران و سفیر کشور کره جنوبی در تهران به‌همراه جمعی از مدیران و فعالان صنعت برق کشور حضور یافتند.

در این مراسم ریاست هیات‌مدیره سندیکای صنعت برق ایران ضمن بیان اینکه در نمایشگاه برق امسال شرکت‌های درجه یک بین‌المللی نظیر جنرال‌الکتریک و زیمنس شرکت یافتند و این از تبعات مثبت برجام است، اظهار داشت: بحث گشایش فضای اقتصادی ایران هم فرصت است و هم تهدید. ساماندهی این شرایط کمک مقامات و مسئولین را می‌طلبد که تهدیدها مدیریت شده و فرصت‌ها مورد استفاده قرار گیرد.

علیرضا کلاهی تصریح کرد: بازارهای مالی ضعیف‌ترین بخش کشور است و در این شرایط دشوار مالی مساله فاینانس و سرمایه‌گذاری مستقیم نقش کلیدی دارد که امیدواریم به ابزاری علیه شرکت‌های ایرانی تبدیل نشود. یکی از بزرگترین شرکت‌های آرایشی و بهداشتی جهان برای واردات پوشک به ایران آمده بود و مسئولان برای او شرط کردند که کار تولید باید به دست ایران صورت گیرد. انتظار بخش خصوصی این است که در

تمامی زمینه‌ها مسئولان چنین واکنشی از خود بروز دهند. به‌گفته کلاهی ایران در قلب یک بازار ۶۰۰ میلیونی قرار دارد که کمتر از نیمی از آن از انرژی الکتریسیته برخوردار است و این یک فرصت برای کشور محسوب می‌شود.

کلاهی ادامه داد: صادرات خدمات فنی و مهندسی نیاز به تامین مالی دارد و ما سازوکار آن برخوردار نیستیم. کشور ما بر پایه واردات ساخته شده و همانگونه که وزیر محترم نیرو تاکید کردند، نیاز جدی به یک تغییر پارادایم دارد. بازار داخلی ما اشباع شده و از ظرفیت اضافه برای تولید برخوردار هستیم؛ بنابراین طبیعتاً باید به سمت صادرات متمایل شویم.

وی همچنین به خلط مبحث در موضوع صادرات کشور اشاره کرد و یادآوری کرد: عمده صادرات ما که از آن با عنوان صادرات غیرنفتی یاد می‌کنیم، صادرات مواد و انرژی در قالبی دیگر است اما همکاران ما در صنعت برق کار مهندسی انجام می‌دهند و از این رو صادرات صنعت برق یک صادرات واقعی محسوب می‌شود.

ریاست هیات‌مدیره سندیکای صنعت برق ایران اظهار داشت: یکی از مشکلات ما انحصار است که در قبضه شرکت‌های دولتی و خصوصی قرار گرفته است؛ واحدهایی که از امتیازهای گسترده برخوردار هستند و از آن سهمی برای شرکت‌های دیگر قائل نیستند.

وی در پایان اظهار امیدواری کرد در ۸۹ ماهی که از دولت یازدهم باقی مانده، همه دست‌به‌دست هم دهند تا زیرساخت‌ها را اصلاح کرده و به‌سوی توسعه صادرات پیش روند.

پس از سخنان کلاهی، معاون وزیر نیرو در امور برق و انرژی از مشارکت و حضور پررنگ و توأم با انگیزه در شانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی صنعت برق ایران قدردانی کرد و بیان کرد: ما در شرایطی قرار داریم که صدها شرکت تولیدکننده در بخش‌های مختلف فعال هستند و باید با بهره‌گیری از پیامدهای مثبت پسابرجام و از طریق تعاملات بین شرکت‌های داخلی و خارجی فضای کسب‌وکار را بهبود دهند.

هوشنگ فلاحتیان اضافه کرد: امروز ما با تمایل و انگیزه بسیار بیشتری از طرف شرکت‌های مختلف به‌منظور حضور در بازار ایران مواجه هستیم و این موضوع را با کمال رغبت پذیرا هستیم اما طی آن چند هدف را دنبال می‌کنیم که انتقال تکنولوژی و یافتن بازارهای وسیع‌تر از آن جمله است. امیدواریم شانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی صنعت برق ما را به بخشی از

این اهداف نزدیک کرده باشد و هریک از شرکت‌های حاضر به بخشی از انتظارات و اهداف خود جامه عمل پوشیده باشند.

معاون وزیر نیرو با بیان اینکه همین تعاملات، رفت‌وآمدها و ارائه آخرین دستاوردها و نوآوری‌ها یک موفقیت محسوب می‌شود، گفت: امیدواریم زمانی برسد که تعداد شرکت‌کننده‌ها حتی از مرز هزار شرکت نیز بگذرد. انتظار ما از شرکت‌ها این است که در این فضا تلاش کنند شرکای خوبی برای هم باشند؛ چراکه ما نمی‌توانیم مجرد از شرکت‌های خارجی حرکت کنیم. به‌رحال به روزگاری خواهیم رسید که تمام ظرفیت کار داخلی اشباع شده و برای کار بیشتر باید به‌دنبال همکاری با شرکت‌های منطقه‌ای و جهانی برویم.

وی در ادامه تأکید کرد: صاحبان صنایع مرتبط با برق از نخبگان کشور محسوب می‌شوند و از همه نظر موفق هستند؛ پس چرا این افراد نباید تاجرهای خوبی در سطح جهانی باشند؟ عامل موفقیت ما در آینده تفکری است که نسبت به تفکر جهانی فاصله چندانی نداشته باشد. اینکه ما تا این حد تحت تأثیر قیمت نفت قرار داریم به‌هیچ‌وجه خوب نیست و تولیدکننده‌های موفق است که همه ریسک‌های خود را در یک سبد نگذاشته و مجاری تغذیه‌ای آن متنوع باشد.

فلاحیان تصریح کرد: در کنار هوش فنی و اقتصادی شرکت‌های بخش خصوصی، باید بازرگانی خارجی نیز بیش از پیش گنجانده شود. اگر ما از همین ساعت این پیام را درک کرده و در مسیر آن گام بگذاریم، مطمئناً فضای کسب‌وکار ایران بهبود خواهد یافت.

در بخش بعدی قائم مقام وزیر نیرو با توجه به حضور در نمایشگاه‌های سابق صنعت برق، حاصل زحمات بخش خصوصی را امیدوارکننده و روبه‌رشد ارزیابی کرد و گفت: اقتصاد ایران در حال حاضر استعداد یک جهش را دارد. ایران کشوری با منابع انسانی بسیار قوی است. هریک از مدیران و مسئولان صنعتی ما چه در عرصه دولتی و چه بخش خصوصی مانند یک رئیس‌جمهور تصمیم می‌گیرند. این کار ممکن است در برخی از موارد زیان آور باشد اما حقیقت این است که در اصول نظام‌داری، توان تصمیم‌گیری یک شرط مهم است. این امر نشانگر این است که ما از یک تیم دانشمند و متخصص برخوردار هستیم.

ستار محمودی افزود: پارامتر دیگر کشور ما منابع طبیعی غنی است. همچنین ما از ظرفیت‌های دانشی و آموزشی بالا برخوردار هستیم. از سوی دیگر کشور ما دارای امنیت است و ظرفیت دیگر نیز این است که مردم ما همواره در تکاپوی مسائل وطنی بوده و دغدغه کشور خود را دارند. بنابراین ما مجموعاً استعداد حرکت اقتصادی را دارا هستیم اما جغرافیای خارج از کشور به دلایل سیاسی تمام تلاش خود را انجام می‌دهد که جلوی فعلیت انرژی ایران را بگیرد.

وی خاطر نشان ساخت: اکنون دنیا تاحدودی موانع را از سر راه ما برداشته است اما ما هنوز از موانع ذهنی و ساختاری خود به قوت سابق رنج می‌بریم. نقش بخش خصوصی در زمان تحریم ضدّنی‌هایی بود که بر پیکر تحریم وارد می‌آورد؛ ولی اکنون باید همین کار در راستای صادرات انجام شود.

محمودی ادامه داد: با این شرایط اقتصادی و داده‌های موجود ما باید با ناپایداری داریم. بخش خصوصی ما باید با انسجام و خودباوری بیشتر و شناخت بیشتر از مقررات بین‌المللی و صادرات حرکت کند. در رقابت این

کیفیت است که پایدار است و نه قیمت. همچنین باید‌ها و نباید‌هایی نیز در حیطه وظایف دولت قرار دارد که باید به آنها توجه کند.

قائم‌مقام وزیر نیرو با اشاره به اینکه در اینگونه نشست‌های جمعی پیام‌ها و ایده‌ها خلق شده و در جمع‌های اختصاصی راهکارها یافته می‌شود، اظهار کرد: باید به کمک سندیکای صنعت برق ایران گروه‌ها و جلسات اختصاصی تشکیل شود تا طی آنها به صورت طولانی‌مدت به راهکارهای مناسب برای حل مشکلات موجود دست یابیم. وزارت نیرو به‌عنوان یک پشتیبان و متولی کار می‌کند اما به خدمات بخش خصوصی نیز نیاز دارد. وی تأکید کرد: وزارت نیرو همه دولت نیست. وزارت نیرو و بخش خصوصی باید به کمک هم مشکلات خود را در بخش‌های دیگر دولت پیگیری کنند. ما بایستی با همکاری یکدیگر سوالات اصلی و بزرگتر را حل کنیم و صنعت برق را که حلقه‌ای از زنجیره اقتصاد کشور است، به سوی اقتصاد بهتر سوق دهیم. اگر هر یک از وزارتخانه‌ها با وزارتخانه‌های ذی‌ربط خود همکاری مثبت داشته باشند، به تدریج راه دیپلماسی هم گشوده می‌شود. ستار محمودی در پایان خواستار تشکیل یک گروه حل‌وفصل با همکاری سندیکا و وزارت نیرو شد و تصریح کرد: برکت در این است که ما باهم حرکت کنیم.

در پایان مراسم اختتامیه از ۳۱ غرفه برتر نمایشگاه با اهدای لوح تقدیر، قدردانی به عمل آمد که ۱۷ شرکت از آن‌ها به اعضای سندیکای صنعت برق اختصاص داشت.

در این بخش از شرکت سهامی خاص ایده‌نگاران توسعه پارس در گروه اتوماسیون و ابزار دقیق، شرکت فراب در گروه پیمانکاران، شرکت پارسیان تابلو فجر و شرکت کرمان تابلو در گروه سازندگان تابلو برق، شرکت‌های ایران ترانسفو و آریا ترانسفو قدرت در گروه ترانس‌سازان و شرکت فراکو در گروه خازن و شارژر قدردانی به عمل آمد.

همچنین به شرکت‌های صنعتی لاوان، باسط پژوه تهران، کیان ترانسفو، توس فیوز و قشم ولتاژ در گروه شرکت‌های دانش‌بنیان، شرکت فراگستر بیستون در گروه دکل‌سازان، شرکت‌های خزر کوشا و لامپ پارس شهاب در گروه روشنایی، شرکت پارت برق ایرانیان در گروه سازندگان تجهیزات برقی و نیز شرکت‌های کابل باختر، صنایع سیم و کابل مشهد و شرکت سیم و کابل پیشرو رفسنجان در گروه سیم و کابل لوح‌های تقدیر اهدا شد. گروه مهنا و شرکت مهندسی سازه‌های فلزی یاسان در گروه صادرکنندگان، شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی و شرکت مدیریت شبکه برق ایران در گروه کارفرمایان، گروه پارس سوییج در گروه کلید و سکسیونر و شرکت الکترونیک افزار آزما در گروه کنترل‌سازان نیز از دیگر شرکت‌هایی بودند که به نمایندگان آنها به‌عنوان غرفه‌های برتر نمایشگاهی لوح تقدیر اهدا شد.

علاوه بر این در مراسم اختتامیه شانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی صنعت برق به شرکت‌های توسعه منابع آب و نیروی ایران و سیم و کابل اهر و سازمان انرژی‌های نو ایران (سانا) به‌عنوان شرکت‌هایی که ۵ دوره متوالی در نمایشگاه به‌عنوان غرفه برتر انتخاب شده‌اند، تندیس زرین تعلق گرفت. گفتنی است در مراسم اختتامیه از پانزده کشورهای کره جنوبی، ترکیه و چین نیز به‌عنوان شرکت‌های خارجی برتر نمایشگاه با اهدای لوح‌هایی، تقدیر و قدردانی شد.

گزارشی از سی و یکمین کنفرانس بین‌المللی برق

ضرورت تغییر پارادایم در صنعت برق کشور

سی و یکمین کنفرانس بین‌المللی برق سوم
آبان‌ماه در تالار خلیج فارس پژوهشگاه نیرو
طی مراسمی افتتاح شد و همزمان با افتتاح این
کنفرانس، نمایشگاه جانبی نیز به‌همیت بسندیکای
صنعت برق ایران و با مشارکت ۱۰۰ شرکت داخلی
و خارجی آغاز به کار کرد.

بخش‌های مختلف است. وی در ادامه گفت: کنفرانس برق با بیش از ۳ دهه تجربه پایدارترین کنفرانس علمی کشور است که ایجاد بستری مناسب برای همکاری صنعت و دانشگاه از دستاوردهای آن است. سال گذشته در این کنفرانس مقاله‌ای ارائه شد که پیک سال جاری را پیش‌بینی کرده بود و در مقایسه با ارقام امسال فاصله‌ای بسیار ناچیز داشت. بنابراین کنفرانس برق می‌تواند زمینه‌ساز پیشرفت‌های چشمگیری باشد.

به گفته مدیرعامل شرکت توانیر هزار و ۲۸۰ مقاله به سی‌ویکمین کنفرانس برق ارائه شد و ۱۴۰ نفر از اعضای کمیته‌های علمی کنفرانس این مقالات را بررسی کردند که در نهایت ۳۸۹ مقاله ۳۲ درصد از کل مقالات مورد پذیرش قرار گرفت.

پس از سخنان کردی، معاون وزیر نیرو در امور برق و انرژی اظهار داشت: از دهه ۱۹۷۰ میلادی تاکنون با رشد زیاد مصرف انرژی مبتنی بر سوخت فسیلی مواجه بوده‌ایم اما آینده شاهد رشد پایین‌تر جمعیت و ایجاد تکنولوژی‌های جدید خواهد بود.

هوشنگ فلاحیان با توجه به مطالعات انجام‌شده آینده صنعت برق را قابل پیش‌بینی در قالب ۳ سناریو دانست و اظهار کرد: سناریو اول شامل مدل بازارمحور است، سناریو دوم مدل هماهنگی بین‌المللی و تنظیم‌شده دولتی را مدنظر دارد و سناریو سوم اقدام مستقل کشورها خواهد بود.

این مقام مسئول ساماندهی اقتصاد برق از طریق اصلاح تعرفه‌های فروش انرژی و انشعاب، اعمال تعرفه‌های جدید برای مصارف

سی‌ویکمین کنفرانس برق که به‌همت شرکت توانیر برگزار شد، از حمایت و همکاری سندیکای صنعت برق، شرکت مدیریت برق ایران، شرکت مادر تخصصی ساتکاب، سازمان توسعه برق ایران، شرکت انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های توزیع برق و انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های تولید برق برخوردار بود و حمید چیت‌چیان وزیر نیرو، هوشنگ فلاحیان معاون وزیر نیرو در امور برق و انرژی، علی‌اکبر مهاجری معاونت منابع انسانی و تحقیقات وزارت نیرو، آرش کردی مدیرعامل شرکت توانیر، حسین امیری خامکانی نایب رییس اول کمیسیون انرژی در مجلس دهم، هیات مدیره و دبیر سندیکای صنعت برق به همراه معاونین وزیر نیرو، نمایندگان نهادهای نظارتی، نمایندگان مجلس شورای اسلامی و اساتید، دانشجویان و فعالان صنعت برق کشور در مراسم افتتاحیه آن حضور یافتند.

بخش نخست مراسم افتتاحیه سی‌ویکمین کنفرانس برق با سخنان رییس کنفرانس آغاز شد که ضمن اشاره به زحمات مرحوم قدرت ... حیدری، پدر کنفرانس‌های برق ایران از این استاد بزرگ صنعت برق قدردانی کرده و گفت: دکتر حیدری همواره در ایجاد و ارتقای کنفرانس‌های گوناگون کوشید و این کنفرانس از یادگارهای این مرد بزرگ است.

آرش کردی با بیان اینکه جهان امروز شاهد تحولات شگرف در عرصه برق است، اظهار داشت: صنعت برق ایران بزرگترین شبکه برق در منطقه بوده و دارای شاخصه‌های متعددی اعم از حجم تاسیسات زیر بار، میزان مصرف انرژی و جایگاه جهانی ویژه در

کیفیت و تنوع بخشی به برق است. نایب رییس اول کمیسیون انرژی مجلس تصریح کرد: در اقتصاد برق علاوه بر اموری مثل ارتقای راندمان نیروگاهها و کاهش تلفات و هزینهها، بازار تولید و رابطه تولیدکننده و مصرفکننده نیز به عنوان چالش مطرح است و نیازمند آن هستیم که این رابطه را شفاف سازیم.

وی افزود: شاید علاوه بر ایجاد یک نهاد رگولاتوری که نیاز برق کشور است، به یک سازمان یا نهاد در حوزه وزارت نیرو یا خارج از آن نیز نیاز داریم تا برق حمایتی را خریداری کرده و به مصرفکننده تحت حمایت خود منتقل کند. این نماینده مجلس دهم ادامه داد: این نگاه خدماتی باید به سمت نگاه تولیدی بیاید. تولیدکننده باید قیمت گاز مصرفی را به قیمت واقعی پرداخت کند و مالک برق خود باشد تا در بورس انرژی و صادرات مستقل تر عمل کند.

در بخش بعدی وزیر نیرو با بیان اینکه برای سنجش دستاوردها لازم است شرایطی را که در آن کار می کنیم در نظر بگیریم، اظهار کرد: تکالیف قانونی که برای پرداخت مابهالتفاوت وجود داشته تاکنون پرداخت نشده است اما کارکنان صنعت برق چه وزارت نیرو و شرکت های تابعه آن و چه شرکت های پیمانکاری، مشاوره و سازندگان تجهیزات و چه دانشگاه ها و سایر موارد با خودگذشتگی و فداکاری برای اینکه رفاه مردم با مشکل مواجه نشده و چرخ های صنعت بچرخد کار می کنند.

حمید چیت چیان در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به دستاوردهای صنعت برق با وجود سختی کار در شرایط فعلی اظهار

خارج از الگوی مصرف و مدیریت بهینه هزینه ها، ایجاد نهاد تنظیم مقررات، انتقال تکنولوژی توربین های کلاس H و F به داخل کشور، اجرای بخش بخار نیروگاه های سیکل ترکیبی، ریبورینگ نیروگاه ها و از رده خارج ساختن نیروگاه های فرسوده راندمان پایین، افزایش سرمایه گذاری دولت در شبکه های فوق توزیع و انتقال، رفع موانع سرمایه گذاری خارجی در صنعت برق، تامین منابع مالی لازم برای توسعه انرژی های تجدیدپذیر از طریق سوخت صرفه جویی شده و افزایش عوارض مربوطه، تعویض کنتورهای موجود با کنتورهای هوشمند با اولویت مشترکین دیماندی، توسعه نیروگاه های مقیاس کوچک و پراکنده و تولید همزمان برق، حرارت و آب شیرین را به عنوان راهکارهای بهبود وضعیت فعلی صنعت برق مطرح کرد.

وی همچنین اجرای برنامه های مدیریت بار و مصرف، حمایت از سازندگان تجهیزات برق در برابر واردات کالاهای مشابه ساخت داخل، حمایت مالی و سیاسی از صادرکنندگان و پوشش ریسک های غیرتجاری و اکتساب فناوری را از دیگر راهکارهای حل مشکلات صنعت برق دانست.

در بخش بعدی مراسم حسین امیری خامکانی با بیان اینکه در ۱۰۰ سال گذشته توسعه برق به منظور افزایش رفاه مردم مورد توجه قرار گرفته است، اظهار کرد: اکنون ۱۰۰ درصد جمعیت شهری و بیش از ۹۰ درصد جمعیت روستاها از برق برخوردار هستند و تصور می کنم با توجه به این آمار این شعار عملاً محقق شده و باید شعاری جدید بر سر در وزارت نیرو بنویسیم که آن

نفت و گاز، تاثیر برق در بخش‌های مختلف اقتصادی و تامین زیرساخت‌ها، اتکا به قدرت پیمانکاران در کار، تجدید ساختار، کاهش تلفات و ... موضوعات داخلی صنعت هستند.

آرش کردی افزود: ایجاد تکنولوژی‌های جدید مانند بحث تجدیدپذیرها، مسائل زیست‌محیطی حاکم بر دنیا، موضوعات مربوط به سرمایه‌گذاری خارجی، صادرات، موضوعات مربوط به بهبود شدت انرژی، هوشمندسازی و ... نیز از جمله الزامات خارجی برق هستند.

مدیرعامل شرکت توانیر در ادامه اعلام کرد: اکنون تنوعی در انتخاب‌ها پیش‌روی صنعت برق ایران گشوده شده و اولویت‌هایی وجود دارد. وضعیت صنعت برق به گونه‌ای است که بنا بر اقتضات، قابلیت پذیرش برخی از تحولات را دارد و بنابراین ما با یک پیچیدگی در انتخاب گزینه‌ها مواجه هستیم. شاید اکنون مهم‌ترین وظیفه مسئولین شناخت این پارامترها و اولویت‌بندی و حرکت در این مسیر است. اینکه به یک جمع‌بندی نهایی برسیم، کاری سترگ است و ایجاد یک عرصه تحقیقاتی را می‌طلبد.

وی عنوان کرد: شاید حلقه اتصال گزینه‌های پیش‌روی صنعت برق پژوهش، تحقیق و کنفرانس‌هایی نظیر کنفرانس حاضر باشد. در سال‌های اخیر با حمایت وزیر نیرو تحولات خوبی درحال ایجاد است و آمار خوبی از تحقیقات و طرح‌های انجام‌شده در دست است اما اینکه این تحقیقات تا چه اندازه هم‌سو بوده‌اند، جای بحث دارد. شاید باید گفت بخشی از هم‌سویی بین تحقیقات انجام‌شده مغفول مانده است که باید در آن‌ها تمرکز ایجاد شود. باید محققین صنعت برق را تشویق کرد تا ایجاد یک مرکزیت و محوریت را در پژوهش‌ها بپذیرند. کردی افزود: بحث تقسیم منابع تحقیقاتی و ۱ درصدی که مقرر است به بخش‌های تحقیقاتی به معنای واقعی تعلق گیرد، مقرر است در پژوهشکده‌های گوناگون پژوهشگاه نیرو دنبال شود. در بخش بعدی اختتامیه کنفرانس بین‌المللی برق از پژوهشگاه نیرو به عنوان ارائه‌کننده بیشترین تعداد مقالات درمیان موسسات پژوهشی، شرکت برق منطقه‌ای خراسان و شرکت برق منطقه‌ای تهران به عنوان ارائه‌کننده بیشترین تعداد مقالات درمیان شرکت‌های برق منطقه‌ای، شرکت توزیع نیروی برق مشهد به عنوان ارائه‌کننده بیشترین تعداد مقالات درمیان شرکت‌های توزیع نیروی برق و شرکت مدیریت شبکه برق ایران به عنوان ارائه‌کننده بیشترین تعداد مقاله درمیان سایر شرکت‌ها با اهدای لوح‌هایی تقدیر به عمل آمد.

همچنین از شرکت الکترونیک افزارآزما و شرکت پادرد نیز به عنوان غرفه‌های برتر نمایشگاه جانبی تقدیر و قدردانی شد. شایان ذکر است در پایان این مراسم اعلام شد پژوهشگاه نیرو در کنفرانس سال آینده از بهترین R&D شرکت‌ها حمایت کرده و به شرکت منتخب جایزه‌ای درخور اعطا خواهد کرد.

داشت: در ۳ سال اول دولت یازدهم ۶ هزار مگاوات به ظرفیت تولید کشور اضافه شد که ۲ هزار مگاوات آن به پیک سال ۱۳۹۴ تا پیک سال ۱۳۹۵ برمی‌گردد.

به گفته وزیر نیرو برای اجرای طرح ذخیره عملیاتی اقداماتی جدی انجام شده است. بار پیک صنایع ۹۹۰ مگاوات در روز پیک کاهش یافته و در طول تابستان این مقدار بالغ بر هزار و ۳۲۰ مگاوات است.

چیت‌چیان به‌عنوان دیگر اقدام دولت تصریح کرد: مجموعاً ۳ هزار و ۹۰ مگاوات کاهش پیک داشته‌ایم که اگر این اقدام انجام نمی‌شد با ۳ هزار مگاوات خاموشی روبه‌رو می‌شدیم. این مقام مسئول در ادامه با اشاره به اینکه نمونه‌های تغییر پارادایم را در سال ۹۵ لمس کرده‌ایم، گفت: ما تصور می‌کنیم وقتی مصرف اضافه می‌شود، باید ظرفیت‌های تولید، توزیع و انتقال را ارتقا دهیم اما این نگاه درستی نیست. صنعت برق امسال درجهت مدیریت بار مصرف تلاش کرد. البته این طرز فکر هم غلط است که هرچه بر مصرف افزوده شود می‌توان با همین شیوه‌ها آن را مدیریت کرد.

وی افزود: ما حتماً نیازمند آن هستیم که ظرفیت‌های تولید، توزیع و انتقال را افزایش دهیم اما در کنار آن باید مدیریت مصرف نیز اتفاق بیفتد.

به گفته چیت‌چیان حرکت به سمت کاهش هزینه تمام‌شده برق به‌همراه کاهش انتشار آلاینده‌ها و گازهای گلخانه‌ای که مهم‌ترین راهکار آن ایجاد رقابت واقعی در بازار است، تامین مالی خارجی، ارتقای بازدهی نیروگاه‌ها، کاهش تلفات و استفاده از منابع تجدیدپذیر از شیوه‌های تغییر پارادایم در صنعت برق است که باید تلاش کنیم حتماً محقق شود.

چیت‌چیان گفت: یکی از نمونه‌های تغییر پارادایم در صنعت برق استفاده از منابع تجدیدپذیر است. اکنون در مراکش، امارات، ابوظبی، چین و ... قیمت برق بادی حدود ۳ سنت است و برق خورشیدی نیز به مبلغ ۲/۵ سنت به فروش می‌رود. وزارت نیرو حتماً از توسعه انرژی‌های نو حمایت خواهد کرد.

پس از مراسم افتتاحیه کنفرانس، آیین افتتاح نمایشگاه جانبی کنفرانس با حضور وزیر نیرو، معاون وزیر نیرو در امور برق و انرژی، مدیرعامل شرکت توانیر و مدیران ارشد و دست‌اندکاران صنعت برق کشور برگزار شد.

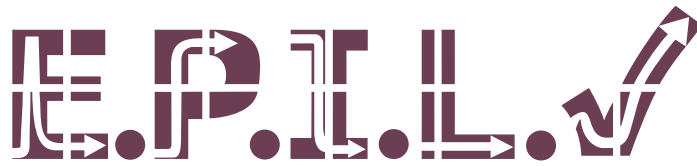
پایان سی و یکمین کنفرانس بین‌المللی برق

کنفرانس بین‌المللی برق پس از سه روز و در تاریخ پنجم آبان ماه پایان یافت. در مراسم اختتامیه، ریاست کنفرانس به الزاماتی که در صنعت برق با آن‌ها تعامل می‌کنیم، اشاره کرده و اظهار داشت: این الزامات به دو قسم داخلی و خارجی تقسیم می‌شوند. فرهنگ و نوع مصرف، اقتصاد حاکم، موضوعات مرتبط با قیمت فروش و تکلیفی، رشد بار سریع، افزایش حساسیت مشترکین به پایداری برق، برخورداری کشور از

پرتاز آگهی

شرکت آزمایشگاه‌های صنایع انرژی

اپیل، آزمایشگاهی در قلب شبکه جهانی ILAC

شرکت آزمایشگاه‌های صنایع انرژی (اپیل) پس از ماه‌ها تلاش و پشت سر گذاشتن ممیزی برای کل اسکوپ ISO/IEC 17025 تایید صلاحیت شده خود توسط NACI، در اواخر تابستان سال ۱۳۹۵ موفق شد به شبکه جهانی ILAC بپیوندد.

بابک دنیادیده مدیر بازرگانی شرکت اپیل در گفتگو با روابط عمومی سندیکای صنعت برق ایران با بیان این مطلب عنوان می‌دارد: (ILAC (International Laboratory Accreditation Cooperation) یک همکاری بین‌المللی بین طرح‌های مختلف تایید صلاحیت آزمایشگاه‌ها است که در سراسر جهان اجرا می‌شود. وی همچنین خاطر نشان می‌سازد: ILAC که به صورت یک کنفرانس و با هدف توسعه همکاری‌های بین‌المللی برای تسهیل تجارت از طریق ارتقاء پذیرش نتایج کالیبراسیون و آزمون‌های تایید صلاحیت شده است، در سال ۱۹۷۸ آغاز به کار کرده و در سال ۱۹۹۶ با امضای تفاهم‌نامه آمستردام توسط

نمایندگان ۴۴ کشور به عنوان همایش همکاری‌های بین‌المللی آزمایشگاهی رسماً شکل گرفته‌است. به گفته این مسئول شرکت اپیل، تفاهم‌نامه مذکور اساس توسعه بیشتر ارتباطات و زمینه برقراری قرارداد شناسایی چند جانبه نتایج آزمایشگاهی در میان اعضا را فراهم می‌آورد. این امر از طریق توسعه شبکه جهانی آزمایشگاه‌های کالیبراسیون و تایید صلاحیت شده توسط سازمان‌های تایید صلاحیت‌کننده امضاکننده قرارداد ILAC ارزیابی و شناسایی، منجر به مهیا ساختن زیربنای فنی محکمی برای تجارت بین‌الملل می‌شود. از این رو کالاهای آزمون شده در آزمایشگاهی که توسط امضاکنندگان این قرارداد تایید صلاحیت شده‌اند، از نظر تمام دیگر کشورهای امضاکننده این قرارداد مورد پذیرش قرار می‌گیرد.

ایپیل دیروز، ایپیل امروز، ایپیل فردا

در خصوص پیشینه و زمینه فعالیت شرکت ایپیل سید محسن میرصدری قائم مقام مدیرعامل این شرکت اظهار می‌دارد: ایپیل که به‌عنوان آزمایشگاه بخش خصوصی در سال ۱۳۷۹ توسط اعضای سندیکای صنعت برق ایران تاسیس شد، هم‌اکنون دارای قریب به ۸۰ سهام‌دار است که به‌جز دانشگاه‌های امیرکبیر، تهران، علم و صنعت و شهید عباسپور، عمدتاً تولیدکنندگان تجهیزات برق و الکترونیک را شامل می‌شود.

میرصدری تصریح می‌دارد: شرکت ایپیل با این سیاست آغاز به کار کرد تا با امکانات موجود در کشور، آزمایشگاهی مرجع و قابل رقابت با آزمایشگاه‌های بین‌المللی را بنیان سازد. اما نظر به هزینه بالای حمل و نقل تجهیزات برای سازندگان و نیز دشواری مدیریت کار در چندین آزمایشگاه ما را بر آن داشت تا با گسترش امکانات یک آزمایشگاه مرجع در کشور، تنها در موارد استثنا و بسیار پرهزینه برون‌سپاری به آزمایشگاه‌های خارجی صورت پذیرد. نهایتاً ایپیل با اخذ وام‌هایی سنگین و افزایش سرمایه سهامداران، موفق به توسعه امکانات خود شد.

وی با بیان این مطلب می‌افزاید: شرکت ایپیل در مرحله بعدی توجه به اعتبار آزمایشگاه را با اقدام نسبت به اخذ مدارک گوناگون برای اثبات شایستگی و بی‌طرفی خود در دستور کار قرار داد. در همین راستا این شرکت در سال ۱۳۸۹ موفق شد برای اولین بار در ایران استاندارد ISO IC 17025 را دریافت کند.

میرصدری چالش بعدی شرکت ایپیل را در آن زمان بحث صادرات دانسته و توضیح می‌دهد: مشتریان ما پس از اخذ تاییدیه از آزمایشگاه ایپیل نسبت به صادر کردن محصول خود به کشورهای خارجی اقدام می‌کردند اما با توجه به عدم اتصال ایپیل به شبکه جهانی ILAC، در کشورهای مقصد به مشکل برمی‌خوردند. وی خاطر نشان می‌سازد: در آن زمان اتصال به شبکه جهانی به‌دلیل تحریم‌های جهانی علیه ایران ممکن نبود، اما پس از برجام موفق شدیم به‌سرعت مراحل ممیزی را طی کرده و اکنون بیش از یک ماه است که شرکت ایپیل به شبکه جهانی متصل شده است. با کسب این موفقیت، در حال حاضر هر شرکت با دریافت تاییدیه از آزمایشگاه ایپیل، بدون هیچ مشکلی قادر به ارائه محصول خود در سایر دنیا خواهد بود. وی در ادامه عنوان می‌دارد: متأسفانه به‌دلیل تحریم و مسائل دیگر اداره استاندارد ما این فرآیند را طی نکرده و به عضویت ILAC درنیامده است. این امر سبب شد ایپیل زیرمجموعه کشورهای دیگر نظیر ایتالیا، آلمان و روسیه شویم و از سوی آن‌ها به شبکه جهانی متصل شویم.

قائم‌مقام مدیرعامل شرکت ایپیل در خصوص گستره و محدوده فعالیت این شرکت و اقسام تست‌های قابل ارائه در آن، ضمن تأکید بر آنکه در حال حاضر ایپیل در حوزه صنعت برق آزمایشگاه‌های بسیاری را در زمینه تابلو برق، کلید و سگسیونر، کنتور برق، لامپ و چراغ و LED

ILAC در یک نگاه

ILAC یک اتحادیه بین‌المللی مهم برای توسعه روش اجرایی و فعالیت‌های تایید صلاحیت آزمایشگاه‌ها است و در ارتقاء تایید صلاحیت آزمایشگاه‌ها، شامل آزمایشگاه‌های کالیبراسیون (با استفاده از ISO IEC 17025)، آزمایشگاه‌های تست و آزمون (با استفاده از ISO / IEC 17025)، آزمایشگاه‌های پزشکی (با استفاده از ISO 15189) و سازمان‌های بازرسی (با استفاده از استاندارد ISO IEC 17020) به عنوان ابزاری برای تسهیل تجارت، کمک به توسعه سیستم‌های تایید صلاحیت و شناسایی امکانات آزمون صلاحیت‌دار در سراسر دنیا نقش عمده دارد.

دنیادیده هدف نهایی ILAC را ارتباط تنگاتنگ بین صنعت با مراجع علمی می‌داند بطوریکه این ارتباط منتج به نتایج یکسان در تمامی آزمایشگاه‌های معتبر خواهد شد که این نتایج مورد قبول در کلیه کشورهای جهان می‌باشند. وی می‌افزاید: این روش، هدف تجارت آزاد یک محصول را برآورده ساخته که همانا تولید محصولی است که مورد تست قرار گرفته و مورد قبول در تمامی اقصی نقاط جهان باشد. این مهم بسیاری از تولیدکنندگان داخلی را از ارسال تجهیزات به خارج از کشور و انجام هزینه‌های گزاف آزمایشگاه‌های بین‌المللی و خروج ارز از کشور بی‌نیاز کرده و با شکوفا ساختن تولید داخلی الزامات مورد نیاز کارفرمایان را برآورده می‌کند.

شایان ذکر است ILAC در زمینه‌های زیر فعالیت می‌کند:

- تدوین و هماهنگ سازی نحوه تایید صلاحیت آزمایشگاه‌ها و شرکت‌های بازرسی
- ترویج تایید صلاحیت آزمایشگاهی و بازرسی در میان صنایع، دولت‌ها، تدوین کنندگان مقررات و مصرف کنندگان
- مساعدت و حمایت از سیستم‌های تایید صلاحیت در حال تشکیل به رسمیت شناختن امکانات آزمایشگاهی و بازرسی از طریق توافقنامه ILAC و در نتیجه تسهیل پذیرش داده‌های مربوط به آزمون، بازرسی و کالیبراسیون همراه کالاها در مرزهای کشورهای مختلف

فروشندهگان آن دچار سردرگمی می‌شدند. شرکت اپیل سریعاً نسبت به احداث آزمایشگاه مرتبط اقدام به عمل آورد که این کار در راستای مقابله با مشکلات تحریم کمک بزرگی محسوب می‌شد. اکنون تست تجهیزات ضد انفجار و ممیزی تولید آن در ایران انجام می‌شود و نتایج پس از ارسال به اتحادیه اروپا تایید می‌شود. اگر حمایت بیشتری صورت بگیرد، شرکت اپیل و دیگر آزمایشگاه‌ها این توانمندی را دارند که ایران را در رابطه با تست تجهیزات برقی بی‌نیاز سازند.

قائم‌مقام مدیر عامل شرکت اپیل در پاسخ به این سوال که خودکفایی در انجام تست‌های صنعت برق چه اثری بر کاهش هزینه شرکت‌ها و اقتصاد ملی خواهد داشت گفت: اکنون به واسطه ارسال تست به کشورهای دیگر، سالانه میلیون‌ها دلار ارز از کشور خارج می‌شود. وی در این خصوص تصریح می‌کند: تقبل هزینه چند هزار دلاری حمل و نقل و حضور ناظر توسط تولیدکنندگانی که به فناوری ساخت تجهیزات دست یافته‌اند موجب خواهد شد به علت قیمت تمام‌شده بالاتر قادر به رقابت با تجهیزات کشورهای مثل چین نباشند. ضمن آنکه نباید از نظر دور داشت در صورت ایجاد امکان تست در داخل کشور، استقبال سرمایه‌گذاران خارجی نیز به سرمایه‌گذاری در صنعت برق ایران بیش از پیش خواهد شد.

سید محسن میرصدری علاوه بر این ارزیابی را یکی از دیگر فواید انجام تست در داخل کشور توصیف می‌کند و دریافت درخواست تست تجهیزات از کشورهای اطراف ایران را در حال حاضر امکان‌پذیر می‌داند. وی به عنوان نمونه از دریافت تست از عربستان از طریق ایتالیا خبر داده و می‌افزاید: آزمایشگاه‌های ایتالیایی به دلیل فاصله زیاد، انجام تست‌های عربستان را در داخل ایران مقرون به صرفه‌تر دانسته و آن‌ها را به عهده شرکت اپیل می‌گذارند. بنابراین این فعالیت اقتصادی هم به مثابه صادرات خدمات فنی-مهندسی است و هم برای کشور نوعی اعتبار به حساب می‌آید. برخورداری از آزمایشگاه‌های مجهز در کشورهای خارجی نوعی افتخار برای وزارت نیرو و انرژی این کشورها محسوب می‌شود. میرصدری در پایان اظهار داشت: امیدوار هستیم این نوع آزمایشگاه‌های ملی و زیرساختی هرچه بیشتر و بهتر در کشور ایجاد شود و شرکت اپیل نیز بتواند به اعضای سندیکای صنعت برق به عنوان موسسان اصلی شرکت خدمات بیشتری ارائه دهد.

و روشنایی، رله و حفاظت، سیم و کابل و ... ایجاد کرده است اذعان می‌داد: اما مهم‌ترین نقیصه‌ای که نه فقط اپیل، بلکه مجموعه آزمایشگاه‌های کشور با آن مواجه هستند، آزمایشگاه قدرت است.

وی با مهم و حیاتی و قلمداد کردن تاسیس آزمایشگاه قدرت در عین حال بر هزینه‌بری بسیار زیاد این قسم از آزمایشگاه‌ها اشاره داشته و می‌افزاید: از ابتدای تاسیس شرکت اپیل مقرر بود آزمایشگاه قدرت در آن ایجاد شود و تجهیزات و دانش فنی آن خریداری شد اما به دلیل هزینه‌ای بالغ بر ۳۰ میلیون یورو و عدم بازگشت سریع این سرمایه این کار به سرانجام نرسید.

میرصدری در همین رابطه با اظهار تاسف از رونق اندک این بخش از صنعت در کشور و میزان تولید پایین آن، تبیین می‌سازد به علت آنکه کمتر شرکتی از توانمندی تامین هزینه‌های بالای تست قدرت برخوردار است، در نتیجه حتی در صورت ایجاد آزمایشگاه قدرت در کشور نمی‌توان تعرفه انجام تست را مطابق با تعرفه‌های خارجی تعیین کرد. ضمن اینکه تنها آزمایشگاه در تعیین تعرفه دخیل نبوده و نهادهایی چون شرکت توانیر و پژوهشگاه نیرو نیز در آن اعمال نظر می‌کنند.

این عضو مسئول در شرکت اپیل در شرح روند توسعه آتی این شرکت با ابراز امیدواری از امکان بالای احداث آزمایشگاه قدرت در ایران می‌گوید: نهایتاً ما به همراه پژوهشگاه نیرو شرکتی به نام آزمایشگاه بین‌المللی برق و انرژی تشکیل داده‌ایم که سهام آن مربوط به شرکت اپیل، پژوهشگاه نیرو، صندوق پژوهش و فناوری و سهام کوچکی نیز وابسته به جهاد دانشگاهی دانشگاه علم و صنعت است.

وی تاکید کرد: ما از حدود سال ۱۳۸۰ برای احداث آزمایشگاه قدرت اقدام کردیم اما کار به دلیل هزینه بالا، این روند متوقف شد؛ این در حالی است که کشورهای دیگر بسیار دیرتر از ایران به فکر افتادند و در فاصله‌ای کوتاه‌تر به این موفقیت نائل آمدند. مثلاً کشور ترکیه در سال ۲۰۰۸ برای راه‌اندازی آزمایشگاه قدرت دورخیز کرد و در سال ۲۰۰۹ با هزینه‌کرد بلاعوض و حمایت‌های دولت ترکیه آن را به بهره‌برداری رساندند.

میرصدری با بیان این مطلب خاطر نشان کرد: در گذشته ایران در زمینه‌های گوناگون دچار کمبود بود؛ مثلاً قابلیت تست تجهیزات ضد انفجار که هم در صنعت نفت و گاز و هم در صنعت برق کاربرد دارد، در ایران وجود نداشت و کارفرمایان در رابطه با انتخاب کالای غیرتقلبی و یافتن

مقالات

حسابداری مدیریت اثر بخش و چالش‌های پیش رو

غلامرضا علیمزادی؛ حسابدار رسمی

عوامل موثر بر اثربخشی سیستم حسابداری مدیریت

در واکاو این موضوع باید ابتدا تعریفی از حسابداری مدیریت داشته باشیم و آن عبارتست از فرآیند شناسایی، اندازه‌گیری، گردآوری، تفسیر و ارائه اطلاعات مالی و سایر اطلاعات کمی و کیفی مرتبط که توسط مدیریت به منظور برنامه‌ریزی، کنترل و ارزیابی عملیات در درون یک واحد تجاری مورد استفاده قرار می‌گیرد.

همانطوری که در تعریف مشهود است حسابداری مدیریت با تاکید بر مقاصد درون سازمانی و به منظور کمک به سازمان در جهت دستیابی به هدف‌های مورد نظر از طریق تصمیم‌گیری‌های مناسب خدمت می‌کند. در ادامه و برگرفته از تعریف بالا؛ شناسایی، اندازه‌گیری و جمع‌آوری اطلاعات مالی و غیرمالی مرتبط با عملیات، یکی از مهمترین چالش‌های استقرار حسابداری مدیریت است. به طوری که برای مثال ثبت صحیح رویدادهای مالی اگرچه ابتدایی و شاید در نگاه اهل فن پیش پا افتاده به نظر رسد، ولی اولین گام در پیشگیری انحراف از پردازش اطلاعات قابل اتکاست و با اینکه فرآیند اندازه‌گیری در حسابداری مدیریت مهمترین عامل برای ارزیابی عملکرد تلقی می‌شود. چراکه هر چیزی را نتوانیم اندازه‌گیری کنیم (در قالب اعداد و ارقام) نمی‌توانیم آن را کنترل کنیم و آنچه را که نتوانیم کنترل کنیم نمی‌توانیم مدیریت کنیم. همچنانکه می‌دانیم فرآیند تصمیم‌گیری عمدتاً با رویدادهای جاری و آتی سر و کار دارد. این رویدادها به نوبه خود با موضوعاتی از قبیل پیش‌بینی و برآورد همراه هستند و در مباحث مربوط به پیش‌بینی‌ها، رویدادهای گذشته به ویژه در خصوص مفاهیمی همچون گرایش‌ات اقلام هزینه، نقشی بسزا و مهم ایفا می‌کنند.

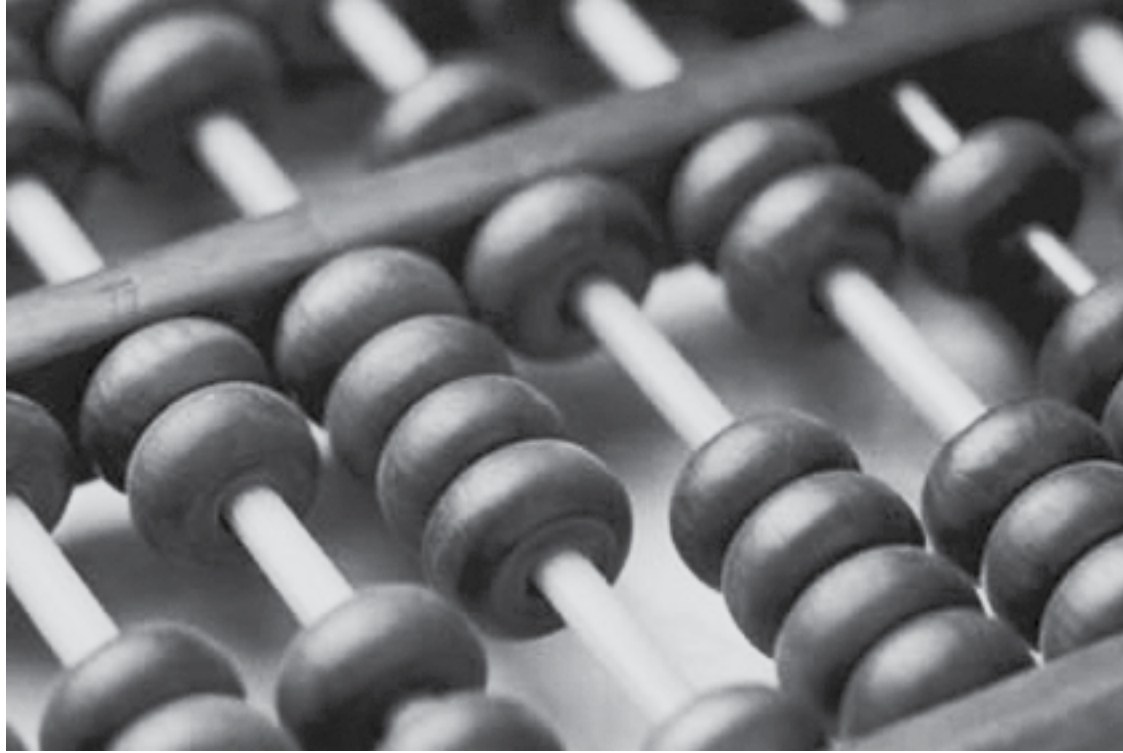
لذا اطلاعات تاریخی مربوط به هزینه‌ها و بهای تمام شده محصولات از مهمترین اطلاعات پایه‌ای مورد نیاز در عرصه حسابداری مدیریت تلقی می‌شوند و فقدان اطلاعات صحیح در این خصوص (که کسب آنها خود مستلزم صرف و تخصیص بودجه و زمان کافی برای پردازش است) منجر به دریافت نتایج نادرست خواهد شد. از این رو این مفاهیم از بار اطلاعاتی بسیار زیادی برخوردار بوده و زمان زیادی نیز از وقت حسابداران صنعتی و مدیریت را به خود اختصاص می‌دهد و حتی ضرورت به کارگیری پایگاه داده مناسب در درون سازمان‌ها را یادآور می‌شود. ولی نکته حائز اهمیت اساسی در اینجا، اطمینان از صحت اطلاعات مالی مندرج در حساب‌ها و عاری از اشتباه بودن

مقدمه

امروزه در جهان در حال تغییر مداوم کنونی و در محیط پیچیده و رقابتی اقتصاد و تجارت، نقش کلیدی اطلاعات به ویژه اطلاعات قابل اتکا بر هیچیک از فعالان اقتصادی پوشیده نیست. همچنین شرایط نامساعد و پایدار رکود حاکم بر اقتصاد کشور، نگاه‌ها را به سمت بازارهای بین‌المللی و استفاده از فرصت‌های رشد و سودآوری جدید متمرکز کرده و بیش از پیش مدیران سازمان‌ها و شرکت‌های داخلی را نیازمند اطلاعات قابل اتکا برای تصمیم‌گیری کرده است.

از گذشته تا به امروز تمامی سازمان‌ها، شرکت‌ها و مدیران فعال در عرصه اقتصادی دست کم در دو موضوع تعیین اهداف سازمانی و اطلاعات لازم جهت دستیابی به اهداف تعیین شده، دارای نقطه اشتراک بوده و اطلاعات قابل اتکا همواره ابزار و راهنمای اصلی در مسیر دستیابی به آرمان‌های سازمانی آنها است. آنچه که مسلم است تاکید بر اطلاعات قابل اتکا به دلیل نقشی است که این اطلاعات در فرآیند تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی و کنترل ایفا می‌کند.

بر همین اساس است که حسابداری مدیریت به عنوان بخشی از سیستم اطلاعات مدیریت می‌تواند جایگاه ویژه و تعیین کننده‌ای در فرآیند تصمیم‌گیری مدیریت داشته باشد که این مهم در معدودی از شرکت‌های بزرگ مورد توجه قرار گرفته و در بسیاری از شرکت‌ها به دلایل مختلف با اقبال کمتری مواجه بوده و یا در برخی شرکت‌ها فقط به صورت شکلی بروز و ظهور داشته، لیکن به لحاظ محتوایی فاقد اثربخشی لازم در فرآیند تصمیم‌گیری مدیریت بوده است.

دریافتی منطبق با ویژگی‌های مورد بحث این نوشتار، می‌تواند موجبات اتخاذ بهترین تصمیمات مدیریت را فراهم آورده و آنها را در رسیدن به اهداف و آرمان‌های سازمانی خویش نافل می‌کند.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

شرکت‌ها و فعالان اقتصادی برای ماندن در عرصه تجارت و اتخاذ استراتژی‌های مناسب و رقابت در کسب سهم خود از بازار کالاها و خدمات نیازمند اطلاعات قابل اتکا برای تصمیم‌گیری هستند لیکن بسیاری از آنها با دستیابی به اطلاعات مزبور فاصله زیادی دارند. برای دسترسی به اینگونه اطلاعات، آمادگی و آشنایی آنها با چالش‌های پیش رو و فراهم آوردن زمینه‌های لازم جهت استقرار سیستم حسابداری مدیریت اثربخش مهمترین اقدام در جهت کسب موفقیت و دستیابی به اهداف سازمان بوده و از هدر رفتن منابع جلوگیری خواهد کرد. بررسی و اعتباردهی صورت‌های مالی از منظر حسابرسی مستقل، ایجاد زمینه‌های لازم جهت دسترسی به اطلاعات پایه‌ای مورد نیاز حسابداری مدیریت اعم از اطلاعات مالی و غیرمالی مرتبط، دسترسی به پایگاه داده‌ها و سیستم‌های نرم‌افزاری متناسب با فعالیت شرکت‌ها، دسترسی به افراد با صلاحیت حرفه‌ای لازم در مرحله ایجاد و طراحی زیرساخت‌ها و دسترسی به نیروی انسانی متخصص در مرحله اجرا، عزم و اراده مدیریت ارشد شرکت‌ها، آشنایی با نتایج مفید استفاده از سیستم حسابداری مدیریت و کنترل عوامل مواجهه با تغییر در درون سازمان‌ها را می‌توان از مهمترین عوامل موثر و زمینه‌ساز برای دستیابی به اطلاعات قابل اتکا از طریق استقرار سیستم حسابداری مدیریت خواند.

رو توجه به جذب و پرورش نیروی انسانی ماهر و آشنایی ایشان با مباحث مربوط به این حوزه از دیگر اولویت‌های ورود به عرصه مباحث تکنیکی و جدید حسابداری مدیریت است.

نکته مهم دیگر در اثربخش نبودن یک سیستم حسابداری مدیریت مقاومت بعضی مدیران عملیاتی و کارکنان شرکت‌ها در مواجهه با تغییر و حتی مقابله با آن بوده که می‌توان از آن به عنوان آفتی برای اجرای صحیح و محتوایی سیستم حسابداری مدیریت نام برد. علاوه بر اراده قاطع مدیریت ارشد شرکت‌ها، بالا بردن سطح آگاهی مدیران از طریق توصیف دقیق مزایا و نتایج مفید حسابداری مدیریت و نقش ویژه آن در بهبود کارایی عملیات و ارزیابی عملکرد می‌تواند راهی برای گذر از مشکلات موجود در مسیر دستیابی به اطلاعات قابل اتکا باشد.

اگر چه مباحث مربوط به حسابداری مدیریت از گذشته به صورت تئوریک در دروس دانشگاهی و در سایر مراکز و محافل علمی و آموزشی در داخل کشور تدریس و ارائه شده است لیکن چندی است که این حوزه مورد توجه بیشتری در میان بعضی شرکت‌ها و اعضای هیئت مدیره آنها قرار گرفته هرچند که ممکن است کفایت و اثربخشی لازم را نداشته باشد. مباحثی همچون تجزیه و تحلیل هزینه، سود و حجم فعالیت، ارزیابی و کنترل نتایج واقعی عملیات، تعیین میزان عدم کارایی منابع، قیمت‌گذاری محصولات، تصمیمات مربوط به توقف یا ادامه تولید یک محصول یا یک خط تولید، تصمیمات مربوط به خرید یا ساخت، هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت، هزینه‌یابی بر مبنای هدف و بسیاری مباحث جدید دیگر از جمله ابزارهای حسابداری مدیریت تلقی گردیده که تجهیز شرکت‌ها و مدیران آنها به این ابزارها و اطلاعات

آنهاست و نقش حسابرسان مستقل در حسابرسی و اطمینان بخشی و اعتباردهی به اطلاعات مالی مندرج در صورت‌های مالی شرکت‌ها را آشکار کرده و اهمیت ویژه آن را متذکر می‌شود.

به این ترتیب سودمندی اطلاعات حسابداری مدیریت، به خصوصیات کیفی اطلاعات حسابداری اعم از مربوط بودن، قابل اتکا بودن، قابل مقایسه بودن و ویژگی‌های دیگری از جمله قابلیت اندازه‌گیری اطلاعات اعم از تاریخی، جاری و آتی و به موقع بودن آنها بستگی دارد که این امر ایجاد زیرساخت‌های اطلاعاتی و عملیاتی لازم را ضروری کرده و به عنوان اولویت و پیش‌نیازی برای دستیابی به اطلاعات قابل اتکا و اثربخشی کار حسابداری مدیریت محسوب می‌شود.

از طرفی با فرض وجود زیرساخت‌های اطلاعاتی و عملیاتی لازم، بسیاری از شرکت‌های داخلی به ابزارهای لازم از جمله سیستم‌های کامپیوتری و سایر نرم‌افزارهای متناسب با عملیات خود و نیازهای مدیریت در این زمینه مجهز نیستند و یا سیستم‌های آنها یکپارچگی لازم را در ثبت و گردش اطلاعات ندارند و یا در مباحث مهمی همچون بودجه جامع عملیاتی و بهای تمام شده محصولات به عنوان کلیدی‌ترین اطلاعات مورد نیاز حسابداری مدیریت پشتیبانی لازم و منطبق با استانداردهای حسابداری را نمی‌کنند.

از دیگر چالش‌های پیش روی شرکت‌ها در استقرار حسابداری مدیریت و دستیابی به اطلاعات قابل اتکا، کمبود نیروی انسانی متخصص و متعهد است. افرادی که قابلیت‌های حرفه‌ای لازم و دانش کافی برای طراحی سیستم‌های اطلاعات مدیریت یا حتی تصدی عنوان حسابدار مدیریت را ندارند. از این

مبانی حقوقی تعلیق قهری پیمان و کاشفیت ابلاغ کارفرما «با تکیه بر رویه سازمان برنامه و بودجه»

حمید حسین زاده^۱

عضو هیات مدیره و معاون تحقیق و توسعه موسسه حقوقی تربیل اچ اینترنشنال

hosseinzadeh.h@tripleh-int.com

امیر مرتضی^۲

مدیر ارشد پروژه در صنعت برق کشور

Amir.Morassaei@gmail.com

مقدمه

یکی از چالش برانگیزترین مقوله‌های قراردادی، خاصه در قراردادهای صنعت، احداث و انرژی، بحث تعلیق کار (نه تعلیق عقد^۱)، ناشی از برخورد عوامل اجرائی پروژه با معارض و به تبع آن، توقف عملیات اجرائی است. این موضوع در «تبصره دو» از «بند الف» ذیل «ماده ۲۸» شرایط عمومی پیمان همسان رایج (متداول، نه متعارف) سازمان برنامه و بودجه پیش‌بینی شده است. لیکن به دلیل وضع ساختاری «ماده ۴۹»، در نگاه اول، چنین به نظر می‌رسد که، آثار مترتب بر تعلیق، صرفاً با ابلاغ کارفرما محقق می‌شود. در واقع، ظاهر عبارت صدر «بند الف» از «ماده ۴۹» شرایط عمومی پیمان، افاده چنین معنایی می‌کند. لیکن با مذاقه در متن و کشف قراین امر (از جمله، بند آخر «ماده ۴۳») و توسل به مبانی و اصول کلی حقوقی مشخص می‌شود که متن مورد اشاره، در صدر «بند الف» از «ماده ۴۹»، به طور صریح، به ابلاغ تأسیسی و در سایر موارد، به صورت ضمنی با ارجاع به «ماده ۴۹»، در جای جای آن، به ابلاغ اجرائی، اشاره کرده است. از این رو در این مقاله، ضمن تحلیل انواع ابلاغ تعلیق و آثار مترتب بر هر یک، وضعیت «تبصره دو» از «بند الف» ذیل «ماده ۲۸» شرایط عمومی پیمان و تعامل آن با «ماده ۴۹» و نتیجتاً ترتب آثار تعلیق، بدون ابلاغ کارفرما نیز، به تفصیل بیان شده است.

طرح موضوع مسأله پیش‌رو

استاد ابراهیم اسماعیلی هرسی، از صاحب‌نظران حقوق صنعت، احداث، انرژی، در باب شرایط تحویل کارگاه، بیان داشته‌اند: «کارگاه که از سوی کارفرما به پیمانکار تحویل می‌شود، باید دارای شرایط زیر باشد: اولاً، کارگاه باید بلاعوض به پیمانکار تحویل شود. یعنی در مقابل آن نباید چیزی از پیمانکار دریافت شود. زیرا پیمانکار، فقط مجری موضوع پیمان است و تهیه و تحویل کارگاه به عهده کارفرماست. ثانیاً، هنگام تحویل، کارگاه نباید معارض داشته باشد. منظور از معارض نداشتن این است که، اشخاص ثالث مدعی حق و حقوقی در کارگاه نباشد. مثل اینکه زمینی برای ساخت بیمارستان به پیمانکار تحویل شده، لکن عده‌ای از کشاورزان اطراف، مدعی حقوق مالکیت یا ارتفاقی یا حق حریم یا حق ریشه و مانند آنها در زمین مزبور هستند. در این صورت اجرای موضوع پیمان، توسط پیمانکار با مشکل مواجه خواهد شد. پس هرگاه محل تحویل شده به پیمانکار معارض پیدا کند و موجب توقف اجرای تمام یا قسمتی از کار شود، آن قسمت از کار که، متوقف شده است، مشمول تعلیق می‌شود و باید طبق «ماده ۴۹» شرایط عمومی پیمان، رفتار شود.» و همانطور که مقدمتاً نیز، بیان شد، بحث داترمدر آن است که، منظور از رفتار، تشریفات تعلیق است؟ و یا آثار مترتب

بر تعلیق؟ به بیان ساده‌تر، آیا ترتب آثار تعلیق بر قراردادی که، تحت حاکمیت شرایط عمومی پیمان، منعقد شده، لزوماً فرع بر ابلاغ تعلیق از سوی کارفرماست؟ و یا بدون ابلاغ وی هم (تشریفات امر)، آثار تعلیق بر پیمان حاکم است؟ نوشتار حاضر در مقام پاسخ به این سوال برآمده و برای پاسخ به این سوال، ناگزیر از شناخت موضوع تعلیق و جایگاه این پدیده، در شرایط عمومی پیمان است. در واقع، تعلیق هم، نوعی «پدیده حقوقی» است و بایستی شناسایی و تحلیل شود. تجزیه و تحلیل امر که، به شناخت پدیده مذکور منتج خواهد شد، با ذکر این سوال شروع می‌شود که، تعلیق مندرج در شرایط عمومی پیمان موصوفه، یک نوع «عمل حقوقی^۲ و^۳»، و یا «برزخ بین عقد و ایقاع^۴» و یا یک «واقعه حقوقی^۵ و^۶» است؟ کشف جایگاه تعلیق در صور سه‌گانه فوق، بدو، مستلزم علم و اشراف به ماهیت و وجوه تمایز صور پیش‌گفته است. به همین منظور، در ادامه، ضمن تعریف مختصر آنها، جایگاه تعلیق در شرایط عمومی پیمان رایج، بسته به موقعیت‌های مختلف، تشریح شده است. پس، در ابتدای امر، نمی‌توان گفت، تعلیق، «عمل حقوقی» و یا «برزخ بین عقد و ایقاع» و یا یک «واقعه حقوقی» است؛ بلکه بایستی قائل به تفکیک شده و با تدقیق در ماهیت حقوقی موارد اخیرالذکر، محل استقرار موضوع بحث را، بیابیم.

۱. نوشتار حاضر، ناظر به قراردادهایی است که، تحت حاکمیت نظام فنی و اجرائی کشور و یا به سبب تأثیرپذیری حقوقی از آن، مفاد نشریه ۴۳۱۱، موافقت‌نامه، شرایط عمومی و خصوصی پیمان (بخشنامه شماره ۷۴۲ مورخه ۱۳۷۸/۰۳/۰۳ سازمان برنامه و بودجه کل کشور)، بر آن‌ها حاکمیت دارد. (روزنامه مناقصه مزایده، ش. ۱۶، ۲۰۱۶)

۲. نگارنده اول مقاله، دارای تحصیلات آکادمیک، در حوزه‌های مهندسی، حقوق، MBA (بازاریابی)، مدیریت بازرگانی بین‌الملل و آمار (دانشجو) می‌باشد. وی، عضو بنیاد بین‌المللی حل و فصل اختلافات لندن (DRBF) و دارای صلاحیت پایه دو طراحی، نظارت و اجراء سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان و معدن و عضو اسبق هیات رئیسه کمیته پیمانکاران و هیات رئیسه کمیته مهندسی بازرگانی سندیکای صنعت برق ایران، عضو انجمن‌های مدیریت، مدیریت پروژه، راه و ساختمان، مهندسی ارزش، مهندسی عمران و بتن و ... ایران، همچنین کارگروه تدوین آیین‌نامه‌ها و ضوابط طرح‌های عمرانی در شورای هماهنگی تشکل‌های مهندسی، صنفی و حرفه‌ای کشور و نیز کارگروه مناقصه، مزایده و پیمان در روزنامه مناقصه مزایده ایران، می‌باشد.

۳. نگارنده دوم مقاله، دارای تحصیلات آکادمیک، در حوزه‌های مهندسی و مدیریت پروژه می‌باشد. وی بیش از ده سال سابقه مدیریت ارشد پروژه‌های عمرانی، تأسیساتی و تجهیزاتی در صنعت برق کشور و نیز، عهده‌دار پروژه‌های صدور خدمات فنی و مهندسی با کسب مقام صادرکننده نمونه استان، است.

پدیده‌های حقوقی

پدیده‌های حقوقی، در سه دسته کلی زیر، شناخته شده‌اند:

اعمال حقوقی

«اعمال حقوقی را، می‌توان به دو گروه ممتاز تقسیم کرد: یک) عقود؛ دو) ایقاعات. عقد که، قرارداد^{۱۱} و در امور مالی، معامله^{۱۲} نیز، نامیده می‌شود، عمل حقوقی است که، برای ایجاد آن نیاز به دو اراده است. دو یا چند شخص باید توافق کنند تا از برخورد اراده‌های ایشان، عقد به وجود آید. مانند عقد بیع که از توافق خریدار و فروشنده حاصل می‌شود، یا نکاح که، در نتیجه تراضی زن و شوهر به وجود می‌آید.

ایقاع، دسته‌ای از اعمال حقوقی است که، با یک اراده انجام می‌شود. در ایقاع نیازی به توافق نیست. یک شخص تصمیم می‌گیرد و اثر حقوقی بر آن، بار می‌شود. مانند طلاق که، به اراده شوهر (با این دادگاه) واقع می‌شود و اراده زن در ساختمان آن اثر ندارد، یا فسخ قرارداد و ابراء و نظایر اینها.^{۱۳}»

برزخ بین عقد و ایقاع

از میان فقها و حقوقدانان، کمتر کسی متعرض به این ماهیت برزخی شده است. پرچمدار این بحث، استاد اعظم دکتر محمدجعفر جعفری لنگرودی است که، می‌فرماید: «هر ماهیت حقوقی که، در آن دو رضای متقابل، منشاء اثر گردند، ولی فاقد یکی از عناصر^{۱۴} عمومی عقود^{۱۵} باشد، برزخ بین عقد و ایقاع است.

عناصر آن از قرار ذیل است: اول) وجود دو رضای متقابل که، منشاء اثر حقوقی شوند. این عنصر است که، کلیه ایقاعات را خارج می‌کند؛ دوم) فقدان برخی از عناصر تراضی یا عقد، مانند: فقدان اناطه رضای یک طرف به رضای طرف دیگر...^{۱۶}»

وقایع حقوقی

«رویدادی که، اثر آن به حکم قانون معین می‌شود و اراده و انشاء مرتکب، سبب اصلی آن آثار نیست، واقعه حقوقی نامیده می‌شود، در برابر اعمال حقوقی که، زاده اراده و تراضی است. وقایع حقوقی انواع

گوناگون دارد: گاه رویدادی است خارجی که، به قهر واقع می‌شود و اراده در آن هیچ نقشی ندارد (مانند ولادت و مرگ) و گاه عملی است ارادی که، قانون آثار آن را، معین می‌کند (مانند غصب و دزدی) یا خطایی است که، ضمان به بار می‌آورد.^{۱۷}» با بررسی بیشتر، شاید بتوان به طور خلاصه این سه ماهیت را، بدین صورت بیان نمود که، توافق و تراضی توأمان دو اراده انشائی، منشاء عقد می‌باشد و تلاقی دو رضای متقابل و نه متوافق^{۱۸}، برزخ میان عقد و ایقاع است و النهایه، عمل حقوقی مبتنی بر یک اراده، بدون نیاز به تراضی، ایقاع است. از طرفی، در واقعه حقوقی، بر خلاف اعمال حقوقی، آثار مترتب بر رویداد، به اراده فاعل یا مرتکب وابسته نیست.

بررسی پدیده حقوقی تعلیق

حال که، به مفهوم پدیده حقوقی و انواع آن آشنائی مختصر حاصل شد، وقت آن است که، پدیده حقوقی تعلیق در شرایط عمومی پیمان رایج را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهیم. از این رو، در ادامه، ضمن رجوع به متن شرایط عمومی پیمان، تک تک موارد، بررسی شده است.

۳-۱-۲-۳-۲. تعلیق در مقام ایقاع

در اینکه تعلیق کار، عقد نمی‌باشد، تردیدی نیست. از این رو بررسی موضوع تعلیق کار، در باب اعمال حقوقی، منصرف به ایقاعات خواهد بود. با مذاقه در منطوق فراز نخست «بند الف» از «ماده ۴۹» شرایط عمومی پیمان، ملاحظه می‌شود که، مقرره‌گذار بدون اینکه تراضی پیمانکار را، موثر در مقام تلقی کند، اختیار تأمل معلق نمودن کار، برای یک بار و حداکثر سه ماه را، به کارفرما اعطاء کرده است.

بر اساس این بند، منشاء پیدایش تعلیق، یا به عبارتی اصل و مبدأ تعلیق، خواست و اراده کارفرما، مبنی بر وقوع تعلیق است، به نحوی که توقف کار عملیات موضوع پیمان، رأساً از ناحیه کارفرما صورت می‌پذیرد.^{۱۹} چنان که، اشعار می‌دارد «کارفرما، می‌تواند در مدت پیمان، اجرای کار را، برای

یک بار و حداکثر سه ماه معلق کند.»؛ لذا تعلیق کار، در فرض پیش گفته تنها وابسته به اراده کارفرماست و اعمال آن، یقیناً در زمره ایقاعات است. در واقع تعلیق ایقاعی موصوف، تعلیقی اختیاری است.

در عین ایقاعی بودن تعلیق پیش گفته، اراده کارفرما، بایستی به نحوی ابراز شود. چه صاحب نظران حقوقی نیز، بر آن اند که «اراده، باید به وسیله‌ای اعلان شود و جنبه خارجی پیدا کند.^{۲۰}» چه «اراده‌ای که اعلان نشده، تنها از نظر اخلاقی ارزش دارد و حقوق، اصولاً نه به آن توجه می‌کند و نه وسیله کشف آن را، در اختیار دارد.^{۲۱}» و از طرفی، «اراده اعلان نشده، تنها جنبه نظری دارد و در روابط اجتماعی هیچ سهمی نمی‌تواند داشته باشد.^{۲۲}» چنانکه «قانون مدنی نیز، به این حقیقت توجه داشته و در موارد گوناگون، به لزوم اعلان اراده در ایقاعات، اشاره کرده است؛ مواد ۲۴۷ و ۲۴۸ در اجاره مالک و ۴۴۹ در فسخ و ۱۱۴۹ در رجوع و ۱۱۳۴ در طلاق، از جمله شواهد این ادعاست.^{۲۳}» از این رو، در ادامه کارفرما مکلف شده است که، «مراتب را، با تعیین تاریخ شروع تعلیق، به پیمانکار اطلاع دهد.» که، تشریفات بودن پیمان، تنها کتبی بودن این ابلاغ را، به ذهن متبادر می‌کند.

۳-۲-۲. تعلیق در مقام برزخ بین عقد و ایقاع

پس از پایان دوره تعلیق اول و بقاء موانع کار، نمی‌توان مبسوط‌الید بودن کارفرما را، به صورتی که، در صدر «بند الف» مشاهده شد، تصور کرد. چه، «بند د» همان ماده، بیان می‌دارد «در صورتی که، تعلیق بیش از سه ماه ضروری باشد، کارفرما می‌تواند با موافقت پیمانکار، مدت تعلیق را، برای یک بار و حداکثر سه ماه، با شرایط پیش گفته افزایش دهد.»؛ شاید اینگونه تصور شود که، تعلیق در این فرض هم، ایقاع است، لیکن اعمال آن، متوقف است بر رضایت پیمانکار؛ اما این برداشت صحیح است، چه اینکه ایقاع، عمل یک طرفه‌ای است که، اساساً نیازمند تراضی متقابل نیست، از طرف دیگر، تعلیق کار در این مورد،

۴. برای مطالعه بیشتر و درک تفاوت ماهوی میان تعلیق عقد و تعلیق کار، رجوع کنید به: حسین‌زاده، حمید، «تعلیق و نحوه تسلط پیمانکار بر آثار آن (خارج از اراده کارفرما)»، سندیکای صنعت برق ایران، نشریه ستبران، شماره ۸۲، بهمن و اسفند ۱۳۹۱

۵. استاد اسماعیلی هریسی، ابراهیم، «مبانی حقوق پیمان»، انتشارات یادآور، چاپ اول، ۱۳۸۴، ص ۲۰۶

۶. دکتر جعفری لنگرودی، محمدجعفر، «ترمینولوژی حقوق»، انتشارات گنج دانش، چاپ بیست و سوم، ۱۳۹۰، ص ۴۷۲

الف. هر عملی که، از روی قصد واقع شود و اثر قانونی داشته باشد، خواه قصد مزبور، قصد انشاء باشد (مانند قصد بایع و مشتری در عقد بیع)، خواه قصد انشاء نباشد، مانند قصد اقرارکننده در حین اقرار (ماده ۱۲۶۲ ق.م. عمل حقوقی در این معنا، اختصاص به حقوق مدنی ندارد، بنا بر این تصمیمات اداری رؤساء ادارات یا محاکم نیز، عمل حقوقی محسوب است ولو اینکه محاکم مزبور، محاکم کیفری باشند و نیز، تصمیمات قانونگذار در ضمن وضع قانون یا تصویب‌نامه یا آیین‌نامه عمل حقوقی است.

ب. هر عمل ناشی از قصد انشاء؛ در این صورت مخصوص حقوق مدنی است.

ج. عمل حقوقی، در یک معنی بسیار وسیع عبارت است از هر عملی (ترک یا فعل) که، موضوع یک اثر قانونی باشد، خواه از روی قصد باشد یا از روی عدم قصد، مانند اتلاف غیرعمدی مال غیر (ماده ۳۲۸ ق.م.)

Legal Act .Y

از قبل بوجودآمده (تأسیس یافته) و عملاً ابراز اراده‌ای که، مؤید انشاء و موجد تعلیق کار باشد صورت نمی‌پذیرد، بلکه پیمان، با وجود تعلیق کار بیش از مدت مقرر سه‌ماه، با موافقت پیمانکار به حیات خود ادامه می‌دهد و «در صورت عدم موافقت پیمانکار با تعلیق بیش از سه ماه، خاتمه یافته» و از آن سلب حیات می‌شود.

بنابراین، ادامه یافتن تعلیق برای مدت بیش از سه ماه، با تلافی دو رضای پیمانکار و کارفرما، محقق است که برزخی است بین عقد و ایقاع و در این فقره، هیچ‌گونه ابلاغی نیاز نیست. از همین روست که، مقررگزار هم برای ادامه یافتن تعلیق، ابلاغ تعلیق مقرر ننموده و به‌جای آن، در صورت رفع موانع اجراء، ابلاغ شروع مجدد کار پیش‌بینی کرده است؛ چه اگر عوامل موجب تعلیق کار برطرف شود، کارفرما موظف است، مطابق «بند هـ» همان ماده، «با تعیین مهلتی برای پیمانکار به‌منظور آماده کردن کارگاه، تاریخ شروع مجدد کار را، به پیمانکار ابلاغ کند». چرا که، اگر در رفع عوامل تعلیق کار و یا بقاء تعلیق شک شود، بقاء تعلیق، استصحاب^{۳۴} می‌شود، فلذا، برعکس مورد اول که، ابراز اراده کارفرما، بایستی به طریقی کشف می‌شد، در این فقره بایستی اعلام رضای پیمانکار و به تبع آن، تلافی رضای کارفرما با آن، صریحاً یا تلویحاً (ضمنی) کشف شود. رضای اعلامی، از سوی پیمانکار هم ایقاع نیست، چه رضای او به تنهایی منشأ اثر نبوده و در تقابل با رضای کارفرما، موثر در مقام است. پس این قسم از تعلیق، از منظر کارفرما، نه اختیاری و نه اجباری است.

۲-۳-۳. تعلیق در مقام واقعه حقوقی:

منطوق برخی مواد شرایط عمومی پیمان رایج، به پیدایش تعلیق یا به عبارتی اصل و مبدأ تعلیق، خارج از اراده کارفرما و برخلاف خواست وی، دلالت دارند. مواد ۲۶ و ۲۸ و ۴۳، از مصادیق بارز این امر هستند. چنان‌که، فراز آخر از «ماده ۲۶» شرایط عمومی پیمان، بیان می‌دارد «هرگاه

اجرای این ماده [حفاظت از آثار تاریخی و اشیای عتیقه]، موجب توقف یا تعطیل عملیات موضوع پیمان شود، طبق ماده ۴۹ رفتار می‌شود.» و «ماده ۴۳» نیز، با وقوع حوادث قهری و توقف عملیات اجرای موضوع پیمان، پیمان را، مشمول «ماده ۴۹» دانسته است.

اتفاقاً قرینه‌ای موجود در این ماده، گویای این امر است که، در فروض پیش‌گفته، تشریفات «بند الف» از «ماده ۴۹» موضوعیت ندارد؛ چه، فراز دوم «بند ج» از «ماده ۴۳»، اشعار می‌دارد «کارفرما هزینه‌های توقف کار پیمانکار را، برای مدت مازاد بر یک ماه اول، طبق بندهای ب و ج ماده ۴۹ پرداخت می‌کند.» به وضوح مشاهده می‌شود که، در این فقره، آثار تعلیق بر توقف ناشی از بروز حادثه قهری مترتب گردیده است؛ بی‌آنکه، این امر مستلزم ابلاغی از ناحیه کارفرما باشد. با وحدت ملاک و تنقیح مناط، همین امر در رابطه با «تبصره دو» از «بند الف» ذیل «ماده ۲۸»، شرایط عمومی پیمان همسان رایج (متداول نه متعارف) سازمان برنامه و بودجه نیز، صادق است.

در واقع تمام موارد اشاره‌شده، خارج از اراده کارفرما و پیمانکار می‌باشد و ابراز اراده‌ای را نمی‌توان، به کارفرما نسبت داد. چه، با کشف آثار تاریخی و یا بروز حوادث قهری و یا برخورد با معارض، قهراً کار متوقف می‌شود و این امر به اراده هیچ‌یک از طرفین پیمان وابسته نیست. به عبارت دیگر، اراده کارفرما و یا پیمانکار، منشأ این تعلیق کار نبوده و از آن مهمتر، نتیجه حدوث رویدادهای مذکور نیز، مطابق میل و اراده مشارالیهما نیست.

استفساریه^{۳۵} صورت‌پذیرفته (به شرح ذیل) از سازمان برنامه و بودجه نیز، همین معنا را، افاده می‌کند:

«پرسش ۲۸-۷: لطفاً اعلام نظر فرمائید که، بر اساس تبصره ۲ ماده ۲۸ شرایط عمومی پیمان، در صورت پیدایش معارض برای محل تحویل‌شده به پیمانکار، تمام یا قسمتی از کار متوقف شود، چه قسمت از کار مشمول تعلیق می‌گردد و در مورد

هزینه‌های بالاسری دوران تعلیق چگونه رفتار می‌شود؟

پاسخ: بازگشت به نامه شماره ۸۸۳۰۳ مورخ ۱۳۸۵/۰۵/۱۸، به آگاهی می‌رساند، بر اساس تبصره ۲ ماده ۲۸ شرایط عمومی پیمان، هرگاه به‌موجب پیدایش معارض برای محل تحویل‌شده به پیمانکار، تمام یا قسمتی از کار متوقف شود، آن قسمت از کار که، متوقف شده است مشمول تعلیق می‌گردد و در مورد هزینه‌های بالاسری دوران تعلیق مربوط، طبق ماده ۴۹ شرایط عمومی پیمان رفتار می‌شود.»

بنابراین، تعلیق مذکور، رویدادی است که هم وقوع آن و هم ترتب آثار بر آن، خارج از اراده کارفرماست و به همین دلیل، این نوع از تعلیق، واقعه حقوقی است. لذا، این قسم از تعلیق، از منظر کارفرما، اجباری است.

بررسی ابلاغ‌های تعلیق

۲-۴-۱. ابلاغ تعلیق در فرض ایقاع
با توضیحات ارائه‌شده مشخص شد که، کارفرما با ابراز اراده خود، ماهیتی با عنوان «تعلیق کار»، را، تأسیس و ایجاد می‌نماید. لذا ابلاغ موصوف، جنبه تأسیسی^{۳۶} داشته و موضوعیت دارد. در واقع، بدون این ابلاغ، پیمانکار نمی‌تواند، ادعایی در رابطه با تعلیق، داشته باشد.

۲-۴-۲. ابلاغ تعلیق در فرض برزخ بین عقد و ایقاع

نظر به موارد مطروحه در قسمت‌های قبلی، عملاً اراده انشائی کارفرما در این قسم از تعلیق، موثر در مقام نبوده و صرفاً تقابل رضای وی در مقابل رضای پیمانکار، می‌تواند به تعلیقی که، در آستانه انقضاء مدت و بی‌اعتباری قرار گرفته است، نفوذ و اعتبار مجدد و موقت بخشد. فلذا در ماتحت‌نقیه، اساساً ابلاغ، سالبه بآنتفاء موضوع است.

۲-۴-۳. ابلاغ تعلیق در فرض واقعه حقوقی

از آنجائی که، در فرض وقوع مواردی که، منجر به توقف قهری و تعلیق اجباری

۸. دکتر جعفری لنگرودی، محمدجعفر، «الفارق-جلد دوم»، انتشارات گنج دانش، چاپ دوم، ۱۳۹۱، ص. ۳۶.

تعریف برزخ بین عقد و ایقاع؛ و آن، عملی حقوقی است که، بر تراضی متکی باشد و فاقد برخی از عناصر عمومی عقود و ایقاعات هم باشد. وصیت تملیکی فاقد تراضی است، زیرا تراضی بین دو زنده صورت می‌گیرد نه زنده و مرده؛ اما فاقد عناصر ایقاعات نیست، پس ایقاع است نه برزخ. در سیستم حقوقی ما، تمهید، شرط تحقق ایقاع نیست صرف التزام کافی است، پس موصی در وصیت تملیکی، ملتزم شده است به رضای یکجانبه ولو آنکه تمهیدی (یکجانبه) قبول نکرده باشد.

۹. دکتر جعفری لنگرودی، محمدجعفر، «ترمیم‌ولوژی حقوق»، انتشارات گنج دانش، چاپ بیست و سوم، ۱۳۹۰، ص. ۷۳۴.

(مدنی) به اعمالی گفته می‌شود که، آثار حقوقی بر آنها در هر حال مترتب می‌شود؛ چه فاعل عمل در حین ارتکاب، خواستار ترتب آن آثار باشد و یا نباشد؛ مثل اینکه شخصی مال دیگری را تلف می‌کند و مسئولیت مدنی و ضمان بر عمل او مترتب می‌گردد و حال اینکه، فاعل آن عمل نمی‌خواهد که مسئولیت متوجه او گردد. قصد انشاء در واقعه حقوقی نقشی بازی نمی‌کند.

Made Legal . ۱۰

Contract . ۱۱

Bargain . ۱۲

۱۳. دکتر کاتوزیان، ناصر، «مقدمه علم حقوق و مطالعه در نظام حقوقی ایران»، شرکت سهامی انتشار، چاپ هشتم و پنجم، ۱۳۹۲، ص. ۲۸۲ و ۲۸۳.

۱۴. دکتر جعفری لنگرودی، محمدجعفر، «فلسفه حقوق مدنی؛ عناصر عمومی عقود»، انتشارات گنج دانش، چاپ دوم، ۱۳۹۳، ص. ۱۹: «عنصر عقد (و هر چیز دیگر مانند

کار شود، چاره‌ای جز قبول امر و ترتب آثار تعلیق بر پیمان وجود ندارد، لذا این ابلاغ (در صورت لزوم^{۳۷})، برخلاف حالت ایقاعی، موضوعیت ندارد (چه اینکه، تأسیسی در کار نیست) بلکه، کاشفیت داشته و جنبه اخباری^{۳۸} دارد؛ یعنی ابلاغ اخیرالذکر (به عنوان یک سند)، کاشف از وقوع تعلیق (مستند)، است. به عبارت دیگر، این ابلاغ، نشان‌دهنده وقوع تعلیق، در تاریخی قبل از تاریخ صدور ابلاغیه است.

مطالعه موردی

۳-۱. خلاصه رویداد

برای درک بیشتر موضوع و تثبیت مباحث نظری در ذهن، یک مورد واقعی مربوط به یکی از پروژه‌های کشور، مورد بررسی قرار گرفته است. در این پرونده، پیمانکار پس از اخذ صورت‌مجلس تحویل زمین، اقدام به تجهیز کارگاه و شروع عملیات اجرایی می‌کند؛ لیکن در اثنای امر، عملیات اجرایی پروژه، به دلیل برخورد با معارضین، متوقف می‌شود. در تاریخ ۱۳۹۴/۱۰/۱۷ با وقوع توقف کار نماینده پیمانکار و نظارت مقیم و نماینده کارفرما صورت‌مجلس شماره ۹۴/ع/۱۰/۹۴ را، به شرح ذیل تنظیم و امضاء می‌کنند.

بدینوسیله امضاء کنندگان زیر، گواهی و تأیید می‌نمایند در مسیر اجرایی، مورخه ۹۴/۱۰/۱۵ در حال پی‌کنی و اجرای بتن مگر بوده که، با مراجعه نماینده املاک شرکت عمران «گ»، و نیروی انتظامی، عملیات اجرایی پروژه احداث کلینیک «گ»، به دلایل حقوقی مابین شرکت عمران و دانشگاه علوم پزشکی، متوقف و تا تحویل مجدد زمین از سوی کارفرما محترم، تعطیل گردید. ضمناً در تاریخ ۹۴/۱۰/۱۶ نیز، نماینده نظارت شهرداری و نیروی انتظامی نسبت به اختاریه مبنی بر عدم اخذ پروانه ساختمان و توقف عملیات اجرایی اقدام نمودند. صورت‌جلسه توقف عملیات تنظیمی از سوی نماینده شرکت عمران «گ»، و نیروی انتظامی و اختاریه شهرداری «گ»، پیوست می‌باشد.

۳-۲. طرح ادعا از سوی پیمانکار

این جریان تا تاریخ ۱۳۹۵/۰۲/۰۵ ادامه می‌یابد و پیمانکار هم در تاریخ ۱۳۹۵/۰۲/۱۱، طی نامه شماره ۹۵/۳۱۱، وفق «بند ج» از «ماده ۳۷» شرایط عمومی پیمان که بیان می‌دارد «برای پرداخت وجوه دیگری که به موجب اسناد و مدارک پیمان به پیمانکار تعلق می‌گیرد، مهندس مشاور، ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ دریافت صورت‌حساب پیمانکار، آن را رسیدگی می‌کند و به کارفرما تسلیم می‌نماید تا طبق بند الف برای رسیدگی و پرداخت آن اقدام شود»، به شرح ذیل اقدام به تهیه و ارسال صورت‌حساب تعلیق می‌کند.

مدیریت محترم فنی دانشگاه علوم پزشکی

«م» - واحد برنامه‌ریزی و کنترل پروژه
موضوع: صورت‌حساب تعلیق/قرارداد (شماره ۹۴/۴۲۲۲۰۵) کلینیک ویژه «گ»، تیپ ۵۰۰ مترمربع شهر «گ»

باسلام و احترام؛ پیرو نامه شماره ۹۵/۱۱۸ در خصوص تعلیق بوجود آمده در قرارداد فوق‌الذکر، خواهشمند است، نسبت به پرداخت هزینه دوران تعلیق، طبق ماده «۴۹» شرایط عمومی پیمان و محاسبات ذیل، دستورات لازم را مبذول فرمائید.

دوران تعلیق: ۹۴/۱۰/۱۶ الی ۹۵/۲/۵
مدت تعلیق: ۳۶۷۷۱ ماه؛ مبلغ پیمان: ۱۳،۱۵۳،۴۹۰،۹۷۵ ریال؛ مدت پیمان: ۹ ماه؛ کارکرد فرضی ماهانه: ۱،۴۶۱،۴۹۸،۹۹۷ ریال؛ هزینه دوران تعلیق: ۵۳۶،۹۵۴،۷۳۲ ریال
با سپاس؛ «ک.ح.» - مدیرعامل

۳-۳. عدم قبول ادعای پیمانکار از ناحیه کارفرما

لیکن کارفرمای پروژه، با ارسال نامه شماره ۹۵/۱۳۵۹۸۳ مورخه ۱۳۹۵/۲/۱۲، وقوع تعلیق را نمی‌پذیرد.

شرکت محترم، ا.ا.ش.

سلام علیکم؛ بازگشت به نامه شماره ۹۵/۳۱۱ مورخ ۹۵/۰۲/۱۱ آن شرکت، در

خصوص پروژه کلینیک ویژه «گ»، تیپ ۵۰۰ مترمربع شهر «گ»، موضوع قرارداد شماره ۴۲۲۲۰۵، مورخ ۱۳۹۴/۰۷/۲۷ به اطلاع می‌رساند، طبق ماده ۴۹ شرایط عمومی پیمان، با توجه به عدم ابلاغ تعلیق از سوی کارفرما، قرارداد مذکور تعلیق نشده است. * مهندس «م.» - مدیر فنی دانشگاه *

۳-۴. استدلال و استناد مجدد

پیمانکار

همانطور که، مشاهده می‌شود، چالش موضوع بحث نوشتار حاضر، دقیقاً در نامه اخیر، منعکس شده و مدیر فنی دانشگاه، تعلیق را صرفاً ایقاع تلقی نموده است؛ به همین دلیل، حتی با وجود سند (صورت‌مجلس توقف کار)، قائل به تعلیق نبوده و رویداد مذکور را هم مستلزم ابلاغ کارفرما، آن هم از نوع تأسیسی می‌داند. از این‌رو، پیمانکار، مجدداً طی نامه شماره ۹۵/۶۶۰ مورخه ۱۳۹۵/۰۲/۲۳ به شرح ذیل، ضمن ارسال صورت‌جلسه تعطیلی کارگاه، تعلیق قهری را، به کارفرما متذکر می‌شود.

جناب آقای مهندس «م.» - مدیر فنی محترم دانشگاه «ع.پ.» شهر «م»

موضوع: درخواست پرداخت خسارت تعلیق/قرارداد (شماره ۹۴/۴۲۲۲۰۵) کلینیک ویژه «گ»، تیپ ۵۰۰ مترمربع شهر «گ»
باسلام و احترام؛ بازگشت به نامه شماره ۹۵/۱۳۵۹۸۳ مورخ ۹۵/۳/۱۲، در خصوص عدم تعلق گرفتن تعلیق به قرارداد صدرا اشاره، موارد ذیل مبنی بر حادث شدن تعلیق، مزید استحضار به عرض می‌رسد:

۱. تاریخ انعقاد قرارداد: ۱۳۹۴/۰۷/۲۷؛
۲. تاریخ تحویل زمین: ۱۳۹۴/۰۸/۲۷؛
۳. تاریخ شروع پروژه: مقارن با تاریخ ابلاغ نقشه‌های اجرایی در مورخه ۱۳۹۴/۹/۲۸؛
۴. کارهای انجام‌شده قبل از تعلیق: تجهیز کارگاه، عملیات تسطیح بستر، خرید میلگرد فونداسیون، خرید آهن‌آلات اسکلت، حفاری پی، اجرای بتن مگر فونداسیون.
۵. تاریخ توقف کار: ۹۴/۱۰/۱۵؛
۶. علت توقف کار: عدم اخذ پروانه

ایقاع و غیره) عبارت است از عاملی که، وجود خارجی عقد، موقوف بر حصول و پیدایی آن عامل باشد. پس عناصر شماری سر و کار با وجود خارجی عوامل حقوقی دارد و کاری به امور ذهنی صرف ندارد، به عکس بحث ذاتیات منطبق صوری»

۱۵. دکتر جعفری لنگرودی، محمدجعفر، «فرهنگ عناصرشناسی»، انتشارات گنج دانش، چاپ سوم، ۱۳۹۲، ص. ۴۲۵. عناصر عقود تعلیقی معوض که، مدار زندگی بر آنهاست از قرار ذیل است: اول. تراضی با جمیع عناصر آن، دوم. قصد انشاء با جمیع عناصر آن، سوم. التزام عاقد (تعهد عقدی)، چهارم. قصد نتیجه، پنجم. معلوم بودن موضوع عقد، ششم. قابلیت تملک مال، هفتم. مفید بودن عقد، هشتم. مشروع بودن عقد، نهم. علم عاقد به کیفیت رضای خود، دهم. لزوم عقد که، تابع منسلح کامنه در نهاد عقود لازمه است، یازدهم. موازنه در تملیک، دوازدهم. موازنه در ارزش عوضین»

۱۶. دکتر جعفری لنگرودی، محمدجعفر، «فرهنگ عناصرشناسی»، انتشارات گنج دانش، چاپ دوم، ۱۳۹۲، ص. ۱۳۸.

۱۷. دکتر کاتوزیان، ناصر، «وقایع حقوقی مسئولیت مدنی»، شرکت سهامی انتشار، چاپ هفتم، ۱۳۹۱، ص. ۹.

۱۸. دکتر جعفری لنگرودی، محمدجعفر، «فرهنگ عناصرشناسی»، انتشارات گنج دانش، چاپ دوم، ۱۳۹۲، ص. ۱۳۹. «در تقابل دو رضا توافق آنها شرط نیست؛ مانند رضای موصی و موصی‌له که متقابل‌اند ولی متوافق لازم نیست باشد. پس موصی‌له می‌تواند وصیت را نسبت به قسمتی از موصی به قبول کند. اگر این مقدار از تقابل دو رضا را تقابل بدایم وصیت از حد ایقاعات خارج می‌شود ولو آنکه در حد عقود نشود یعنی به صورت برزخ درآید. اگر اصل تقابل در وصیت، قبول نشود آن وقت در ایقاع بودن

ساختمانی و دلایل حقوقی ما بین شرکت عمران مسکن «گ» و دانشگاه «ع.پ.» علیهذا، با توجه به موارد مارالبیان، تعلیق خارج از ید کارفرما بوده و در این فقره، بند «الف» ماده «۴۹» حادث نشده که، نیاز به ابلاغ کارفرما داشته باشد، معینا عطف به تبصره «۲» بند «الف» ماده «۲۸» شرایط عمومی پیمان که، اعلام می‌دارد «در صورتی که، محل تحویل شده به پیمانکار معارض پیدا کند و موجب توقف اجرای تمام یا قسمتی از کار شود، آن قسمت از کار که متوقف شده، مشمول تعلیق می‌گردد و طبق ماده «۴۹» رفتار می‌شود»، این قرارداد از مورخه ۱۳۹۴/۱۰/۱۵ معلق شده است و پرداخت خسارت دوران تعلیق، طبق ماده «۴۹» شرایط عمومی پیمان، کمال استعداست. ضمناً به پیوست، صورتجلسه تعطیلی کارگاه که، در مورخه ۱۳۹۴/۱۰/۱۷ به امضاء ناظر محترم مقیم و نماینده آن کارفرمای محترم رسیده است و در حکم ابلاغ تعلیق می‌باشد، تقدیم حضور می‌گردد.

۳-۵. استعلام از سازمان برنامه و بودجه

با اصرار پیمانکار و انکار کارفرما، وفق «جزء یک» از «بند الف» ذیل «ماده ۵۳» شرایط عمومی پیمان که بیان می‌دارد «در مورد مسائل ناشی از برداشت متفاوت دو طرف از متون بخشنامه‌هایی که، به استناد ماده ۲۳ قانون برنامه و بودجه ابلاغ شده است، هر یک از دو طرف از سازمان برنامه و بودجه، چگونگی اجرای بخشنامه مربوط را استعلام نمایند و دو طرف طبق نظری که، از سوی سازمان برنامه و بودجه اعلام می‌شود، عمل کنند»، معاونت توسعه مدیریت و منابع کارفرمای پروژه، طی نامه شماره ۹۵/۳۶۸۵۴۳/۰۶/۰۷ مورخه ۱۳۹۵/۰۶/۰۷ بدین نحو، موضوع راه، از سازمان برنامه و بودجه استان ذی‌ربط، استعلام می‌کند.

ریاست محترم سازمان برنامه و بودجه استان ... سلام‌علیکم؛ احتراماً، در خصوص پروژه کلینیک ویژه شهر «گ»، مورد پیمان

شرکت «ا.ا.ش.»، موضوع قرارداد شماره ۹۴/۴۲۲۲۰۵ مورخ ۱۳۹۴/۰۷/۲۷، با استحضار می‌رساند، در مدت زمان ۹۴/۱۰/۱۵ الی ۹۵/۰۲/۰۵، به دلیل عدم اخذ پروانه ساختمانی از طرف کارفرما و جابجائی محل اجرا با دستور سازمان عمران و مسکن شهر «گ»، پروژه تعطیل گردید، ولی از طرف این مدیریت، تعلیق کتباً به پیمانکار ابلاغ نشده است و این امر منجر به درخواست پیمانکار، مبنی بر هزینه تعلیق شده است. لذا خواهشمند است در خصوص شمول یا عدم شمول ماده «۴۹» شرایط عمومی پیمان به این قرارداد، ارائه طریق بفرمائید. مزید استحضار نامه درخواست پیمانکار، به پیوست تقدیم حضور می‌گردد. *مهندس «م.ع.» - مدیر فنی دانشگاه «ع.پ.» شهر «م.» *

۳-۶. پاسخ سازمان برنامه و بودجه

سازمان برنامه و بودجه استان ذی‌ربط، در مقام پاسخ، طی نامه شماره ۷۵۷۳۹۶ مورخه ۱۳۹۵/۰۷/۰۸، با استناد به تبصره «۲» ماده «۲۸» شرایط عمومی پیمان، رویداد توقف کار ناشی از معارضین راه، مشمول آثار تعلیق دانسته و کارفرما راه، به پیاده‌سازی آثار مرتبته به شرح نامه ذیل‌الذکر، دلالت می‌کند.

جناب آقای مهندس «م.م.» - مدیر محترم فنی دانشگاه «ع.پ.» شهر «م.» باسلام و احترام؛ بازگشت به نامه شماره ۹۵/۳۶۸۵۴۳/۰۶/۰۷ مورخ ۱۳۹۵/۰۶/۰۷، در خصوص پروژه کلینیک ویژه شهر «گ»، مورد پیمان شرکت «ا.ا.ش.»، به اطلاع می‌رساند، به استناد تبصره «۲» ماده «۲۸» شرایط عمومی پیمان، در صورتی که، محل تحویل شده به پیمانکار معارض پیدا کند و موجب توقف اجرای تمام یا قسمتی از کار شود، آن قسمت از کار که، متوقف شده است، مشمول تعلیق می‌گردد و طبق ماده «۴۹» رفتار می‌شود. *«ر.ج.» - رئیس سازمان برنامه و بودجه استان «خ.»

۳-۷. قبول تعلیق از سوی کارفرما

پس از آن، کارفرما با تمکین از نظر سازمان برنامه و بودجه، ضمن قبول وقوع تعلیق، ناشی از توقف کار به دلیل برخورد با معارضین، نسبت به تنظیم صورتجلسه تعلیق، به شماره ۹۵/ع/۱۷ مورخه ۱۳۹۵/۰۷/۲۵ (که، صرفاً دارای جنبه اخباری است و کاشفیت دارد)، به شرح ذیل اقدام می‌نماید.

پیرو پاسخ استعلام وارده، به شماره ۷۵۷۳۹۶ مورخه ۱۳۹۵/۷/۸ سازمان برنامه و بودجه استان ...، مبنی بر شمول تعلیق موضوع ماده ۴۹ شرایط عمومی پیمان، در خصوص پروژه کلینیک ویژه شهر «گ»، تعلیق صرفاً از تاریخ ۹۴/۱۰/۱۶ (مطابق صورتجلسه شماره ۹۴/ع/۱۰ مورخ ۹۴/۱۰/۱۷) تا تاریخ ۱۳۹۵/۲/۵ (مطابق صورتجلسه ۹۵/۲/۵) گواهی و مورد تأیید می‌باشد.

نتیجه‌گیری

تعلیق کار در شرایط عمومی پیمان رایج، سه دسته کلی را در بر گرفته و بسته به هر موقعیت، ماهیت و به تبع آن، ابلاغ تعلیق و آثار مترتب بر آن نیز، متفاوت است. چنان‌که دیدیم، برخی از اوقات تعلیق کار با اراده انشائی کارفرما، محقق شده و در زمره ایقاعات قرار می‌گیرد و ابلاغ آن هم تأسیسی است. در مواردی که تعلیق دور اول، با رضایت پیمانکار، ادامه یافته، «برخ بین عقد و ایقاع» شکل گرفته و امر ابلاغ، سالبه بآنتفاء موضوع است و النهایه در برخی اوقات، بدون اینکه اراده کارفرما، موجب تعلیق باشد، رویدادی از قبیل برخورد با معارضین، منجر به توقف عملیات اجرایی شده و کار معلق می‌گردد که، یک «واقعه حقوقی» است. در شق اخیر، ابلاغ کارفرما، موضوعیت نداشته و بدون ابلاغ وی نیز، قرارداد، مشمول آثار تعلیق و پیمانکار مستحق دریافت هزینه‌های پیش‌بینی شده در «ماده ۴۹» شرایط عمومی پیمان می‌باشد. بدیهی است، استنکاف کارفرما از صدور ابلاغ تعلیق که، صرفاً دارای جنبه اخباری است و کاشفیت دارد، مانع استیفاء حقوق پیمانکار نخواهد بود.

آن حرفی نیست.»
۱۹. حسین زاده، حمید «تعلیق و نحوه تسلط پیمانکار بر آثار آن (خارج از اراده کارفرما)»، سندیکای صنعت برق ایران، نشریه ستبران، شماره ۸۲، بهمن و اسفند ۱۳۹۱
۲۰. دکتر کاتوزیان، ناصر، «مقدمه علم حقوق و مطالعه در نظام حقوقی ایران»، شرکت سهامی انتشار، چاپ هشتاد و پنج، ۱۳۹۲، ص. ۲۹۴
۲۱. همان منبع
۲۲. همان منبع
۲۳. همان منبع
۲۴. استصحاب، همنشین کردن یقین سابق کنار شک لاحق (بعدی) است.
دکتر جعفری لنگرودی، محمدجعفر، «ترمینولوژی حقوق»، انتشارات گنج دانش، چاپ بیست و سوم، ۱۳۹۰، ص. ۲۶. در مورد ماهیت استصحاب نکات ذیل را مورد توجه قرار داده‌اند:
الف. زمان متیقن و زمان مشکوک دو تا است (بخلاف قاعده یقین و قاعده مقتضی و مانع)؛ ب. زمان شک و یقین ممکن است، دو تا یا یکی باشد؛ ج. متعلق شک و متعلق یقین، باید واحد باشد؛ د. شک و یقین باید در یک زمان جمع شوند (خواه مبدأ حدوث یقین قبل از حدوث شک باشد و یا مقارن باشد)؛ ه. زمان متیقن باید بر زمان مشکوک مقدم باشد و الا استصحاب قیفری خواهد شد که، حجت نیست.
۲۵. میلانی‌زاده، علیرضا، «شرایط عمومی و خصوصی پیمان، بایدها، نبایدها و چراها»، انتشارات مهرآفاق، چاپ دوم، بهار ۱۳۹۲، ص. ۸۴
۲۶. Constitutive
۲۷. ذی‌حسابه، در طرح‌های تملک دارائی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) که، تحت حاکمیت ضوابط نظام فنی و اجرایی کشور «ابلاغی سازمان برنامه و بودجه» می‌باشند، موظف است بر اساس ابلاغ (سند) نسبت به افعال هزینه‌ها در صورت‌وضعیت‌ها و یا صورت‌حساب‌های پیمانکار، اقدام نماید؛ لذا، در این گونه طرح‌ها، لزوم صدور ابلاغ، هر چند جنبه کاشفیت داشته باشد ضروری است. استنکاف کارفرما، از ارائه چنین ابلاغی، رافع مسئولیت وی نخواهد بود.
Declarative - ۲۸

فناوری

تصویر ترانس پل مانند

از گذشته تا به حال رعایت حریم شبکه‌های توزیع نیروی برق با تاسیسات و سازه‌های احداث شده در زمان اجرای شبکه‌ها و پس از آن، از جمله موانع و مشکلات موجود بر سر راه شبکه‌های توزیع بوده است. این امر در بسیاری از موارد باعث عدم اجرای شبکه‌ها و تغییر در آرایش‌های استاندارد و ایجاد طرح‌ها و آرایش‌های غیر استاندارد شده است. طی سالیان اخیر استفاده از کابل‌های خودنگهدار فشار ضعیف و فشار متوسط کمک بسیار موثری در رفع این مشکل داشته و مخصوصاً در شبکه‌های فشار متوسط با استفاده از کابل خودنگهدار ۲۰ کیلوولت این مشکل تا حدود زیادی حل شده است. اما به رغم حل مشکل حریم شبکه‌ها، مشکل پست‌ها و ترانسفورماتورهایی که در این نوع از شبکه‌ها نصب می‌شوند اعم از پوشینگ‌های فشار متوسط ترانسفورماتور و تجهیزات حفاظتی مانند کات اوت و برقیگیر همچنان باقی مانده و حل نشده باقی مانده است.

ترانس پل مانند، از طراحی تا ساخت

محمدحسین شریعتی نسب

کاظم کرمی

سیدحمیدزیدانی

شرکت توزیع نیروی برق استان یزد

مشخصات فنی

۱- ترانسفورماتور از نوع هرمتیک بوده و نیاز به سرویس و نگهداری دوره‌ای کوتاه‌مدت ندارد.
۲- این نوع از ترانسفورماتورها دارای هسته‌های با تلفات کم بوده و در کاهش تلفات شبکه موثر هستند.
۳- با توجه به این که سیستم حفاظت جریانی به صورت فیوزهای bay-o-net که در پست‌های هوایی معمولی بر روی پایه نصب می‌شد حذف و در داخل پست قرار گرفته است، بحث حریم کات‌اوت فیوز در این نوع از پست‌ها حذف شده و کات‌اوت‌ها در داخل مخزن روغن قرار گرفته و از بیرون قابل دسترسی می‌باشند.
۴- استفاده از پوشینگ‌های plug in به جای پوشینگ‌های سرامیکی ۲۰ کیلوولت که با استفاده از سرکابل‌های elbow به شبکه متصل می‌شوند حریم پوشینگ‌های فشار متوسط را حذف کرده و پوشینگ‌ها عایق

از این رو با توجه به استفاده گسترده از کابل‌های خودنگهدار ۲۰ کیلوولت و نصب ترانس‌های هوایی در این نوع از شبکه‌ها با بررسی‌های و مطالعات خود و به کمک یکی از سازندگان ترانسفورماتور و پست در داخل کشور اقدام به طراحی و ساخت پست‌های هوایی یکپارچه مخصوص مناطق دارای حریم شد که در این نوع از پست‌ها حریم پوشینگ‌های فشار متوسط و کات اوت فیوز به‌صورت کامل از بین رفته است.
این نوع از پست‌های هوایی به‌صورت یکپارچه بوده و از قدرت‌های ۲۵ تا ۴۰۰ کیلوولت آمپر قابل ساخت و نصب هستند. مشابه پست‌های یکپارچه هوایی معمولی از قدرت ۲۵ تا ۲۰۰ کیلوولت آمپر را می‌توان با رعایت ضوابط بر روی یک پایه و از ۲۰۰ تا ۴۰۰ کیلوولت آمپر را با استفاده از دو پایه نصب کرد.

شده و زمین می‌شوند.

- ۵- امکان نصب هر گونه تجهیزاند ازه‌گیری و نمایش‌دهنده وضعیت پست بر روی آن.
- ۶- نکته قابل توجه اینکه با اضافه شدن این تجهیزات به ترانسفورماتور وزن آن در حد بسیار ناچیز افزایش یافته و در محاسبات مکانیکی پایه و انتخاب پایه برای نصب موثر نخواهد بود.
- 7- IP بالا و ضد نفوذ رطوبت

امکانات و مزایا

- استفاده از این پست‌ها در مناطقی که به‌خاطر وجود حریم امکان احداث پست و استفاده از ترانسفورماتورهای معمولی نیست
- کاهش چشمگیر حریم هوایی پست
- استفاده از ترانسفورماتورهای با قدرت کم و تلفات پایین و کاهش تلفات شبکه‌ها در این نوع از پست‌ها
- قابلیت نصب به صورت یک طرفه
- کاهش تلفات شبکه با حذف شبکه‌های فشار ضعیف و استفاده از ترانس‌های کم قدرت هوایی در این نوع از پست‌ها
- وجود تمام تجهیزات و لوازم حفاظتی مناسب در داخل پست
- عدم امکان استفاده غیر مجاز از برق
- قابلیت ارائه این نوع از پست‌ها از قدرت ۲۵ تا ۴۰۰ کیلوولت آمپر و رفع مشکلاتی مانند افت ولتاژ در شبکه‌ها
- قابلیت استفاده به صورت T-OFF در شبکه‌های سیمی
- تلفات بی‌باری این نوع از پست‌ها با توجه به استفاده از تکنولوژی WOUND CORE بسیار کاهش یافته است.
- ترانس از نوع هرمتیک بوده و نیاز به تعمیرات و سرویس دوره ای ندارد.
- قابلیت استفاده به صورت سه‌راهی در شبکه‌های خودنگهدار
- امکان کار روی پست در حالت برق‌دار
- کاهش خاموشی‌ها
- قابلیت ارائه به صورت رینگ و شعاعی و افزایش قدرت مانور در شبکه و کاهش خاموشی در شبکه‌ها

روش‌های نصب پست‌های یکپارچه

هوایی مخصوص رفع حریم

در صورتی که پست انشعابی یا شعاعی باشد:

الف- در صورتی که شبکه از نوع کابل خودنگهدار ۲۰ کیلوولت باشد کابل شبکه به صورت مستقیم با استفاده از سرکابل‌های elbow به پست متصل می‌شود و برای ادامه شبکه با استفاده از سرکابل‌های سه‌راهی مخصوص از سر بوشینگ plug in پست انشعاب گرفته و شبکه ادامه می‌یابد.

ب- در صورتی که شبکه معمولی و با سیم باشد با استفاده از کابل از شبکه به پست انشعاب گرفته و کابل در سمت شبکه با استفاده از سرکابل حرارتی یا کلد شرینگ به شبکه متصل شده و در سمت پست با استفاده از سرکابل straight (سرکابل‌های مستقیم) به پست متصل می‌شود.

در صورتی که پست رینگ باشد:

در این صورت پست یکپارچه هوایی دارای کلیدی است که دارای سه وضعیت ورود، خروج و به سمت فیوز حفاظت ترانسفورماتور است. در این حالت بر روی پست ۶ عدد بوشینگ plug in وجود دارد که سه عدد از آن‌ها ورودی و سه عدد دیگر خروجی هستند.

الف - در صورتی که شبکه از نوع کابل خودنگهدار ۲۰ کیلوولت باشد کابل شبکه به صورت مستقیم با استفاده از سرکابل‌های straight (سرکابل‌های مستقیم) به بوشینگ‌های ورودی پست متصل می‌شود و برای ادامه شبکه کابل خودنگهدار با استفاده از سرکابل‌های straight (سرکابل‌های مستقیم) از بوشینگ‌های خروجی پست منشعب شده و شبکه ادامه می‌یابد.

ب- در صورتی که شبکه معمولی و با سیم باشد با استفاده از کابل از شبکه به پست انشعاب گرفته و کابل در سمت شبکه با استفاده از سرکابل حرارتی یا کلد شرینگ به شبکه متصل شده و در سمت پست با استفاده از سرکابل straight (سرکابل‌های مستقیم) به پست متصل می‌شود. و برای ادامه شبکه کابل با استفاده از سرکابل‌های straight (سرکابل‌های مستقیم) از بوشینگ‌های خروجی پست منشعب شده و در بالا به شبکه سیمی متصل و شبکه ادامه می‌یابد.

راهنمای اشتراک نشریه ستبران

از فعالان صنعت برق و انرژی کشور دعوت می‌شود در صورت تمایل به اشتراک نشریه ستبران، ضمن تکمیل فرم ذیل، بهای اشتراک را بر اساس تعرفه، به حساب شماره ۱۴۷۵۱۸۱۷/۰۸ بانک ملت جاری جام، شعبه امیراتابک به نام سندیکای صنعت واریز و رونوشت فیش بانکی را همراه با فرم اشتراک تکمیل شده به شماره نمابر ۶۶۹۴۴۹۶۷ دبیرخانه سندیکا دورنگار نمایید.

هزینه اشتراک یکساله:	پست عادی: ۲۴,۰۰۰ تومان	پست پیشتاز: ۶۰,۰۰۰ تومان
هزینه اشتراک دوساله:	پست عادی: ۴۸,۰۰۰ تومان	پست پیشتاز: ۱۲۰,۰۰۰ تومان

نشریه ستبران

لطفاً در این قسمت چیزی ننویسید

← حقیقی:

نام متقاضی: _____

شغل: _____ تحصیلات: _____

← حقوقی:

نام شرکت / سازمان: _____

نام متقاضی: _____ سمت: _____

تعداد نسخه درخواستی از هر شماره: _____

نسخه شروع اشتراک از شماره: _____ اشتراک جدید تمدید اشتراک

نشانی: _____

استان: _____ شهر: _____ کد پستی: _____

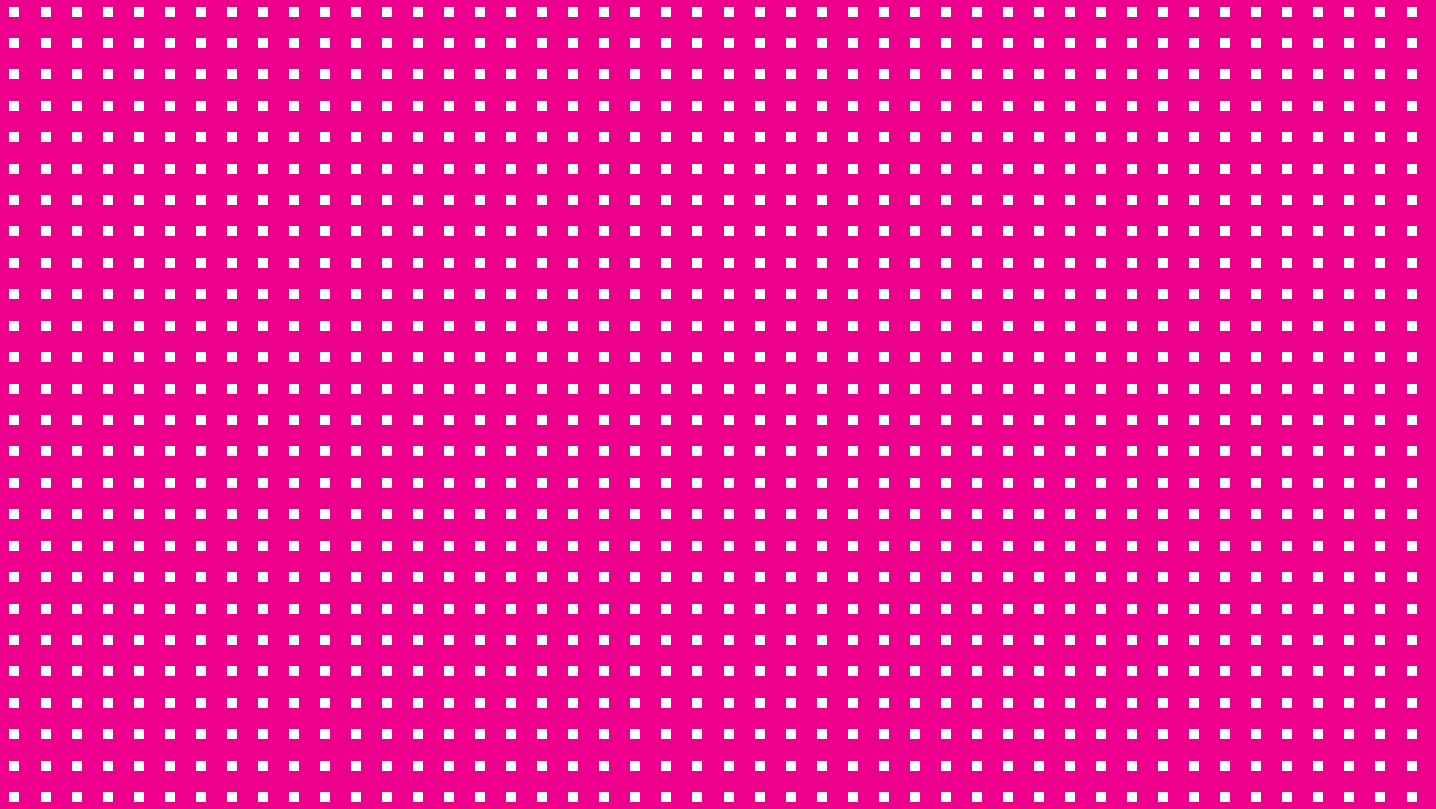
تلفن: _____ نمابر: _____

موبایل: _____ ایمیل: _____

شماره فیش: _____ مبلغ: _____ بانک: _____

تاریخ: _____ امضا: _____

- دانشجویان و اساتید محترم دانشگاه‌ها با ارسال کارت یا گواهی‌نامه معتبر از ۱۰ درصد تخفیف برخوردار می‌شوند.
- خواهشمند است، مشترکین محترم در صورت تغییر نشانی، امور مشترکین را مطلع نمایند.
- با توجه به اینکه تنها عدم وصول مجلاتی که بصورت پیشتاز ارسال می‌شوند قابل پیگیری است لذا توصیه می‌شود از خدمات پست پیشتاز استفاده شود.

اخبار

گزارش هیات مدیره سندیکا

پیگیری اصلاح محتوایی در نحوه استفاده از منابع مالی خارجی

هیات مدیره سندیکای صنعت برق ایران طی جلسات اخیر خود موضوعات ذیل را در دستور کار قرار داد: با توجه به مشکلات متعدد اعضای سندیکا در خصوص مسائل بیمه‌ای مقرر شد مراتب طی نامه‌ای به اتاق بازرگانی تهران منعکس شود و در یک جلسه حضوری مابین هیات مدیره و ریاست اتاق تهران مورد بررسی قرار گیرد. ضمناً جدیدت بیشتر در پیگیری جلسه با وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در دستور کار قرار گرفت. در این نشست‌ها گزارش هماهنگی‌های انجام شده برای حضور نماینده سندیکا در شورای حل اختلاف مالیاتی ارائه و مقرر شد پیگیری‌های لازم با اتاق بازرگانی برای تسریع موضوع و تعیین مشاور مالیاتی سندیکا به عنوان نماینده اتاق در دستور کار قرار گیرد. ضمناً با توجه به تحت بررسی بودن بودجه مقرر شد نامه‌ای توسط سندیکا تهیه و با اشاره به رکود موجود در کشور، تنفس و یا تعویق مالیاتی از بخش خصوصی و افزایش پایه و عدالت مالیاتی از دولت مطالبه شود.

مناقضات پست و خطوط و تهدیدات پیش روی پیمانکاری صنعت برق از دیگر موضوعات مورد بررسی در این جلسات بود. در این خصوص طی گزارشی به اقدامات انجام شده توسط کمیته تخصصی پیمانکاران پست برای تعیین تکلیف فهارس بها و رتبه‌بندی پیمانکاران و مشاوران صنعت برق اشاره شد. در این راستا با تصویب هیات مدیره برگزاری نشست با موضوع بررسی مسایل پیمانکاران با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و تشکیل کارگروهی مشترک مابین سندیکا و سازمان مدیریت در دستور کار قرار گرفت. نهایتاً در خصوص مناقصه ۳۱۲ پست مقرر شد سندیکا طی ارسال نامه‌ای خواستار اصلاح محتوایی نحوه استفاده از منابع مالی خارجی شده و از برق تهران درخواست شود برای هر یک از بخش‌های مناقصه، شرکت‌های جدید نیز مورد ارزیابی قرار گیرند.

گزارش کمیته‌های سندیکا

گزارش شورای راهبردی پیمانکاران

پیشنهاد برگزاری مناقصات بعد از سال ۹۷ به صورت EPCF، روی میز وزارت نیرو

جلسه شورای راهبردی پیمانکاران سندیکا متشکل از روسای کمیته‌های پیمانکاران خطوط، پست‌های فشار قوی، توزیع، تولید پراکنده و سازندگان تجهیزات و پیمانکاران نیروگاهی برگزار شد. در این نشست ضمن طرح موضوع تمرکز پیمانکاران عضو سندیکا در یک کمیته و قبول کلیت طرح توسط حاضرین، شورای راهبردی پیمانکاران تشکیل و مقرر شد با اخذ مصوبه هیات مدیره سندیکا در این خصوص، تدوین و تصویب آیین‌نامه ادغام کمیته‌های پیمانکاری با تعیین ترکیب هیات‌ریسه پیمانکاران در دستور کار قرار گیرد.

از اهم مصوبات این جلسه آن بود که نظر به برگزاری مناقصات پروژه‌ها در قالب فاینانس، مناقصات پست به صورت تجمع شده توسط کارفرمایان، طی توافق با وزارت نیرو مورد تأکید قرار گیرد در خصوص انجام پروژه‌های خطوط انتقال نیرو در سال ۹۵ و ۹۶ جهت نیاز فوری برق‌های منطقه‌ای به صورت خرید تجهیزات (PF) و با حداکثر تقسیم‌بندی جهت حضور بیشتر شرکت‌های فعال عمل شود و از سال ۹۷ به بعد برگزاری مناقصات به صورت پروژه‌ای (EPCF) در دستور کار قرار گیرد.

بر این اساس در متن نامه مزبور تأکید می‌شود: جهت بهره‌برداری بهتر از روش‌های متداول تأمین مالی از قبیل بازار سرمایه (که تناسب بیشتری با شرایط زمانی پروژه دارد)، منابع صندوق توسعه ملی و ... جهت نیاز سال‌های ۹۷ به بعد، مناقصه به صورت احداث کامل خطوط به فرمت‌های EPCF، DBF، BLT، و ... برگزار شود.

در ادامه این نشست با توجه به مشکلات بیمه‌ای پیمانکاران مقرر شد این موضوع در قالب درخواست ملاقات حضوری با وزیر کار و رفاه اجتماعی مطرح و پیگیری شود. همچنین برگزاری جلسات مشترک با کمیته مشاوران سنديکا برای هم‌فکری و هماهنگی در مورد پروژه‌های فاینانس در دستور کار قرار گرفت. علاوه بر این در خصوص ارتباط تنگاتنگ و تشکیل جلسه مشترک سنديکا با سازمان برنامه و بودجه کشور جهت پیگیری موضوعاتی چون فهارس بهاء، پایش بخش نامه‌ها و رتبه‌بندی پیمانکاران و شرکت‌های تجدیدپذیر و ...، مهدی مسائلی به عنوان مسئول پیگیری پیمانکاران انتخاب شد. در پایان نظر به پیشنهاد ارائه شده در خصوص استفاده از یک فاینانس کننده برای تمامی کنسرسیوم‌های متشکل از اعضای سنديکا به تصویب رسید این موضوع به هیات‌مدیره سنديکا ارجاع شود.

گزارش کمیته تخصصی اتوماسیون و مخابرات

تشکیل کارگروه مشترک، گام نخست در تدوین آیین‌نامه‌های پیشنهادی به توانیر

طی جلسه‌ای مشترک هیات‌ریسه کمیته تخصصی اتوماسیون و مخابرات سنديکا با شرکت‌های مهندسی مشاور با محوریت لزوم همکاری کمیته تخصصی اتوماسیون و مخابرات و شرکت‌های مهندسی مشاور در پروژه‌های اتوماسیون پست به بحث و تبادل نظر پرداخته شد. در این نشست با ارائه توضیحاتی در خصوص جایگاه شرکت‌های یکپارچه‌ساز سیستم اتوماسیون و مخابرات در قراردادهای پست‌های فشار قوی توسط رییس کمیته، این موضوع مورد بررسی قرار گرفت. در پایان این نشست مقرر شد جهت تبادل نظر و تدوین آیین‌نامه‌های پیشنهادی به توانیر کارگروه مشترکی با حضور نمایندگان کمیته اتوماسیون و نمایندگان شرکت‌های مشاور تشکیل شود. بر این اساس ایمان رجایی از شرکت پایا طرح پارسیس، موسی احمدیان از شرکت رانین فرایند گستر و بیژن فلسفی میرشاهی از اهرام فن‌آوری قدرت نمایندگان کمیته اتوماسیون و مخابرات در این کارگروه خواهند بود. همچنین ابراهیم اسدی از شرکت مهندسی مشاور توسعه صنعت برق، حسن خراج از شرکت مهندسی قدس نیرو، محسن پوررفیع عربانی از شرکت مهندسی نامداران صنعت انتقال، حمیدرضا انارکی از شرکت مشاور نیرو، مجتبی پنام‌تاش از شرکت مشانیر و داود حسینی‌فر از شرکت مونکو، شرکت‌های مشاور را در این کارگروه نمایندگی می‌کنند.

گزارش کمیته ارتینگ و حفاظت در برابر صاعقه

آغاز به کار کمیته ارتینگ با برگزاری انتخابات هیات‌ریسه

کمیته ارتینگ و حفاظت در برابر صاعقه سنديکا با برگزاری مجمع عمومی و انتخابات هیات‌ریسه خود بعد از ظهر روز سه‌شنبه سی‌ام آذر ماه سال جاری ضمن اخذ رسمیت از حضور ۲۹ نماینده از ۳۰ شرکت عضو آغاز به کار کرد.

در جریان انتخابات اولین دوره هیات‌ریسه کمیته ارتینگ و حفاظت در برابر صاعقه سنديکا، اعضای هیات‌ریسه سنی مجمع با رای حضار انتخاب شدند که در آن محمد فتوره‌چی در مقام رییس مجمع، محمد زمانی‌فر به عنوان نایب‌رییس مجمع، جلیل خدایاری به عنوان ناظر اول و صادق صیاد و علی تیبانیان به ترتیب در جایگاه ناظر دوم و منشی مجمع عهده‌دار مسئولیت جلسه شدند.

این نشست با اعلام آمادگی و معرفی ۹ نفر از نمایندگان حاضر در جلسه به عنوان داوطلبین انتخابات هیات‌ریسه ادامه یافت که از این میان حمیدرضا حاج‌حسینی از شرکت مهندسی کاهنگان مهر، آرش الهی‌پناه از شرکت کالوت ابهر، نوید زندیه از شرکت پتونیا، سیامک احمدی از شرکت اموج فرآیند، محمدرضا محرم‌پور از شرکت رهنما تجارت پاسارگاد به عنوان اعضای اصلی انتخاب شدند. همچنین حمید درخشانی از شرکت ایجادکاران آینده نیک و رضا حسن‌زاده از شرکت راد پایا تدبیر ۲ عضو علی‌البدل این دور از هیات‌ریسه کمیته ارتینگ و حفاظت در برابر صاعقه سنديکا خواهند بود.

گزارش کمیته انرژی‌های تجدیدپذیر

امکان پیشبرد اهداف کمیته در چارچوب ظرفیت‌های موجود

کمیته انرژی‌های تجدیدپذیر سندیکا با هدف جمع‌آوری و حل مشکلات شرکت‌های فعال و بهبود کسب‌وکار آن‌ها در این حوزه، در هفته‌های اخیر جلسات متعددی را تشکیل داد. در یکی از این جلسات از اعضای هیات‌مدیره سندیکا جهت انتقال مشکلات کمیته و درخواست مساعدت به منظور برقراری ارتباطات مناسب سندیکا با مقامات و مسئولین کشوری و حل این مشکلات دعوت به عمل آمد.

موارد متعددی در سلسله جلسات کمیته مطرح شده و در مواردی به نتیجه رسیده است. پیگیری جلسه با رییس سازمان انرژی‌های نو ایران، ارسال نامه به سفارت کره جنوبی جهت اعلام آمادگی شرکت‌های عضو کمیته برای همکاری با شرکت‌های کره‌ای، ارسال نامه به شهرداری تهران در رابطه با تضمین مناقصات، اطلاع‌رسانی فرصت‌های سرمایه‌گذاری توسط اتاق بازرگانی به اعضای کمیته، همچنین مذاکره با هیات‌های خارجی اعزامی و نیز سفارت‌خانه کشورهای ایتالیا و آلمان جهت گسترش روابط با کمیته از اهم این موارد بوده‌اند.

علاوه بر این اطلاع‌رسانی و حضور فعال در کنفرانس‌ها، سمینارها و دوره‌های آموزشی، پیگیری رتبه‌بندی شرکت‌های فعال در صنعت تجدیدپذیر از طریق ارسال نامه به ریاست امور نظام فنی اجرایی و ریاست امور انرژی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، نیز پیگیری در مورد نهایی‌شدن موضوع قرارداد تیپ خرید از طریق کمیته‌های پیمانکاری از جمله اقدامات و مسائل مطروحه اخیر کمیته انرژی‌های تجدیدپذیر بوده است.

استانداردهای موجود در صنعت تجدیدپذیر و اقدامات مناسب برای اصلاح آن، لزوم پیگیری جهت تدوین و یا استفاده از استانداردهای جهانی در زمینه تجهیزات مورد استفاده در صنعت تجدیدپذیر و بخش آزمایشگاهی و حمایت از بومی‌سازی و اخذ مجوزهای آزمایشگاهی از دیگر موارد مورد بحث در جلسات کمیته بود.

برگزاری کنفرانس سولاپلازا در اواخر مهرماه سال جاری، حضور شرکت‌های عضو این کمیته و برقراری ارتباطات فی‌مابین با شرکت‌های خارجی، معرفی کمیته در شورای عالی همفکری ستاد توسعه فناوری انرژی‌های تجدیدپذیر معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری نیز از جمله اقدامات مثبت کمیته در هفته‌های اخیر بوده است.

از موارد مطرح شده با حضور نمایندگان هیات‌مدیره سندیکا در کمیته را می‌توان به استفاده از ظرفیت کارگروهی مشترک با وزارت نیرو با نام ”کارگروه راه حل“، نظرخواهی از اعضای کمیته در مورد قرارداد تیپ انرژی‌های تجدیدپذیر و اصلاح قراردادهای موجود نام برد که اعضای حاضر از طرف هیات ریسه سندیکا جهت ایجاد ارتباطات لازم را جهت استفاده حداکثری از امکانات و سرمایه‌های انسانی موجود در سندیکا برای پیشبرد اهداف کمیته قول همکاری دادند.

تشکیل جلسه‌ای با دعوت از تمامی اعضای کمیته جهت دریافت دغدغه‌های اعضا به صورت مستقیم، بررسی تنظیم قرارداد تیپ انرژی‌های تجدیدپذیر با همکاری کمیته حقوقی جهت ارائه به وزارت نیرو و شورای راه حل با همکاری تمامی اعضای کمیته، به‌روزرسانی کاتالوگ شرکت‌های عضو کمیته و تنظیم شیوه‌نامه در مورد نحوه اجرای این امر و به علاوه اطلاع‌رسانی رویدادها و کنفرانس‌های مربوط به انرژی‌های تجدیدپذیر و استفاده حداکثری از ظرفیت فضای مجازی جهت هماهنگی بیشتر شرکت‌ها و تحقق سیاست‌ها و اهداف کمیته از دیگر مصوبات کمیته انرژی‌های تجدیدپذیر در این جلسات بوده است.

گزارش کمیته توسعه صادرات

امضای تفاهم‌نامه همکاری سندیکا با انجمن شرکت‌های برق کره جنوبی

با پیگیری کمیته توسعه صادرات در حاشیه شانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی صنعت برق ایران، سندیکای صنعت برق تفاهم‌نامه همکاری با انجمن شرکت‌های برق کره جنوبی امضا کرد.

تلاش برای توسعه کسب و کار شرکت‌های عضو این دو تشکل از طریق تبادل آمار و اطلاعات اقتصادی و فنی و همچنین انتقال تکنولوژی و تجارب موفق یکی از اصلی‌ترین اهداف تدوین شده در این سند همکاری بود.

در این تفاهم‌نامه همچنین بر فراهم کردن زمینه‌های لازم به منظور ایجاد همکاری بین شرکت‌های ایرانی

و کره‌ای به ویژه در حوزه پروژه‌های مشترک میان دو کشور و حضور مشترک در سایر بازارهای هدف تاکید شده است.

سندیکی صنعت برق ایران و انجمن شرکت‌های برق کره جنوبی توافق کردند که در راستای برگزاری نشست‌ها و رویدادهای مشترک همکاری داشته باشند و در کنار آن بستری را فراهم آورند که هر یک از دو طرف بتواند به صورت سالانه نیازهای فنی شرکت‌های عضو خود را استعلام و جهت رفع آن، به طرف مقابل اعلام کند.

نشست راهکارهای ارتقای توانمندی‌های داخلی و توسعه صادرات

نشست "راهکارهای ارتقای توانمندی‌های داخلی و توسعه صادرات" در حاشیه شانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی صنعت برق ایران با هدف بررسی چالش‌ها و راهکارهای موجود برای تقویت توانمندی‌های داخلی و تحقق اهداف صادراتی صنعت برق کشور تشکیل شد و فرصت‌ها و چالش‌های ساخت داخل برای صادرات و راهکارهای جذب سرمایه داخلی و خارجی برای صنعت برق و چالش‌ها، فرصت‌ها و موانع و راهکارهای توسعه صادرات صنعت برق محورهای آن را شامل می‌شد.

این نشست با حضور ستار محمودی قائم‌مقام وزیر نیرو به عنوان ریاست نشست، محمودرضا حقی‌فام معاون هماهنگی توزیع شرکت توانیر، علیرضا کلاهی رییس هیات‌مدیره سندیکی صنعت برق و پیام باقری رییس کمیته توسعه صادرات سندیکی، تاتالاری نماینده صندوق ضمانت صادرات و بهمن الله مرادی رییس کمیته فنی نمایشگاه بین‌المللی تهران به عنوان اعضای پنل به همراه مسئولان و نمایندگان شرکت‌های عضو سندیکی صنعت برق و دیگر فعالان و مدیران صنعت برق و انرژی کشور برگزار شد.

تشکیل ستاد عراق به همت کمیته توسعه صادرات سندیکا

با پیشنهاد و پیگیری‌های کمیته توسعه صادرات سندیکا، ستاد ویژه توسعه همکاری‌های ایران و عراق در حوزه آب و برق وزارت نیرو تشکیل شد و طی حکمی بهرام نظام‌الملکی از طرف مقام عالی وزارت نیرو به سمت دبیر ستاد ویژه توسعه همکاری‌های ایران و عراق در حوزه آب و برق انتصاب شد. این ستاد پس از دعوت سندیکا از تشکلهای مرتبط در حوزه آب و برق و ایجاد کارگروه بررسی مشکلات شرکت‌های ایرانی در عراق، در حالی آغاز به کار خواهد کرد که پیشنهاد کمیته توسعه صادرات سندیکا مبنی بر تشکیل آن با موافقت همایون حائری رییس مرکز پشتیبانی صنایع آب و برق و توسعه صادرات وزارت نیرو همراه بوده و به دستور مستقیم مقام عالی وزارت صورت می‌پذیرد. گفتنی است اعضای ثابت این ستاد نمایندگان از ستاد ویژه اقتصادی ایران، عراق و سوریه، بانک توسعه صادرات، صندوق ضمانت صادرات، سازمان توسعه تجارت، وزارت امور خارجه و کمیته توسعه صادرات سندیکی صنعت برق خواهند بود که بر حسب دستور جلسات از سایر نهادهای مرتبط جهت حضور در جلسات و پیگیری موضوعات دعوت به عمل خواهد آمد.

شایان ذکر است اهم وظایف و اهداف این ستاد که از جانب مقام عالی وزارت نیرو تعیین شده شامل پیگیری مطالبات شرکت‌های بخش خصوصی و دولتی صنعت آب و برق از طرف‌های عراقی، رفع موانع ورود بخش خصوصی به حوزه صادرات برق به کشور عراق، همچنین پیگیری تخصیص خطوط اعتباری جهت اجرای پروژه‌های صنعت برق در کشور عراق از محل صندوق توسعه ملی خواهد بود. علاوه بر این موضوع توسعه همکاری و تعامل با بخش اقتصادی سفارت جمهوری اسلامی ایران در عراق و همچنین رایزن بازرگانی سازمان توسعه تجارت ایران در دستور کار این ستاد قرار داد.

نشست نمایندگان هیات رییسه کمیته توسعه صادرات با مشاور معاون اول رییس جمهور

کمیته توسعه صادرات سندیکا و دفتر توسعه صادرات وزارت نیرو اقدام به برگزاری نشست در محل سازمان حج و اوقاف با حضور نمایندگان فدراسیون آب و سعید اوحدی مشاور معاون اول رییس جمهور و رییس ستاد ویژه اقتصادی ایران، عراق و سوریه کردند. در ابتدای این نشست ضمن ارائه توضیحاتی در خصوص توانمندی صنعت آب و برق و مشکلات شرکتها در بازار عراق توسط بهرام نظام الملکی رییس مرکز توسعه صادرات و پشتیبانی صنایع آب و برق و وزارت نیرو، از تشکیل ستاد ویژه توسعه همکاریهای ایران و عراق در حوزه آب و برق این وزارتخانه با هماهنگی کمیته توسعه صادرات سندیکا و طی برگزاری جلسات کارشناسی خیر داده شد. نهایتاً مقرر شد نمایندهای از طرف رییس ستاد ویژه اقتصادی ایران، عراق و سوریه جهت شرکت در جلسات ستاد ویژه توسعه همکاری ایران و عراق در حوزه آب و برق وزارت نیرو معرفی شود.

نمایشگاه بین المللی برق خاورمیانه MEE 2017

نمایشگاه بین المللی برق خاورمیانه یکی از مهمترین رویدادهای صنعت برق در جهان به شمار می رود و هر ساله در فضایی بیش از ۶۰ هزار متر مربع و با بیش از ۵۰ هزار نفر بازدیدکننده برگزار می شود. امسال نیز چهل و دومین دوره نمایشگاه برق خاورمیانه طی روزهای ۲۶ الی ۲۸ بهمن ماه (14-16 FEB 2017) برگزار خواهد شد و طبق هماهنگی صورت پذیرفته توسط کمیته توسعه صادرات امکان حضور اعضا در پاریس کشور ایران فراهم شده است.

گزارش کمیته حقوقی قراردادها اصلاح دستورالعمل تشکیل کمیته حل اختلاف

کمیته حقوقی و قراردادهای سندیکا طی جلسه ای اصلاح ترکیب نمایندگان اتاق بازرگانی را به منظور رسیدگی به مسائل بیمه و تامین اجتماعی خواستار شد. در این جلسه اعضای کمیته باتوجه به بند ۴ صورتجلسه هیات مدیره سندیکا، بررسی دستورالعمل تشکیل کمیته حل اختلاف را در دستور کار قرار دادند که پس از تبادل نظر، تغییرات و اصلاحات لازم از ماده ۱ تا ۱۳ صورت گرفت. همچنین در خصوص مواد ۱۴ و ۱۵ دستورالعمل تشکیل کمیته حل اختلاف مقرر شد اعضای کمیته حقوقی و قراردادهای فایل داوری و دستورالعمل پرداخت حق الزحمه سندیکا در مورد پرونده های مطروحه در کمیته حل اختلاف را بررسی کرده و اصلاحات لازم را در جلسه آتی اعمال کنند. در ادامه جلسه مقرر شد کمیته با همراهی انجمن اتوماسیون نامه ای خطاب به اتاق بازرگانی تنظیم کند که طی آن نسبت به ترکیب فعلی نمایندگان اتاق بازرگانی در خصوص بیمه و تامین اجتماعی اعتراض و پیشنهادات لازم جهت اصلاح این ترکیب ارائه شود. ضمناً مصوب شد این موضوع تا حصول نتیجه مورد پیگیری کمیته حقوقی و قراردادهای قرار گیرد.

گزارش کارگروه قراردادهای متوقف

حل و فصل ۱۹ فقره قرارداد، دستاورد کارگروه مشترک قراردادهای متوقف

کارگروه رسیدگی به قراردادهای متوقف و غیر فعال به دستور مقام عالی وزارت نیرو بر اساس پیگیری‌های مستمر سندیکا برای حل و فصل قراردادهای متوقف شرکت‌های عضو از اوایل آذر ماه سال جاری آغاز به کار کرده است.

جلسات این کارگروه که با حضور نمایندگان شرکت توانیر، سندیکای صنعت برق و شرکت‌های کارفرما و پیمانکار با جدیت در حال پیگیری است، برای فاز اول اقدامات خود، حل معضلات ۷۰ فقره قراردادهای متوقف شرکت‌های عضو سندیکا با شرکت‌های برق منطقه‌ای هرمزگان، خوزستان، اصفهان، یزد، سیستان و بلوچستان و تهران در دستور کار است.

بر همین اساس از زمان تشکیل کارگروه مشترک سندیکا و توانیر، تاکنون ۵ جلسه برای حل معضلات قراردادی شرکت‌های عضو با شرکت‌های برق منطقه‌ای هرمزگان، خوزستان، اصفهان و یزد برگزار شده و ۱۹ فقره قرارداد مورد بررسی، تصمیم‌گیری و حل و فصل قرار گرفته است.

شایان ذکر است بررسی سایر قراردادهای متوقف و غیر فعال که از سوی شرکت‌های عضو به سندیکا اعلام شده نیز طبق تقویم جلسات پیش‌بینی شده در حال انجام است که نتایج آن متعاقباً در رسانه‌های سندیکا اطلاع‌رسانی خواهد شد.

گزارش کارگروه راه حل

هم‌اندیشی جهت شناسایی و حل معضلات اعضا

طی برگزاری نشست مشترک سندیکا با معاونت هماهنگی توزیع شرکت توانیر در محل سندیکا مقرر شد کارگروهی تحت عنوان "راه حل" تشکیل شود.

در این جلسه با حضور محمودرضا حقی‌فام معاون هماهنگی توزیع شرکت توانیر، علی بخشی نایب‌رییس هیات‌مدیره سندیکا، پیام باقری و سعید مهذب ترابی اعضای هیات‌مدیره سندیکا، پرویز غیاث‌الدین دبیر سندیکا و محمدعلی محمدی دبیر کمیته حقوقی و قراردادهای سندیکا، مقرر شد سعید مهذب‌ترابی طی ارسال نامه‌ای به معاونت هماهنگی توزیع شرکت توانیر به عنوان نماینده سندیکا در کمیته ملی کاهش تلفات معرفی شود.

همچنین مقرر شد از این پس کارگروهی تحت عنوان "راه حل" با حضور محمودرضا حقی‌فام، علی بخشی، پیام باقری، سعید مهذب‌ترابی، پرویز غیاث‌الدین و محمدعلی محمدی تشکیل شده و جلسات آن هر دو هفته یک‌بار به صورت متوالی در محل سندیکا برگزار شود.

شایان ذکر است در رابطه با موارد قابل طرح در جلسات این کارگروه، طی ارسال نامه‌ای به ریاست کمیته‌ها اقدام خواهد شد.

گزارش کارگروه مالیات

پیشنهاد موارد اصلاحی در قانون مالیات و مالیات بر ارزش افزوده

کارگروه مالیات و مالیات بر ارزش افزوده با هدف طبقه‌بندی مشکلات شرکت‌های عضو به منظور ارسال و حل و بررسی در سازمان امور مالیاتی کشور تشکیل جلسه داد.

در این نشست ضمن بحث و تصمیم‌گیری درخصوص مشکلات آنالیز شده بر اساس مستندات ارسالی شرکت‌های عضو مقرر شد این موارد در ۵ محور اصلی جهت حل و بررسی به ریاست کل سازمان امور مالیاتی کشور ارسال و پیگیری شود.

براین اساس در بند نخست از این محورها تبیین شد: برخی از ماموران مالیاتی با استنباط نادرست از ماده ۱۴۷ قانون مالیات‌های مستقیم از پذیرش هزینه‌هایی که به عنوان درآمدهای مربوطه در سنوات قبل شناسایی شده است، مانند هزینه‌های تمدید ضمانت‌نامه در دوره بعد از تحویل پروژه به کارفرما، خودداری می‌کنند. در بخش دیگری از تعیین این محورها آمده بود: ادارات امور مالیاتی بر اساس مغایرت‌های استخراج‌شده از سامانه خرید و فروش فصلی اقدام به مردود کردن دفاتر شرکت‌ها می‌کنند، در حالی که صحت ثبت دفاتر با استفاده از سایر روش‌های حسابرسی قابل تایید بوده و اصلاح سامانه مزبور به دلیل عدم همکاری طرف معامله در برخی موارد امکان‌پذیر نیست. علاوه بر این موضوع تهیه و اعلام لیست نهایی شرکت‌های مجاز و مورد تایید سازمان امور مالیاتی در هر سال جهت ملاک قرار گرفتن انجام معاملات در همان سال و اعمال تغییرات ایجاد شده در لیست مزبور در سنوات آتی، از دیگر محوره‌های مطالباتی شرکت‌های عضو در زمینه مالیات تشخیص عنوان شد. علاوه بر این موارد دیگری چون اصلاح قانون مالیات بر ارزش افزوده در جهت وصول مالیات از پیمانکاران بر اساس صورت وضعیت تایید شد. همچنین اصلاح این قانون مبنی بر اعمال نرخ صفر مالیاتی برای فعالیت‌های واقع در محدوده مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در زمره موارد ارسالی به سازمان امور مالیاتی جهت حل و بررسی قرار گرفت. گفتنی است این امر به‌منظور حفظ توان رقابت شرکت‌های داخلی با شرکت‌های خارجی انجام می‌شود.

گزارش کمیته سازندگان دکل

طرح اولویت‌ها از مسائل و مشکلات سازندگان

کمیته سازندگان دکل‌های انتقال نیرو در آخرین نشست خود پس از بحث و بررسی، مواردی چون ابلاغ و پیگیری اجرایی شدن قرارداد تیپ، تسریع در پرداخت مطالبات بخش خصوصی، قیمت بالای مواد اولیه نسبت به قیمت‌های فروش خارجی، اصلاح تعرفه‌های وارداتی و رفع موانع ترخیص کالا خصوصا مواد اولیه واحدهای تولیدی و نیز پیگیری اجرای مفاد قانون رفع موانع تولید و قانون حداکثر استفاده از توان داخلی در کنار اجرایی شدن جایزه صادراتی را به‌عنوان مشکلات اعضای این کمیته به سندیکا اعلام داشت. در بخش دیگری از این نشست موضوع بررسی درخواست سازمان برنامه و بودجه کشور در خصوص تهیه و ارائه آنالیز فصول عملیاتی فهارس بهای خطوط هوایی انتقال نیرو در دستور کار قرار گرفت و مصوب شد با پیگیری اخذ آنالیز فهرست بهای خطوط انتقال نیرو مراتب به سازمان برنامه و بودجه کشور اعلام شود. همچنین در خصوص موضوع چاره‌اندیشی بابت فعال شدن کمیته دکل‌سازان، قویا پیشنهاد شد بررسی و ادغام کمیته‌ها در دستور کار سندیکا قرار گیرد.

گزارش کمیته سازندگان تابلوهای برق

تعیین ترکیب جدید هیات‌ریسه کمیته سازندگان تابلوهای برق

مجمع عمومی کمیته سازندگان تابلوهای برق سندیکا روز یکشنبه پنجم دی‌ماه سال جاری در نشست نوبت دوم جهت انتخاب دور چهارم هیات‌ریسه این کمیته با اخذ رسمیت از حضور ۲۵ نماینده از ۶۰ شرکت عضو آغاز به کار کرد. در جریان این انتخابات اعضای هیات‌ریسه سنی مجمع با رای حضار انتخاب شدند که در آن حمیدرضا صناعی در مقام رییس مجمع، روزبه ترکی به عنوان ناظر و حسین شریفی مقدم به عنوان منشی مجمع عهده‌دار مسئولیت جلسه شدند.

این نشست با اعلام آمادگی و معرفی ۱۰ نفر از نمایندگان حاضر در جلسه به عنوان داوطلبین انتخابات هیات‌ریسه ادامه یافت که از این میان سید حسین شجاعی از شرکت الکترو کویر، سپهر معاف از شرکت تولید ملزومات برق، ریحانه ریحانی‌نیا از شرکت آذر فنون تابلو، آزاده آزادمنش از شرکت پارسیان توانیر سپهر و کاوه نعمتی از شرکت کرمان تابلو به عنوان اعضای اصلی و کاظم گرامی از شرکت پشتیبانی صنایع و امین رفیعی از شرکت صنایع کیان ترانسفو ۲ عضو علی‌البدل این دور از هیات‌ریسه کمیته سازندگان تابلوهای برق سندیکا انتخاب شدند.

گزارش کمیته سازندگان یراق آلات توزیع

پیگیری اعتراض اعضا در خصوص مناقصات توزیع خراسان رضوی و لرستان

کمیته سازندگان یراق آلات توزیع در نشست‌های یک ماهه اخیر خود به اعلام مسائل و مشکلات اعضای کمیته پرداختند که از اهم این موارد شامل ابلاغ قرارداد تیپ، تسریع در پرداخت مطالبات، قیمت بالای مواد اولیه نسبت به قیمت‌های فروش خارجی، اصلاح تعرفه‌های وارداتی و رفع موانع ترخیص کالا، اجرای مفاد قانون رفع موانع تولید و قانون حداکثر استفاده از توان داخلی و بوده است علاوه بر این اعضای کمیته بر اجرایی شدن جایزه صادراتی به سندیکا و پیگیری قرارداد تیپ و مطالبات اعضا تاکید داشتند.

در خصوص پیگیری مطالبات اعضا، نامه‌های ارسالی به مدیرکل دفتر تلفیق و اطلاعات مالی شرکت توانیر و همچنین نامه‌های اعتراض اعضای کمیته در خصوص مناقصات توزیع نیروی برق خراسان رضوی، توزیع نیروی برق استان لرستان از طریق سندیکا در دست اقدام است.

همچنین در مورد پیگیری مشخصات فنی محصولات یراق آلات توزیع تولیدی با ارائه مشخصات فنی برخی از اقلام یراق آلات، مقرر شد پس از تکمیل مشخصات و دریافت نظرات اعضا، مراتب در کمیته مطرح و به سندیکا اعلام شود.

گزارش کمیته کاهش تلفات

برگزاری انتخابات هیات‌ریسه در مجمع عمومی کمیته کاهش تلفات

مجمع عمومی و انتخابات کمیته کاهش تلفات و افزایش بهره‌وری سندیکا بعد از ظهر روز دوشنبه بیست و دوم آذر ماه سال جاری با اخذ رسمیت از حضور ۳۴ نماینده از ۵۹ شرکت عضو در کمیته کاهش تلفات به منظور انتخاب اعضای دور جدید فعالیت هیات‌ریسه این کمیته برگزار شد.

در ابتدای این نشست ضمن ارائه گزارش فعالیت‌ها و عملکرد دوره قبل کمیته توسط رییس کمیته، موضوعات مبتلا به کمیته توسط حاضرین مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

در ادامه انتخابات دور دوم هیات‌ریسه کمیته کاهش تلفات با انتخاب هیات‌ریسه سنی مجمع آغاز شد که در آن بهروز سلطان‌زاده در مقام رییس مجمع، مسعود صادق زاده به عنوان نایب‌رییس مجمع، پیام غفاری به عنوان ناظر و علی محمد محمدی منشی مجمع عهده‌دار مسئولیت جلسه شدند.

این نشست با اعلام آمادگی و معرفی ۱۷ نفر از نمایندگان حاضر در جلسه به عنوان داوطلبین انتخابات هیات‌ریسه ادامه یافت که از این میان سعید مهندس‌ترابی مدیرعامل شرکت قدس نیرو، علی بخشی مدیرعامل شرکت مهندسی همراه افق تهران، اکبر هوشیار مدیرعامل شرکت ترانس پست پارس، مهدی مسائلی مدیرعامل شرکت پردیسان فناروران نیرو، پیام باقری مدیرعامل شرکت پارس صنعت انتقال، منصور رفیعی از شرکت معیار توسعه نیرو و محمود فتوره‌چی رییس هیات‌مدیره شرکت فراگستر بیستون به عنوان اعضای اصلی انتخاب شدند. همچنین داوود جلالی از شرکت موننکو و جمشید بردبار مدیرعامل شرکت الکترونیک افزارآرما، ۲ عضو علی‌البدل این دور از هیات‌ریسه کمیته کاهش تلفات و افزایش بهره‌وری خواهند بود.

گزارش کمیته مهندسی بازرگانی

تدقیق درخواست معافیت مالیاتی شرکت‌های خوش حساب با حضور مشاورین مالیاتی

طی جلسه هیات‌ریسه کمیته تخصصی مهندسی بازرگانی سندیکا اشاراتی مبنی بر نامه مصوبه هیات وزیران در مورد مبحث یکسان سازی نرخ ارز و حمایت از ساخت داخل ارائه شد. در این نشست پیرو صورتجلسات قبلی و نامه شماره ۸۲۸-۹۵ مورخ ۹۵/۰۷/۱۰ بیان شد کمیته تخصصی

مهندسی بازرگانی طی درخواست مکتوب خواستار رسیدگی به این امر مهم از سوی دبیرخانه سندیکا بوده است. بر این اساس صادق صیاد معاون امور کمیته‌های سندیکا با حضور در جلسه هیات‌رییسه کمیته مهندسی بازرگانی ضمن ارائه توضیحاتی در رابطه با مصوبه ممنوعیت خرید خارجی، هدفگیری جایگاه بخش خصوصی در فضای کسب و کار، یکسان‌سازی نرخ ارز، معافیت مالیاتی و مالیات بر ارزش افزوده، این موارد را به عنوان اهداف سندیکا ارائه کرد.

نهایتاً در این جلسه مقرر شد کمیته خواستار تعیین وقت حضوری در جلسه هیات‌مدیره سندیکا و طرح مجدد موضوع شود. همچنین به تصویب رسید کمیته طی نامه‌ای مکتوب به دبیرخانه سندیکا و با طرح موضوع در کمیته حمایت از ساخت داخل، پذیرش مالیات عملکرد اظهارشده سال ۹۴ شرکت‌ها را توسط سازمان دارایی و مالیات درخواست کند. علاوه بر این در متن نامه مذکور، کمیته مهندسی بازرگانی سندیکا خواستار معافیت مالیاتی سال‌های ۹۵ و ۹۶ برای شرکت‌هایی می‌شود که با پرداخت کامل مالیات خود طی سال‌های گذشته، همکاری مستمری با اداره مالیات و دارایی داشته‌اند.

این کمیته با تاکید بر جلوگیری از رکود اشتغال، نیز جلوگیری از انباشت سرمایه برای شرکت‌هایی که تاکنون اقتصاد کشور را با عدم پرداخت به موقع مالیات به نفع خود ذخیره کرده‌اند، به عنوان بازویی حمایتی برای دولت خواستار پیگیری چنین امر خطیری است. پیگیری برگزاری جلسات بین کمیته‌های مهندسی بازرگانی، اتوماسیون و مخابرات، توسعه صادرات و مهندسی مشاور سندیکا از دیگر مصوبات این جلسه بود. نشست اخیر کمیته تخصصی مهندسی بازرگانی سندیکا نیز با حضور مشاور مالیاتی این تشکل در مورد نامه کمیته مبنی بر درخواست معافیت مالیاتی شرکت‌های خوش حساب برگزار شد.

در خلال این نشست پس از ارائه مسائل مربوط به اداره مالیات و دارایی توسط هر یک از اعضای هیات‌رییسه، مشاورین با در نظر گرفتن نامه ارسالی کمیته مهندسی در ابتدا به بیان مشکلات قانونی درخواست ارایه‌شده توسط کمیته پرداختند و با غیر محتمل توصیف کردن امکان عملی شدن معافیت مالیاتی با توجه به تامین بودجه کشور بر اساس مالیات، به دنبال استدلالی قانونی برای این مطلب بودند. اما با صحبت‌های انجام‌شده در طی جلسه و بیان دیدگاه‌های اعضا و اصرار اعضا مبنی بر پیگیری این موضوع، ضمن آشنایی بیشتر مشاورین مالیاتی سندیکا با درخواست اصلی اعضای کمیته مقرر شد جستجوی راهکاری برای تحقق این خواسته‌ها پیدا در دستور کار قرار گیرد. از طرفی با توجه به مبحث بازرگانی و تفاوت آن با مباحث پیمانکاری و تولید، به تصویب رسید نماینده‌ای از کمیته مهندسی و بازرگانی در کارگروه مالیات حضور داشته باشد تا دیدگاه‌های این حوزه نیز لحاظ شود.

در بخش دوم این نشست هیات‌رییسه کمیته، میزبان علی بخشی و پیام باقری نمایندگان هیات‌مدیره سندیکا بودند.

بخشی در این نشست ضمن اشاره به برگزاری جلسات دوره‌ای هیات‌مدیره سندیکا با هدف آشنایی با مطالب و موضوعات مطرح در هر یک از کمیته‌ها تاکید داشت: در حال حاضر هیات‌مدیره قادر است ارتباط مناسبی با نمایندگان مجلس و هیات دولت برقرار کند. وی در پایان پیشنهاد داد: با حضور نماینده‌ای از کمیته ساخت داخل، کمیته بازرگانی و نماینده حقوقی سندیکا جلسه‌ای برای بررسی مصوبه هیات وزیران با موضوع حمایت از ساخت داخل برگزار شود تا طی آن بتوان به فرمولی دست یافت که در آن منافع همه قسمت‌ها حاصل و به عنوان مثال ضریب ترجیحی برای ساخت داخل در این فرمول گنجانده شود.

گزارش کمیته مهندسی مشاور

تصویب ویرایش نخست از آیین‌نامه روش واگذاری پروژه به اعضای کمیته

در جلسه اخیر کمیته مهندسی مشاور سندیکا آیین‌نامه روش اجرایی واگذاری کار به شرکت‌های عضو سندیکا به خصوص در پروژه‌های برون‌مرزی، تحت عنوان ویرایش یک به تصویب اعضا رسید و پس از امضای رییس کمیته مهندسی مشاور برای اعضای رییس کمیته توسعه صادرات و رییس هیات‌مدیره سندیکا ارسال شد. طرح نهایی این آیین‌نامه، از مدت‌ها قبل در حال تهیه و تدوین بوده و با اعمال نظر کمیته توسعه صادرات

سندیکا ویرایش نهایی صورت گرفته است. در این نشست مقرر شد آیین نامه مذکور توسط مسئولان سندیکا خصوصا کمیته توسعه صادرات و کمیته مهندسی مشاور اجرایی شود. همچنین با توجه به دریافت پاسخ‌هایی به پرسشنامه ارسالی کمیته به تمامی شرکت‌های مشاور جهت اخذ نظرات آنان برای برنامه‌ریزی فعالیت‌های آتی، این مورد در دست پیگیری است. در طی این جلسه ضمن استقبال از عضویت شرکت موندکو در سندیکا، حضور مدیرعامل این شرکت به عنوان فرصتی برای کمیته جهت بهره‌برداری از نظرات توصیف شد. وی بر این اساس طی ارائه نظارتی متفاوت خواستار تحولی در فعالیت‌های کمیته خصوصا انتخاب مشاور برای ساختار کمیته‌ها شد. لذا بررسی این مهم در جلسه‌ای فوق‌العاده در دستور کار قرار گرفت.

گزارش کمیته همکاری مشترک بررسی ظرفیت‌های ماده ۱۲ در زمینه کاهش تلفات

کمیته همکاری‌های مشترک و تامین مالی سندیکا طی جلسه‌ای با حضور اعضا پیرامون ظرفیت‌های ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید در زمینه کاهش تلفات به بحث و تبادل نظر پرداخت. در این جلسه اعضا به بحث و تبادل نظر درخصوص جلسه نمایندگان سندیکا با معاونت هماهنگی توزیع شرکت توانیر پرداختند که به منظور بررسی نحوه استفاده از ظرفیت ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید در بخش توزیع برگزار شد و طی آن تشکیل تیمی به منظور تعریف مدل مالی مناسب برای ارائه پروپوزال از جانب سندیکا مورد تاکید قرار گرفت. همچنین ارزیابی و تعیین صلاحیت شرکت‌ها و حضور نماینده دائم سندیکا در کمیته ملی کاهش تلفات از توافقات صورت گرفته در آن بود.

در جلسه کمیته همکاری‌های مشترک و تامین مالی حاضران بر ظرفیت‌های ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید در زمینه کاهش تلفات نفت و نیرو و همچنین عدم بهره‌مندی کافی وزارت نیرو و نفت از این ظرفیت‌ها تاکید کردند و به دنبال این امر مقرر شد کمیته ضمن ارجاع موضوع به هیات‌مدیره سندیکا با همکاری معاونت هماهنگی توزیع شرکت توانیر نسبت به پیگیری ظرفیت‌های این ماده اقدام کند.

به علاوه در این جلسه مقرر شد سه نفر کارشناس آشنا به مسائل مالی و فنی ازسوی معاونت هماهنگی توزیع شرکت توانیر به کمیته همکاری‌های مشترک و تامین مالی معرفی شود تا با تشکیل یک کارگروه، مدل مالی و اقدامات مرتبط با این قانون در مدت زمانی مشخص استخراج و بهره‌برداری شود. طی این جلسه مقرر شد نصرالله سیفی، مدیر پیشکسوت در وزارت نفت نیز به کارگروه فوق‌الذکر اضافه شود. ضمناً استخراج مدل‌های مالی و تعریف پروژه کاهش تلفات در بخش توزیع نیروی برق نیز از دیگر برنامه‌های کمیته خواهد بود.

در بخش دیگری از جلسه اعضا به وجود دو نکته مهم اعم از مدل اجرای کار و نحوه ارزیابی در ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید اشاره کردند و بر لزوم روشن شدن نحوه و کیفیت مناقصات در زمینه ماده ۱۲، نحوه ارزیابی طرح‌ها و سازمان یا نهاد مجری ارزیابی‌ها و همچنین مدل مالی تضامین قراردادهای تاکید کردند. به دنبال طرح این مباحث پیشنهادی که در رابطه با ارزیابی طرح‌ها و پروژه‌های کاهش تلفات از سوی حاضران مطرح شد این بود که در تحقق کاهش تلفات توسط پیمانکار، اجرای تک تک مواردی که مشاور تعیین کرده ملاک قرار گیرد.

همچنین درخصوص مناقصات و جلوگیری از متضرر شدن شرکت‌هایی که بر روی پروژه‌های پیشنهادی کار مطالعاتی انجام داده‌اند، راهکار پیشنهادی اعضا این بود که در صورت برنده نشدن شرکت پیشنهاددهنده، مبلغی به عنوان حق‌الزحمه کار مطالعاتی به شرکت مزبور تعلق گیرد.

در جلسه کمیته همکاری‌های مشترک و تامین مالی بر لزوم استفاده از تجربه‌های موفق حوزه‌هایی مانند راه و ترابری در طراحی مدل اجرای پروژه‌های کاهش تلفات تاکید شد و اعضا شناسایی موانع و عواملی را که منجر به اجرایی نشدن این پروژه‌ها می‌شود، حائز اهمیت دانستند.

به علاوه در این جلسه حاضران به عدم توجه به روش‌ها و مدل‌های فنی سایر کشورها و نبود مدل مالی مناسب برای اجرای پروژه‌های کاهش تلفات اشاره کردند و اعلام داشتند در صورت واگذاری مسئولیت به

سندیکای صنعت برق ایران، این سندیکا ضمن اجرای کار، با شرکت‌های توزیع قراردادهایی منعقد کرده و پروژه‌ها را ارزیابی خواهد کرد که البته این کار نیازمند طراحی مدل ارزیابی است.

در ادامه جلسه کمیته همکاری‌های مشترک و تامین مالی، حاضران ضمن اشاره به آمادگی وزارت نیرو و شرکت توانیر برای واگذاری مسئولیت تایید صلاحیت کالاهای ساخت داخل به سندیکای صنعت برق، خواستار روشن شدن پیشنهاد سندیکا در مورد نحوه انجام ارزیابی‌ها و ارائه تضمین کافی در صورت ارزیابی اشتباه شدند که تصمیم گیری در این رابطه به جلسه آتی کمیته ساخت داخل موکول شد.

خارج شدن موضوع کاهش تلفات از بحث تضمین مالی و قرارگیری آن در زیرمجموعه نیروگاه نیز از دیگر پیشنهادها حاضران این جلسه بود. در این فرآیند، کاهش تلفات از منظر نیروگاه مجازی تولید برق دیده می‌شود که مطابق آن هرچه تلفات کاهش یابد، به منزله تولید برق بیشتر است. حاضران جلسه در خصوص قیمت برق نیروگاه مجازی نیز پیشنهاد دادند وزارت نیرو قیمت‌های موجود در بورس انرژی، قیمت صادراتی برق یا قیمت‌های تضمینی خرید برق (تجدیدپذیر یا تولید پراکنده) را مد نظر قرار دهد.

به گفته اعضای کمیته همکاری‌های مشترک و تامین مالی، فضای حاکم بر تصمیمات مربوط به کاهش تلفات در مجموعه‌های دولتی از حالت دستوری خارج شده و بیشتر مسائل فنی و کارشناسی مطرح است. ضمن اینکه در مورد مسائل فنی واندازه‌گیری، قوانین و مدل‌هایی در اسناد IEEE وجود دارد که مجموعه وزارت نیرو آن را پذیرفته و بدین ترتیب مشکلی در این رابطه وجود نخواهد داشت.

لازم به ذکر است طی مذاکرات این جلسه، بحث در خصوص موضوعات گارانتی، بیمه، نیروگاه مجازی (مدل مالی) و مسائل فنی مربوط به اندازگی در دستور کار جلسات آینده کمیته همکاری‌های مشترک و تامین مالی قرار گرفت.

گزارش دوره‌های آموزشی

برگزاری سه دوره آموزشی به همت معاونت آموزش و پژوهش سندیکا

معاونت آموزش و پژوهش سندیکا طی دو ماهه اخیر اقدام به برگزاری سه دوره آموزشی با عناوین طراحی تابلوهای LV و MV، اتصال زمین در شبکه‌های الکتریکی (ارتینگ) و قراردادهای مشارکت عمومی - خصوصی در سندیکا کرده است.

دوره آموزشی "طراحی تابلوهای LV و MV" به مدت ۸ ساعت در محل سندیکای صنعت برق ایران برگزار شد.

این دوره با تدریس رامتین خلعت‌پور، کارشناس طراحی و مدیر پروژه، کارشناس طراحی و نظارت تاسیسات الکتریکی شامل تاسیسات فشار ضعیف و جریان ضعیف، اضطراری، امنیتی، آی تی طراحی و ساخت دستگاه پریتر سه بعدی کارشناس طراحی، ساخت و اخذ مجوز گواهی تایپ تست سکسیونر ۷۲٫۵ ولتی زمینس و با حضور جمعی از نمایندگان شرکت‌های عضو و شرکت‌های غیر عضو به کار خود پایان داد.

همچنین مواردی چون تابلو چیست، طبقه بندی تابلوهای برق از لحاظ ولتاژ، نصب، بهره‌برداری و ...، قسمت‌های مختلف تابلو برق، ملاحظات حفاظتی، انتخاب تجهیزات شامل: استراکچر، تجهیزات قطع و وصل، اندازگی، حفاظتی، نشان‌دهنده، شینه، مکانیکال، جداول و استانداردها، اسمبل تابلو، انواع نقشه‌های تابلو برق، وایرینگ لیست و رپورت‌های تابلو برق و تست تابلو: تایپ تست و روتین تست از جمله سرفصل‌های اصلی ارائه شده در این دوره بوده است.

دومین دوره آموزشی به همت این معاونت با عنوان "اتصال زمین در شبکه‌های الکتریکی (ارتینگ)" به مدت ۱۶ ساعت در سندیکای صنعت برق ایران برگزار شد.

این دوره با همکاری شرکت اموج فرآیند از شرکت‌های عضو سندیکا و عضو کمیته ارتینگ سندیکا و شعله شاهرودی به‌عنوان مدرس و از مهندسان شرکت اموج فرآیند و مدرس سازمان نظام مهندسی و با حضور جمعی از نمایندگان شرکت‌های عضو به کار خود پایان داد.

شایان ذکر است مواردی چون مفهوم اتصال زمین در شبکه‌های الکتریکی، مروری بر دلایل ضرورت اتصال زمین در شبکه‌های الکتریکی، اتصال ارت در شبکه‌های الکتریکی (تولید، انتقال و توزیع)، طراحی و اجرای

اتصال زمین با امپدانس مورد نظر، روش‌های اندازه‌گیری مقاومت اتصال زمین و آشنایی با برخی از تجهیزات مرتبط، اتصال زمین و آسیب پذیری مدارات الکترونیکی و نیز مباحث تکمیلی اتصال زمین و کاربردهای خاص از جمله سرفصل‌های اصلی ارائه شده در این دوره بوده است.

نهایتاً دوره آموزشی "نکات کلیدی موافقت‌نامه، شرایط عمومی و خصوصی قراردادهای مشارکت عمومی-خصوصی (PPP)" نیز به مدت ۱۶ ساعت در سندیکای صنعت برق برگزار شد.

این دوره با تدریس حمید حسین‌زاده، مشاور حقوقی صنعت و احداث کشور، مدیر توسعه موسسه بین‌المللی و حقوقی «Triple-H»، دانش‌آموخته کارشناسی‌ارشد بازرگانی بین‌الملل، MBA و عضو کارگروه تدوین آیین‌نامه‌ها در شورای هماهنگی تشکل‌های احداث کشور و با حضور جمعی از نمایندگان شرکت‌های عضو به کار خود پایان داد.

گفتنی است مواردی چون آشنایی با قوانین و مقررات بالادستی، ناظر به قراردادهای PPP، تبارشناسی ماهیت این قراردادهای بررسی و حل تعارض نحوه انتخاب توسعه‌دهنده، با مصوبه شورای اقتصاد، تحلیل حقوقی ضوابط‌نامه‌ها، حوادث قهریه، فسخ، انتقال فیزیکی و حقوقی طرح، بحث حل و فصل اختلافات و نیز مواعد و زمان‌های کلیدی در قراردادهای PPP از جمله سرفصل‌های اصلی ارائه شده در این دوره بوده است.

اخبار شعب

از شعبه خراسان سندیکا دعوت به عمل آمد

شرکت در جلسه با معاون وزیر صنعت کشور چک

اعضای یک هیات اقتصادی از جمهوری چک که به دعوت اتاق مشهد به این استان سفر کرده بودند در محل هتل پردیسان مشهد با فعالان اقتصادی خراسان رضوی از جمله نمایندگان شعبه خراسان سندیکا دیدار و گفت و گو کردند.

در این نشست که با حضور نایب رییس اتاق مشهد، مدیر کل دفتر هماهنگی اقتصادی خراسان رضوی و جمعی از فعالان اقتصادی برگزار شد، بر ارتقای روابط تجاری طرفین تأکید شد.

در ابتدای این نشست نایب رییس اتاق مشهد به اشاره به حضور هیات چک در بین فعالان اقتصادی در مشهد اظهار داشت: استان خراسان رضوی در زمینه‌های مختلف صنعتی و اقتصادی دارای پتانسیل‌ها و توانمندی‌های فراوانی است که در صورت تعامل و ارتباط مستمر ما می‌توانیم همکاری‌های مشترک خوبی با فعالان اقتصادی داشته باشیم.

حسن حسینی گفت: به رغم تحریم‌های اقتصادی در سال‌های گذشته سرمایه‌گذاری‌های مطلوب در حوزه صنایع انجام شده و با وجود همه مشکلات و تنگناهای اقتصادی، تولید در حوزه صنایع بیشتر از مصارف ملی بوده است.

حسینی افزود: با اینکه رایزنی‌های دولت یازدهم برای برقراری ارتباط ایران با دنیا به ثمر نشست و رفع تحریم‌ها و برجام به اجرا گذاشته شد اما تحریم‌های داخلی هنوز فعالان اقتصادی را رنج می‌دهد.

معاون وزیر صنعت و بازرگانی جمهوری چک نیز در این نشست بیان کرد: امروز در آستانه پیدایش و توسعه روابط بین جمهوری چک و ایران قرار داریم.

ادوارد موریکچی با اشاره به تغییرات گسترده جهان در حوزه برنامه‌های اقتصادی اظهار داشت: جمهوری چک از گذشته تاکنون برنامه‌های سنتی را در زمینه توسعه روابط اقتصادی با ایران دنبال کرده است که از آن جمله می‌توان به مشارکت‌های اقتصادی در رابطه با شکر، سنگ آهن و صنایع معدنی اشاره کرد.

وی با بیان اینکه جمهوری چک با وجود جدایی از اسلواکی در سال ۱۹۹۳ توانست به تنهایی فعالیت‌های خود را ادامه دهد اظهار داشت: این کشور با توجه به آمار توانسته منابع و سیستم‌های خود را به شکلی اقتصادی و تجاری تبدیل کند.

موریچکی تصریح کرد: طی سالیان گذشته جمهوری چک توانسته به عنوان یک عضو اقتصادی در قلب اروپا فعالیت داشته باشد.

وی عنوان کرد: شرکت‌های ایرانی بزرگی در این مدت در چک تاسیس شد که از صنعت و ماشین‌آلات ما برای این منظور استفاده می‌کردند.

معاون وزیر صنعت و بازرگانی جمهوری چک این سفر را در جهت توسعه روابط همه‌جانبه میان دو کشور تأثیرگذار توصیف کرد و گفت: جمهوری چک برای روابط خود با ایران احترام و اهمیت زیادی قائل است و ما خواستار آن هستیم که در همه زمینه‌ها روابط تنگاتنگ میان دو کشور برقرار شود.

موریچکی با اشاره به اینکه روابط دو کشور ایران و جمهوری چک از سال ۱۹۰۳ میلادی برقرار شده است، گفت: مناسبات اقتصادی و سیاسی دو کشور همواره در مسیر تعامل قرار داشته و اگر چه در طول تمامی این سال‌ها، فراز و نشیب‌هایی را نیز تجربه کرده اما هیچ‌گاه متوقف نشده است و دو طرف بنا دارند آن را توسعه دهند. وی با تأکید بر گسترش همکاری‌های سیاسی، فرهنگی، اقتصادی در تمامی حوزه‌ها میان دو کشور اظهار داشت: قصد ما این است که روابط دوستانه دو کشور را تحکیم کرده و ارتقا دهیم و همه ارگان‌های دو کشور نیز باید در این راستا حرکت کنند. معاون وزیر صنعت و بازرگانی جمهوری چک با اشاره به روابط دیرینه تجاری میان دو طرف، گفت: ما به دنبال آن هستیم که روابط اقتصادی خود با ایران را به صورت پایدار حفظ کنیم و با توجه به ظرفیت‌ها و امکانات بالقوه دو کشور، می‌توانیم شاهد رشد همکاری‌ها طی سال‌های آتی باشیم.

موریچکی تصریح کرد: این کشور توانسته در شکل اقتصادی خاص فعالیت خود را ادامه دهد، بسیاری از تجار ایرانی توانسته‌اند بازار خود را در چک برای فروش فعالیت‌های خود فراهم کنند.

وی با تأکید بر اینکه ما امید زیادی به ارتباطات مشترک اقتصادی دو کشور داریم، گفت: امکانات زیادی برای همکاری میان دو کشور وجود دارد و بر این باوریم که تمام مسائل در جهت توسعه همکاری‌ها می‌تواند در اتاق مشترک مطرح شده و پیگیری شود.

معاون وزیر صنعت جمهوری چک بابیان اینکه چند شرکت بزرگ ایرانی در چک تاسیس شده است، تصریح کرد: بسیاری از بازرگانان و فعالان اقتصادی ایرانی توانسته‌اند بازار فروش مناسبی در جمهوری چک ایجاد کنند. موریچکی با بیان اینکه اتاق بازرگانی چک ۱۵ هزار عضو دارد از آمادگی این کشور برای ورود به همکاری‌های پایدار اقتصادی خبر داد. وی اظهار امیدواری کرد که فعالان اقتصادی دو کشور در فضایی دوستانه، بتوانند ناکامی‌های گذشته را جبران کنند.

غلام عباس ارباب‌خالص نیز در این جلسه با اشاره به روابط عمیق ایران و چک از گذشته تاکنون اظهار داشت: محدودیتی جهت ارتباط بین ایران و جمهوری چک وجود نداشته و تمام بسترها برای تعاملات دوجانبه فراهم است. مسئول نمایندگی شرق و شمال‌شرق وزارت خارجه با اشاره به روابط گسترده دو کشور، سفر معاونان وزیر امور خارجه و وزیر صنعت جمهوری چک به ایران و همچنین امضای موافقت‌نامه اجتناب از مالیات‌های مضاعف را از جمله نتایج مرادوات دو کشور ذکر کرد و افزود: تمام این‌ها نشان‌دهنده ارتباطات مناسب میان طرفین است. ارباب‌خالص بابیان اینکه هیچ محدودیتی در زمینه همکاری‌های میان دو کشور وجود ندارد، اظهار داشت: بستر همکاری‌های میان دو کشور به‌خوبی فراهم شده است، با افتتاح دفتر تجاری جمهوری چک در تهران ارتباطات اقتصادی بین دو کشور تقویت شده و دسترسی جمهوری چک از طریق ایران به بازارهای آسیای میانه و خاور دور نیز فراهم می‌شود.

وی با اشاره به برگزاری نشست مشترک میان فعالان اقتصادی ایران و جمهوری چک در آذرماه، خاطر نشان کرد: خراسان‌رضوی دارای ظرفیت‌های فراوانی به لحاظ اقتصادی می‌باشد و امیدواریم با راه‌اندازی اتاق مشترک ایران و چک میزان استفاده از این ظرفیت‌ها و شکوفایی آن‌ها افزایش یابد.

ارباب‌خالص با اشاره به موقعیت جغرافیایی استان خراسان‌رضوی و قرار گرفتن در دالان بین‌المللی، گفت: هم‌جواری با مرز و دسترسی آسان به کشورهای آسیای میانه، برای استان یک مزیت منحصر به فرد محسوب می‌شود. وی همچنین اظهار امیدواری کرد: با تشکیل اتاق مشترک ایران و چک در اتاق بازرگانی ایران، شاهد همکاری‌های بیشتر میان دو کشور باشیم.

در پایان این نشست کمیسیون‌های مشترک دو کشور از جمله کمیسیون انرژی تشکیل و فعالان اقتصادی استان به تشریح فعالیت‌ها و توانمندی‌های خراسان رضوی در حوزه‌های مختلف پرداختند و با امکانات و توانمندی‌های جمهوری چک آشنا شدند.

برگزاری چهارمین همایش ملی تعامل صنعت و دانشگاه به همت شعبه خراسان

چهارمین همایش ملی تعامل صنعت و دانشگاه هفدهم و هجدهم آذرماه با رویکرد بهبود محیط کسب و کار به همت اتاق بازرگانی مشهد، تشکل‌های عضو از جمله سندیکای صنعت برق شعبه خراسان و با حضور تعدادی از اعضای هیات علمی دانشگاه‌های کشور، فعالان حوزه صنعت و کسب و کار، اعضای اتاق‌های بازرگانی و برخی مسئولان دولتی در دانشگاه مشهد برگزار شد.

در حاشیه این دوره از همایش صنعت و دانشگاه امسال، ضمن برگزاری نمایشگاه فن بازار از کسانی که نقش پررنگی در ارتباط صنعت و دانشگاه ایفا کرده‌اند قدردانی شد.

محورهای این همایش موادی چون راهکارهای انتقال دستاوردهای کارآفرینان موفق به دانشگاه‌ها، ارتقاء فرهنگ کارآفرینی و اخلاق کسب و کار، راهکارهای کاربردی تولیدات علمی دانشگاه‌ها در صنعت، ارتباط دانشگاه‌های نسل سوم و چهارم با محیط کسب و کار، دولت، تعامل صنعت و دانشگاه و محیط کسب و کار، تعامل صنعت و دانشگاه در راستای اقتصاد مقاومتی، تجربیات کشورهای موفق در خصوص تعامل صنعت و دانشگاه و الگوهای تعامل صنعت و دانشگاه‌های نسل سوم و چهارم را شامل می‌شد.

فراخوان کار گروه‌های امور مالیاتی و تامین اجتماعی شعبه خراسان

شعبه خراسان سندیکای صنعت برق ایران با تشکیل کارگروه مشترک امور مالیاتی سندیکا و سازمان امور مالیاتی استان خراسان رضوی و نیز تشکیل کارگروه مشترک سندیکا و سازمان تامین اجتماعی استان خراسان رضوی طی ماه‌های اخیر جهت رفع مشکلات اعضای شعبه در محدوده موارد مربوط به استان اقدام کرده است.

بر همین اساس از شرکت‌های عضو شعبه خراسان پیرو فراخوان قبلی شعبه دعوت می‌شود جهت طرح مشکلات احتمالی در مورد امور مالیاتی و تامین اجتماعی مراتب را به دبیرخانه شعبه خراسان ارسال فرمایند.

اخبار شرکت‌های عضو

باحضور وزیر صنعت، معدن و تجارت افتتاح شد

بزرگترین خط تولید کنتور هوشمند در شرکت الکترونیک افزار آزما

بزرگترین خط تولید کنتور برق هوشمند دیجیتال تک فاز و ۳ فاز خاورمیانه با دستور مستقیم رییس‌جمهور و در مراسمی با حضور وزیر صنعت، معدن و تجارت در شرکت الکترونیک افزار آزما افتتاح شد.

اعتبار راه‌اندازی این کارخانه ۲۷ میلیارد تومان است که توسط شرکت الکترونیک افزار آزما تامین شده و ۸۰ درصد نیاز بازار کشور به کنتور برق هوشمند تک فاز و سه فاز را تأمین می‌کند. همچنین این خط تولید برای ۵۰۰ نفر ایجاد اشتغال خواهد کرد.

لازم به یادآوری است فاز تکمیلی این خط تولید در سال ۹۴ به همت بخش خصوصی و با تسهیلات بانکی آغاز شد و در سال ۹۵ در زمینی به مساحت ۲ هزار متر مربع به بهره‌برداری رسید.

این کارخانه در فاز نخست خود ظرفیت تولید ۲ میلیون دستگاه کنتور معمولی را داشت و با افتتاح فاز جدید امکان تولید ۲ میلیون دستگاه در یک شیفت و ۴ میلیون دستگاه در دو شیفت به ظرفیت قبلی اضافه شد.

گفتنی است اولین آزمایشگاه تست کنتورهای هوشمند در کشور که توسط شرکت الکترونیک افزار آزما احداث شده بود، پنجم اسفندماه سال گذشته و همزمان با روز مهندسی توسط مدیرعامل شرکت توانیر به بهره‌برداری رسید.

شرکت الکترونیک افزار آزما در سال ۱۳۵۹ توسط گروهی از فارغ التحصیلان رشته برق و الکترونیک دانشگاه صنعتی شریف تأسیس شد و طی ۳۵ سال فعالیت شبانه روزی موفق به طراحی و تولید بیش از ده‌ها نوع دستگاه‌اندازه گیری الکترونیکی با کیفیتی مطابق با استانداردهای بین‌المللی شده است. این شرکت تاکنون بیش از هفت میلیون انواع کنتور برق چند تعرفه دیجیتالی را به بازار ارائه کرده است و از سال ۱۳۹۱ تولید انواع کنتورهای سه فاز اتصال مستقیم و غیر مستقیم را با بالاترین سهم فروش و نصب در بازار داخلی شروع کرده است.

ذره بینی بر مشکلات صنعت برق

ایسنا - مدیرعامل شرکت توس فیوز ضمن انتقاد و تشریح مشکلات وجود در صنعت برق کشور خواستار توجه دولت برای رفع این مشکلات شد.

سیامک فارسیان در حاشیه شانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی صنعت برق ایران در نشست خبری گفت: اکنون که کشور در حال تغییر و تحول قرار دارد، بخش خصوصی خواهان تغییر برخی عملکردها است و خوب است دولت جدید با تغییر در پاره‌ای از قوانین و مصوبات، مشکلات فعلی را از سر راه تولیدکنندگان به خصوص پیمانکاران صنعت برق کشور بردارد.

وی تصریح کرد: وزارت نیرو به عنوان مهم‌ترین وزارتخانه می‌تواند با تسویه حساب مانده مطالبات تولید کنند صنعت برق که نزد شرکت‌های تابعه وزارت نیرو معوق مانده‌اند، زنگ هشدار را که به واسطه تاخیر در پرداخت‌های خود روشن کرده است خاموش کند و از تعدیل نیرو یا تعطیلی واحدهای تولیدی جلوگیری کند. عضو سندیکای صنعت برق ایران با اشاره به دیگر مطالبات بخش خصوصی اظهار کرد: پیگیری علت ضبط ضمانت‌نامه‌های شرکت‌های تولیدی به صورت یک طرفه توسط شرکت‌های توزیع نیروی برق در شرایطی که همگان به مشکلات اقتصادی تولیدکنندگان اذعان دارند؛ همچنین الزام عملی شرکت‌های توزیع برق به رعایت بخش‌نامه‌های صادره وزارت نیرو مبنی بر عدم خرید لوازم برقی وارداتی مشابه تولید داخل نیز خواسته دیگری است که فعالان بخش خصوصی صنعت برق از وزارت نیرو دارند.

فارسیان با بیان اینکه دولت می‌تواند از طریق سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان به حمایت عملی از تولیدکنندگان داخلی در قبال اقلام وارداتی (ساخت کامل) و تقلبی مشابه داخلی از کشورهای هند، چین و ... بپردازد، عنوان کرد: دولت می‌تواند موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی را ملزم کند با دقت و نظارت بیشتری واردات کالاها را دنبال کرده و به جلوگیری و جمع‌آوری اقلام وارداتی و داخلی بدون مهر استاندارد ایران اقدام کند.

به گفته وی علاوه بر این دولت می‌تواند وزارت صنعت، معدن و تجارت را مکلف کند تا مانع ورود کالاهای ساخته شده وارداتی برقی مشابه تولید داخل (با توجه به میزان تولید مکفی داخلی) شود. در این راستا وزارت کشور هم باید همکاری‌های لازم را برای جلوگیری از واردات اقلام برقی از مرزها و مبادی ورودی غیرقانونی کشور داشته باشد و در نهایت در جهت حمایت از تولیدکنندگان داخلی و نیز ایجاد اشتغال به منظور جلوگیری از افزایش درصد بیکاران و معتادان کشور که بزرگ‌ترین معضل کنونی کشور است، گام بردارد.

عضو اتاق بازرگانی ایران و آلمان با بیان اینکه سبب حمایتی مصارف انرژی برای تولیدکنندگان داخلی با توجه به حذف سوپسیدهای انرژی نیز عملکرد دیگری است که بخش خصوصی از دولت انتظار دارد، تاکید کرد: پذیرش تاییدیه‌های معتبر اروپایی کالاهای برقی وارداتی از برندهای نامی جهان، به جای ارجاع به موسسه استاندارد و آزمایشگاه‌های تابعه که منجر به تاخیر در ترخیص کالا و هزینه‌های گزاف آزمایشگاهی می‌شود؛ همچنین اصلاح قوانین گمرکی و جلوگیری از تغییرات مداوم، سردرگم کننده و مشکل آفرین بخشنامه‌های آن، خواسته بخش خصوصی از گمرکات کشور در دولت جدید است.

به گفته فارسیان فعالان بخش خصوصی، اجرای قوانین مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام از جمله ماده ۱۲ قانون رفع برخی از موانع تولید و سرمایه‌گذاری صنعتی مبنی بر حمایت از تولید داخل، به همراه الزام دستگاه‌های دولتی به رعایت و اجرای قوانین و بخشنامه‌های مصوب معاونت راهبردی ریاست جمهوری را خواهان است.

وی با بیان اینکه تسهیلات بانکی ویژه برای تولیدکنندگان داخلی اشتغال‌زا با توجه به تعداد افراد استخدامی آن برای بازنگری در نرخ بهره و مدت زمان بازپرداخت نیز از راهکارهای پیشنهادی به وزارت اقتصاد و امور دارایی است، گفت: انتظار می‌رود با توجه به شرایط ویژه‌ای که امروز بر اقتصاد کشور حاکم است، بانک‌ها هم تغییراتی در رفتار و برخورد خود اعمال کنند.

وی عنوان کرد: صدور ضمانت‌نامه بانکی ۹ الی ۱۲ ماهه بدون تعیین حداقل میزان عوارض گمرکی برای کلیه تولیدکنندگان پیگیری و اصلاح ارزش غیر واقعی نرخ ارز از طرف بانک مرکزی که منجر به عدم امکان رقابت تولیدات داخلی نسبت به واردات اقلام مشابه خارجی می‌شود، دو خواسته اساسی بخش خصوصی از سیستم بانکی کشور است.

وی با بیان اینکه بخش خصوصی انتظار دارد که سیستم بانکی علت عدم تخصیص ارز دولتی به تولیدکننده و نظارت بر آن را با دقت بیشتری بررسی کند و مشکل سپرده‌گذاری اجباری بدون بهره بانکی را نیز خاتمه دهد، اظهار کرد: همچنین انتظار می‌رود که دیدگاه سیستم بانکی نسبت به ارزش‌گذاری وثایق ارایه شده اصلاح شود. به عبارت دیگر بخش خصوصی به عادلانه نبودن ارزیابی املاک و ماشین‌آلات تولیدی از سوی بانک‌ها اعتراض دارد و خواهان اصلاح شیوه‌های ارزش‌گذاری در این رابطه است.

فارسین اظهار کرد: از دولت این توقع می‌رود که سازمان تامین اجتماعی به نمایندگی از دولت بخشی از هزینه‌های بیمه سهم کارفرما را تقبل کند. در انتها بخش خصوصی انتظار دارد که وزارت‌خانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی با تصحیح فرهنگ کار از روزمزدی به کارمزدی در جهت ارتقای بهره‌وری در جامعه گام بردارد و از تخصیص سریع و راحت مقرری بیمه بیکاری برای کارگران به خصوص جوانان جلوگیری کند؛ چرا که این امر منجر به آسان‌طلبی و بروز بحران کمبود نیروی کار در جامعه می‌شود.

عضو سندیکای صنعت برق ایران ضمن انتقاد از وجود فیوزهای تقلبی و چینی در بازار ایران گفت: علت اصلی آتش‌سوزی کیفیت پایین فیوزهای چینی است.

فارسین با بیان این‌که در حال حاضر ۱۵ میلیون پل فیوز تولید می‌شود، اظهار کرد: این در حالی است که تولیدکنندگان داخلی تنها از ۳۰ درصد ظرفیت خود استفاده می‌کنند.

به گفته وی اگر شرایط به گونه‌ای پیش رود که تولیدکنندگان بتوانند از ۱۰۰ درصد ظرفیت خود در تولید استفاده کنند قطعاً قیمت‌های فعلی فیوز داخلی ۲۵ درصد کاهش می‌یابد.

عضو سندیکای صنعت برق ایران با بیان این‌که در حال حاضر فیوزهای چینی یا به عبارت بهتر کلیدهای روشن و خاموش با آرم استاندارد و شرکت‌های معتبر ایرانی در بازار عرضه می‌شوند، توضیح داد: این در حالی است که عمر این کالاها بیشتر از شش ماه نیست.

فارسین با اشاره به یکی از شرکت‌های معتبر ایرانی در این حوزه، اظهار کرد: به‌طور مثال شرکت توس فیوز کالای خود را با پنج سال گارانتی ارائه می‌دهد که این کالا ۲۰ سال نیز برای مشترک کار می‌کند و همین مساله نیز موجب سوءاستفاده چینی‌ها شده به طوری که در بازار وجود فیوزهای بی‌کیفیت چینی با آرم این شرکت به چشم می‌خورد. وی راهکار مقابله با فیوزهای چینی را حرکت ضربتی سازمان استاندارد دانست و ادامه داد: اگر سازمان استاندارد مانع فروش کالاهای قاچاق توسط مغازه‌دارها شود، قطعاً این کالاها دیگر وجود نخواهد داشت.

در هجدهمین مراسم بین‌المللی کیفیت صورت گرفت

قرارگیری شرکت برق صنعت سالار در رده بندی طلایی

شرکت برق صنعت سالار موفق به دریافت جایزه بین‌المللی کیفیت قرن (ERA) شد و در رده‌بندی شرکت‌های طلایی قرار گرفت.

شرکت تولیدی برق صنعت سالار به عنوان یکی از اعضای سندیکای صنعت برق ایران در هجدهمین مراسم بین‌المللی کیفیت در ژنو سوئیس جایزا (ERA) دریافت کرد و در دسته بندی طلایی قرار گرفت.

موفقیت تست پاور آرک ۵۰۰ کیلوولت برای زنجیره‌های یراق آوران پویا

شرکت یراق آوران پویا اواسط نوامبر ۲۰۱۶ برای اولین بار در خاورمیانه تست Power-Arc مربوط به زنجیره‌های ۵۰۰ کیلوولت پروژه CPP01 پاکستان، شامل زنجیره کششی و آویزی چهار بانده با ۴۳ مقره بشقابی KN 160، در آزمایشگاه KEMA با موفقیت پشت سر گذاشت.

این شرکت عضو سندیکای صنعت برق ایران انجام موفقیت‌آمیز تست‌های اتصال کوتاه مربوط به کلیت و اسپیسرهای بین فازی کابل‌های XLPE-230kV را نیز در تاریخ بیست‌ویکم تا بیست‌و چهارم نوامبر سال جاری میلادی برای اولین بار در کشور در آزمایشگاه VEIKI-VNL مجارستان در کارنامه دارد.

گفتنی است شرکت یراق آوران پویا تنها شرکت سازنده دارای تأییدیه ساخت انواع یراق آلات 500kv کشور بلاخص در بازار پاکستان محسوب می‌شود و با داشتن بیش از ۳۵۰ گواهی تایپ تست از مراجع معتبر بین‌المللی در زمینه طراحی و تولید یراق آلات خطوط انتقال نیرو و کلمپ کانکتور پست‌های فشار قوی و انواع آشکارساز خطا فعالیت دارد.

اجرای موفقیت‌آمیز تایپ تست برج ۶۰ درجه ساخت فراگستر بیستون در هند

شرکت فراگستر بیستون که طراح و سازنده برج‌های ۶۰ درجه انتهایی خط سوم انتقال نیروی برق ایران-ارمنستان است، پس از انعقاد قرارداد با شرکت صنایع موفق شد طراحی این برج‌ها را با توجه به استانداردها و شرایط فنی مندرج در قرارداد مربوطه به موقع به اتمام برساند.

این برج با توجه به مشخصات خاص خود، شامل ۶۸ تن وزن، ۷۲/۵ متر ارتفاع، ۱۹ متر فاصله پایه‌ها و ۲۲ متر فاصله کراس آرم‌ها با عدم امکان تایپ‌تست آن در اکثر ایستگاه‌های تست منطقه روبرو بود که نتیجتاً در مرکز مدرن تحقیقاتی دولتی هند به نام CSIR-SIRC مورد آزمایش و تایپ‌تست قرار گرفت و تمام مراحل تست را با موفقیت به انجام رساند. هم‌اکنون ساخت برج‌های مذکور در کارخانجات شرکت فراگستر بیستون آغاز شده است.

این مهم بیانگر توانایی فنی و دانش و امکانات ساخت شرکت فراگستر بیستون در تولید انواع برج‌های انتقال نیرو است و مسلماً استفاده از این امکانات برای طرح‌های آینده انتقال نیروی برق کشور و بازارهای بین‌المللی از هر نظر قابل توجه خواهد بود.

ساخت، اجرا و راه‌اندازی سیستم کنترل پالایشگاه در پارس جنوبی توسط کرمان تابلو

پس از به ثمر رسیدن انقلاب اسلامی و خروج کارشناسان خارجی، هسته مرکزی شرکت کرمان تابلو در سال ۱۳۶۱ به منظور رفع خلأ ایجادشده در فضای مهندسی کشور تشکیل شد. با تشدید تحریم‌های بین‌المللی علیه کشور، تأمین تجهیزات تکنولوژیک از جمله سیستم‌های کنترل با مشکل جدی مواجه شد. لذا به منظور رفع مشکل مذکور ساخت سیستم کنترل بومی در دستور کار شرکت کرمان تابلو قرار گرفت.

پس از تلاش‌های شبانه‌روزی در سال ۱۳۷۰ اولین سیستم کنترل کرمان تابلو با نام تجاری Persia-A در پروژه‌های آب‌رسانی با موفقیت نصب و مورد بهره‌برداری قرار گرفت. پس از این موفقیت، سیستم کنترل نیروگاه‌های آبی و سیستم کنترل ایستگاه‌های تقویت فشار گاز قله‌هایی بودند که یکی پس از دیگری توسط شرکت کرمان تابلو و با بهره‌گیری از این سیستم کنترل فتح شدند و بدین صورت کرمان تابلو توانمندی خود را به عنوان سازنده سیستم کنترل در کشور به اثبات رسانید.

با توجه به افزایش روز افزون سطح برداشت کشورهای همسایه از میدان مشترک پارس جنوبی، تکمیل

فازهای پالایشگاهی از جمله فازهای ۲۰ و ۲۱ به عنوان اولویت‌های وزارت نفت مطرح شد، اما با توجه به تحریم‌های شدید علیه کشور و از آنجا که ساخت سیستم کنترل پالایشگاه تا آن زمان در انحصار شرکت‌های خارجی قرار داشت، هیچ شرکت خارجی حاضر به همکاری در این زمینه نشد. لذا با موافقت مدیران ارشد صنعت نفت و گاز، از چند شرکت داخلی از جمله شرکت کرمان تابلو جهت ارائه پیشنهاد دعوت به عمل آمد. پس از چندین ماه بررسی‌های دقیق سیستم‌های ارائه شده، در نهایت مسئولیت ساخت و اجرای سیستم کنترل پالایشگاه بر عهده شرکت کرمان تابلو قرار گرفت.

سیستم مذکور که به صورت گسترده طراحی شده است شامل ۴۶ Node، بیش از ۱۰۰,۰۰۰ Tag و بیش از 60 Station به عنوان یک مگا پروژه، بزرگترین پروژه سیستم کنترلی است که تا به حال توسط یک شرکت ایرانی انجام شده است.

این شرکت عضو سندیکای صنعت برق ایران پس از پیمودن راهی سخت و طولانی و علی‌رغم وجود نگرانی‌ها، موفق به تولید، اجرای موفق تست‌های کارخانه‌ای و میدانی و راه‌اندازی سیستم شد. پس از انجام تست‌های لازم توسط گروه راه‌انداز و صحنه‌گذاری عملکرد سیستم کنترل، در نهایت پس از ورود گاز ترش از سکوی فاز ۲۱ و اجرای موفق عملیات شیرین‌سازی تنها پس از گذشت زمان ۴۲ ساعت از ورود گاز ترش، خروجی پالایشگاه در تاریخ بیست‌وهفتم آذرماه سال جاری به شبکه سراسری متصل شد تا ظرفیت تولید گاز ایران از میدان پارس جنوبی به ۵۱۵ میلیون متر مکعب برسد. ثبت زمان فوق، رکوردی تکرار نشدی در تمام فازهای پالایشگاهی پارس جنوبی است که شرکت کرمان تابلو با حمایت‌های به‌جای مسئولین کشور و با تکیه بر همت والای مدیران و کارشناسان خود ضمن بهره‌گیری از سیستم کنترل بومی سهم بالایی را در این مهم ایفا کرده است.

رونمایی از نرم‌افزار "آرام" به همت تیم فنی شرکت آموج فرایند

رونمایی از نرم‌افزار مدیریت ریسک (آرام) (Amouj Risk Assessment management) برابر با برنامه از پیش تعیین شده در تاریخ بیست‌وسوم آذرماه در محل رستوران سپید و با حضور میهمانانی از سندیکای برق ایران، سازمان ملی استاندارد، سازمان نظام مهندسی و میهمانانی از شرکت‌های دولتی و خصوصی برگزار شد. در آغاز برنامه منصور صدری از اعضای برجسته سازمان نظام مهندسی به ایراد سخنرانی پرداخت. در ادامه ضمن تبیین چرایی و دلایل تدوین نرم‌افزار مدیریت ریسک سیستم حفاظت در برابر صاعقه توسط شاهرودی عضو هیات‌مدیره شرکت آموج فرایند، احسان اسداللهی از مدرسان با تجربه و مدیر واحد طراحی مهندسی شرکت آموج فرایند استاندارد IEC 62305-2 را برای میهمانان تشریح کرد. به دنبال این بیانات رونمایی از نرم‌افزار توسط محسن ساریخانی عضو کمیته فنی شرکت آموج فرایند صورت پذیرفت. این مراسم پس از پاسخگویی اعضای کمیته فنی به سوالات میهمانان پایان پذیرفت.

گفتنی است این نرم‌افزار بر اساس استاندارد مذکور و برای طراحی سیستم حفاظت در مقابل صاعقه (بحث مدیریت ریسک) آماده شده و با بارگذاری آن بر روی سایت رسمی شرکت آموج فرایند مهندسان می‌توانند تمامی محاسبات را از طریق این نرم‌افزار انجام داده و نتایج را به صورت پرینت دریافت کنند.

تبریک

شرکت محترم اپیل

سندیکای صنعت برق ایران بدینوسیله موفقیت شرکت دانش بنیان آزمایشگاه‌های صنایع انرژی اپیل را در اخذ گواهینامه بین‌المللی ISO IEC ۱۷۰۲۵ با قابلیت ردیابی (ILAC) خدمت جناب آقای مهندس حمیدرضا صالحی، مدیرعامل محترم آن شرکت و کارکنان محترم تبریک عرض می‌نماید.

شرکت محترم آموچ فرآیند

سندیکای صنعت برق ایران بدینوسیله موفقیت شرکت آموچ فرآیند را در رونمایی از نرم‌افزار مدیریت ریسک (آرام)، خدمت جناب مهندس مهدی قندهاری مدیرعامل محترم آن شرکت، اعضای محترم تیم فنی و دیگر کارکنان محترم تبریک عرض می‌نماید.

شرکت محترم برق صنعت سالار

سندیکای صنعت برق ایران بدینوسیله قرارگیری شایسته شرکت تولیدی برق صنعت سالار در رده‌بندی شرکت‌های طلایی هجدهمین مراسم بین‌المللی کیفیت و همچنین دریافت جایزه بین‌المللی کیفیت قرن را خدمت جناب آقای مهندس منصور دارا، مدیرعامل محترم آن شرکت و کارکنان محترم تبریک عرض می‌نماید.

شرکت محترم فراگستر بیستون

سندیکای صنعت برق ایران بدینوسیله اجرای موفقیت‌آمیز تست برج‌های ۶۰ درجه ساخت شرکت فراگستر بیستون را در مرکز CSIR-SIRC هند، خدمت جناب مهندس فتوره‌چی مدیرعامل محترم آن شرکت و کارکنان محترم تبریک عرض می‌نماید.

شرکت محترم کرمان تابلو

سندیکای صنعت برق ایران بدینوسیله اجرای موفقیت‌آمیز سیستم کنترلی عملیات خط لوله سکوی فاز ۲۱ پارس جنوبی را که منجر به اتصال این پالایشگاه به خط سراسری شده است، خدمت سرکار خانم مهندس حیدری‌نسب مدیرعامل محترم شرکت کرمان تابلو و کارکنان محترم آن واحد صنعتی تبریک عرض می‌نماید.

شرکت محترم سازه‌های فلزی یاسان

سندیکای صنعت برق ایران بدینوسیله انتخاب شایسته شرکت سازه‌های فلزی یاسان را به‌عنوان صادرکننده نمونه ملی سال ۱۳۹۵ خدمت جناب مهندس فارسی مدیرعامل محترم آن شرکت و کارکنان محترم تبریک عرض می‌نماید.

شرکت محترم مپنا

سندیکای صنعت برق ایران بدینوسیله انتخاب شایسته شرکت مپنا را به‌عنوان صادرکننده نمونه ملی سال ۱۳۹۵ خدمت جناب دکتر عباس علی‌آبادی مدیرعامل محترم آن شرکت و کارکنان محترم تبریک عرض می‌نماید.

شرکت محترم کابل افق البرز

سندیکای صنعت برق ایران بدینوسیله انتخاب شایسته شرکت کابل افق البرز را به‌عنوان صادرکننده نمونه ملی سال ۱۳۹۵ خدمت مهندس علی‌هاشمی مدیرعامل محترم آن شرکت و کارکنان محترم تبریک عرض می‌نماید.

روابط عمومی سندیکای صنعت برق ایران

تسلیت

جناب آقای مهندس شیرانی مدیرعامل محترم شرکت مونکو ایران

با کمال تأسف و تأثر مصیبت وارده را خدمت جنابعالی و خانواده محترم تسلیت عرض نموده از درگاه ایزد
مَنان برای آن مرحوم علو درجات و برای بازماندگان صبر و شکیبایی مسئلت می‌نماییم.

جناب آقای مهندس توراجزن معاون محترم مالی و بازرگانی شرکت ترانس پست پارس

با کمال تأسف و تأثر مصیبت وارده را خدمت جنابعالی و خانواده محترم تسلیت عرض نموده برای آن مرحوم
علو درجات و برای بازماندگان صبر و شکیبایی آرزومندیم.

شرکت محترم الکترونیک افزار آزما

با نهایت تأثر و تأسف درگذشت جناب آقای مهندس خداینده را خدمت کارکنان آن شرکت و خانواده محترم
ایشان تسلیت عرض نموده، برای آن مرحوم علو درجات و برای بازماندگان صبر و شکیبایی آرزومندیم.

جناب آقای مهندس امیر فرهادی

مشاور محترم ریاست پژوهشگاه نیرو

با کمال تأسف و تأثر مصیبت وارده را خدمت جنابعالی و خانواده محترم تسلیت عرض نموده، برای آن مرحوم
علو درجات و برای بازماندگان صبر و شکیبایی آرزومندیم.

روابط عمومی سندیکای صنعت برق ایران

خیر مقدم به اعضای جدید

به گزارش کمیته عضویت سندیکای صنعت برق ایران، در دو ماه گذشته ۹ شرکت جدید به عضویت این سندیکا پیوسته‌اند. بر پایه این گزارش، اعضای جدید به شرح زیر معرفی می‌شوند:

۱. شرکت رهنما تجارت پاسارگاد

به مدیریت: جناب آقای محمدرضا محرم‌پور
زمینه فعالیت: فروش تجهیزات و اجرای سیستم‌های
صاعقه‌گیر و ارتینگ
تلفن: ۰۲۱-۸۸۹۷۳۲۸۰ / شماره: ۰۲۱-۸۸۹۹۱۵۷۶

۶. شرکت پارسیان تراش صنعت (PTS)
به مدیریت: جناب آقای سعید واحدیان
زمینه فعالیت: طراحی، تولید و اجرای سیستم‌های ارتینگ،
صاعقه‌گیر، حفاظت کاتدی و پودر جوش احتراقی
تلفن: ۰۲۱-۲۶۶۵۶۴۸۳
شماره: ۰۲۱-۲۶۶۵۶۴۹۵

۲. شرکت توان احداث پارس

به مدیریت: جناب آقای محمدمحسن اتحاد
زمینه فعالیت: پیمانکاری برق
تلفن: ۰۲۱-۶۶۸۵۹۲۸۶ / شماره: ۰۲۱-۶۶۸۵۹۲۲۸

۷. شرکت پتروکانی نیکان
به مدیریت: جناب آقای جلیل خدایاری
زمینه فعالیت: حفاظت از صاعقه، حفاظت زمین و حفاظت
کاتدیک
تلفن: ۰۲۱-۸۸۶۳۳۵۷
شماره: ۰۲۱-۸۸۶۳۰۱۲۵

۳. شرکت ایجاد کاران (آکان)

به مدیریت: جناب آقای آرش جواهری
زمینه فعالیت: تولید تجهیزات سیستم ارت
تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۷۴۴۶۹-۷۱ / شماره: ۰۲۱-۶۶۴۴۴۸۲۲

۸. شرکت توزیع قدرت فرامنطقه

به مدیریت: جناب آقای دانیال قندهاری
زمینه فعالیت: حفاظت در برابر صاعقه، سیستم‌های ارت، توزیع
تلفن: ۰۵۱-۳۷۰۵۲۱۶۸
شماره: ۰۵۱-۳۷۰۵۲۱۶۸

۴. شرکت توسعه راهبرد استاک

به مدیریت: جناب آقای حمید عبدلی
زمینه فعالیت: تامین تجهیزات خطوط انتقال شبکه‌های توزیع
و فوق توزیع
تلفن: ۰۲۱-۴۴۹۶۱۰۹۳ / شماره: ۰۲۱-۴۴۰۱۷۷۵۶

۹. شرکت بین‌المللی پیمان نیوساد انرژی

به مدیریت: جناب آقای پیام مختارزاده شریبانی
زمینه فعالیت: نمایندگی رسمی تامین انواع ترانس‌های توزیع
و قدرت، پست‌های کامپکت، انواع تجهیزات برقی و نصب و
راه‌اندازی
تلفن: ۰۲۱-۸۸۷۸۵۰۳۳ و ۰۲۱-۸۸۷۸۸۹۱۶
شماره: ۰۲۱-۸۸۶۱۴۶۷

۵. شرکت ایورداریا (ایورد آریا)

به مدیریت: جناب آقای سید محسن حلاجی‌نژاد
زمینه فعالیت: طراحی، مشاوره و تامین تجهیزات شبکه و
اتوماسیون
تلفن: ۰۲۱-۸۸۹۱۹۲۶۵ / شماره: ۰۲۱-۸۸۹۳۷۴۷۰

سندیکای صنعت برق ایران، مقدم اعضای جدید را گرامی می‌دارد.